

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ-ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ**

**ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ 18^{ης} /2025 ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΑΡΧΑΝΩΝ –ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ 235/2025

ΘΕΜΑ 2ο ημερήσιας διάταξης : Έγκριση Σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων 2024 - 2028 - (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος)

Στα Πεζά την 18^η Νοεμβρίου 2025 ημέρα Τρίτη και ώρα έναρξης 17.00 μ.μ. το Δημοτικό Συμβούλιο Αρχανών Αστερουσίων συνήλθε κατόπιν της με αρ. πρ. 21358/13-11-2025 έγγραφης πρόσκλησης του Προέδρου Τζαγκαράκη Ιωάννη σε δημόσια τακτική δια ζώσης συνεδρίαση στην αίθουσα συνεδριάσεως δημοτικού συμβουλίου του δημοτικού καταστήματος Πεζών Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για τη συζήτηση και τη λήψη αποφάσεων στα θέματα της ημερήσιας διάταξης .

Η πρόσκληση της παρούσας συνεδρίασης δημοσιεύθηκε στον ειδικό χώρο ανακοινώσεων και στην ιστοσελίδα του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων και επιδόθηκε νόμιμα στον Δήμαρχο Κοκοσάλη Εμμανουήλ, στους Δημοτικούς Συμβούλους, στους Προέδρους των Συμβουλίων Δημοτικών Κοινοτήτων και στους Προέδρους Δημοτικών Κοινοτήτων του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αρ. 98 με αρ. πρωτ. 8182/26-01-2024 (Α.Δ.Α.: 9ΝΚ846ΜΤΛ6-Π6Λ) Εγκύκλιο ΥΠ.ΕΣ. και τις διατάξεις του άρθρου 67 του Ν. 3852/2010 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει .

Πριν την έναρξη της συνεδρίασης ο Πρόεδρος διαπίστωσε ότι υπάρχει νόμιμη απαρτία καθώς από τα είκοσι πέντε (25) μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου ήταν :

ΠΑΡΟΝΤΕΣ

1. Γενειατάκη-Φωτοπούλου Χαρά του Εμμανουήλ (Αντιδήμαρχος)
 2. Ντουράκης Ιωάννης του Ελευθερίου (Αντιδήμαρχος)
 3. Σαμαριτάκης Εμμανουήλ του Νικολάου (Αποχώρησε μετά τη συζήτηση του 5^{ου} θέματος ημερήσιας διάταξης)
 4. Σωφρονάς Νικόλαος του Κωνσταντίνου
 5. Κουτουλάκης Δημήτριος (Συλλιβός) του Ευαγγέλου
 6. Σφακιανάκης Μάμας του Μιχαήλ (Αντιδήμαρχος)
 7. Επιτροπάκης Ηλίας του Στυλιανού (Αντιδήμαρχος)
 8. Καλλέργης Νικόλαος του Γεωργίου (Αποχώρησε μετά τη συζήτηση του 5^{ου} θέματος ημερήσιας διάταξης)
 9. Τζαγκαράκης Ιωάννης του Εμμανουήλ (Πρόεδρος Δ.Σ.)
 10. Λυδατάκης Αντώνιος του Πέτρου (Αποχώρησε μετά τη συζήτηση του 5^{ου} θέματος ημερήσιας διάταξης)
 11. Αντωνίδακη Ελένη-Καλλιόπη του Φραγκίσκου (Αντιδήμαρχος)
 12. Αντωνάκης Εμμανουήλ του Βασιλείου (Αντιδήμαρχος)
 13. Σαριδάκης Γεώργιος του Κωνσταντίνου
 14. Πεδιαδίτη Μαρία του Κωνσταντίνου
 15. Γιαννιδάκη Χρυσούλα του Εμμανουήλ(επικεφαλής παράταξης)
 16. Ανδρουλάκης Ζεβεδαίος του Γεωργίου
 17. Πασπαράκης Χρόνης του Γεωργίου
 18. Γενετζάκη Μαρία (Μαίρη) του Πολυδώρου
 19. Γενετζάκης Γεώργιος του Αποστόλου (επικεφαλής παράταξης)
- Ο δημοτικός σύμβουλος Κριτσωτάκης Γεώργιος του Χαραλάμπους προσήλθε στη συνεδρίαση κατά τη διάρκεια της συζήτησης του 1^{ου} θέματος της ημερήσιας διάταξης

ΑΠΟΝΤΕΣ

1. Δακανάλης Μιχαήλ του Δημητρίου
2. Σουλτάτος Εμμανουήλ του Τηλέμαχου
3. Λαδουκάκη Ευαγγελία (Εύα) του Στεφάνου
4. Αλεξάκης Ιωσήφ του Δράκου
5. Μαθιανάκης Μιχαήλ του Γεωργίου

**Πρόεδροι Συμβουλίων Δημοτικών Κοινοτήτων και Πρόεδροι Δημοτικών Κοινοτήτων
ΠΑΡΟΝΤΕΣ**

1. Ζηδιανάκης Μιχαήλ , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Αγίων Παρασκιών
2. Μαυρομανωλάκης Γεώργιος , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Αχεντριά
3. Κωνσταντάκη – Δασκαλάκη Χριστοθέα, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Κάτω Αρχανών
4. Τσακουντάκης Ζαχαρίας , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Μυρτιάς
5. Παπαδάκης Στέφανος , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Τεφελίου

ΑΠΟΝΤΕΣ

1. Μπαρμπαδάκης Ανδρέας, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Αγίου Βασιλείου
2. Ταχατάκης Μιχαήλ, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Άνω Αρχανών
3. Στεφανάκης Δημήτριος, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Αστροκίων
4. Τζανάκης Βασίλειος , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Αστριτσίου
5. Κουλτζής Αβραάμ, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Δαμανίων
6. Βελεγράκης Εμμανουήλ , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Εθιάς
7. Συλιβέστρος Εμμανουήλ, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Καλλονής
8. Σταυρακάκης Νικόλαος, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Καλυβίων
9. Κουκουράκης Μιχαήλ , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Καταλαγαρίου
10. Παπαδακάκης Γρηγόριος , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Κουνάβων
11. Καραντεμοίρης Ευάγγελος , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Λιγόρτунου
12. Σκουλάς Γεώργιος, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Μελεσών
13. Μαθιουδάκης Μιχαήλ, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Μεσοχωρίου
14. Μπέρκης Κωνσταντίνος, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Μεταξοχωρίου
15. Μπέρκης Εμμανουήλ, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Πεζών
16. Μιχαλάκης Άγγελος, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Πύργου
17. Σουλτάτος Αντώνιος, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Χαρακίου
18. Τσικρικονάκης Παντελής , Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Χάρακα
19. Θαλασσινάκης Ιωάννης, Πρόεδρος Συμβουλίου Δημοτικής Κοινότητας Χουδετσίου
20. Σερέτης Γεώργιος , Πρόεδρος Δημοτικής Κοινότητας Αλαγνίου
21. Μιχελάκης Εμμανουήλ, Πρόεδρος Δημοτικής Κοινότητας Παρανύμφων
22. Αντωνοδημητράκη Ουρανία (Ράνια) , Πρόεδρος Δημοτικής Κοινότητας Πραιτωρίων

Στη συνεδρίαση είχε κληθεί νόμιμα και ο Δήμαρχος Κοκοσάλης Εμμανουήλ, ο οποίος ήταν παρών .

Παραβρέθηκε η υπάλληλος του Δήμου Φραγκομιχελάκη Θεονύμφη για την τήρηση των πρακτικών.

Επίσης παραβρέθηκε ο Αναπληρωτής Προϊστάμενος Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος Δήμου Αρχανών Αστερουσίων Σημαντηράκης Εμμανουήλ, προκειμένου να παράσχει πληροφορίες σε θέματα που αφορούν αρμοδιότητες των Τμημάτων της Δ/σης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος.

Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Τζαγκαράκης Ιωάννης κήρυξε την έναρξη της διαδικασίας.

- Ο Δήμαρχος και οι Αντιδήμαρχοι ενημέρωσαν για θέματα που αφορούν τις αρμοδιότητες, την ομαλή λειτουργία και τις ανάγκες του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων και τέθηκαν ερωτήσεις από τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου. Στο πλαίσιο της ενημέρωσης τέθηκε υπόψη των μελών η με αρ. πρωτ. 19719/2025 επιστολή του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου Αγίων Παρασκιών.
- Ο Πρόεδρος ανακοίνωσε ότι την 13^η Νοεμβρίου 2025, ημέρα Τετάρτη και ώρα από 9.00 μέχρι 10.00 πραγματοποιήθηκε δια περιφοράς η με αρ. 17/2025 συνεδρίαση Δημοτικού Συμβουλίου και λήφθηκαν κατά πλειοψηφία αποφάσεις για τα παρακάτω θέματα:
 1. Τροποποίηση προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων με την κατανομή ποσών από «Ετήσια εισφορά στο ΦΟΔΣΑ (Σύνδεσμος Διαχείρισης Περιβάλλοντος Δήμων Ν.Καζαντζάκης, Αρχανών, Τεμένους)» και από «Τακτικές αποδοχές εκτάκτων υπαλλήλων στην υπηρεσία καθαριότητας», έλαβε αριθμό απόφασης 226/2025
 2. Τροποποίηση τεχνικού προγράμματος και προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για την εκτέλεση υποέργων του έργου «Έργο Βραχοπροστασίας στο Δημοτικό οδικό Δίκτυο Παρανύμφων-Τριών Εκκλησιών και Έργο Βραχοπροστασίας στην Κοινότητα Χουδέτσι του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων, » έλαβε αριθμό απόφασης 227/2025
- Ο Πρόεδρος ανέφερε ότι έχουν τεθεί στο Δημοτικό Συμβούλιο τα παρακάτω θέματα εκτός ημερήσιας διάταξης :
 1. Τροποποίηση προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για την εκτέλεση του χρηματοδοτούμενου έργου «Αναμόρφωση κεντρικής πλατείας Καταλαγαρίου»

2. Τροποποίηση προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για την εκτέλεση του 15^{ου} και 16^{ου} υποέργου του χρηματοδοτούμενου έργου «Διαμορφώσεις –Κατασκευές – Συντηρήσεις υποδομών σε κοινόχρηστους & αθλητικούς χώρους (Τ. Κ.Α. 2014ΕΠ00200007) »
3. Τροποποίηση προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για την εκτέλεση του 1^{ου} υποέργου του χρηματοδοτούμενου έργου «Αναβάθμιση πρασίνου σε κοινόχρηστους του Δ. Αρχανών Αστερουσίων »
4. Τροποποίηση προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για την τακτοποίηση διαφοράς στη χρηματοδότηση των ΚΑΠ για τις λειτουργικές δαπάνες των σχολικών μονάδων
5. Τροποποίηση προϋπολογισμού οικονομικού έτους 2025 Δήμου Αρχανών Αστερουσίων για την κάλυψη δαπάνης με τίτλο «Χρεολύσια δανείων στο Τ.Π.κ.Δ»
6. Ορισμός υπεύθυνου λογαριασμού της πράξης «Εκπόνηση της μελέτης αντικατάστασης δικτύων ύδρευσης κατασκευασμένων από επικίνδυνα υλικά του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων»

Κάλεσε το Δημοτικό Συμβούλιο να λάβει απόφαση για τα ανωτέρω θέματα εκτός ημερήσιας διάταξης, επισημαίνοντας ότι η αναγκαιότητα λήψης των σχετικών αποφάσεων προέκυψε μετά τη σύνταξη της ημερήσιας διάταξης. Όλα τα θέματα τέθηκαν υπόψη του γραφείου δημοτικού συμβουλίου μετά την αποστολή της πρόσκλησης της παρούσας συνεδρίασης και κρίνονται κατεπείγοντα, καθώς η άμεση λήψη των σχετικών αποφάσεων είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των υπηρεσιών του Δήμου και την εκτέλεση έργων που εντάσσονται σε προγράμματα και υπάρχει κίνδυνος απώλειας της χρηματοδότησης .

Το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα ότι τα ανωτέρω θέματα εκτός ημερήσιας διάταξης, είναι κατεπείγοντα και πρέπει να συζητηθούν κατά παρέκκλιση της πάγιας διαδικασίας πριν την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

Στη συνέχεια τέθηκαν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης που καταγράφονται στην με αρ. πρωτ. 21358/13-11-2025 πρόσκληση του Προέδρου Δημοτικού Συμβουλίου.

Το Δημοτικό Συμβούλιο στην παρούσα συνεδρίαση έλαβε με φανερή ψηφοφορία τις αποφάσεις με αριθμό από 228/2025 μέχρι 247/2025, βάσει των υπηρεσιακών εισηγήσεων, των απόψεων που διατυπώθηκαν και των προτάσεων που τέθηκαν.

Αναλυτικά οι παρατηρήσεις και οι τοποθετήσεις των ομιλητών καταγράφονται στο ηλεκτρονικό αρχείο της παρούσας συνεδρίασης.

ΘΕΜΑ 2ο ημερήσιας διάταξης : Έγκριση Σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων 2024 - 2028 - (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ : 235/2025

Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου έδωσε τον λόγο στον Αντιδήμαρχο Σφακιανάκη Μάμα, ο οποίος στη συνέχεια υπέδειξε τον Αναπληρωτή Προϊστάμενο Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος Δήμου Αρχανών Αστερουσίων Σημαντηράκη Εμμανουήλ, προκειμένου να εισηγηθεί το 2^ο θέμα της ημερήσιας διάταξης αναφέροντας τα παρακάτω :

Σύμφωνα με το υπ' αρ. πρωτ. 19422/16-10-2025 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος οι ενέργειες που πρέπει να γίνουν για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων 2024-2028 έχουν ως εξής:

«*ΘΕΜΑ: Βήματα για την κατάρτιση του Ε.Π. Δ. Αρχανών - Αστερουσίων 2024-2028, σύμφωνα με το ΠΔ 89/2011*

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα 89/2011 με το οποίο τροποποιείται το ΠΔ185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού» πρέπει να ακολουθηθούν τα παρακάτω βήματα για την κατάρτιση του Ε.Π. Δ. Αρχανών - Αστερουσίων 2024-2028.

1. Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού συγκεντρώνει τα απαιτούμενα στοιχεία από τις υπηρεσίες του δήμου, των νομικών προσώπων του, καθώς και τις εισηγήσεις των συμβουλίων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου προς την εκτελεστική επιτροπή σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και τις προτάσεις τους για τις αναπτυξιακές προτεραιότητες του δήμου και συντάσσει σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού του δήμου, το οποίο υποβάλλει στην εκτελεστική επιτροπή. «Στρατηγικός Σχεδιασμός», νοείται η Α' φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Η Εκτελεστική Επιτροπή έχει πλέον ενσωματωθεί στη Δημοτική Επιτροπή και η Επιτροπή Διαβούλευσης έχει πλέον καταργηθεί.

2. Η εκτελεστική επιτροπή (Δημοτική Επιτροπή), πριν εισηγηθεί το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο, συνεργάζεται με τους όμορους δήμους για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών

3. Η εκτελεστική επιτροπή (Δημοτική Επιτροπή) εισηγείται το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού στο δημοτικό συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση

4. Το εγκεκριμένο από το δημοτικό συμβούλιο κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού, τίθεται προς συζήτηση στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης (άρθρο 76 ν.3852/2010) (έχει καταργηθεί), και παράλληλα δημοσιοποιείται για διαβούλευση τουλάχιστον επί δύο (2) εβδομάδες, με καταχώρηση στην ιστοσελίδα του δήμου, καθώς και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Κατά τη διάρκεια της δημοσιοποίησης υποβάλλονται προτάσεις, εγγράφως ή ηλεκτρονικά.

5. Οι υπηρεσίες του δήμου και των νομικών προσώπων του, αφού λάβουν υπόψη τους το εγκεκριμένο κείμενο στρατηγικού σχεδιασμού, το οποίο αποτελεί προπαρασκευαστική πράξη της διαδικασίας κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος, προτείνουν, με γραπτή εισήγηση τους, κατ' αντιστοιχία προς τους άξονες και τα μέτρα του στρατηγικού σχεδίου, τους στόχους της κάθε υπηρεσίας για την επόμενη περίοδο και τις δράσεις για την επίτευξη των στόχων αυτών, ιεραρχημένες κατά σειρά προτεραιότητας.

6. Η αρμόδια, κατά τις οργανικές διατάξεις κάθε δήμου, υπηρεσία επί θεμάτων προγραμματισμού επεξεργάζεται τις προτάσεις των υπηρεσιών, των συμβουλίων των δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων του δήμου, τις αποφάσεις των νομικών προσώπων του δήμου και τις προτάσεις που προέκυψαν από τη διαδικασία διαβούλευσης και συντάσσει το σχέδιο του επιχειρησιακού προγράμματος, το οποίο υποβάλει στην εκτελεστική επιτροπή (Δημοτική Επιτροπή).

7. Η εκτελεστική επιτροπή (Δημοτική Επιτροπή) εισηγείται το σχέδιο επιχειρησιακού προγράμματος στο δημοτικό συμβούλιο για συζήτηση και ψήφιση, επισυνάπτοντας τις αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων των νομικών προσώπων του δήμου.

8. Το εγκεκριμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα, μετά τον έλεγχο νομιμότητας για την τήρηση της διαδικασίας κατάρτισης του από την Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ (άρθρο 214 ν.3852/2010), καταχωρίζεται στην ιστοσελίδα του δήμου και δημοσιοποιείται με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο.»

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος υπέβαλλε στη Δημοτική Επιτροπή την με αρ. πρωτ. 19423/16-10-2025 εισήγηση που αφορά την έγκριση Σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων 2024-2028 - (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος) κι έχει αναλυτικά ως εξής:

«ΘΕΜΑ: Έγκριση Σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων 2024- 2028 - (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος)

Έχοντας υπόψη:

Τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν.3463/2006), άρθρα 203-207

Την Υπουργική Απόφαση 18183 (ΦΕΚ 534/Β/13-4-2007), στην οποία καθορίστηκε η δομή και το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α.

Το Προεδρικό Διάταγμα 89/2011 με το οποίο τροποποιείται το ΠΔ185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού»

Την υπουργική απόφαση Υ.Α. 35829/2014 (ΦΕΚ 2970/4-11-2014)

Το άρθρο 175 (Ν. 4555/2018 Πρόγραμμα Κλεισθénης) Τετραετή Επιχειρησιακά Προγράμματα- Ετήσια Προγράμματα Δράσης Δήμων (Τροποποίηση άρθρου 266 του ν. 3852/2010)

Το άρθρο 9 του Ν. 4623/2019 σχετικά με την έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η με αριθμό: 13610/18-07-2025 (με ΑΔΑΜ 25SYMV017249394) σύμβαση ανάθεσης της υπηρεσίας με τίτλο «Παροχή συμβουλών σύνταξης Τετραετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων» επί της οποίας έχει παραληφθεί το 1ο παραδοτέο σύμφωνα με την από 13-10-2025 Βεβαίωση (Πιστοποίηση) Εκτελεσθέντων εργασιών.

Σύμφωνα με το άρθρο 203 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ114/Α') «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΔΚ)», στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους και για την εκπλήρωση της αποστολής τους, οι Δήμοι υποχρεούνται να εκπονούν επιχειρησιακά προγράμματα.

Με το άρθρο 266 του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σύμφωνα με το άρθρο 175 του Ν.4555/2018 (Πρόγραμμα Κλεισθénης), επιβεβαιώνεται η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. Α' βαθμού.

Σκοπός των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Ο.Τ.Α. ΑΕ βαθμού είναι η προώθηση της εφαρμογής του θεσμοθετημένου χωρικού σχεδιασμού και η παρακολούθηση υλοποίησης του αναπτυξιακού σχεδιασμού στο τοπικό επίπεδο, καθώς και η συμβολή στην ανατροφοδότηση και προσαρμογή του σχεδιασμού, στο πλαίσιο των υφιστάμενων κάθε φορά συνθηκών.

Έχουν ενιαία δομή και συγκρότηση, που διέπει το σύνολο των διοικητικών και γεωγραφικών υποενοτήτων του Δήμου και περιλαμβάνουν: -Στρατηγικό Σχέδιο, -Επιχειρησιακό Σχέδιο και Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Για την κατάρτισή τους, λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα κ.ά.. Η Ομάδα Διοίκησης Έργου, η οποία συστάθηκε με την υπ. αριθμ. 72/2024 (ΑΔΑ: 6Τ58ΩΨΜ-79Σ) απόφαση Δημάρχου, λαμβάνοντας υπόψη την ισχύουσα νομοθεσία και τον σχετικό οδηγό της ΕΕΤΑΑ, τα στοιχεία από τις υπηρεσίες του

Δήμου και σε συνεργασία με τη δημοτική αρχή, κατάρτισε το επισυναπτόμενο σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος).

Λαμβάνοντας υπ' όψη τα ανωτέρω

Εισηγούμαστε

όπως η Δημοτική Επιτροπή του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων, με απόφαση της: εγκρίνει το σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού, προχωρήσει στη συνεργασία με τους όμορους δήμους για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών και εισάγει το θέμα προς συζήτηση και ψήφιση στο Δημοτικό Συμβούλιο.»

Κατόπιν των ανωτέρω η Δημοτική Επιτροπή έλαβε την με αρ. 328/2025 (ΑΔΑ: 9ΛΤΩΩΨΜ-ΥΙΓ) απόφαση σύμφωνα με την οποία :

«1. Εγκρίνει την πρώτη φάση του σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028 ως εμφανίζεται στο παράρτημα που ακολουθεί την παρούσα.
2. Απευθύνεται στους όμορους προς συνεργασία για τη διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και την προώθηση τυχόν διαδημοτικών συνεργασιών.
3. Εφόσον δεν επέλθει καμία διαβουλευτική μεταβολή επί του ανωτέρω σχεδίου, εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο την έγκριση του σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028 σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 3 του ΠΔ 185/2007 όπως τροποποιήθηκε με το ΠΔ 89/2011»

Κατόπιν των ανωτέρω και δεδομένου ότι δεν επήλθε καμία διαβουλευτική μεταβολή επί του σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων 2024 - 2028 - (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος), τίθεται προς έγκριση στο Δημοτικό Συμβούλιο , όπως ακριβώς εγκρίθηκε με την ανωτέρω απόφαση Δημοτικής Επιτροπής (328/2025) και παρουσιάζεται αναλυτικά στο παράρτημα που συνοδεύει την εν λόγω απόφαση.

Ακολούθησε συζήτηση του θέματος στη διάρκεια της οποίας τέθηκαν ερωτήματα και παρατηρήσεις από τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου και δόθηκαν οι απαραίτητες διευκρινήσεις. Ο δημοτικός σύμβουλος Γενετζάκης Γεώργιος επικεφαλής της παράταξης «Λαϊκή Συσπείρωση» ανέφερε ότι στην παρούσα α' φάση υπάρχει μια εκτενής περιγραφή αξιολόγησης και διαπίστωσης των προβλημάτων σε κάθε Δημοτική Ενότητα του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων. Πράγματι έχει γίνει μια σωστή δουλειά , πολύ αποκαλυπτική για τη φτωχοποίηση των περιοχών μας και σε επίπεδο οικονομικό και σε επίπεδο ανεργίας κ.λ.π. Υπάρχει και το δεύτερο μέρος, το οποίο προς το παρόν είναι μια γενική κατεύθυνση σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσαρμογής των κονδυλίων των περιφερειακών επιχορηγήσεων ΕΣΠΑ, πράσινου ταμείου κ.λ.π. για την υλοποίηση συγκεκριμένων έργων, που θα δοθούν στην επόμενη φάση και βασίζονται στους προϋπολογισμούς και στα τεχνικά προγράμματα των τεσσάρων ετών διάρκειας του παρόντος Σχεδίου Στρατηγικού Σχεδιασμού Επιχειρησιακού Προγράμματος . Τα έργα αυτά δεν ανταποκρίνονται στην κάλυψη των λαϊκών αναγκών, αλλά κύριο στόχο έχουν να αποκρύψουν ότι αυτά τα χρηματοδοτικά εργαλεία πηγάζουν από τον κόπο των φορολογούμενων και καταλήγουν στην εξυπηρέτηση κατασκευαστικών ομίλων κι όπου υπάρχει περισσότερο κέρδος, με αποτέλεσμα να δίνονται προτεραιότητα σε έργα που εξυπηρετούν αυτόν τον σκοπό κι όχι την κάλυψη των λαϊκών αναγκών.

Οι παρατηρήσεις και οι τοποθετήσεις όλων των ομιλητών καταγράφονται αναλυτικά στο ηλεκτρονικό αρχείο της παρούσας συνεδρίασης. Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου να λάβουν τη σχετική απόφαση.

Το Δημοτικό Συμβούλιο αφού έλαβε υπόψη :

1. την ανωτέρω εισήγηση
2. το με αρ. πρωτ. 19422/16-10-2025 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος
3. την με αρ. πρωτ. 19423/16-10-2025 εισήγηση Δ/νσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος
4. το σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
5. την με αρ. 328/2025 (ΑΔΑ: 9ΛΤΩΩΨΜ-ΥΙΓ) απόφαση Δημοτικής Επιτροπής
6. το γεγονός ότι δεν έχει επέλθει καμία διαβουλευτική μεταβολή επί του σχεδίου
7. τις διατάξεις του Π.Δ. 185/2007 όπως τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 89/2011
8. τις τοποθετήσεις των μελών του Σώματος και
9. τις διατάξεις του άρθρου 65 του Ν. 3852/2010, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν

αποφασίζει κατά πλειοψηφία

Εγκρίνει το σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων 2024 – 2028 (Α' Φάση Επιχειρησιακού Προγράμματος), όπως ακριβώς εγκρίθηκε με την υπ' αρ. 328/2025 (ΑΔΑ: 9ΛΤΩΩΨΜ-ΥΠ) απόφαση Δημοτικής Επιτροπής και παρουσιάζεται αναλυτικά στο παράρτημα που συνοδεύει την παρούσα απόφαση και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής .

Καταψήφισαν τα μέλη της παράταξης «Λαϊκή Συνσείρωση» Γενετζάκη Μαρία και Γενετζάκης Γεώργιος για τους λόγους που αναφέρονται στο εισηγητικό μέρος της παρούσας απόφασης και καταγράφονται αναλυτικά στο ηλεκτρονικό αρχείο της 18^{ης} /2025 συνεδρίασης Δημοτικού Συμβουλίου Αρχανών Αστερουσίων .

Η παρούσα απόφαση έλαβε αύξοντα αριθμό 235/2025

Μετά την εξάντληση των θεμάτων εκτός και εντός ημερήσιας διάταξης, λύεται η συνεδρίαση και υπογράφεται το πρακτικό όπως παρακάτω : (Ακολουθούν υπογραφές)

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Τα μέλη

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

**Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου
Αρχανών Αστερουσίων**

Τζαγκαράκης Ιωάννης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΗΜΟΣ
ΑΡΧΑΝΩΝ
ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2024-2028

ΕΝΟΤΗΤΑ 1
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

archanonasterousion.gr

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων για την δημοτική περίοδο 2024-2028 εκπονήθηκε από Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ), η οποία συστάθηκε με την υπ. αριθμ. 72/2024 απόφαση Δημάρχου και αποτελείται από τους:

Α. Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος

1. **Σημαντηράκης Εμμανουήλ**, Αναπληρωτής Προϊστάμενος Δ/σης
2. **Λαδουκάκη Ναυσικά**, Αναπληρώτρια Προϊσταμένη Τμήματος Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης
3. **Ερμείδη Μελπομένη**, Γεωπόνος, υπάλληλος του Τμήματος Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης

Β. Εκπρόσωποι λοιπών διευθύνσεων/ υπηρεσιών του Δήμου

1. **Καλογιαννάκης Γεώργιος**, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών
2. **Τζούκας Ευάγγελος**, Προϊστάμενος Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού
3. **Εγγλεζάκη Δέσποινα**, Υπάλληλος του Τμήματος Διοικητικών Υπηρεσιών

Γ. Συντονιστές επόπτες

1. **Σφακιανάκης Μάμας**, Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων, Προγραμματισμού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού
2. **Χάρα Γενειατάκη – Φωτοπούλου**, Αντιδήμαρχος Διοίκησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Πρόνοιας και Αλληλεγγύης
3. **Κριτσωτάκης Γεώργιος**, Αντιδήμαρχος Καθαριότητας, Ανακύκλωσης και Πρασίνου
4. **Λυδάτακης Αντώνιος**, Αντιδήμαρχο Ύδρευσης, Άρδευσης, Αποχέτευσης και Ηλεκτροφωτισμού

Τη συνολική ευθύνη στο συντονισμό της κατάρτισης και παρακολούθησης της εκτέλεσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος έχει η Δημοτική Επιτροπή του Δήμου, η οποία το εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο (αρ. 63 του Ν. 3852/2010).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	10
1.1	Σκοπός Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	12
1.1.1	Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης	12
1.1.2	Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού	13
1.1.3	Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου	13
1.2	Χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	14
1.3	Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος	14
1.4	Μέσα και εργαλεία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	18
2	Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης.....	20
2.1	Βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής.....	21
2.1.1	Διοικητικά όρια.....	21
2.1.2	Δημογραφικά χαρακτηριστικά	24
2.1.3	Επίπεδο εκπαίδευσης.....	28
2.2	Περιβάλλον και ποιότητα ζωής	29
2.2.1	Φυσικοί πόροι.....	29
2.2.2	Προστατευόμενες περιοχές’’	46
2.2.3	Πολοδομικός & χωροταξικός σχεδιασμός	53
2.2.4	Υποδομές – δίκτυα	57
2.3	Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός.....	68
2.3.1	Κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη.....	68
2.3.2	Υγεία	74
2.3.3	Παιδεία	75
2.3.4	Πολιτισμός’’	78
2.3.5	Αθλητισμός	84
2.4	Τοπική οικονομία και απασχόληση	86
2.4.1	Διάρθρωση οικονομίας	86
2.4.2	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	94
2.4.3	Απασχόληση	94
2.4.4	Ανεργία	94
2.5	Διοικητική ικανότητα του Δήμου	97
2.5.1	Όργανα διοίκησης	97

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.5.2	Στελέχωση υπηρεσιών και ανθρώπινο δυναμικό.....	118
2.5.3	Υλικοτεχνική υποδομή.....	124
2.5.4	Οικονομικά στοιχεία	129
2.5.5	Πολιτική Προστασία	135
2.6	Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης	135
2.6.1	Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης.....	135
2.6.2	SWOT Analysis.....	137
3	Αναπτυξιακό όραμα και στρατηγική	147
3.1	Πλαίσιο διαμόρφωσης στρατηγικής.....	148
3.1.1	Διεθνές επίπεδο.....	148
3.1.2	Εθνικό επίπεδο	158
3.1.3	Περιφερειακό επίπεδο	186
3.2	Αναπτυξιακό όραμα και κεντρικές κατευθύνσεις.....	203
3.3	Διαμόρφωση στρατηγικής	204
3.4	Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με άλλες στρατηγικές	212

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Λίσταπινάκων

Πίνακας 1: Δημοτικές κοινοτικές και οικισμοί.....	23
Πίνακας 2: Μεταβολή πληθυσμού του Δήμου	25
Πίνακας 3: Μεταβολή πληθυσμού ανά Δημοτική Ενότητα	25
Πίνακας 4: Κατανομή πληθυσμού ανά Δημοτική Ενότητα	26
Πίνακας 5: Πληθυσμιακή πυκνότητα ανά Δημοτική Ενότητα (2021)	26
Πίνακας 6: Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία και Δημοτική Ενότητα	27
Πίνακας 7: Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία και φύλο	27
Πίνακας 8: Δημογραφικοί δείκτες (2021).....	28
Πίνακας 9: Επίπεδο εκπαίδευσης (%) ατόμων γεννηθέντων έως τη 31/12/2015	29
Πίνακας 10: Λεκάνες Απορροής Ποταμών ΥΔ Κρήτης (ΕΛ13)	36
Πίνακας 11: Διοικητικός Διαχωρισμός Λεκάνης Απορροής Ρεμάτων ΕΛ1339 και ΕΛ1340	37
Πίνακας 12: Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Ποτάμια ΥΣ (ΙΤΥΣ) στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	41
Πίνακας 13: Υπόγεια Υδατικά Συστήματα που αφορούν τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	42
Πίνακας 14: Υγρότοποι του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων.....	42
Πίνακας 15: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	46
Πίνακας 16: Καταφύγια άγριας ζωής στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	50
Πίνακας 17: Σημαντικές περιοχές για τα πουλιά στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	50
Πίνακας 18: Έκταση και θεσμικό πλαίσιο οικισμών.....	55
Πίνακας 19: ΕΕΛ Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων.....	60
Πίνακας 20: Χαρακτηριστικά Σημείων Επαναφόρτισης Η/Ο	62
Πίνακας 21: Ταμιευτήρες Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων.....	64
Πίνακας 22: Γεωτρήσεις Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων.....	65
Πίνακας 23: Πηγές Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων	67
Πίνακας 24: Δομές υποστήριξης ηλικιωμένων στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	72
Πίνακας 25: Δομές υγείας στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων	74
Πίνακας 26: Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	75
Πίνακας 27: Υποδομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων	76
Πίνακας 28: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων.....	77
Πίνακας 29: Υποδομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων.....	77
Πίνακας 30: Αρχαιολογικοί χώροι χαρακτηρισμένοι από το ΥΠΠΟ στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	79
Πίνακας 31: Μνημεία χαρακτηρισμένα από το ΥΠΠΟ στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων.....	79
Πίνακας 32: Αθλητικές υποδομές Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων & υφιστάμενη κατάσταση αυτών	84
Πίνακας 33: Αθλητικές εγκαταστάσεις εντός σχολικών μονάδων Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων.....	85
Πίνακας 34: Αθλητικά σωματεία στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων.....	86

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 35: Κατανομή απασχολούμενων ανά τομέα απασχόλησης	87
Πίνακας 36: Γεωργικές εκτάσεις Π.Ε. Ηρακλείου	88
Πίνακας 37: Δενδρώδεις καλλιέργειες της Π.Ε. Ηρακλείου	89
Πίνακας 38: Στοιχεία κτηνοτροφίας της Π.Ε. Ηρακλείου	90
Πίνακας 39: Εγκεκριμένες εγκαταστάσεις του Δήμου	91
Πίνακας 40: Παραγωγή πρωτογενών κτηνοτροφικών προϊόντων της Π.Ε. Ηρακλείου	92
Πίνακας 41: Παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων της Π.Ε. Ηρακλείου	93
Πίνακας 42: Στοιχεία διανυκτερεύσεων και αφίξεων στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων.....	93
Πίνακας 43: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου.....	94
Πίνακας 44: Απασχολούμενοι του Δήμου	94
Πίνακας 45: Άνεργοι του Δήμου.....	95
Πίνακας 46: Άνεργοι κατά φύλο	95
Πίνακας 47: Στοιχεία ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης.....	96
Πίνακας 48: Στοιχεία ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης για τα έτη 2017-2024	96
Πίνακας 49: Καλυμμένες θέσεις σε Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο	119
Πίνακας 50: Στελέχωση της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών ανά κατηγορία εκπαίδευσης.....	119
Πίνακας 51: Στελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος ανά κατηγορία εκπαίδευσης.....	120
Πίνακας 52: Στελέχωση της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών ανά εργασιακή σχέση.....	121
Πίνακας 53: Στελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος ανά εργασιακή σχέση ...	122
Πίνακας 54: Στελέχωση του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων ανά κλάδο και ειδικότητα.....	123
Πίνακας 55: Οχήματα Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων.....	125
Πίνακας 56: Ταμειακός απολογισμός εσόδων έτους 2024	129
Πίνακας 57: Ποσοστιαία κατανομή εσόδων έτους 2024	131
Πίνακας 58: Ταμειακός απολογισμός εξόδων έτους 2024.....	132
Πίνακας 59: Ποσοστιαία κατανομή εξόδων έτους 2024.....	134
Πίνακας 60: Ταμειακός απολογισμός έτους 2024.....	135
Πίνακας 61: Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ.....	148
Πίνακας 62: Κύρια χρηματοδοτικά εργαλεία της Πολιτικής Συνοχής.....	151
Πίνακας 63: Στόχοι Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας	153
Πίνακας 64: Προϋπολογισμός ΕΣΠΑ 2021-2027	159
Πίνακας 65: Τομεακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027.....	159
Πίνακας 66: Περιφερειακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027.....	166
Πίνακας 67: Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης του ΕΠΑ 2021-2025	167
Πίνακας 68: Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης ΕΠΑ 2021-2025.....	168

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 69: Ειδικά προγράμματα του ΕΠΑ 2021-2025	169
Πίνακας 70: Κατευθύνσεις και στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιομηχανία	170
Πίνακας 71: Οδικός χάρτης του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία	176
Πίνακας 72: Στρατηγικοί άξονες της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού	178
Πίνακας 73: Επιχειρησιακοί άξονες και στόχοι κοινωνικής ένταξης	181
Πίνακας 74: Πυλώνες και στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ	182
Πίνακας 75: Τομείς της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Κρήτης	187
Πίνακας 76: Ειδικοί στόχοι και αναπτυξιακές παρεμβάσεις Ε.Π. Κρήτη 2021-2027	191
Πίνακας 77: Διάρθρωση ΠΠΑ Κρήτης 2021-2025	197
Πίνακας 78: Διάρθρωση του Περιφερειακού σχεδίου για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	200
Πίνακας 79: Συγκεντρωτικός πίνακας αξόνων προτεραιότητας, μέτρων και ειδικών στόχων.	209
Πίνακας 80: Συσχέτιση/ συμπληρωματικότητα με τις κοινοτικές στρατηγικές	213
Πίνακας 81: Συσχέτιση/ συμπληρωματικότητα με τις λοιπές εθνικές στρατηγικές	215
Πίνακας 82: Συσχέτιση/ συμπληρωματικότητα με τις λοιπές περιφερειακές στρατηγικές	217

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Λίστα γραφημάτων

Γράφημα 1: Κατανομή πληθυσμού ανά Δημοτική Ενότητα	26
Γράφημα 2: Ποσοστό περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων ανά Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης.....	70
Γράφημα 3: Πλήθος περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων ανά Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης.....	70
Γράφημα 4: Ιδιοκτησιακό καθεστώς Δημόσιων Βρεφικών και Παιδικών Σταθμών	73
Γράφημα 5: Κατάσταση κτιρίων στα οποία στεγάζονται οι δομές προσχολικής αγωγής.....	73
Γράφημα 6: Κατανομή στελεχών ανά επίπεδο εκπαίδευσης.....	121
Γράφημα 7: Ποσοστιαία κατανομή εσόδων έτους 2024	130
Γράφημα 8: Ποσοστιαία κατανομή εξόδων έτους 2024.....	133

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Λίστα εικόνων

Εικόνα 1: Χάρτης του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων	22
Εικόνα 2: Χρήσεις γης στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	33
Εικόνα 3: Οι ζώνες βλάστησης στην Κρήτη	35
Εικόνα 4: Οι Λεκάνες Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (ΕΛ 13)	37
Εικόνα 5: Ποτάμια Υδατικά Συστήματα στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	39
Εικόνα 6: Λιμναίο και Παράκτιο υδατικό σύστημα στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων.....	40
Εικόνα 7: Περιοχές Natura στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων	49
Εικόνα 8: Σημαντικές περιοχές για πουλιά - GR187 Αστερούσια Όρη (Κόφινας).....	51
Εικόνα 9: Σημαντικές περιοχές για πουλιά GR188 Όρος Γιούχτας.....	52
Εικόνα 10: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων στην Περιφέρεια Κρήτης.....	68
Εικόνα 11: Ποσοστό δικαιούχων ΕΕΕ στην Περιφέρεια Κρήτης	69
Εικόνα 12: Ιεράρχηση περιοχών της Περιφέρειας Κρήτης με βάση τον Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης.....	69

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού των λειτουργιών των Δήμων, της τοπικής ανάπτυξης και της βελτίωσης της οργανωτικής τους δομής, θεσπίστηκε για πρώτη φορά, με τα άρθρα 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν.3463/2006) η υποχρέωση κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους πρωτοβάθμιους Ο.Τ.Α., για Δήμους με πληθυσμό μεγαλύτερο των 10.000 κατοίκων.

Με την έναρξη της εφαρμογής του «Καλλικράτη» και σε εναρμόνιση με το Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ/Α'/87/07.06.2010) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πρόγραμμα Καλλικράτης», η σύνταξη και ο σχεδιασμός των Επιχειρησιακών Σχεδίων των Δήμων δημιουργεί αυξημένες απαιτήσεις εξαιτίας του μεγέθους των νέων Δήμων. Επιπλέον το «Περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' βαθμού για τη δημοτική περίοδο 2014-2019» καθορίστηκε με την Υπουργική Απόφαση αριθμ.41179 /4.11.2014, η οποία παραμένει ακόμη σε ισχύ.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εστιάζει στην παραγωγή ενός προγραμματικού κειμένου, δίνοντας έμφαση στις διαδικασίες με τις οποίες αυτό εκπονείται, παρακολουθείται και αξιολογείται. Με την ολοκλήρωσή του, το Ε.Π. είναι σημαντικό να έχει προσεγγίσει ρεαλιστικά το όραμα της δημοτικής αρχής, αλλά και να εναρμονίζεται με τις κατευθύνσεις του περιφερειακού και του εθνικού αναπτυξιακού σχεδιασμού.

Λόγω του πολυτομεακού χαρακτήρα του Επιχειρησιακού Προγράμματος και του μεγάλου εύρους θεματικού αντικειμένου, η εκπόνησή του απαιτεί τη συμμετοχή τόσο των αιρετών και υπηρεσιακών στελεχών του Ο.Τ.Α. α' βαθμού, όσο και της τοπικής κοινωνίας όπως αυτή εκφράζεται μέσα από τους μεμονωμένους δημότες, αλλά και τους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς.

Θεσμικό Πλαίσιο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Με το άρθρο 203-207 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006) και την επιβεβαίωσή του με το άρθρο 266 Ν.3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης) αποφασίστηκε η θέσπιση της υποχρέωσης κατάρτισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων από τους Ο.Τ.Α. α' βαθμού.

Το Υπουργείο Εσωτερικών με σχετικές υπουργικές αποφάσεις και εγκυκλίους που εξέδωσε, έδωσε κατευθύνσεις στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού για την κατάρτιση των Ε.Π., όπως με:

- την αρ. 45/58939/25-10-2006 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών για το σκοπό, τη διάρθρωση και τους στόχους των Ε.Π.
- την αρ. 66/50837/14-9-2007 Εγκύκλιο του Υφυπουργού Εσωτερικών, σχετικά με τις διαδικασίες κατάρτισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΟΤΑ α' βαθμού
- το Προεδρικό Διάταγμα 185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού» με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων.
- το Προεδρικό Διάταγμα 89/2011, με το οποίο τροποποιείται το ΠΔ185/2007 «Όργανα και διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού».

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

- με το άρθρο 8 της Υ.Α. 41179, η υπ' αριθμό 18183/2-4-2007 (ΦΕΚ Β' 534/13.4.2007) Υπουργική Απόφαση όπως τροποποιήθηκε και ίσχυε με την υπ' αριθμό 5694/11-3-2011 (ΦΕΚ Β'382/11.3.2011) όμοια καταργείται
- τις κατευθύνσεις που έδωσε στους Ο.Τ.Α. α' βαθμού το Υπουργείο Εσωτερικών για την κατάρτιση των Ε.Π., με την Υ.Α. 41179/2014 (ΦΕΚ 2970/Β) «Περιεχόμενο, δομή, τρόπος υποβολής, όργανα σύνταξης, ελέγχου και αξιολόγησης, διαδικασία κατάρτισης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' βαθμού για την περίοδο 2014–2019»
- τις διατάξεις του αρθ. 7 του ν. 4674/2020 (ΦΕΚ Α 53 - 11.03.2020) «Στρατηγική αναπτυξιακή προοπτική των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ρύθμιση ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις», το οποίο προσθέτει το άρθρο 176Α, μετά το άρθρο 176 του ν. 4555/2018 (ΦΕΚ 133/Α/2018) σύμφωνα με το οποίο οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού μπορούν να αναθέτουν σε εξωτερικούς συμβούλους κατά τις κείμενες διατάξεις, τη συμβουλευτική-επιστημονική υποστήριξη, για την εκπόνηση επιχειρησιακού προγράμματος, εφόσον οι υπηρεσίες αυτές κρίνονται απαραίτητες για την άρτια κατάρτισή του

1.1 Σκοπός Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοπός των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων είναι η προώθηση της τοπικής ανάπτυξης, στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς επίσης και η εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου.

Στις επιμέρους ενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται αναλυτικά οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

1.1.1 Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα κατά κύριο λόγο προσδιορίζει τις νέες δραστηριότητες που θα πρέπει να εκτελέσει ο Δήμος στο πλαίσιο των θεσμοθετημένων αρμοδιοτήτων του, με απώτερους σκοπούς:

Α) την προστασία και αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της περιοχής και τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- της προστασίας και της αειφόρου διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος
- της βελτίωσης και διαχείρισης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος
- των τεχνικών υποδομών και των δικτύων εξυπηρέτησης

Β) τη βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας των κατοίκων της περιοχής του, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- της κοινωνικής πολιτικής και της κοινωνικής ενσωμάτωσης
- της υγείας
- της παιδείας/ δια βίου μάθησης/ πολιτισμού/ αθλητισμού
- της ισότητας των φύλων και των ευκαιριών

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Γ) τη βελτίωση της τοπικής οικονομίας και απασχόλησης, με παρεμβάσεις στους τομείς (ενδεικτικά):

- των οικονομικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων
- της απασχόλησης

1.1.2 Εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου ως οργανισμού

Εκτός από τις δράσεις για την προώθηση της Δημοτικής και τοπικής ανάπτυξης το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου ως δημόσιου οργανισμού (ως φορέα παροχής συλλογικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και ως θεσμού διασφάλισης της υλοποίησης πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής, στο πλαίσιο των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών), με σκοπούς τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και της νομιμοποίησης της λειτουργίας της. Ειδικότερα οι σχετικές δράσεις αποσκοπούν:

- στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και στην καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη
- στη βελτίωση της παραγωγικής ικανότητας των υπηρεσιών της, της ανάπτυξης του υφιστάμενου προσωπικού, της μηχανοργάνωσης, της προμήθειας εξοπλισμού και της εξασφάλισης γης και κτιριακών εγκαταστάσεων
- στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου, μέσω του μεσοπρόθεσμου οικονομικού προγραμματισμού, της παρακολούθησης του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ορθολογικότερης οικονομικής διαχείρισης

1.1.3 Ανάπτυξη των συνεργασιών του Δήμου

Ο ρόλος του Δήμου, πλέον των οριοθετημένων από το θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων, είναι να μεριμνά για τη συνολική ευημερία της περιοχής του. Η διοίκηση γίνεται αντιληπτή όχι μόνο ως διοίκηση για τη παροχή ορισμένων πάγιων υπηρεσιών του Δήμου, αλλά ως μέριμνα για το σύνολο των τοπικών υποθέσεων. Σ' αυτή την κατεύθυνση το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου θα πρέπει να επισημαίνει τη συμβολή που μπορούν να έχουν στην ανάπτυξη του Δήμου οι τοπικοί κοινωνικοί και οικονομικοί φορείς (ιδιωτικές επιχειρήσεις, σύλλογοι και μη κυβερνητικές οργανώσεις), οι γειτονικοί όμοροι Δήμοι, καθώς και οι λοιποί φορείς του πολιτικό-διοικητικού συστήματος της χώρας (Κεντρικοί φορείς και Περιφέρεια).

Επομένως, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα εκτός από τις υπηρεσίες, τα έργα και τις ρυθμίσεις για τα οποία είναι αρμόδιος ο Δήμος, είναι δυνατό να εντοπίζει δραστηριότητες που ανήκουν στην αρμοδιότητα άλλων φορέων και να προσδιορίζει τις αναγκαίες ενέργειες συνεργασίας και συντονισμού με αυτούς.

Το πρόγραμμα εκτός των άλλων, στοχεύει επίσης στην αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας του Δήμου με φορείς του ιδιωτικού, δημόσιου και κοινωνικού τομέα, σε τοπικό, διαπεριφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για τη συντονισμένη προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

1.2 Χαρακτηριστικά του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου για τα έτη 2024-2028, αποτελεί εργαλείο για την άσκηση του αναπτυξιακού του ρόλου, με τα εξής χαρακτηριστικά:

- Είναι ολοκληρωμένο πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της διοικητικής ικανότητας του ΟΤΑ
- Αποτελεί το πενταετές πρόγραμμα δράσης του ΟΤΑ
- Είναι οργανικό στοιχείο της καθημερινής λειτουργίας και διοίκησης του Δήμου και μέρος του προγραμματικού του κύκλου
- Υλοποιείται μέσω του ετήσιου προγράμματος δράσης του ΟΤΑ
- Εκπονείται με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων
- Αξιοποιεί δείκτες επίδοσης

1.3 Δομή του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Στάδιο 1: Προετοιμασία και οργάνωση

Σκοπός του βήματος είναι η προετοιμασία και οργάνωση της όλης διαδικασίας κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Το βήμα ολοκληρώνεται με τις εξής ενέργειες :

- Οργάνωση του έργου από το Τμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και την δυνητική σύσταση ομάδας έργου ή επιμέρους θεματικών ομάδων εργασίας, μία ανά θεματική ενότητα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση» «Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης του Δήμου»).
- Διατύπωση των αρχικών κατευθύνσεων της Δημοτικής Αρχής
- Προγραμματισμό του έργου
- Ενημέρωση του προσωπικού των υπηρεσιών και των ΝΠ του Δήμου για τη διαδικασία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Στάδιο 2: Συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

Σκοπός του βήματος είναι η αποτύπωση και αξιολόγηση:

- της γενικής εικόνας της περιοχής του Δήμου και του Δήμου ως Οργανισμού.
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Περιβάλλον και ποιότητα ζωής».
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός».
- της περιοχής του Δήμου και των κάθετων υπηρεσιών στο θεματικό τομέα «Τοπική οικονομία και απασχόληση».
- του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου και των οριζόντιων υπηρεσιών.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Για το σκοπό αυτό, το Τμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης:

- περιγράφει συνοπτικά τη γενική, μακροσκοπική εικόνα της περιοχής του Δήμου αλλά και το Δήμο ως Οργανισμό
- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου, όπου απαιτείται, αναφέρει τα γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Δήμου καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων του με την ευρύτερη περιοχή. Σειρά πινάκων διευκολύνουν τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των στοιχείων που απαιτούνται.
- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων περιγραφής και αξιολόγησης της κατάστασης από τις υπηρεσίες και τα ΝΠ, προβαίνει σε εντοπισμό προβλημάτων για την τοπική ανάπτυξη σε κάθε θεματικό τομέα («Περιβάλλον και ποιότητα ζωής», «Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός», «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση»). Σειρά πινάκων διευκολύνουν τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των στοιχείων που απαιτούνται.
- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου, μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, αποτυπώνει και παρουσιάζει συνοπτικά:
 - την οργανωτική δομή και τα συστήματα λειτουργίας
 - το ανθρώπινο δυναμικό
 - τις συνεργασίες
 - διαδικασίες, συστήματα και πρότυπα που υποστηρίζουν την ηλεκτρονική διακυβέρνηση
 - την κτιριακή υποδομή και τον τεχνικό εξοπλισμό
 - οικονομικά στοιχεία και περιουσία.

Σειρά πινάκων διευκολύνουν τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των στοιχείων που απαιτούνται.

- σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου μέσω συμπλήρωσης ερωτηματολογίων, για τους ανωτέρω αναφερόμενους προβαίνει σε εντοπισμό προβλημάτων για την εσωτερική ανάπτυξη του Δήμου. Σειρά πινάκων διευκολύνουν τη συνοπτική και περιεκτική παρουσίαση των στοιχείων που απαιτούνται.

Η αξιολόγηση της περιοχής του Δήμου και της οργάνωσης και λειτουργίας του περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης (τοπικά και εσωτερικά), τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από το Δήμο μεσοπρόθεσμα, ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας.
- τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Δήμου ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των πολιτών καθώς επίσης και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή υπηρεσιών σε επίπεδο Δήμου.
- τις δυνατότητες και τις υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Δήμου, σε σχέση, αφενός με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό, την υλικοτεχνική τους υποδομή, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και, αφετέρου, με την οικονομική κατάσταση του Δήμου.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

- τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς από εξωγενείς παράγοντες όπως το θεσμικό πλαίσιο, τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και τις χρηματοδοτήσεις.

Στάδιο3: Καθορισμός του Οράματος και της Στρατηγικής του Δήμου-Κατάρτιση Στρατηγικού Σχεδίου

Σκοποί του εν λόγω βήματος είναι:

- η διατύπωση του οράματος
- η διατύπωση των κατευθυντηρίων πολιτικών επιλογών της Δημοτικής Αρχής για την επόμενη περίοδο
- η επιλογή της στρατηγικής που θα ακολουθήσει ο Δήμος
- ο προσδιορισμός των Μέτρων (Αναπτυξιακές Προτεραιότητες) και των Στόχων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές (τομεακές και περιφερειακές) αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Οι ενέργειες αυτές εκτελούνται από το Τμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης και την ομάδα έργου, εφόσον υφίσταται, σε συνεργασία με την Δημοτική Επιτροπή.

Η στρατηγική του Δήμου οργανώνεται σε τέσσερις άξονες:

- Άξονας Προτεραιότητας 1: Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
- Άξονας Προτεραιότητας 2: Κοινωνική Πολιτική, Υγεία, Παιδεία, Πολιτισμός και Αθλητισμός
- Άξονας Προτεραιότητας 3: Τοπική Οικονομία και Απασχόληση
- Άξονας Προτεραιότητας 4: Βελτίωση Διοικητικής Ικανότητας και Οικονομικής Κατάστασης του Δήμου

Αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου αποτελούν γενικές κατευθύνσεις της Δημοτικής Αρχής που καθοδηγούν και προσανατολίζουν τις ειδικότερες αποφάσεις των υπηρεσιών κατά την επιλογή των δράσεων.

Στάδιο4: Συνεργασία με όμορους Δήμους και την Περιφέρεια

Σκοπός του βήματος είναι η διασφάλιση του συντονισμού των δράσεων υπερτοπικής ανάπτυξης και η προώθηση τυχόν διαδημοτικών και συνεργασιών μεταξύ Περιφέρειας και Δήμου.

Το βήμα, εκτός των άλλων, στοχεύει επίσης στην αναβάθμιση του επιπέδου συνεργασίας του Δήμου με όμορους Δήμους για τη συντονισμένη προώθηση της υπερτοπικής ανάπτυξης και την από κοινού παροχή υπηρεσιών ή την υλοποίηση δράσεων και συμφωνιών.

Επιπρόσθετα, το βήμα στοχεύει στη συνεργασία του Δήμου με την Περιφέρεια, για τον συντονισμό δράσεων που αφορούν στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Στάδιο5: Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου και Διαδικασίες Διαβούλευσης

Το βήμα περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

- Έγκριση του Στρατηγικού Σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο μετά από εισήγηση της Δημοτικής Επιτροπής
- Παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου στη Δημοτική Επιτροπή

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

- Παρουσίαση του Στρατηγικού Σχεδίου μέσω των διαθέσιμων συστημάτων και διαδικασιών επικοινωνίας
- Διοργάνωση δημόσιων εκδηλώσεων-Διαβούλευση
- Σύνοψη των συμπερασμάτων των διαδικασιών διαβούλευσης και ενημέρωση της Δημοτικής Επιτροπής και των αρμόδιων υπηρεσιών
- Εφόσον κρίνεται απαραίτητο από την Δημοτική Επιτροπή, με βάση τα συμπεράσματα της διαβούλευσης, αναθεωρούνται σημεία του Στρατηγικού Σχεδίου.

Για τη διαδικασία διαβούλευσης προβλέπεται η έκδοση σχετικού οδηγού από την ΕΕΤΑΑ Α.Ε.

Στάδιο6: Κατάρτιση Επιχειρησιακού Σχεδίου

Με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής του Δήμου, στο βήμα αυτό, καταρτίζεται το Επιχειρησιακό Σχέδιο για την επίτευξη κάθε Στόχου του Στρατηγικού Σχεδίου.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα περιλαμβάνει Άξονες, Μέτρα, Στόχους, όπως έχουν καταρτιστεί στη φάση κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου, και δράσεις που εξειδικεύουν τη στρατηγική του Δήμου. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα καταρτίζεται από τοΤμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης σε συνεργασία με το τμήμα που είναι αρμόδιο για το μέτρο και το στόχο. για την επίτευξη των Στόχων του κάθε Μέτρου σχεδιάζεται σειρά Δράσεων.

Για την κατάρτιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου απαιτείται, αφενός η εξειδίκευση των μέτρων και των στόχων σε δράσεις και, αφετέρου, η συνοπτική περιγραφή του σχεδίου δράσης για κάθε αρμόδιοτμήμα. Το Επιχειρησιακό Σχέδιο αναφέρεται τόσο σε δράσεις τοπικής ανάπτυξης όσο και σε δράσεις εσωτερικής ανάπτυξης.

Στάδιο7: Πενταετής Προγραμματισμός των Δράσεων - Οικονομικός Προγραμματισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Σκοποί του βήματος είναι:

- Ιεράρχηση & προγραμματισμός των δράσεων: διάρκεια και χρονοδιάγραμμα, αρμόδιοτμήμα, φορείς υλοποίησης και χωροθέτηση, προτεραιότητα, προσδιορισμός των αναγκών ανθρωπίνων και υλικών πόρων για την υλοποίησή τους, εκροές, κλπ.
- Εκτίμηση του προϋπολογισμού των δράσεων
- Εκτίμηση των εσόδων και των πηγών χρηματοδότησης
- Κατανομή των εσόδων στα έτη για την κάλυψη των δαπανών των δράσεων

Ο πενταετής και ο οικονομικός προγραμματισμός πραγματοποιούνται από τοΤμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης, σε συνεργασία με την υπηρεσία που είναι αρμόδια για το μέτρο και το στόχο.

Προκειμένου να αποκτηθεί η συγκεντρωτική εικόνα των δράσεων του Επιχειρησιακού Προγράμματος αλλά και η εικόνα για επιμέρους κατανομές, τοΤμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης δημιουργεί συγκεντρωτικούς πίνακες και τους ομαδοποιεί:

- ανάλογα με την υπηρεσία που είναι υπεύθυνη για την υλοποίησή τους

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

- ανάλογα με το είδος τους (λειτουργία, ενέργεια, επένδυση/έργο, συνεχιζόμενη, νέα)
- ανάλογα με την προτεραιότητα
- ανάλογα με τη χωροθέτηση (στο σύνολο της επικράτειας του Δήμου, ανά δημοτική κοινότητα, διαδημοτική, κλπ.)
- ανάλογα με το έτος
- ανάλογα με τη πηγή χρηματοδότησης και το έτος

Μέσω των προηγούμενων ομαδοποιήσεων διενεργούνται ποικίλοι έλεγχοι των δράσεων.

Τέλος συντάσσονται οι Χρηματοδοτικοί Πίνακες του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Στάδιο8: Προσδιορισμός Δεικτών Παρακολούθησης και Αξιολόγησης

Στο βήμα αυτό προσδιορίζονται οι δείκτες με βάση τους οποίους θα πραγματοποιείται η παρακολούθηση και η αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι δείκτες παρακολούθησης κατηγοριοποιούνται σε δείκτες εισροών, εκροών και αποτελέσματος.

Στάδιο9: Έγκριση του Επιχειρησιακού Προγράμματος &Τελικές Ενέργειες

Το βήμα περιλαμβάνει τις εξής ενέργειες:

- ολοκλήρωση του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από τοΤμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης
- υποβολή του σχεδίου Επιχειρησιακού Προγράμματος από τη Δημοτική Επιτροπή στο Δημοτικό Συμβούλιο.
- έγκριση του σχεδίου από το Δημοτικό Συμβούλιο
- έλεγχο για τη νομιμότητα της διαδικασίας κατάρτισης του προγράμματος από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση (Αυτοτελής Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ), με υποβολή σχετικής έκθεσης εγκεκριμένης από το Δημοτικό Συμβούλιο
- δημοσιοποίηση του προγράμματος από το Δήμο.

1.4 Μέσα και εργαλεία κατάρτισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Η εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος γίνεται με βάση τη θεωρία του τοπικού αναπτυξιακού και τη θεωρία προγραμματισμού της δράσης δημοσίων οργανισμών, καθώς και τη διενέργεια πρωτογενούς και δευτερογενούς έρευνας, με τη χρήση και εφαρμογή των κατάλληλων εργαλείων και μεθοδολογιών.

Για την περιγραφή του εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων έγινε αξιοποίηση των υφιστάμενων μελετών του Δήμου, συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν στατιστικά δεδομένα από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), το Επιμελητήριο Ηρακλείου, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, καθώς και από μελέτες και έρευνες που έχουν εκπονηθεί για λογαριασμό της Περιφέρειας και της Περιφερειακής Ενότητας. Επίσης, συλλέχθηκαν και επεξεργάστηκαν βιβλιογραφικά δεδομένα από ηλεκτρονικά δημοσιεύματα στο διαδίκτυο.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Για την περιγραφή του εσωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων έγινε χρήση του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας (ΟΕΥ) και πραγματοποιήθηκαν επικοινωνίες και συναντήσεις με στελέχη του τμήματος Προγραμματισμού του Δήμου. Επιπλέον, μοιράστηκαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης στις Διευθύνσεις του Δήμου και σε εκπροσώπους των Κοινοτήτων, με στόχο την ποιοτικότερη δυνατή αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης.

Για την αξιολόγηση τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος του Δήμου, έγινε χρήση της μεθόδου SWOT, η οποία θα αναλυθεί στη σχετική ενότητα του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

2.1 Βασικά χαρακτηριστικά της περιοχής

2.1.1 Διοικητικά όρια

Ο Δήμος Αρχανών-Αστερουσίων συστάθηκε με το Νόμο 3852/2010 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης») και προέκυψε από τη συνένωση των Καποδιστριακών Δήμων Αστερουσίων, «Νίκος Καζαντζάκης» και Αρχανών. Η τελευταία διοικητική μεταρρύθμιση που επήλθε στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με τον Νόμο 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι») δεν επέφερε καμία μεταβολή στο Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων, ως προς τα διοικητικά και γεωγραφικά του όρια. Ο Δήμος έχει έκταση 339,09 τ.χλμ., έδρα τα Πεζά και ιστορική έδρα τις Αρχάνες. Ο Δήμος οριοθετείται στο κέντρο της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου και καταλαμβάνει μια επιμήκη λωρίδα γης που ξεκινά από το βόρειο τμήμα του νομού, κοντά στο αστικό κέντρο του Ηρακλείου και φτάνει μέχρι τα νότια παράλια, στην έξοδο προς το Νότιο Κρητικό πέλαγος. Ως προς τα διοικητικά του όρια, συνορεύει βόρεια με το Δήμο Ηρακλείου, ανατολικά με τους Δήμους Χερσονήσου και Μινώα Πεδιάδας, δυτικά με τους Δήμους Ηρακλείου και Γόρτυνας και στα νότια βρέχεται από το Νότιο Κρητικό πέλαγος.

Είναι ένας κατά βάση ημιορεινός δήμος, ενώ η μορφολογία του χαρακτηρίζεται από τρεις ζώνες: την ορεινή με υψόμετρο άνω των 400μ., την ημιορεινή από 200 μ. – 400 μ. και την πεδινή από 200 μ. και κάτω. Τα όρη που δεσπόζουν είναι το Όρος Γιούχτας και μέρος του ανατολικού τμήματος των Αστερουσίων ορών. Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων ανήκει και το ανατολικό τμήμα της πεδιάδας της Μεσαράς.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Εικόνα 1: Χάρτης του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

Ο Δήμος Αρχανών -Αστερουσίων αποτελείται από:

- Τρεις (3) Δημοτικές Ενότητες
- Είκοσι επτά (27) Δημοτικές Κοινότητες
- Εξήντα (60) Οικισμούς

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι οικισμοί του Δήμου ανά Δημοτική Κοινότητα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 1: Δημοτικές κοινότητες και οικισμοί

ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ (Έδρα: Πεζά,τα, Ιστορική έδρα: Επάνω Αρχάναι,αι & Πύργος,ο)	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΧΑΝΩΝ	
Δημοτική Κοινότητα Αρχανών	Βαθύπετρο, το
	Επάνω Αρχάναι, αι
	Καρνάρι, το
Δημοτική Κοινότητα Κάτω Αρχανών	Αμπελά, τα
	Κάτω Αρχάναι, αι
	Κερά Ελαιούσα, η
	Πατσίδες, αι
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	
Δημοτική Κοινότητα Αχεντριά	Αγία Παρασκευή, η (Πέρα Τσούτσουρος, ο)
	Άγιος Νικήτας,ο
	Άγιος Παντελεήμων, ο (Μαριδάκι, το)
	Αχεντριάς, ο
Δημοτική Κοινότητα Εθιάς	Αγία Άννα, η
	Εθιά, η
	Ροτάσιον, το
Δημοτική Κοινότητα Καλυβίων	Καλύβια, τα
	Κάτω Καλύβια, τα
	Νεοχώριον, το
Δημοτική Κοινότητα Λιγορτύνου	Κεφαλάδος, ο
	Λιγόρτυνος, η
	Πλακιώτισσα, η
Δημοτική Κοινότητα Μεσοχωρίου	Μεσοχώριον, το
Δημοτική Κοινότητα Παρανύμφων	Αμύγδαλος, ο
	Παράνυμφοι, οι
	Πλατανιάς, ο
	Τρεις Εκκλησιές, οι
Δημοτική Κοινότητα Πραιτωρίων	Πραιτώρια, τα
Δημοτική Κοινότητα Πύργου	Μουρνιά, η
	Πρινιάς, ο
	Πύργος, ο
Δημοτική Κοινότητα Τεφελίου	Αποσελέμιον, το
	Πυράθιον, το
	Τεφέλιον, το
Δημοτική Κοινότητα Χαρακίου	Βοριάς, ο
	Μαδέ, το
	Χαράκιον, το
Δημοτική Κοινότητα Χάρακος	Αγία Φωτιά, η
	Δωράκιον, το
	Χάρακας, ο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΝΩΝ - ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ (Έδρα: Πεζά,τα, Ιστορική έδρα: Επάνω Αρχάναι,αι & Πύργος,ο)	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ	
Δημοτική Κοινότητα Αγίου Βασιλείου	Άγιος Βασίλειος, ο
Δημοτική Κοινότητα Αγίων Παρασκιών	Άγιοι Παρασκιαί, αι
	Κελλιά, τα
Δημοτική Κοινότητα Αλαγνίου	Αλάγνιον, το
Δημοτική Κοινότητα Αστράκων	Αστρακοί, οι
Δημοτική Κοινότητα Αστριτσίου	Αστρίτσιον, το
Δημοτική Κοινότητα Δαμανίων	Αρκάδιον, το
	Δαμάνια, τα
	Μελιδοχώριον, το
Δημοτική Κοινότητα Καλλονής	Καλλονή, η
Δημοτική Κοινότητα Καταλαγαρίου	Καταλαγάριον, το
Δημοτική Κοινότητα Κουνάβων	Κουνάβοι, οι
	Κώμες, οι
Δημοτική Κοινότητα Μελεσών	Μελέσαι, αι
	Φιλίσια, τα
Δημοτική Κοινότητα Μεταξοχωρίου	Αρμανώγεια, τα
	Μεταξοχώριον, το
	Μονή Αγίου Γεωργίου Επανωσήφη, η
	Παρθένιον, το
Δημοτική Κοινότητα Μυρτιάς	Μυρτιά, η
Δημοτική Κοινότητα Πεζών	Πεζά, τα
Δημοτική Κοινότητα Χουδετσίου	Χουδέτσιον, το

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

2.1.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά

2.1.2.1 Πληθυσμιακές μεταβολές

Κατά την απογραφή του 2021, ο πληθυσμός του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων ανερχόταν σε 16.072 μόνιμους κάτοικους που αντιστοιχεί στο 5,27% του πληθυσμού της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου και στο 2,57% της Περιφέρειας Κρήτης. Διαχρονικά ο Δήμος εμφανίζει αδυναμία συγκράτησης του πληθυσμού. Στην τελευταία εικοσαετία, ο πληθυσμός του δήμου μειώνεται διαρκώς με τη μεγαλύτερη συρρίκνωση να καταγράφεται την δεκαετία 2001-2011, μεγέθους 4,79% την ίδια στιγμή μάλιστα που τόσο σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, όσο και Περιφέρειας ο πληθυσμός αυξάνεται. Στην εικοσαετία 2001-2021 η μείωση υπερβαίνει το 8%.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 2: Μεταβολή πληθυσμού του Δήμου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	2001	2011	2021	2001-2011	2011-2021	2001-2021
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	17.531	16.692	16.072	-4,79%	-3,71%	-8,32%
Π.Ε. Ηρακλείου	291.225	305.490	305.017	4,90%	-0,15%	4,74%
Περιφέρεια Κρήτης	594.368	623.065	624.408	4,83%	0,22%	5,05%
Σύνολο Χώρας	10.934.097	10.816.286	10.482.487	-1,08%	-3,09%	-4,13%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφές 2001, 2011, 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

Σε επίπεδο Δημοτικών Ενοτήτων μόνο η ενότητα των Αρχανών εμφανίζει πληθυσμιακή αύξηση μεγέθους 0,44% στο διάστημα 2011-2021, ενώ στις δύο άλλες ενότητες ο πληθυσμός μειώνεται με ποσοστό 5,25% και 5,72% στις Δ.Ε. Αστερουσίων και Νίκου Καζαντζάκη αντίστοιχα.

Πίνακας 3: Μεταβολή πληθυσμού ανά Δημοτική Ενότητα

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	2001	2011	2021	2001-2011	2011-2021	2001-2021
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	17.531	16.692	16.072	-4,79%	-3,71%	-8,32%
Δ.Ε. Νίκου Καζαντζάκη	7.019	6.433	6.065	-8,35%	-5,72%	-13,59%
Δ.Ε. Αρχανών	4.497	5.042	5.064	12,12%	0,44%	12,61%
Δ.Ε. Αστερουσίων	6.015	5.217	4.943	-13,27%	-5,25%	-17,82%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2001, 2011, 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

Αναφορικά με την κατανομή του πληθυσμού του Δήμου, ο πληθυσμός κατανέμεται σχετικά ομοιόμορφα μεταξύ των Δημοτικών Ενοτήτων. Το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού συγκεντρώνεται στη Δ.Ε. Νίκου Καζαντζάκη (37,74%) και ακολουθεί με μικρή απόκλιση η Δ.Ε. Αρχανών (31,51%), ενώ του υπόλοιπου 30,76 % είναι συγκεντρωμένος στη Δ.Ε. Αστερουσίων.

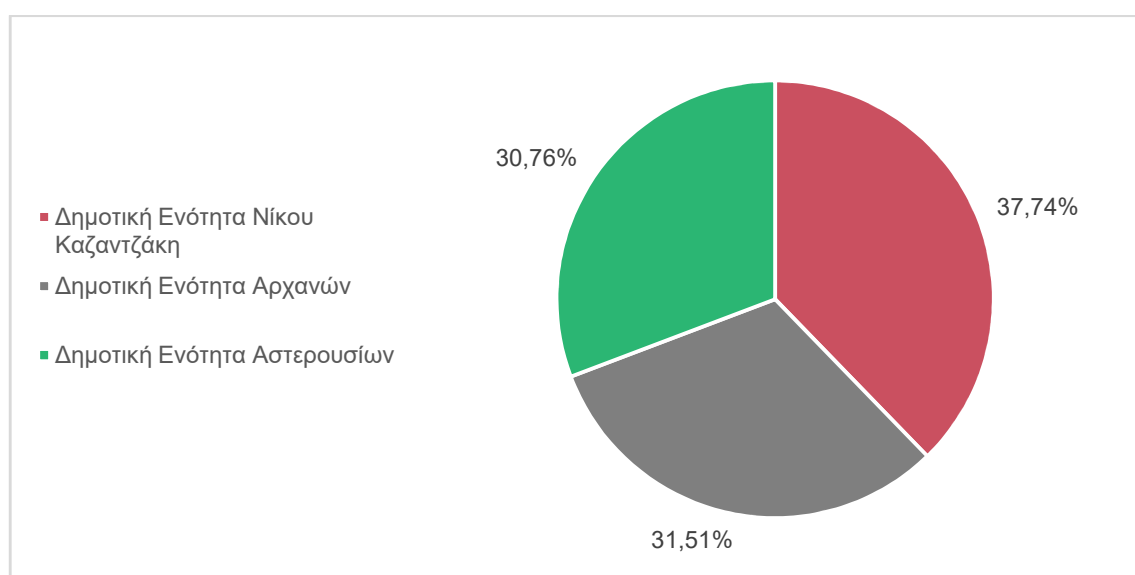
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 4: Κατανομή πληθυσμού ανά Δημοτική Ενότητα

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2021	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
Δημοτική Ενότητα Νίκου Καζαντζάκη	6.065	37,74%
Δημοτική Ενότητα Αρχανών	5.064	31,51%
Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων	4.943	30,76%
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	16.072	100,00%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Γράφημα 1: Κατανομή πληθυσμού ανά Δημοτική Ενότητα

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Η πληθυσμιακή πυκνότητα του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων είναι 47,4 κάτοικοι / τετραγωνικό χιλιόμετρο και αποκλίνει σημαντικά από τις αντίστοιχες τιμές της Π.Ε. Ηρακλείου και της Περιφέρειας Κρήτης. Ωστόσο, η εικόνα διαφοροποιείται στο εσωτερικό του Δήμου με τη Δ.Ε. Αρχανών να είναι ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένη (158,8 κάτοικοι/ τ.χλμ.). Τη χαμηλότερη πληθυσμιακή πυκνότητα έχει η Δ.Ε. Αστερουσίων (24,1 κάτοικοι/ τ.χλμ.).

Πίνακας 5: Πληθυσμιακή πυκνότητα ανά Δημοτική Ενότητα (2021)

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΛΣΤΑΤ 2021	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
Δ.Ε. Νίκου Καζαντζάκη	6.065	102,47	59,2
Δ.Ε. Αρχανών	5.064	31,89	158,8
Δ.Ε. Αστερουσίων	4.943	204,73	24,1

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΛΣΤΑΤ 2021	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	16.072	339,09	47,4
Π.Ε. Ηρακλείου	305.017	2.643,02	115,4
Περιφέρεια Κρήτης	624.408	8.341,51	74,9

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ,ΑπογραφήΠληθυσμού2021,επεξεργασίαστοιχείων

2.1.2.2 Σύνθεσηπληθυσμούκατάηλικίακαιφύλο

Αναφορικά με τη σύνθεση του πληθυσμού κατά ηλικία, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, η δημογραφική φυσιογνωμία του Δήμου χαρακτηρίζεται από σχετικάμειωμένο νεανικό πληθυσμό έως 24 ετών (23,61%). Αντίθετα, σχεδόν το 50% του πληθυσμού ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 25-64 ετών και το λοιπό 27,82% του πληθυσμού είναι άτομα άνω των 65 ετών. Συνεπώς, ο Δήμος αντιμετωπίζει σημαντικό δημογραφικό πρόβλημα με έντονη δυσκολία στην ανανέωση του πληθυσμού του.

Πίνακας 6: Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία και Δημοτική Ενότητα

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ							
	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-74	75+	ΣΥΝΟΛΟ
Δ.Ε. Αρχανών	864	469	805	1.283	584	510	540	864
Δ.Ε. Αστερουσίων	634	430	669	929	609	676	992	634
Δ.Ε. Ν. Καζαντζάκη	857	542	877	1.245	801	792	962	857
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	2.355	1.440	2.353	3.463	1.993	1.979	2.494	2.355

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

Πίνακας 7: Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικία και φύλο

ΦΥΛΟ	0-14	15-24	25-39	40-54	55-64	65-74	75+	ΣΥΝΟΛΟ
Αρρένες	1.205	764	1.209	1.811	992	925	1.076	7.985
Θήλεις	1.152	677	1.141	1.649	1.002	1.054	1.420	8.090
Σύνολο	2.357	1.441	2.350	3.460	1.994	1.979	2.496	16.077

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Αναφορικά με τη δημογραφική φυσιογνωμία των Δημοτικών Ενοτήτων, η Δ.Ε. Αστερουσίων παρουσιάζει το μικρότερο ποσοστό νεανικού πληθυσμού έως 24 ετών (21,5% του πληθυσμού της) και το μεγαλύτερο ποσοστό γηραιού πληθυσμού που ανέρχεται στο 33,8% του πληθυσμού της.

Η Δ.Ε. Αρχανών εμφανίζει τα μεγαλύτερα ποσοστά νεανικότητας στον Δήμο. Πιο συγκεκριμένα, τα άτομα που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα έως 24 ετών καταλαμβάνουν το 26,4% του συνολικού πληθυσμού της Δημοτικής Ενότητας. Στην ηλικιακή ομάδα 25-54 ανήκει σχεδόν το 41,3% του πληθυσμού της, στην 55-64 το 11,6%, ενώ τα άτομα άνω των 65 ετών καταλαμβάνουν το 20,8%. Ο μεγαλύτερος αριθμός ατόμων άνω των 65 ετών παρατηρείται στη Δ.Ε. Αστερουσίων, με ποσοστό που ανέρχεται στο 33,8% της Δημοτικής Ενότητας.

Προκειμένου να μελετηθεί αναλυτικότερα το δημογραφικό προφίλ του Δήμου υπολογίστηκαν τρεις βασικοί δείκτες, ήτοι, ο Δείκτης Γήρανσης¹, ο Δείκτης Εξάρτησης² και ο Δείκτης Αντικατάστασης³.

Πίνακας 8: Δημογραφικοί δείκτες (2021)

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	
Γήρανσης	189,94
Εξάρτησης	73,82
Αντικατάστασης	77,94

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Ειδικότερα, ο δείκτης γήρανσης εκφράζει κατά πόσο το βάρος του πληθυσμού μετατοπίζεται από τη βάση της πληθυσμιακής πυραμίδας προς την κορυφή, δηλαδή πόσο γερασμένος είναι ο πληθυσμός και κατά πόσο μια περιοχή αντιμετωπίζει πρόβλημα ανανέωσης του πληθυσμού της. Ο συγκεκριμένος δείκτης στο σύνολο του Δήμου το 2021 είχε την τιμή **189,94**.

Ο δείκτης εξάρτησης δηλώνει την επιβάρυνση που δέχεται ο ενεργός πληθυσμός (15-64 ετών) από τον νεανικό και τον γερασμένο πληθυσμό (0-14 ετών και 65+). Ο δείκτης εξάρτησης το 2021 για τον Δήμο ανέρχεται σε **73,82**.

Τέλος, ο δείκτης αντικατάστασης δηλώνει πόσα άτομα ηλικίας 15-19 ετών αντιστοιχούν για κάθε 100 άτομα ηλικίας 60-64 ετών, τα οποία είναι σε φάση να αποχωρήσουν από την αγορά εργασίας. Η χαμηλή τιμή του δείκτη επιδρά αρνητικά στο παραγωγικό σύστημα και στην αγορά εργασίας. Ο δείκτης αντικατάστασης του Δήμου ανέρχεται σε **77,94**.

2.1.3 Επίπεδο εκπαίδευσης

Το επίπεδο εκπαίδευσης του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων δεν κρίνεται ιδιαίτερα υψηλό, καθώς σύμφωνα με την απογραφή του 2021, το 42,17% του πληθυσμού έχει ολοκληρώσει ή έχει εγκαταλείψει το Δημοτικό. Μάλιστα το αντίστοιχο ποσοστό της Περιφέρειας Κρήτης ανέρχεται σε 29,91%. Επιπλέον, μόλις το 16,6% του πληθυσμού του Δήμου κατατάσσεται στην κατηγορία των πτυχιούχων ανώτατων σχολών ή

¹ Δείκτης Γήρανσης: $(\text{πληθυσμός } 65+ / \text{πληθυσμός } 0-14 \text{ ετών}) \times 100$.

² Δείκτης Εξάρτησης: $(\text{πληθυσμός } 0-14 \text{ ετών}) + (\text{πληθυσμός } 65+) / (\text{πληθυσμός } 15-64 \text{ ετών}) \times 100$

³ Δείκτης Αντικατάστασης: $(\text{πληθυσμός } 15-19 \text{ ετών}) / (\text{πληθυσμός } 60-64 \text{ ετών}) \times 100$

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο είναι σημαντικά χαμηλότερο από τα αντίστοιχα ποσοστά της Περιφερειακής ενότητας (24,4%) και της Περιφέρειας (23,73%).

Αναφορικά με τα ποσοστά των δύο φύλων, παρατηρείται ότι οι γυναίκες καταγράφουν μεγαλύτερα ποσοστά ατόμων που έχουν αποφοιτήσει ή εγκαταλείπει το Δημοτικό και πτυχιούχων ανώτατων σχολών ή μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Αντιθέτως, οι άνδρες συγκεντρώνουν μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με τις γυναίκες στις κατηγορίες «Απόφοιτοι Λυκείου» και «Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών».

Πίνακας 9: Επίπεδο εκπαίδευσης (%) ατόμων γεννηθέντων έως τη 31/12/2015

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου/ Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ, ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	11,60%	13,52%	12,59%
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.)	3,11%	4,87%	4,01%
Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού κλπ.) και πτυχιούχοι Επαγγελματικού Λυκείου	22,20%	20,30%	21,23%
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	17,22%	13,03%	15,12%
Απόφοιτοι Δημοτικού	30,58%	30,26%	30,41%
Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση/ Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή/ Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	10,49%	12,98%	11,77%

Πηγή:ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

2.2 Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

2.2.1 Φυσικοί πόροι

2.2.1.1 Γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά

Ένα ιδιαίτερα ποικιλόμορφο ανάγλυφο χαρακτηρίζει τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, το οποίο οφείλεται κυρίως στους ορεινούς όγκους του Γιούχτα και των Αστερουσίων αλλά και στην εύφορη πεδιάδα της Μεσαράς. Φαράγγια, σπήλαια και λοφώδεις εξάρσεις διαμορφώνουν το τοπίο, δημιουργώντας ένα περιβάλλον ιδανικό για σπάνιαείδηπανίδαςκαιχλωρίδας. Η μορφολογική ποικιλία του τοπίου αποτυπώνεται και στις παραλίες κατά μήκος των νότιων ακτογραμμών του Δήμου, άλλοτε με απόκρημνες βραχώδεις ακτές και κρυμμένους μέσα στις χαρακιές των βουνών κολπίσκους και άλλοτε με ήπια οργανωμένες αμμουδιές.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.2.1.1.1 Ορεινοί όγκοι

Το όρος του Γιούχτα και η οροσειρά των Αστερουσίων αποτελούν τους κυριότερους ορεινούς όγκους του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων.

Ο Γιούχτας είναι ένα εξ ολοκλήρου ασβεστολιθικό βουνό. Τα πετρώματά του είναι παλαιότερης ηλικίας από αυτά της ευρύτερης περιοχής. Δημιουργήθηκε πριν από εκατομμύρια χρόνια, ενώ γύρω του υπάρχουν ιζήματα πιο πρόσφατα. Η πανίδα του Γιούχτα παρουσιάζει ενδιαφέρον καθώς υπάρχουν είδη που ολοκληρώνουν το βιολογικό τους κύκλο εκεί, είδη που τον επισκέπτονται περιστασιακά και είδη που τον χρησιμοποιούν ως τόπο φωλιάσματος. Ο αριθμός των ασπόνδυλων ανέρχεται σε αρκετές εκατοντάδες, ενώ αρκετά είναι και τα ενδημικά. Η орνιθοπανίδα θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική, καθώς έχουν παρατηρηθεί περίπου σαράντα είδη πουλιών, ενώ απαντώνται και σπάνια ή απειλούμενα είδη όπως ο πετρίτης και ο μαυροπετρίτης. Επιπλέον, ο Γιούχτας αποτελεί ένα φυσικό καταφύγιο μιας πλούσιας χλωρίδας (380 είδη φυτών, από τα οποία τα 21 είδη είναι ενδημικά φυτά της Κρήτης), ενώ εκείφύεται περίπου το 1/5 της κρητικής χλωρίδας και το 1/11 των ενδημικών φυτών της Κρήτης. Παράλληλα, ο Γιούχτας μαζί με τα φαράγγια Κνωσανό (Αγίας Ειρήνης), Ασπρακιανό και Κουναβιανό αποτελούν ενιαίο φυσικό οικοσύστημα και συνιστούν το Οικολογικό Πάρκο του Γιούχτα.

Τα Αστερούσια Όρη, τα οποία εκτείνονται κατά μήκος των νότιων παραλίων της περιφερειακής ενότητας Ηρακλείου, αποτελούν τη νοτιότερη οροσειρά της Ελλάδας, αλλά και της Ευρώπης. Σχηματίζονται ανάμεσα στην πεδιάδα της Μεσαράς και στο Νότιο Κρητικό πέλαγος. Το υψόμετρο των Αστερουσίων δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο, δεδομένου ότι η υψηλότερη κορυφή είναι ο Κόφινας με υψόμετρο 1231μ., ο οποίος όμως δεν ανήκει διοικητικά στον Δήμο. Γενικά η πρόσβαση είναι δύσκολη, καθώς το ανάγλυφο είναι πολύ άγριο, με χωματόδρομους, φαράγγια και χαράδρες. Κύριο χαρακτηριστικό των Αστερουσίων είναι οι υψηλές θερμοκρασίες, η ξηρασία και η πολύ χαμηλή βλάστηση, κυρίως από φρύγανα. Οι χείμαρροι και τα ρυάκια που διαρρέουν τις νότιες πλαγιές καταλήγουν, μέσα από εντυπωσιακά φαράγγια μεγάλης αισθητικής και οικολογικής αξίας, στο Νότιο Κρητικό πέλαγος, ενώ γυμνά βουνά, κοφτερά βράχια και απότομοι γκρεμοί δίνουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στο τοπίο. Η οικολογική αξία της περιοχής είναι μεγάλη, καθώς το 55% των ειδών πανίδας και χλωρίδας που έχουν καταγραφεί συνολικά στην Κρήτη, συναντάται στα Αστερούσια.

Τόσο ο Γιούχτας όσο και τα Αστερούσια, αποτελούν εξαιρετικά σημαντικούς, από άποψη βιοποικιλότητας, ορεινούς όγκους του νησιού και γι' αυτό το λόγο εντάσσονται στο δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών «NATURA2000».

2.2.1.1.2 Δασικές εκτάσεις

Στις κυριότερες δασικές εκτάσεις του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων συγκαταλέγεται το Δασάκι στο Φουρνί Αρχανών, το Φοινικόδασος του Αγ. Νικήτα και το Χαρουπόδασος στις Τρεις Εκκλησιές.

Το Φοινικόδασος του Αγ. Νικήτα είναι ένα αυτοφυές δάσος φοινίκων του Θεόφραστου και αποτελεί μία μικρή όαση στην άδεντρη ακτογραμμή. Ο Κρητικός Φοίνικας ή Φοίνικας του Θεόφραστου (*Phoenix theophrastii*) είναι ένας μικρός φοίνικας, ενδημικός στην ανατολική περιοχή της Μεσογείου, με πολύ περιορισμένη εξάπλωση σε λίγες περιοχές, κυρίως της Κρήτης. Τα Αστερούσια είναι το μόνος μέρος στην

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Κρήτη στο οποίο φύεται σε αρκετή απόσταση απ' τη θάλασσα και προστατεύεται προκειμένου να αποφευχθεί η βόσκηση.

Το μεγαλύτερο αυτοφύες δάσος από χαρουπιές στην Ευρώπη βρίσκεται στις Τρεις Εκκλησιές, καθώς οι ανθεκτικές χαρουπιές ευδοκιμούν στις άνυδρες και βραχώδεις περιοχές και βρίσκονται σε αρκετή απόσταση η μία από την άλλη.

Επιπλέον, μικράδασάκια αναπτύσσονται στη Μυρτιά, στις Αγίες Παρασκευές, στον Πύργο και στην Εθιά, ενώ μεγαλύτερη δασική έκταση συναντάται βόρεια της Μονής Αγ. Γεωργίου Επανωσήφη, η οποία προήλθε έπειτα από αναδάσωση.

2.2.1.1.3 Φαράγγια και σπηλαιοί

Η γεωμορφολογία των περιοχών του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων διαμορφώθηκε από τα πετρώματα και τα νερά, τα οποία συνέβαλαν στη δημιουργία σπηλαίων και φαραγγιών, σχηματισμών που αποτελούν πολύτιμα στοιχεία βιοποικιλότητας και σημαντικούς πλούτο παραγωγικούς πόρους του οικοσυστήματος.

Τα κυριότερα φαράγγια του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων είναι τα εξής:

- Κνωσανό φαράγγι (ή φαράγγι Αγίας Ειρήνης)
- Φαράγγι της Σπηλιώτισσας
- Ασπρακιανό φαράγγι
- Κουναβιανό φαράγγι
- Φαράγγι Αγίας Παρασκευής (Βουκολιάς)
- Φαράγγι του Αμπά
- Φαράγγι Μαριδακίου (Λιχνιστή)
- Φαράγγι Χαυγά - Βορνό (Εθιανό)
- Φαράγγι Μεσοσφήνι
- Φαράγγι του Μίντρη
- Φαράγγι Αστριτσίου

Τα πιο σημαντικά είναι το Κνωσανό, το Κουναβιανό και το Ασπρακιανό Φαράγγι, τα οποία μαζί με το όρος Γιούχτα σχηματίζουν το Οικολογικό - Αρχαιολογικό Πάρκο Γιούχτα. Και στα τρία αυτά φαράγγια επικρατεί μια πλούσια υδρόφιλη βλάστηση (πλατάνια, ιτιές, λυγαριές, βάτα κ.ά.). Η ποικιλότητα της χλωρίδας είναι μικρή λόγω της ύπαρξης σκίασης, ενώ υπάρχουν 11 ενδημικά είδη, από τα οποία τα δύο είναι σπάνια και τα εννέα κοινά για όλη την Κρήτη. Σε ό,τι αφορά την πανίδα, υπάρχουν πολλά είδη σπονδυλωτών, 44 είδη πουλιών και επτά είδη θηλαστικών. Το Φαράγγι της Αγίας Ειρήνης, δε, αποτελεί αυτούσια πεζοπορική διαδρομή.

Το Φαράγγι του Αμπά είναι το πιο φημισμένο του Δήμου λόγω του εντυπωσιακού καταρράκτη ύψους 140μ., που είναι και ο μεγαλύτερος καταγεγραμμένος στην Κρήτη. Είναι γνωστό για το φυσικό του κάλλος, ενώ στα απότομα βράχια του φιλοξενείται ο μεγαλύτερος αριθμός αρπακτικών στην Ελλάδα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Το Εθιανό είναι το μεγαλύτερο φαράγγι της βόρειας πλευράς των Αστερουσίων, ενώ το Φαράγγι της Σπηλιώτισσας είναι μία μικρή όαση πρασίνου ανάμεσα στον Άγιο Βασίλειο και το Χουδέτσι, μέσα στην οποία φιλοξενείται το μοναστήρι της Σπηλιώτισσας.

Η λιθολογία της περιοχής δεν ευνοεί το σχηματισμό εκτεταμένων σπηλαιώσεων όπως σε άλλες περιοχές της Κρήτης όπου υπάρχουν μεγάλα σπηλαιολογικά πάρκα. Ωστόσο, τα σημαντικότερα σπήλαια που έχουν εντοπιστεί στον Δήμο Αρχανών Αστερουσίων είναι:

- Σπήλαιο Στραβομούτη
- Σπήλαιο Χωστού Νερού
- Σπηλαιώδες χάσμα του Ιερού του Γιούχτα
- Νεραϊδόσπηλιος

Το Χωστό Νερό βρίσκεται στη νοτιότερη κορυφή του Γιούχτα, σε υψόμετρο περίπου 720μ., ενώ το σπήλαιο του Στραβομούτη βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλαγιά του όρους και αποτελεί σημαντικό ενδιαίτημα των χειροπτέρων της περιοχής. Ο Νεραϊδόσπηλιος είναι ένα μικρό σπήλαιο μέσα στο Ασπρακιανό φαράγγι του οποίου η είσοδος καλύπτεται από νερό. Πέρα από τα παραπάνω, υπάρχουν και άλλα ανεξερεύνητα σπήλαια στον Γιούχτα, όπως ο Κρουσταλλόσπηλιος, ο Δίπορτος Σπήλιος, η Μουτουπάκα, η Σπηλιαρότρυπα, ο Ανεραγδόσπηλιος κ.ά.

2.2.1.1.4 Ακτές

Στα νότια των Αστερουσίων, η λιθολογία των ακτογραμμών ευνοεί τη δημιουργία πλήθους θαλάσσιων σπηλιών και αλυκών, με αποτέλεσμα να φιλοξενούνται ορισμένες από τις πιο εντυπωσιακές παραλίες της Κρήτης, οι περισσότερες από τις οποίες είναι ερημικές λόγω του δυσπρόσιτου της περιοχής. Από τις πιο γνωστές παραλίες είναι οι Τρεις Εκκλησιές, το Καμινάκι, οι Άσπες, ο Άγιος Νικήτας, το Μαριδάκι και ο Πέρα Τσούτσουρας.

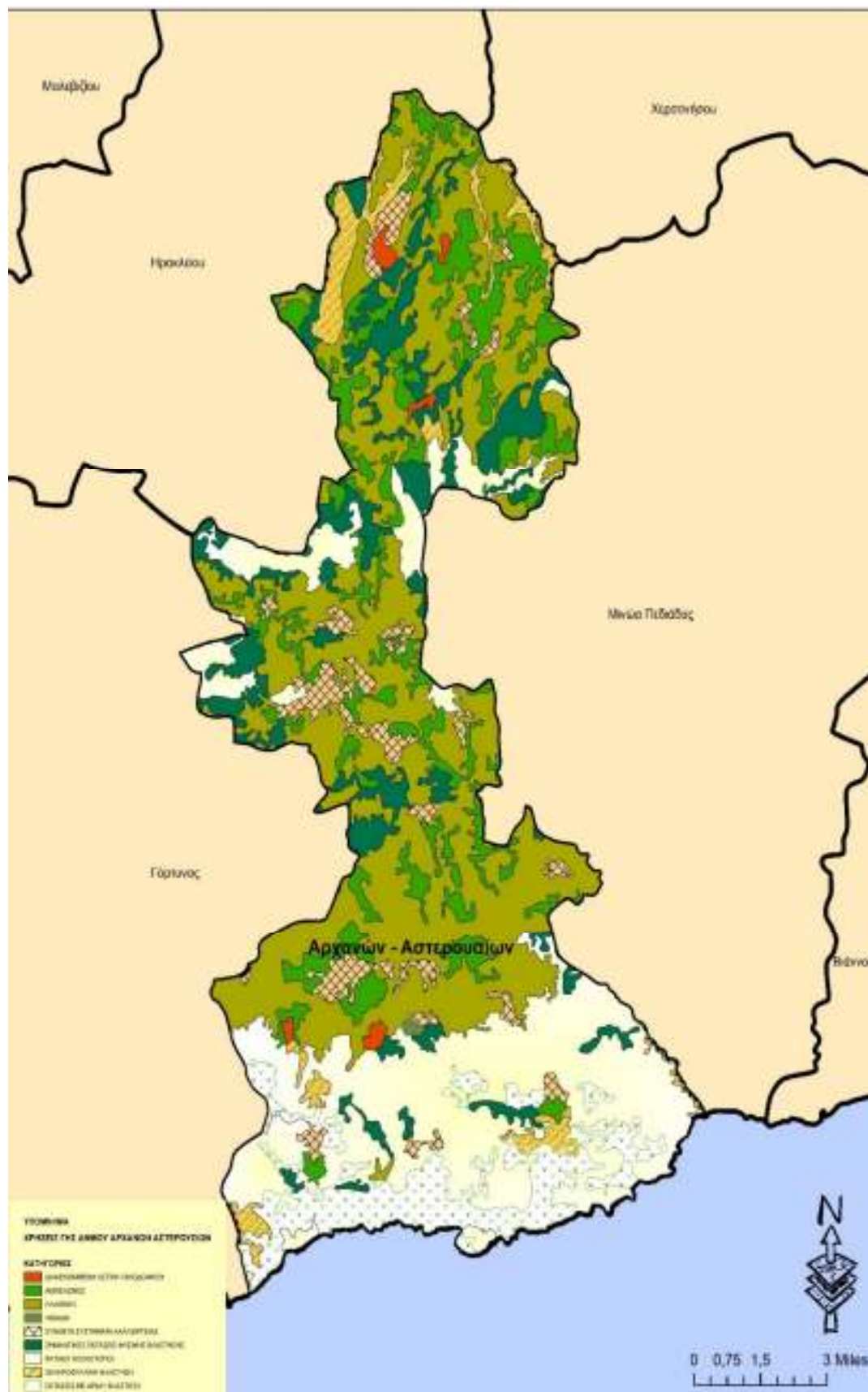
2.2.1.1.5 Χρήσεις γης

Οι χρήσεις γης έχουν διαμορφωθεί αφενός από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες (κατά κύριο λόγο) που αναπτύσσονται στην περιοχή και αφετέρου, από το γεωφυσικό ανάγλυφο.

Το σύνολο σχεδόν των εδαφών καταλαμβάνεται από αγροτικές εκτάσεις, ήτοι βοσκοτόπους και καλλιέργειες (57,16%). Μικρότερα τμήματα της εδαφικής επιφάνειας καλύπτονται από δάση και οικιστικές χρήσεις.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
 Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
 Στρατηγικός Σχεδιασμός

Εικόνα 2: Χρήσεις γης στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.2.1.2 Βιοποικιλότητα^{4,5}

Το σύνολο της Κρήτης υπάγεται στην Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης (Ζώνη αείφυλλων σκληρόφυλλων), η οποία χωρίζεται σε δύο υποζώνες:

1. Υποζώνη Oleo-Ceratonion (ζώνη ελιάς – χαρουπιάς, Θερμο-μεσογειακή ζώνη), στην οποία ανήκει το μεγαλύτερο τμήμα των παραλιακών περιοχών της Κρήτης. Η υποζώνη αυτή διαιρείται σε δύο αυξητικούς χώρους ή φυτοκοινωνικές ενώσεις: την Oleo-ceratonietum και την Oleo-lentiscetum.

Στην Oleo-ceratonietum, η χαρακτηριστική φυσική βλάστηση αποτελείται κυρίως από θαμνώδη φρυγανικά είδη και ποώδη βλάστηση, ενώ κυρίαρχα φυτικά είδη είναι οι λαδανιές (*Cistus spp.*), η αστοιβή (*Sarcopoterium spinosum*), η γαλαστοιβή (*Euphorbia acanthothamnus*), το θυμάρι (*Thymbra capitata*), το θρούμπι (*Satureja thymbra*), η αφάνα (*Genista acanthoclada*), το ρεϊκί (*Erica manipuliflora*), η ασφάκα (*Phlomis fruticosa*), το φασκόμηλο (*Salvia fruticosa*), η μηλοφασκιά (*Salvia pomifera*), το λυχνάρaki (*Ballota acetabulosa*), το ασποροθύμαρο (*Phagnalon graecum*), ο ενδημικός έβενος της Κρήτης (*Ebenus cretica*). κ.ά.. Η Oleo-lentiscetum υποστηρίζει θαμνώδη βλάστηση, η οποία, όμως, αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από αείφυλλα σκληρόφυλλα. Χαρακτηριστικά είδη είναι η αγριελιά (*Olea europaea*), ο σχίνος (*Pistacia lentiscus*), η κοκκορεβυθιά (*Pistacia terebinthus*), το πουνάρι (*Quercus coccifera*), ο ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), το θαμνοκυπάρισσο (*Juniperus phoenicea*), ο αρκουδόβατος (*Smilax aspera*), η ενδημική ασφάκα της Κρήτης (*Phlomis lanata*) κ.ά., ενώ άλλα είδη που εντοπίζονται είναι το φασκόμηλο (*Salvia fruticosa*), η χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), το ενδημικό κυκλάμινο της Κρήτης (*Cyclamen creticum*), ο ενδημικός δίκταμο (*Origanum dictamnus*) κ.ά.

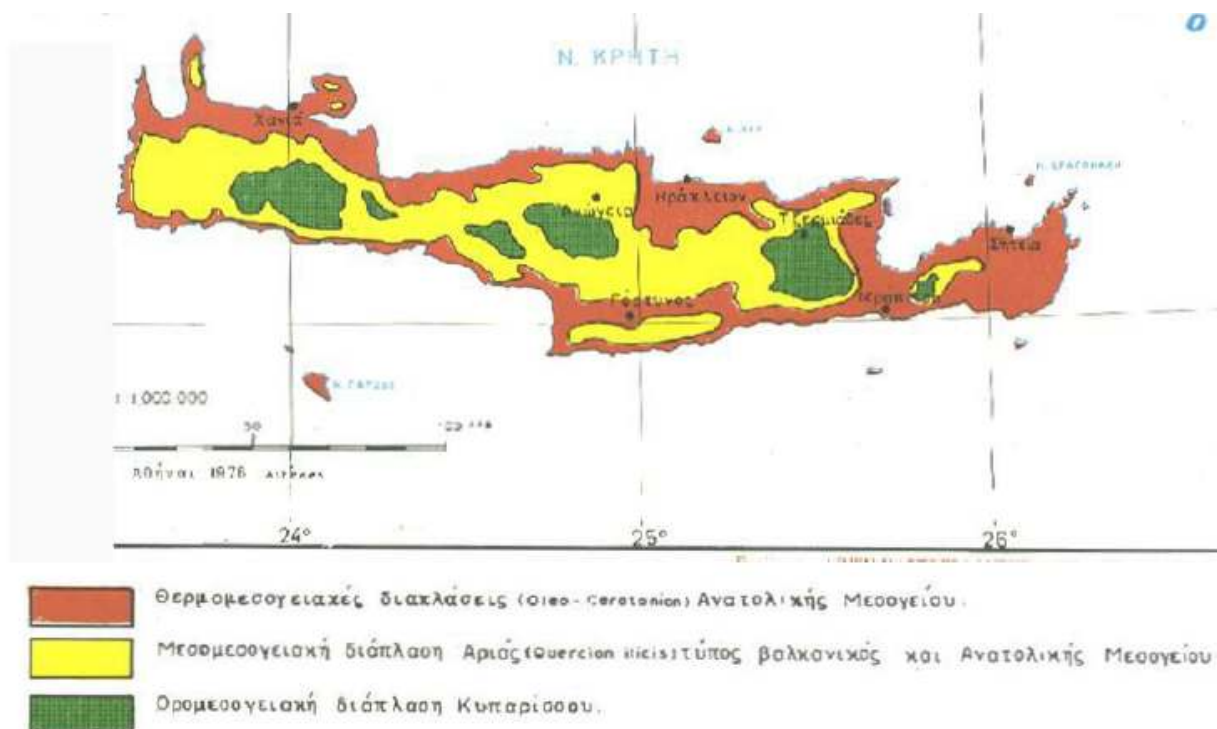
2. Υποζώνη Quercion ilicis (αριάς [δρυός], Μεσο-μεσογειακή ζώνη). Τα οικοσυστήματα που αναπτύσσονται στην υποζώνη αυτή είναι κυρίως αυτά των αείφυλλων σκληρόφυλλων θάμνων. Οι αυξητικοί χώροι που διακρίνονται σε αυτή την υποζώνη είναι: Adrachno-Quercetum ilicis, Orno-Quercetum ilicis και Lauro-Quercetum ilicis. Στην Κρήτη, η υποζώνη της Quercion ilicis εντοπίζεται κυρίως στην ημιορεινή ζώνη. Σε αυτήν επικρατούν εκτάσεις με αείφυλλη – σκληρόφυλλη βλάστηση (μακκία βλάστηση), όπου κυριαρχούν ο σχίνος, η αγριελιά, το πουνάρι, η χαρουπιά, η κουμαριά (*Arbutus unedo*), ο ασπάλαθος (*Calicotome villosa*), το σφενδάμι (*Acer sempervirens*) κ.ά.

⁴Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2021-2027

⁵LIFENATURA 2000, ανακτήθηκε 21/07/2025 από <http://www.ecoalue-crete.eu>

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Εικόνα 3: Οι ζώνες βλάστησης στην Κρήτη

Πηγή: Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2021-2027

Όπως φαίνεται και στον παραπάνω χάρτη, το μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων εμφανίζει Μεσομεσογειακή διάπλαση Αριάς, ενώ ένα μικρό μέρος του Δήμου εμφανίζει Θερμομεσογειακές διακλάσεις Ανατολικής Μεσογείου.

Οι περιοχές του Γιούχτα και του φαραγγιού της Αγίας Ειρήνης χαρακτηρίζονται από υψηλή βιοποικιλότητα, με παρουσία πολλών κρητικών και ελληνικών ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας. Έχουν καταγραφεί περίπου 360 διαφορετικά είδη φυτών εκ των οποίων τα 18 είναι ενδημικά της Κρήτης ή/και της Ελλάδας. Η κυρίαρχη βλάστηση είναι μακκία και φρύγανα, αλλά υπάρχουν και συστάδες από κυπαρίσσια και πεύκα που προέρχονται από δενδροφυτεύσεις. Φυτικά είδη όπως ο δίκταμος, ο κρητικός έβενος και πλήθος ορχοειδών χαρακτηρίζουν τη χλωρίδα της περιοχής. Η πανίδα περιλαμβάνει περισσότερα από 44 είδη πουλιών και 7 είδη θηλαστικών, ανάμεσά τους ο κρητικός ασβός ή άρκαλος, το κρητικό κουνάβι ή ζουρίδα και η κρητική νυφίτσα ή καλιγιαννού. Επίσης, έχουν αναφερθεί 60 είδη ασπόνδυλων, το 32% των οποίων είναι ενδημικά. Από τα σπονδυλόζωα απαντώνται σπάνια ή/και απειλούμενα είδη όπως ο δενδροβάτραχος, η ποταμοχελώνα, το σπιτόφιδο και ο λιμνοβάτραχος.

Στον Γιούχτα επικρατούν οι ξυλώδεις θάμνοι με μικρά χνουδωτά φύλλα και συχνά αγκαθωτούς βλαστούς (φρύγανα), φυτά χαρακτηριστικά της τυπικής μεσογειακής βλάστησης, όπως ο θύμιος, η αγκαθατιά, η αστοιβίδα, το χηνοπόδι. Τοπικά, υπάρχουν αείφυλλα-πλατύφυλλα είδη, όπως το πρινάρικι ή η χαρουπιά, που σε μερικά σημεία έχουν ημιδενδρώδη μορφή. Τα γκρεμνά του Γιούχτα φιλοξενούν πλήθος χασμοφύτων στις ρωγμές των βράχων. Επίσης, στον Γιούχτα φυτρώνει το ενδημικό άγριο γαρύφαλλο *Dianthus juniperitus* ssp. *Bauhinorum* και το σπάνιο είδος *Hiericum jovis*. Όσον αφορά την орνιθοπανίδα, το όρος αποτελεί αποικία ορνίων (*Gyps fulvus*), άλλα και σπάνιων ή/και απειλούμενων ειδών όπως ο πετρίτης, ο μαυροπετρίτης, ο καλαμόκιρκος και ο τσίφτης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
 Στρατηγικός Σχεδιασμός

Στο φαράγγι της Αγίας Ειρήνης κυριαρχούν τα πλατάνια (*Platanus orientalis*), ενώ συνολικά εμφανίζονται 120 είδη φυτών. Ενδημικά είδη εμφανίζονται μόνο στα πρηνή όπου υπάρχουν 11 είδη, από τα οποία τα 2 είναι σπάνια και τα 9 είναι κοινά ενδημικά της Κρήτης. Τα σπάνια είδη είναι η καμπανούλα (*Campanula tubulosa*) και η Νεπέτα (*Nepeta melissifolia*). Σημαντικό στοιχείο της χλωρίδας του φαραγγιού είναι η παρουσία σημαντικού πληθυσμού ενός ψυχρόβιου δένδρου Φτελιάς (*Ulmus minor* ssp. *Canescens*). Στα πτηνά του φαραγγιού συμπεριλαμβάνονται μεταναστευτικά, όπως οι μυγοχάφτες και οι τσαλαπετεινοί, καθώς και κάργιες και ορισμένα βραχόβια είδη, όπως ο γαλαζοκότσυφας. Κοντά σε παραποτάμια δέντρα και τέλματα γλυκού νερού εντοπίζεται μεγάλη ποικιλία στρουθιόμορφων, όπως σπίζες και παπαδίτσες. Επίσης, στο φαράγγι απαντάται η νεροχελώνα και τα αμφίβια πρασινόφρυνοι και δεντροβάτραχοι.

Στα Αστερούσια η βλάστηση είναι κυρίως φρυγανική με μακκία από αγριελιές, χαρουπιές και σχίνους κατά τόπους. Στις νότιες πλαγιές υπάρχουν δάση με πεύκα (*Pinus brutia*) και μικρές συστάδες με κυπαρίσσια (*Cupressus sempervirens*). Στην περιοχή έχουν εντοπιστεί 30 ενδημικά φυτά στα οποία συμπεριλαμβάνεται η *Lomelosia minoana* subsp. *Asterusica*, το οποίο είναι στενοενδημικό της Κρήτης και μάλιστα έχει καταγραφεί μόνο στην κορυφή του Κόφινα, αλλά και το *Limonium creticum*. Επίσης, υπάρχουν συστάδες πικροδάφνης (*Nerium oleander*) κοντά στις κοίτες των χειμάρρων, ένα αυτοφυές δάσος φοινίκων του Θεόφραστου στον Άγιο Νικήτα και ένα φυσικό αμιγές χαρουπό δάσος στις Τρεις Εκκλησιές. Άλλα σημαντικά είδη της περιοχής είναι οι καμπανούλες (*Campanula creutzbergii* και *Campanula saxatilis* subsp. *saxatilis*), καθώς και το *Crepis tybakiensis*.

Επιπλέον, στα Αστερούσια έχουν καταγραφεί 8 ενδημικά είδη ασπόνδυλων και 29 σημαντικά είδη σπονδυλόζων (3 αμφίβια, 9 ερπετά, 12 θηλαστικά), στα οποία περιλαμβάνονται ο κρητικός αγριόγατος, 4 προστατευόμενα από την εθνική και διεθνή νομοθεσία είδη νυχτερίδων και το θαλάσσιο είδος της μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus* που εμφανίζονται στην παραλιακή ζώνη της περιοχής. Παράλληλα, στην περιοχή έχουν εντοπιστεί συνολικά 192 είδη πουλιών τα οποία είναι σημαντικά (π.χ. Γυπαετός, Όρνιο, Σπιζαετός, Χρυσαιτός) και προστατεύονται από την εθνική ή διεθνή νομοθεσία.

2.2.1.3 Υδατικά συστήματα^{6,7}

Το Υδατικό διαμέρισμα της Κρήτης έχει Κωδικό EL13 και αποτελείται από τρεις (3) Λεκάνες Απορροής Ποταμών (ΛΑΠ), τα φυσικά χαρακτηριστικά των οποίων παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 10: Λεκάνες Απορροής Ποταμών ΥΔ Κρήτης (EL13)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΛΕΚΑΝΗΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΛΕΚΑΝΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ(km ²)
EL1339	Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου	3.643,75
EL1340	Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου	2.798,03
EL1341	Ρεμάτων Ανατολικής Κρήτης	1.885,36
EL13	Σύνολο ΥΔ Κρήτης	8.327,10

Πηγή: ΥΠΕΝ – 1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

⁶ΥΠΕΝ – 1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

⁷ΥΠΕΝ – 2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (EL 13)

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Στον παρακάτω χάρτη απεικονίζονται οι Λεκάνες Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Κρήτης.

Εικόνα 4: Οι Λεκάνες Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (ΕΛ 13)

Πηγή: ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (ΕΛ 13)

Ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων εντάσσεται στη Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1339) και στη Λεκάνη Απορροής Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1340). Ο Διοικητικός Διαχωρισμός της Λεκάνης Απορροής Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1339) και της Λεκάνης Απορροής Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1340), εμφανίζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 11: Διοικητικός Διαχωρισμός Λεκάνης Απορροής Ρεμάτων ΕΛ1339 και ΕΛ1340

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
Λεκάνης Απορροής Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1339)		
Ηρακλείου	Αρχανών - Αστερουσίων	Αρχανών
Ηρακλείου	Αρχανών - Αστερουσίων	Νίκου Καζαντζάκη
Λεκάνης Απορροής Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1340)		
Ηρακλείου	Αρχανών - Αστερουσίων	Αστερουσίων
Ηρακλείου	Αρχανών - Αστερουσίων	Νίκου Καζαντζάκη

Πηγή: ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (ΕΛ 13)

2.2.1.3.1 Επιφανειακά Υδατα

2.2.1.3.1.1 Ποτάμια Υδατικά Συστήματα

Δύο είναι τα ποτάμια που διαπερνούν τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, όπως διαφαίνεται και στον παρακάτω χάρτη, ο Καρτερός και ο Αναποδάρης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Ο ποταμός Καρτερός, ο οποίος εκβάλλει στην ομώνυμη παραλία, βρίσκεται στο βορειοκεντρικό τμήμα της Περιφερειακής ενότητας Ηρακλείου και ρέει στην κοίτη του Ασπρακιανού φαραγγιού, κατά μήκος μιας διαδρομής περίπου 12 χιλιομέτρων.

Ο ποταμός Αναποδάρης, ο οποίος βρίσκεται στις νοτιοκεντρικές περιοχές της Π.Ε.Ηρακλείου, εκβάλλει ανάμεσα στους οικισμούς του Τσούτσουρα και του Κερατόκαμπου. Ο Αναποδάρης είναι το μεγαλύτερο σε μήκος ποτάμι της Κρήτης, με μήκος άνω των 40 χιλιομέτρων, ενώ κάθε χρόνο κατεβάζει περίπου 40 εκατομμύρια κυβικά νερού στην θάλασσα, ανάλογα με τις βροχοπτώσεις. Πηγάζει βορειοανατολικά από τα Αστερούσια Όρη κοντά στο χωριό Παρθένι και από εκεί κατευθύνεται προς νότο, περνά από το χωριό Αρμανώγεια (όπου υπάρχει μικρό φράγμα του μελιμνοδεξαμενή σε υψόμετρο 345 μέτρα) και πολύ κοντά από τα χωριά Τεφέλι και Πλακιώτισσα, στην οποία υπάρχει το μεγαλύτερο φράγμα του, σε υψόμετρο 252 μέτρων. Κατόπιν, στην περιοχή των Πραιτωριών, η πορεία του στρέφεται προς τα ανατολικά και διέρχεται νότια από τα χωριά Κεφαλάδος, Νεοχώρι και Καλύβια, και βόρεια από τα Καστελλιανά. Πολύ κοντά στο χωριό Δεμάτι, σε υψόμετρο 140 μέτρα, δέχεται τα νερά του σημαντικότερου παραποτάμου του, του Μπαρίτη, ο οποίος πηγάζει από το όρος Δίκτη. Λίγα χιλιόμετρα παρακάτω στρέφεται και πάλι προς τα νότια εισερχόμενος σε στενή κοιλάδα-φαράγγι, στο τέλος του οποίου, στην περιοχή Άγιος Ιωάννης, χύνεται στο Νότιο Κρητικό Πέλαγος. Περίπου το 60% του μήκους του ποταμού Αναποδάρη, έχει αναγνωριστεί ως ΙΤΥΣ.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Εικόνα 5: Ποτάμια Υδατικά Συστήματα στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

Πηγή: ΥΠΕΝ(2025), ανακτήθηκε 21/07/2025 από <https://wfdgis.ypeka.gr/>

2.2.1.3.1.2 Λιμναία Υδατικά Συστήματα

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, στη Λεκάνη Απορροής Ποταμών Ρεμάτων Νοτίου Τμήματος Χανίων - Ρεθύμνου - Ηρακλείου (EL1340), εντοπίζεται η Τεχνητή Λίμνη Πλακιώτισσας η οποία αποτελεί ταμειευτήρα, δηλαδή ποτάμιο Ιδιαίτερα Τροποποιημένο Υδατικό Σύστημα (ΙΤΥΣ) λιμναίου τύπου.

2.2.1.3.1.3 Παράκτια Υδατικά Συστήματα

Το παράκτιο υδατικό σύστημα του ΥΔ Κρήτης (EL13) που αφορά τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων είναι το επονομαζόμενο «Ακτές Νότιου Κρητικού Πελάγους – Αστερούσια».

Στον παρακάτω χάρτη εμφανίζονται το Λιμναίο Υδατικό Σύστημα και τα Παράκτιο Υδατικό Σύστημα, που εμπίπτουν στον Δήμο.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Εικόνα 6: Λιμναίο και Παράκτιο υδατικό σύστημα στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

Πηγή: ΥΠΕΝ (2025), ανακτήθηκε 21/07/2025 από <https://wfdgis.ypeka.gr/>

2.2.1.3.1.4 Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Υδατικά Συστήματα και Τεχνητά Υδατικά Συστήματα

Ως Ιδιαίτερως τροποποιημένο υδατικό σύστημα⁸ ορίζεται ένα σύστημα επιφανειακών υδάτων του οποίου ο χαρακτήρας έχει μεταβληθεί ουσιαστικά λόγω φυσικών αλλοιώσεων από τις δραστηριότητες του ανθρώπου.

Τα Ιδιαίτερως Τροποποιημένα Ποτάμια ΥΣ (ΙΤΥΣ) του ΥΔ Κρήτης (ΕΛ13) που αφορούν τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

⁸ΥΠΕΝ –2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 12: Ιδιαίτερος Τροποποιημένα Ποτάμια ΥΣ (ΙΤΥΣ) στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΚΩΔΙΚΟΣ ΙΤΥΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ
ΛΑΠ Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (EL1340)		
EL1340RL00109102H	Τ.Λ. Πλακιώτισσας	Άρδευση
EL1340R000109012H	Αναποδάρης	Άρδευση από ανάντη φράγμα Πλακιώτισσας (δεν έχει ξεκινήσει η λειτουργία του αρδευτικού ακόμη)

Πηγή:ΥΠΕΝ –2η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμώντου ΥΔ Κρήτης (ΕΛ 13)

Τ.Λ. Πλακιώτισσας (EL1340RL00109102H)

Το φράγμα Πλακιώτισσας βρίσκεται στα όρια του δήμου Αρχανών-Αστερουσίων με το δήμο Γόρτυναςεντός της κοίτης του υδατικού συστήματος του Αναποδάρη και βρίσκεται υπό κατασκευή.Ο ταμιευτήραςθα χρησιμοποιείται για την ικανοποίηση των αρδευτικών αναγκών της πεδιάδαςΜεσαράς, κατάντη του έργου, εξυπηρετώντας έκταση περίπου 37.000 στρεμμάτων.

- Τύπος: Χωμάτινο
- Ωφέλιμος όγκος: 18.600.000 m³
- Ύψος φράγματος από πυθμένα θεμελίωσης πυρήνα: 53 m
- Μήκος φράγματος στη στέψη: 300 m
- Πλάτος φράγματος στον πόδα: 240 m

Ρέμα Αναποδάρης (EL1340R000109012H)

Το συγκεκριμένο ποτάμιο ΥΣ βρίσκεται κατάντη του κατασκευασμένου φράγματος Πλακιώτισσας πουαναμένεται να προκαλέσει υδρομορφολογικές τροποποιήσεις στα κατάντη. Η κατασκευή τουφράγματος Πλακιώτισσας στην περιοχή της Ανατολικής Μεσαράς, επί του χειμάρρου Αναποδάρηυλοποιείται για την άρδευση περίπου 22.000 στρεμμάτων. Ο ωφέλιμος όγκος του ταμιευτήρα θα είναιπερίπου 18,6 εκατομμύρια κυβικά μέτρα. Το χωμάτινο ανάχωμα του φράγματος είναι πλάτους στέψηςοχτώ μέτρων και μήκους τριακοσίων μέτρων, ενώ έχει ύψος 53 μέτρα. Το φράγμα Πλακιώτισσας,χωρητικότητας 19 εκατομμυρίων κυβικών, έχει κατασκευαστεί αλλά δεν έχει τεθεί ακόμα σελειτουργία.Η εξέταση των δυνατών μέτρων αποκατάστασης ή «άλλων μέσων» για την εξυπηρέτηση των χρήσιμωνστόχων για τα ΙΤΥΣ αυτά, γίνεται μαζί με την αντίστοιχη εξέταση του ποτάμιου ΙΤΥΣ λιμναίου τύπου(ταμιευτήρας).

2.2.1.3.2 Συστήματα Υπόγειων Υδάτων

Τα Υπόγεια Υδατικά Συστήματα του ΥΔΚρήτης (ΕΛ13) που αφορούν τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 13: Υπόγεια Υδατικά Συστήματα που αφορούν τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΟΝΟΜΑ ΥΥΣ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΥΣ
ΛΑΠ Ρεμάτων Βορείου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1339)	
ΠΟΡΩΔΕΣ ΒΟΡΕΙΟ-ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΛΕΚΑΝΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΕΛ1300071
ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΓΙΟΥΧΤΑ	ΕΛ1300301
ΛΑΠ Ρεμάτων Νότιου Τμήματος Χανίων – Ρεθύμνου – Ηρακλείου (ΕΛ1340)	
ΠΟΡΩΔΕΣ ΓΑΛΙΑΣ - ΒΑΓΙΩΝΙΑΣ - ΑΣΗΜΙΟΥ	ΕΛ1300084
ΠΟΡΩΔΕΣ ΜΕΣΟΧΩΡΙΟΥ	ΕΛ1300085
ΠΟΡΩΔΕΣ ΜΕΣΑΡΑΣ-ΝΟΤΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΕΛ1300086
ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΠΥΡΓΟΥ-ΧΑΡΑΚΑ-ΦΟΥΡΝΟΦΑΡΑΓΓΟΥ	ΕΛ1300092
ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΠΑΡΑΚΤΙΟ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	ΕΛ1300093
ΡΩΓΜΩΔΕΣ ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ	ΕΛ1300220
ΡΩΓΜΩΔΕΣ ΓΙΟΥΧΤΑΣ-ΟΞΥ ΚΕΦΑΛΙ (ΔΑΜΑΝΙΩΝ - ΛΑΡΑΝΙΟΥ)	ΕΛ1300290
ΚΑΡΣΤΙΚΟ ΔΑΜΑΝΙΩΝ-ΛΑΡΑΝΙΟΥ	ΕΛ1300302

Πηγή: ΥΠΕΝ –1η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του ΥΔ Κρήτης (ΕΛ 13)

2.2.1.3.3 Υγρότοποι

Οι υγρότοποι αναγνωρίζονται διεθνώς ως οικότοποι ξεχωριστής οικολογικής αξίας, καθώς σε αυτούς δημιουργούνται πλούσια οικοσυστήματα που συμβάλλουν στη διατήρηση της άγριας ζωή. Πέρα, όμως, από την τεράστια σημασία που έχουν για τη βιοποικιλότητα, έχουν μεγάλη αξία για μια σειρά παραγωγικών δραστηριοτήτων, όπως οι καλλιέργειες, η βόσκηση κλπ., ενώ παράλληλα προσφέρουν προστασία απέναντι στις συνέπειες της κλιματικής κρίσης (πλημμύρες, ανομβρία, διάβρωση ακτών).

Πίνακας 14: Υγρότοποι του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΤΥΠΟΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ
GR431KRI122	Λιμνοδεξαμενή Βοριά	Τεχνητός
GR431KRI230	Λιμνοδεξαμενή 4	Τεχνητός
GR431KRI240	Λιμνοδεξαμενή Γιούχτα	Τεχνητός
GR431KRI251	Λιμνοδεξαμενή 5	Τεχνητός
GR431KRI277	Λιμνοδεξαμενή Μιχαλάκη	Τεχνητός

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΤΥΠΟΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ
GR431KRI278	Λιμνοδεξαμενή	Τεχνητός
GR431KRI279	Λιμνοδεξαμενή	Τεχνητός
GR431KRI288	Λιμνοδεξαμενή	Τεχνητός
GR431KRI291	Λιμνοδεξαμενή Τεφελίου 1	Τεχνητός
GR431KRI292	Λιμνοδεξαμενές Μεταξοχωρίου	Τεχνητός
GR431KRI311	Του Τούρκου ο Λάκκος	Φυσικός
GR431KRI314	Φραγμολίμνη Αρμανωγείων	Τεχνητός
GR431KRI315	Φραγμολίμνη Δαμανίων	Τεχνητός
GR431KRI316	Λιμνοδεξαμενή Τεφελίου 2	Τεχνητός
GR431KRI321	Φραγμολίμνη Πλακιώτισσας	Τεχνητός
GR431KRI322	Ταμιευτήρας Ξυλοκερατιάς	Τεχνητός
GR431KRI323	Φραγμολίμνη Χαλαυριανού	Τεχνητός
GR431KRI339	Λιμνοδεξαμενή	Τεχνητός
GR431KRI340	Λιμνοδεξαμενή Βοριά 1	Τεχνητός

Πηγή: WWF (2025), ανακτήθηκε 21/07/2025 από <https://www.ygrotopio.gr>

Από τους παραπάνω υγροτόπους, η λίμνη των Δαμανίων και το φράγμα των Αρμανωγείων συγκαταλέγονται στις περιοχές που αποτελούν τόπους παρατήρησης μικροπουλιών. Ειδικότερα, το φράγμα των Αρμανωγείων έχει έκταση 120 στρεμμάτων σε υψόμετρο 380 μέτρων και από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας του αποτέλεσε πόλο έλξης για δεκάδες είδη ορνιθοπανίδας (κυρίως μεταναστευτικά). Επιπλέον, η λίμνη του Τούρκου ο Λάκκος είναι η μόνη φυσική λίμνη σε όλη την οροσειρά των Αστερουσίων και αποτελεί σημαντικό βιότοπο.

2.2.1.4 Θαλάσσιο περιβάλλον⁹

Το νότιο τμήμα του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων διαθέτει ένα πλούσιο υποθαλάσσιο οικοσύστημα, καθώς τα παράλια φιλοξενούν πολύ σημαντικά είδη θαλάσσιων θηλαστικών και ερπετών, όπως το είδος της μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus*.

Παράλληλα, το θαλάσσιο τμήμα στο παραλιακό μέτωπο των Αστερουσίων, περιλαμβάνει μεγάλα λιβάδια με ποσειδωνίες (*Posidonia Oceanica*) και άλλα είδη όπως κοράλλια, σφουγγάρια, ανεμώνες κ.ά. Η ποσειδωνία αποτελεί ένα εξαιρετικά σημαντικό οικοσύστημα, από βιολογικής άποψης, φυσικής ισορροπίας αλλά και οικονομικής πλευράς, προσφέροντας πολύ υψηλή πρωτογενή παραγωγή στο θαλάσσιο περιβάλλον. Μεγάλα τμήματα του λιβαδιού (ως νεκρά φύλλα) προσφέρουν θρεπτικά στοιχεία στο θαλάσσιο

⁹ Περιφέρεια Κρήτης - Ανάδειξη των θαλάσσιων περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

οικοσύστημα. Τα λιβάδιαποσειδωνίας συγκαταλέγονται στα πλέον παραγωγικά υποθαλάσσια οικοσυστήματα, καθώς ελευθερώνουν πολύτιμο οξυγόνο, λειτουργούν ως «φυσικός φράχτης» αποτρέποντας τη διάβρωση των παραλιών και αποτελούν δείγμα καθαρότητας της θάλασσας.

2.2.1.5 Περιβαλλοντικές πιέσεις^{10,11, 12, 13}

Οι περισσότερες πιέσεις που ασκούνται στο φυσικό περιβάλλον του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων οφείλονται κυρίως στην έλλειψη υποδομών και στην ανεξέλεγκτη ανθρώπινη δραστηριότητα. Η έντονη ανθρώπινη παρουσία καταγράφεται τόσο στο οικιστικό δίκτυο όσο και στις εκτενείς καλλιέργειες, έχοντας στερήσει ή υποβαθμίσει ένα σημαντικό τμήμα ζωτικού χώρου.

Στις οικιστικές ζώνες η δημιουργία υποδομών, οι πολεοδομικές παρεμβάσεις και η ηχορύπανση, με τις οδικές μετακινήσεις να αποτελούν την κυριότερη εστία θορύβου, υποβαθμίζουν την ποιότητα ζωής.

Σε ότι αφορά τα αστικά στερεά και υγρά απόβλητα, οι μεγαλύτεροι οικισμοί διαθέτουν βιολογικούς καθαρισμούς, υπάρχουν όμως αρκετοί οι οποίοι δεν τηρούν την νομοθεσία, όσον αφορά το δίκτυο αποχέτευσης και τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων. Σε οικισμούς που δε διαθέτουν αποχετευτικό δίκτυο ή το δίκτυό τους είναι παλιό ή όπου χρησιμοποιούνται βόθροι, τα λύματα μεταφέρονται στον υδροφόρο ορίζοντα.

Όσον αφορά τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ειδικά στους αμπελώνες που αποτελούν τον βασικότερο τύπο καλλιέργειας της περιοχής, η εκτεταμένη χρήση φυτοφαρμάκων και ζιζανιοκτόνων στερεί σπουδαίους διατροφικούς πόρους από την πανίδα, ενώ η αλόγιστη διαχείριση του αρδευτικού νερού εξαντλεί τους υδάτινους πόρους. Τα γεωργικά απόβλητα που καταλήγουν στις κοίτες των ρεμάτων, αποτελούν σημαντική απειλή για την υδρόβια χλωρίδα και πανίδα, ενώ ελλοχεύει ο κίνδυνος μόλυνσης ή δηλητηρίασης πολλών αρπακτικών.

Παράλληλα, η κτηνοτροφική δραστηριότητα, με την αδυναμία επιτυχούς επεξεργασίας των επιβαρυνμένων αποβλήτων των κτηνοτροφικών μονάδων λόγω ανυπαρξίας των απαραίτητων εγκαταστάσεων, επιβαρύνει τα επιφανειακά και υπόγεια νερά, αλλά και το έδαφος. Επιπλέον, δημιουργείται έντονη δυσοσμία που προέρχεται από τις κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πρόβλημα όταν αυτές βρίσκονται πλησίον των κατοικημένων περιοχών.

Πρόσθετη περιβαλλοντική επιβάρυνση δημιουργούν τα ελαιουργεία, τα οποία δε διαχειρίζονται σωστά τα απόβλητά τους, με αποτέλεσμα τα λύματα να καταλήγουν στο έδαφος και στα ύδατα και να εντοπίζονται ακόμα και μέσα στα φαράγγια.

Η υπερβόσκηση, η οποία υποβαθμίζει κυρίως τις ορεινές περιοχές, σε συνδυασμό με τις περιστασιακές πυρκαγιές, απειλούν τόσο τη βλάστηση, καθώς παρατηρείται βαθμιαία αντικατάσταση της αείφυλλης – σκληρόφυλλης βλάστησης από χαμηλότερες φυτικές διαπλάσεις, όσο και τη συγκρότηση του εδάφους και έχουν προκαλέσει κρίσιμες βλάβες στο φυσικό περιβάλλον. Παράλληλα, οι δενδροφυτεύσεις χωρίς

¹⁰ Ελληνική Λιβαδοπονική Εταιρεία - Παρουσίαση διαχειριστικού σχεδίου για την ορεινή περιοχή των Αστερουσίων ορέων

¹¹ Περιφέρεια Κρήτης - Διατήρηση, διαχείριση και ανάπτυξη των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κρήτη

¹² Αναπτυξιακή Ηρακλείου - Πρόταση για την ένταξη της οροσειράς των Αστερουσίων στο δίκτυο περιοχών MAB-UNESCO

¹³ LIFE NATURA 2000, ανακτήθηκε 21/07/2025 από <http://www.ecovalue-crete.eu>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

σχεδιασμό είναι η μεγαλύτερη απειλή για τη βιοποικιλότητα και τη δομή του οικοσυστήματος. Επιπλέον, η λαθροθηρία είναι συχνή για την ορνιθοπανίδα της περιοχής.

Επιπλέον, η τουριστική δραστηριότητα στον Δήμο έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια, με αποτέλεσμα να καταγράφονται περιστατικά άναρχης δόμησης που αλλοιώνουν αισθητικά το τοπίο. Επίσης, στην αισθητική διαμόρφωση του τοπίου συμβάλλει και η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σταθμών και αιολικών πάρκων.

Στα νότια τμήματα του Δήμου, οι βόρειες πλαγιές των Αστερουσίων είναι σχετικά απόκρημνες και – σε συνδυασμό με τις δυσμενείς κλιματολογικές συνθήκες – εμφανίζουν μεγάλη διάβρωση του εδάφους, υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και φαινόμενα ερημοποίησης. Η διάνοιξη ορεινών ή παράκτιων δρόμων, η εκτεταμένη και αυθαίρετη δόμηση, οι δασικές πυρκαγιές, η υπερβόσκηση, η παράνομη θήρα, η θαλάσσια ρύπανση και υπεραλίευση που σχετίζεται με τη μείωση της διαθέσιμης τροφής που επηρεάζει σημαντικά είδη πτηνών αλλά και τη φώκια που απαντάται στην περιοχή και η ανεξέλεγκτη τουριστική δραστηριότητα, αποτελούν τις κύριες αιτίες που καθιστούν τρωτή την περιοχή. Το Απόθεμα Βιόσφαιρας των Αστερουσίων πλήττεται όλο και περισσότερο από τα θαλάσσια απορρίμματα, τα οποία συσσωρεύονται, απειλώντας ενδιαίτηματα και είδη και αναστέλλοντας την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής.

Στην περιοχή των Αστερουσίων, η οποία είναι από τις πιο ξηρές και θερμές στην Κρήτη, οι κλιματικές συνθήκες ευνοούν ιδιαίτερα το φαινόμενο της ερημοποίησης, καθώς οι μικρές βροχοπτώσεις που δέχεται δεν είναι αρκετές για την ανάπτυξη ικανοποιητικού υδρογραφικού δικτύου. Επιπλέον, παρατηρείται διάβρωση του εδάφους κατά περιοχές, λόγω των μεγάλων κλίσεων που επικρατούν και της απουσίας φυτοκάλυψης, εξαιτίας της επιφανειακής απορροής και ως αποτέλεσμα της υπερβόσκησης. Οι βόρειες κλιτύς των Αστερουσίων χαρακτηρίζονται ως έντονα απόκρημνες και σε συνδυασμό με τις δυσμενείς οικολογικές συνθήκες, εμφανίζουν μεγάλη διάβρωση του εδάφους και υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ η διάνοιξη του οδικού δικτύου λειτουργεί επιβαρυντικά.

Σύμφωνα με το διαχειριστικό σχέδιο για την ορεινή περιοχή των Αστερουσίων ορέων που εκπονήθηκε από τη Διεύθυνση Δασών της Περιφέρειας Κρήτης και τη Διεύθυνση Δασών Ν. Ηρακλείου, σημείο αναφοράς αποτελεί η μειωμένη διαθεσιμότητα τροφής για την ορνιθοπανίδα εξαιτίας των υφιστάμενων μεθόδων γεωργίας και κτηνοτροφίας. Τόσο στο βόρειο τμήμα όσο και σε άλλες θέσεις της περιοχής είναι έντονο το φαινόμενο της ερημοποίησης, όπου εμφανίζεται σοβαρή διάβρωση εδαφών, απώλεια της χαρακτηριστικής χλωρίδας και γενικότερα πτώση της συνοχής και δυναμικότητας των φυσικών οικοσυστημάτων.

Οι σημαντικότεροι παράγοντες οι οποίοι ευνοούν τις διαδικασίες της ερημοποίησης στα Αστερούσια είναι η αλόγιστη και εξαντλητική χρήση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την επιδείνωση των ξηροθερμικών κλιματικών συνθηκών, η υπερβόσκηση σε συνδυασμό με την αδυναμία της υπάρχουσας βλάστησης να αναγεννάται φυσικά μετά από καταπόνηση, η απουσία προστατευτικής δασοκάλυψης και η διάνοιξη πυκνού οδικού δικτύου. Ιδιαίτερα στο βόρειο τμήμα των Αστερουσίων, όπου κατά περιοχές η επέκταση του φαινομένου της ερημοποίησης κρίνεται ανησυχητική, αρνητικές παράμετροι θεωρούνται, μεταξύ άλλων, η εντατική κτηνοτροφία και η απουσία προστατευτικών δασών. Η υπερβόσκηση έχει προκαλέσει τμηματικά υποβάθμιση των βοσκοτόπων και σημαντική μείωση της διαθέσιμης βοσκήσιμης ύλης.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

2.2.2 Προστατευόμενες περιοχές^{14, 15, 16, 17}

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για αποτελεσματική προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, έχει σταδιακά αναπτυχθεί ένα ισχυρό θεσμικό πλαίσιο περιβαλλοντικής προστασίας και διατήρησης της φύσης, υιοθετώντας διεθνείς συμβάσεις και όλες τις σχετικές Οδηγίες της Ε.Ε., το οποίο έχει εμπλουτιστεί με μια σειρά εθνικών διατάξεων προστασίας. Το τρέχον νομικό πλαίσιο καλύπτει ένα μεγάλο εύρος περιβαλλοντικών θεμάτων, ενώ ένα μεγάλο μέρος αυτού καλύπτει την εγκαθίδρυση και τη νομική προστασία των προστατευόμενων περιοχών της χώρας. Το Εθνικό σύστημα προστατευόμενων περιοχών αποτελείται από όλες τις περιοχές που υπάγονται σε καθεστώς προστασίας με στόχο την αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας και των λοιπών οικολογικών αξιών τους.

2.2.2.1 Περιοχές Natura – Οικότοποι

Οι περιοχές του Δικτύου Natura 2000 που η συνολική έκτασή τους ή μέρος αυτής χωροθετείται εντός των γεωγραφικών ορίων του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 15: Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
GR4310002	ΕΖΔ	Γιούχτας: Φαράγγι Αγίας Ειρήνης	717,99
GR4310005	ΕΖΔ	Αστερούσια (Κόφινας)	16.050,42
GR4310010	ΖΕΠ	Ορός Γιούχτας	406,8
GR4310013	ΖΕΠ	Αστερούσια Όρη (Κόφινας)	28.463,94

Πηγή: Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρεια Κρήτης 2022

GR4310002 - ΕΖΔ Γιούχτας – Φαράγγι Αγίας Ειρήνης

Η ΕΖΔ-Γιούχτας-Φαράγγι Αγίας Ειρήνης (GR4310002), στην κεντρική Κρήτη περιλαμβάνει το όρος Γιούχτα και το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης. Παρά το μικρό σχετικά μέγεθος της περιοχής, αυτή χαρακτηρίζεται από υψηλή βιοποικιλότητα, με παρουσία πολλών κρητικών και ελληνικών ενδημικών ειδών χλωρίδας. Κυρίαρχοι τύποι βλάστησης είναι οι αείφυλλοι σκληρόφυλλοι σχηματισμοί και τα φρύγανα, αλλά υπάρχουν και μικρής έκτασης συστάδες από πεύκα και κυπαρίσσια που προέρχονται από δενδροφυτεύσεις.

Το βορειοανατολικό και βόρειο τμήμα της περιοχής περιλαμβάνει το φαράγγι της Αγίας Ειρήνης, με πλούσια παραποτάμια βλάστηση που καταλήγει στο Ενετικό υδραγωγείο στην Αγία Ειρήνη στα Σπήλια. Το τμήμα αυτό της προστατευόμενης περιοχής συντίθεται από νεογενή μάρμαρα. Το νότιο και δυτικό τμήμα του Γιούχτα είναι ιδιαίτερα βραχώδες, με πολύ απότομες πλαγιές καλυμμένες από πλήθος αρωματικών

¹⁴ Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.(2025), ανακτήθηκε 21/07/2025 από <https://necca.gov.gr/>

¹⁵ ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης

¹⁶ LIFE NATURE 2000, ανακτήθηκε 21/07/2025 από <http://www.ecovalue-crete.eu>

¹⁷ Περιφέρεια Κρήτης - Natura 2000 Προστατευόμενες περιοχές της Κρήτης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

φυτών και βοτάνων, ενώ περιβάλλεται από εκτεταμένες καλλιέργειες αμπελώνων και ελαιώνων. Στο ασβεστολιθικό υπόβαθρο κυριαρχούν τα φρύγανα και η μακκία βλάστηση.

GR4310005 - ΕΖΔ Αστερούσια (Κόφινας)

Η ΕΖΔ-Αστερούσια(Κόφινας) (GR4310005) περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα της οροσειράς των Αστερουσίων στα νότια της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου.

Το γεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής αποτελείται κυρίως από δολομίτες, ενώ η πεδινή περιοχή στα ανατολικά καλύπτεται από νεογενή ιζήματα. Ο Κόφινας, η υψηλότερη κορυφή στο κεντρικό τμήμα του ορεινού όγκου των Αστερουσίων, είναι γυμνός με πρόδρομη βλάστηση και ορθοπλαγιές στα νότια. Η βλάστηση της περιοχής χαρακτηρίζεται από τη σχεδόν πλήρη επικράτηση των φρυγάνων και σε πολύ μικρότερο βαθμό από την παρουσία αείφυλλων - σκληρόφυλλων θάμνων και συστάδων τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*) και κυπαρισσιού (*Cupressus sempervirens*) στις νότιες πλαγιές. Η ύπαρξη πολλών ενδημικών χασμόφυτων, με σημαντικότερη τη στενοενδημική του Κόφινας, λομελόσια των Αστερουσίων (*Lomelosia minoana* subsp. *asterusica*), καθώς και η εξάπλωση ενδημικών ειδών χερσαίων σαλιγκαριών, προσδίδουν μεγάλη σπουδαιότητα. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης το δάσος Χαρουπιάς (*Ceratonia siliqua*) στην περιοχή Τρεις Εκκλησιές, μοναδικό του είδους του στην Κρήτη, καθώς και δύο συστάδες με Φοίνικες του Θεόφραστου (*Phoenix theophrastii*) κοντά στις μονές του Αγ. Αντωνίου και του Αγ. Νικήτα.

Χείμαρροι και ρυάκια διαρρέουν τις νότιες πλαγιές και καταλήγουν στο Λιβυκό Πέλαγος, όπου διανοίγονται πλήθος φαραγγιών αλλά και χερσαίων και ενάλιων σπηλαίων, αρκετά από τα οποία με ιδιαίτερη αρχαιολογική σημασία. Στη μικρή θαλάσσια έκταση της προστατευόμενης περιοχής έχουν καταγραφεί λιβάδια Ποσειδωνίας.

Πρόκειται για μια περιοχή με μεγάλη οικολογική σημασία, εξαιτίας: (i) της παρουσίας της μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, (ii) των ενδημικών ειδών χλωρίδας που φιλοξενεί, (iii) των ενδημικών, χερσαίων σαλιγκαριών που καταγράφονται σε αυτή, (iv) της αρχαιολογικής της σημασίας με πολύ ενδιαφέρουσες σπηλιές με προϊστορικά κατάλοιπα, λείψανα, ναούς, βυζαντινά μοναστήρια κ.ά. και (v) της αισθητικής της αξίας η οποία βασίζεται στην έντονη γεωμορφολογία της οροσειράς.

GR4310010 – ΖΕΠ Όρος Γιούχτας

Το κύριο χαρακτηριστικό της περιοχής είναι ο ορεινός όγκος του όρους Γιούχτας (υψόμετρο 811 m), ένα μικρό βραχώδες βουνό, με πολύ απότομες πλαγιές που είναι καλυμμένες με φρύγανα και μακκία. Υπάρχουν λιγοστές συστάδες τραχείας πεύκης και κυπαρισσιού, που προέρχονται από δενδροφυτεύσεις. Περιβάλλεται από εκτεταμένες καλλιέργειες αμπελιών και ελαιώνων, ενώ είναι σημαντική περιοχή για είδη των λοχμών της Μεσογείου. Στο βουνό φυτρώνουν περίπου 20 είδη ορχιδέας. Η περιοχή προστατεύεται ως «Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» (ΤΙΦΚ), ως «Καταφύγιο Άγριας Ζωής» (ΚΑΖ), αλλά και ως «Αρχαιολογικός Τόπος», καθώς αρχαιολογικά και ιστορικά ευρήματα απαντώνται διάσπαρτα σε όλη την επικράτεια του ορεινού όγκου.

Το όρος Γιούχτας αποτελεί μία από τις σημαντικές περιοχές πτηνών της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω της παρουσίας αποικίας όρνιων (*Gyps fulvus*), άλλα και σπάνιων ή/και απειλούμενων ειδών όπως ο Πετρίτης, ο Μαυροπετρίτης, ο Καλαμόκιρκος και ο Τσίφτης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Η περιοχή έχει ιδιαίτερη οικολογική αξία, καθώς σε συνδυασμό με τα γειτονικά φαράγγια δημιουργεί ένα μοναδικό καταφύγιο για αρκετά είδη ορνιθοπανίδας, που το χρησιμοποιούν ως χώρο φωλιάσματος και τροφοληψίας. Απαντώνται 45 σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας, τα περισσότερα εκ των οποίων χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό κατά τη μετανάστευση τους, 5 είδη ως χώρο αναπαραγωγής, 4 είδη ως τόπο διαχείμασης ενώ η παρουσία 5 ειδών στην περιοχή είναι μόνιμη.

GR4310013 - ΖΕΠ Αστερούσια Όρη (Κόφινας)

Η τοποθεσία περιλαμβάνει το ανατολικό τμήμα του ορεινού όγκου των Αστερουσίων στη νότια Κρήτη. Τα κυρίαρχα πετρώματα στα μεγαλύτερα υψόμετρα είναι οι δολομίτες ενώ το ανατολικό πιο πεδινό τμήμα, καλύπτεται από νεογενή ιζήματα. Το έντονο δολομιτικό-αβεστολιθικό υπόβαθρο της περιοχής σχηματίζει πλήθος φαραγγιών και κάθετων γκρεμών, που αποτελούν ιδανικούς τόπους διαβίωσης για τα σπάνια αρπακτικά πτηνά της Ευρώπης. Στη νότια πλευρά αναπτύσσεται μεγάλος αριθμός φαραγγιών, αρκετά δύσβατων καθώς και μικρά έγκοιλα, κυρίως ενάλια.

Είναι μια πολύ σημαντική τοποθεσία για σπάνια αρπακτικά πουλιά, κυρίως για τον Γυπαετό, το Όρνιο και το Χρυσογέρακο. Σημαντικοί πληθυσμοί από άλλα αρπακτικά πτηνά όπως ο Χρυσαιτός, ο Σπιζαετός και ο Πετρίτης εμφανίζονται στην περιοχή. Επίσης, θεωρείται σημαντική περιοχή για την Κοκκινοκαλιακούδα, της οποίας η εμφάνιση στον Ελλαδικό χώρο είναι περιορισμένη, ενώ σημαντική είναι η παρουσία της μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, καθώς και πολλών ενδημικών ειδών χερσαίων σαλιγκαριών.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Εικόνα 7: Περιοχές Natura στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

Πηγή: ΟΦΥΠΕΚΑ (2025), ανακτήθηκε 23/07/2025 από <https://necca.gov.gr>

2.2.2.2 Καταφύγια Άγριας Ζωής^{18, 19}

Ως καταφύγια άγριας ζωής χαρακτηρίζονται φυσικές περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες), που έχουν ιδιαίτερη σημασία ως σημαντικοί τόποι ανάπτυξης της άγριας χλωρίδας ή ως βιότοποι

¹⁸ ΥΠΕΝ

¹⁹ Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρεια Κρήτης 2022

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
 Στρατηγικός Σχεδιασμός

αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου, ή, τέλος, ως σημαντικοί θαλάσσιοι οικότοποι.

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων απαντώνται πέντε καταφύγια άγριας ζωής, τα οποία αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 16: Καταφύγια άγριας ζωής στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΦΕΚ ΚΗΡΥΞΗΣ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
K572	Όφης Μαριά-Επανωσήφη (Μεταξοχωρίου)	45/Β/78	96,19
K706	Αστερούσια Δήμων Αστερουσίων και Κόφινα	753/Β/15-06-01 Ίδρυση	2.642,98
K856	Κουνάβων Δήμου Καζαντζάκη	754/Β/15-06-01 Ίδρυση	272,47
K859	Όρος Γιούχτα και φαράγγι Αγ. Ειρήνης	769/Β/19-06-01 Ίδρυση, 927/Β/23-07-02 Τροποποίηση	736,89
K892	Μελεσών Δήμου Καζαντζάκη	754/Β/15-06-01 Ίδρυση	88,4

Πηγή: Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρεια Κρήτης 2022

2.2.2.3 Σημαντικές Περιοχές για Πουλιά

Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ), αποτελούν ένα διεθνές δίκτυο περιοχών που είναι ζωτικές για την διατήρηση παγκοσμίως απειλούμενων ειδών, ενδημικών ειδών ή ειδών πουλιών που εξαρτώνται από τους συγκεκριμένους βιοτόπους για την επιβίωσή τους.

Τόσο ο Γιούχτας όσο και τα Αστερούσια Όρη, αποτελούν περιοχές που εξασφαλίζουν σταπουλιά το κατάλληλο περιβάλλον για αναπαραγωγή, διαχείμαση ή στάση κατά μήκος των μεταναστευτικών τους διαδρομών.

Πίνακας 17: Σημαντικές περιοχές για τα πουλιά στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ
GR187	Αστερούσια Όρη (Κόφινας)
GR188	Όρος Γιούχτας

Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία (2025), ανακτήθηκε 23/07/2025 από <https://ornithologiki.gr>

GR187 Αστερούσια Όρη (Κόφινας)

Τα Αστερούσια είναι σημαντική περιοχή για αναπαραγόμενα αρπακτικά και είδη των ανοικτών, βραχωδών ορεινών περιοχών και αποτελούν το νοτιότερο άκρο της κατανομής πολλών ευρωπαϊκών ειδών. Φιλοξενούν μεγάλη ποικιλία αρπακτικών, όπως ο γυπαετός (*Gypaetus barbatus*), ο γύπας (*Gyps fulvus*), ο χρυσαετός

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
 Στρατηγικός Σχεδιασμός

(*Aquila chrysaetos*), ο σπιζαετός (*Aquila fasciata*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), η κοκκινοκαλιακούδα (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), κ.ά., τα οποία βρίσκουν κατάλληλους χώρους για φώλιασμα στα απόκρημνα εσωτερικά ή παράκτια βράχια, καθώς και στα φαράγγια της περιοχής, ενώ ο κύριος βιότοπος τροφοληψίας τους βρίσκεται στις νότιες φρυγανικές εκτάσεις. Σημαντικές συγκεντρώσεις *Gyps fulvus* παρατηρούνται το καλοκαίρι, όταν η περιοχή δέχεται πουλιά από τις αποικίες του Ψηλορείτη, της Δίκτης και του Γιούχτα. Επιπλέον, μεταναστευτικά αναπαραγόμενα είδη όπως ο αιγαιοτσιροβάκος (*Sylvia rueppelli*) και το βλαχοτσιχλονο (*Emberiza hortulana*) συναντώνται σε μεγάλους πληθυσμούς.

Εικόνα 8: Σημαντικές περιοχές για πουλιά - GR187 Αστερούσια Όρη (Κόφινας)

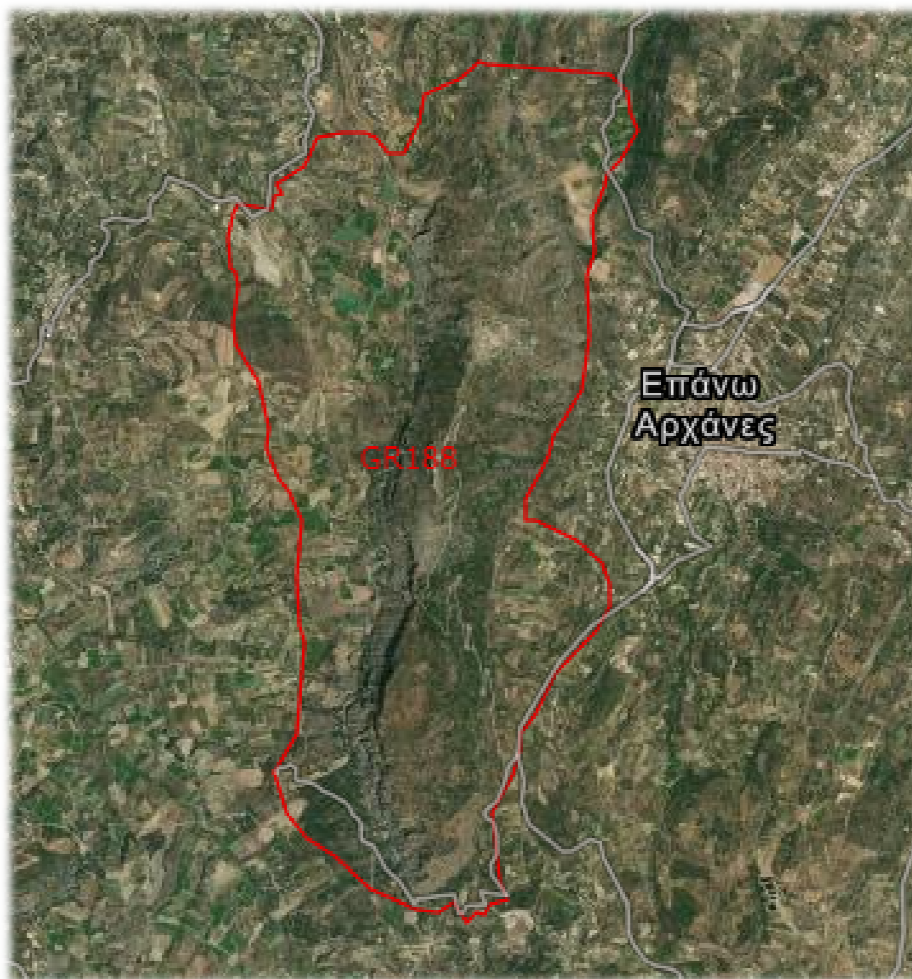
Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

GR188 Όρος Γιούχτας

Το όρος του Γιούχτα, εκτός από Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), είναι και Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά λόγω της παρουσίας μιας μεγάλης αποικίας γυπών (*Gyps fulvus*) που φωλιάζουν στους δυτικούς γκρεμούς του βουνού.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Εικόνα 9: Σημαντικές περιοχές για πουλιά GR188 Όρος Γιούχτας

Πηγή: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

2.2.2.4 Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους^{20, 21}

Τα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ) αποτελούν εκτάσεις που περιλαμβάνουν σημαντικό τμήμα φυσικού περιβάλλοντος με αξιόλογη αισθητική αξία, η οποία χρήζει προστασίας και διατήρησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και όπου επιβάλλονται διάφοροι περιορισμοί και απαγορεύσεις στις ανθρωπογενείς δραστηριότητες, μεταξύ των οποίων ο έλεγχος και ο περιορισμός της δόμησης, η θέσπιση ειδικών μορφολογικών στοιχείων στα κτίρια και στις διάφορες κατασκευές κ.λπ.

Στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων, οι περιοχές που έχουν κηρυχθεί ως «Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους» και οι οποίες προέκυψαν από τον Ν.1465/1950, ο οποίος συμπληρώνει τον Ν.5351/1932 «Περί αρχαιοτήτων» είναι οι ακόλουθες:

- Αρχάναι - Βαθύπετρον – Γιούχτας | ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970
- Αστερούσια - Λεβήν - Λασαία - Μάταλα - Καλοί Λιμένες - Μονή Οδηγήτριας | ΦΕΚ 666/Β/23-9-1970
- Οικισμός Βαθυπέτρου Αρχανών (ΦΕΚ 289/Β/21-3-1980)

²⁰ ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Κρήτης

²¹ Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων - Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2021-2027

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πέρα από τα θεσμοθετημένα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (ΤΙΦΚ), το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο έχει δημιουργήσει διαδικτυακή βάση δεδομένων του ερευνητικού προγράμματός του «Φιλότης», στην οποία περιλαμβάνονται προτεινόμενα Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους, τα οποία όμως δεν αποτελούν θεσμοθετημένους χαρακτηρισμούς, αλλά προτάσεις του ερευνητικού προγράμματος του ΕΜΠ.

2.2.2.5 Απόθεμα Βιόσφαιρας (MABUNESCO)^{22, 23}

Τα «Αποθέματα Βιόσφαιρας» του Προγράμματος «Άνθρωπος και Βιόσφαιρα» (MAB) της UNESCO, είναι περιοχές που δημιουργούνται για την προστασία της βιολογικής και πολιτιστικής ποικιλότητας με ταυτόχρονη προαγωγή της αειφόρου οικονομικής τους ανάπτυξης και περιλαμβάνουν χερσαία, θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα.

Η αδιάλειπτη ανθρώπινη παρουσία από τη Νεολιθική Εποχή έχει αφήσει στα Αστερούσια μια πλούσια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και φυσικές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας που φιλοξενούν το 55% των ζωικών και φυτικών ειδών του νησιού. Τα Αστερούσια Όρη εντάχθηκαν το 2020 στο Παγκόσμιο Δίκτυο Αποθεμάτων Βιόσφαιρας λόγω του ξεχωριστού ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.

Η ένταξη αυτή θα συμβάλει στη διατήρηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των Αστερουσίων, καθώς θα δημιουργηθεί ένα δίκτυο για όλα τα στοιχεία που εμπλέκονται στη διαχείριση της περιοχής (φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος) και θα ενισχυθεί η προστασία των στοιχείων αυτών με βιώσιμο τρόπο. Τα οφέλη από την ένταξη δεν περιορίζονται μόνο στον ορεινό όγκο των Αστερουσίων, καθώς το σημαντικό αυτό επίτευγμα έχει ιδιαίτερη σημασία για την ευρύτερη περιοχή.

2.2.3 Πολεοδομικός & χωροταξικός σχεδιασμός

Όσον αφορά στο χωροταξικό σχεδιασμό σε επίπεδο μικρότερο της Περιφέρειας, έχουν εκπονηθεί μελέτες για Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ) που στοχεύουν στην οικιστική οργάνωση περιοχών για την εξυπηρέτηση μιας ή περισσότερων κατηγοριών χρήσεων γης. Έχει εκπονηθεί μελέτη για το Νομό Ηρακλείου (ΦΕΚ 405 ΑΑΠ/06.09.2007) με τίτλο «Έγκριση γενικών κατευθύνσεων ειδικά ρυθμιζόμενης πολεοδομικής δραστηριότητας (ΠΕΡΠΟ) ιδιοκτητών γης στην εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός οικισμών προ του 1923, καθώς και οικισμών μέχρι 2000 κατοίκους» βάσει της οποίας προσδιορίζεται ως νέα ζώνη οικιστικής ανάπτυξης στα όρια του Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων μια ζώνη συνολικής έκτασης 6.735 στρεμμάτων που περιλαμβάνει τις κοινότητες Αρχανών και Κάτω Αρχανών (3.755 στρ.), Κουνάβων, Καταλαγαρίου και Καλλονής (2.980 στρ.).

Ο Πολεοδομικός Σχεδιασμός περιλαμβάνει κυρίως τα Ρυθμιστικά Σχέδια και Προγράμματα Προστασίας Περιβάλλοντος, για τα μεγάλα αστικά κέντρα, τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) και τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ), τα οποία εκπονούνται στα διοικητικά όρια των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.

Τα Ρυθμιστικά Σχέδια προσδιορίζουν τις βασικές κατευθύνσεις για τα σχέδια του επόμενου προς τα «κάτω» επιπέδου σχεδιασμού, δηλαδή για τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ, και «χωροθετούν» χρήσεις υπερτοπικού χαρακτήρα

²² UNESCO (2025), ανακτήθηκε 23/07/2025 από <https://www.unesco.org>

²³ Αναπτυξιακή Ηρακλείου - Πρόταση για την ένταξη της οροσειράς των Αστερουσίων στο δίκτυο περιοχών MAB-UNESCO

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

μέσα στην περιοχή του ρυθμιστικού σχεδίου, χρήσεις οι οποίες δεν προσδιορίζονται από τα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ των επιμέρους ΟΤΑ.

Μέχρι στιγμής έχει ολοκληρωθεί και παρουσιασθεί η Α΄ Φάση της μελέτης Ρυθμιστικού Σχεδίου Ηρακλείου η οποία περιλαμβάνει τους παρακάτω Δήμους:

- Ηρακλείου
- Μαλεβιζίου
- Χερσονήσου
- Μινώα Πεδιάδας
- Γόρτυνας(πρώηνΔήμοςΑγίαςΒαρβάρας)
- **Αρχανών-Αστερουσίων(πρώηνΔ.Αρχανών&πρώηνΔ.ΝίκουΚαζαντζάκη)**

Τα ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ προσδιορίζουν τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, τα οικιστικά χαρακτηριστικά και τα στοιχεία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος σε επίπεδο Δήμου. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο υπάρχει για τον οικισμό Επάνω Αρχάνες, ενώ έχει συνταχθεί σχέδιο βάσει μελέτης Πολεοδόμησης και Επέκτασης η οποία βρίσκεται στο τελικό στάδιο έγκρισης, καθυστερώντας ουσιαστικά την ενεργοποίηση των αναγκών για την ανάπτυξη και αναβάθμιση του οικισμού επεκτάσεων.

Η οικοδόμηση σήμερα και έως την οριστική έγκριση του προτεινόμενου Ρυμοτομικού σχεδίου υπόκειται στους περιορισμούς δόμησης που προβλέπεται από τη νομοθεσία για παραδοσιακούς εντός - εκτός ορίων οικισμούς προ του '23.

Εγκεκριμένο ΓΠΣ υπάρχει για τις Αρχάνες, ενώ επίσης έχει εκπονηθεί και βρίσκεται στο στάδιο της έγκρισης, ΓΠΣ για τους Καποδιστριακούς Δήμους Αρχανών, Ν. Καζαντζάκη και Επισκοπής (δεν περιλαμβάνεται στο Δήμο Αρχανών- Αστερουσίων), ενώ δεν συμπεριλαμβάνεται η Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων που όμως με τον Νόμο 3852/2010 είναι πλέον τμήμα του Καλλικρατικού Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων.

Οικισμοί αναπτυσσόμενοι σε σχετικά κοντινή μεταξύ τους απόσταση, οριοθετημένοι από 1986, πλαισιώνουν την πεζανή λεκάνη, λειτουργώντας περισσότερο ως «γειτονιές γενικής κατοικίας» μιας ανοιχτής πόλης με κατανεμημένες ανά οικισμό εξυπηρετήσεις, δημοτική και μέση εκπαίδευση, στοιχειώδη αθλητισμό, εμπόριο, μεταποίηση, κεντρικές ανταλλαγές και χρήσεις στον ενδιάμεσο χώρο παραγωγικών εγκαταστάσεων και πολλαπλής απασχόλησης της Ένωσης Πεζών. Η ίδια κατάσταση ισχύει και για τους οικισμούς της Ενότητας Αστερουσίων που αποτελούν περιοχές κατοικίας με βασικές λειτουργίες εκπαίδευσης, υγείας- πρόνοιας, εμπορίου και αναψυχής.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 18: Έκταση και θεσμικό πλαίσιο οικισμών

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΦΑΣΗ ΝΟΜΑΡΧΗ	ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ	
			ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΕ ΗΑ
Δ.Ε. ΑΡΧΑΝΩΝ				
Δ.Κ. Αρχανών	Επάνω Αρχάνες	ΓΠΣ 376 /12-6-89		99
	Βαθύπετρο	7632/86	ΟΧΙ	1
	Καρνάρι	5340/86	ΝΑΙ	28
Δ.Κ. Κάτω Αρχανών	Κάτω Αρχάνες	7632/86	ΝΑΙ	55
	Αμπελά	Δεν οριοθετείται		
	Κερά Ελαιούσα	Δεν οριοθετείται		
	Πατσιίδες	7632/86	ΝΑΙ	32
Δ.Ε. ΝΙΚΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗ				
Δ.Κ. Αγίων Παρασκιών	Άγιες Παρασκιές	5670/86	ΝΑΙ	72
	Κελλιά	4109/86	ΝΑΙ	14
Δ.Κ. Αγίου Βασιλείου	Άγιος Βασίλειος	4109/86	ΝΑΙ	38
Δ.Κ. Αλαγνίου	Αλάγνι	4110/86	ΝΑΙ	37
Δ.Κ. Αστρακών	Αστρακοί	10074/86	ΝΑΙ	75
Δ.Κ. Αστριτσίου	Αστρίτσι	4109/86	ΝΑΙ	46
Δ.Κ. Δαμανίων	Δαμάνια	4110/86	ΝΑΙ	38
	Αρκάδι	4110/86	ΝΑΙ	14
	Μελιδοχώρι	4110/86	ΝΑΙ	26
Δ.Κ. Καλλονής	Καλλονή	4109/86	ΝΑΙ	45
Δ.Κ. Καταλαγαρίου	Καταλαγάρι	10074/86	ΝΑΙ	38
Δ.Κ. Κουνάβων	Κουνάβοι	4109/86 & 3742/87	ΝΑΙ	80
Δ.Κ. Μελεσών	Μελέσες	4109/86	ΝΑΙ	49
	Φιλίσια	4109/86	ΝΑΙ	30
Δ.Κ. Μεταξοχωρίου	Μεταξοχώρι	4110/86	ΝΑΙ	70
	Αρμανώγεια	4110/86	ΝΑΙ	22
	Μονή Αγίου Γεωργίου Επανωσήφη	ΜΟΝΗ		
	Παρθένιο	4110/86	ΝΑΙ	15
Δ.Κ. Μυρτιάς	Μυρτιά	5670/86	ΝΑΙ	61
Δ.Κ. Πεζών	Πεζά	5670/86	ΝΑΙ	54
Δ.Κ. Χουδετσίου	Χουδέτσι	4109/86	ΝΑΙ	86
Δ.Ε. ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΩΝ				
Δ.Κ. Πύργου	Πύργος	1035/86	ΝΑΙ	78
	Μουρνιά	1035/86	ΝΑΙ	19
	Πρινιάς	1035/86	ΝΑΙ	12
Δ.Κ. Αχεντριά	Αχεντριάς	1035/86	ΝΑΙ	42
	Αγ. Παρασκευή	1035/86	ΝΑΙ	1
	Άγ. Παντελεήμων	1035/86	ΝΑΙ	4
Δ.Κ. Εθιάς	Ροτάσι	1035/86	ΝΑΙ	23

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΑΠΟΦΑΣΗ ΝΟΜΑΡΧΗ	ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ	
			ΟΙΚΙΣΜΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ ΣΕ ΗΑ
	Αγία Άννα	1035/86	ΝΑΙ	19
	Εθιά	1035/86	ΝΑΙ	12
Δ.Κ. Καλυβίων	Καλύβια	1035/86	ΝΑΙ	67
	Κάτω Καλύβια	1035/86	ΝΑΙ	11
	Νεοχώρι	1035/86	ΝΑΙ	42
Δ.Κ. Λιγορτύνου	Λιγορτύνος	1035/86	ΝΑΙ	46
	Κεφαλάδος	1035/86	ΝΑΙ	24
	Πλακιώτισσα	1035/86	ΝΑΙ	15
Δ.Κ. Μεσοχωρίου	Μεσοχώρι	1035/86	ΝΑΙ	38
Δ.Κ. Παρανύμφων	Παράνυμφοι	1035/86	ΝΑΙ	32
	Αμύγδαλος	1035/86	ΝΑΙ	11
	Πλατανιάς	1035/86	ΝΑΙ	4
	Τρεις Εκκλησιές	1035/86	ΝΑΙ	5
Δ.Κ. Πραιτωρίων	Πραιτώρια	1035/86	ΝΑΙ	21
Δ.Κ. Τεφελίου	Τεφέλι	1035/86	ΝΑΙ	35
	Αποσελέμιο	1035/86	ΝΑΙ	20
	Πυθάρι	1035/86	ΝΑΙ	23
Δ.Κ. Χαρακίου	Χαράκι	1035/86	ΝΑΙ	15
	Βοριάς	1035/86	ΝΑΙ	20
	Μαδέ	1035/86	ΝΑΙ	16
Δ.Κ. Χάρακος	Χάρακας	1035/86	ΝΑΙ	41
	Αγ. Φωτιά	1035/86	ΝΑΙ	16
	Δωράκι	1035/86	ΝΑΙ	8

Πηγή: Μελέτη Γενικών Κατευθύνσεων ΠΕΡΠΟ Νομού Ηρακλείου, 2005

2.2.3.1 Τοπικό Πολεοδομικό Σχέδιο²⁴

Αντικείμενο του Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου (ΤΠΣ) του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων είναι ο πολεοδομικός σχεδιασμός πρώτου επιπέδου στην έκταση των Δ.Ε. Αρχανών, Αστερουσίων και Νίκου Καζαντζάκη του Δήμου, που περιλαμβάνει 60 επιμέρους οικισμούς. Το ΤΠΣ εκπονείται από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας και αναμένεται η ολοκλήρωση της Α' φάσης προκειμένου να τεθεί σε διαβούλευση.

Σύμφωνα με τα προτεινόμενα σενάρια ανάπτυξης και τις κατευθύνσεις για την περιοχή μελέτης, το ΤΠΣ του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων θα βασίζεται στις αρχές της βιώσιμης χωρικής ανάπτυξης, εστιάζοντας στον εξορθολογισμό των χρήσεων γης και των όρων δόμησης με βάση το περιβάλλον και τα τοπικά χαρακτηριστικά του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος, στην ανακαίνιση και αναζωογόνηση του οικιστικού ιστού και του δημόσιου υπαίθριου χώρου, καθώς και στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και των εφαρμογών της έξυπνης πόλης. Παράλληλα, θα προωθηθεί η διαχείριση του αστικού χώρου με τις

²⁴ ΥΠΕΝ - Γενική Γραμματεία Χωρικού Σχεδιασμού & Αστικού Περιβάλλοντος, ανακτήθηκε 04/09/2025 από <https://polsxedia.ypen.gov.gr>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

αρχές της συμπαγούς και συνεκτικής πόλης, ενώ το μοντέλο ανάπτυξης και χωρικής οργάνωσης θα βασίζεται στον βιοκλιματικό σχεδιασμό και την πράσινη ανάπτυξη.

2.2.4 Υποδομές – δίκτυα

2.2.4.1 Μεταφορικές υποδομές

2.2.4.1.1 Οδικό Δίκτυο²⁵

Σε γενικές γραμμές το οδικό δίκτυο του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων εξυπηρετεί σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των οικισμών του, ωστόσο εμφανίζονται προβλήματα όσων αφορά τη συντήρησή του αλλά και το σχεδιασμό του, κυρίως λόγω έλλειψης πόρων.

Το οδικό δίκτυο του Δήμου θεωρείται εκτεταμένο καθώς περιλαμβάνει μεγάλους οδικούς άξονες, τμήματα του επαρχιακού οδικού δικτύου της Π.Ε. Ηρακλείου και δημοτικό – αγροτικό δίκτυο.

Πιο συγκεκριμένα, από τον Δήμο διέρχονται οι δύο από τους τρεις κάθετους οδικούς άξονες που ενώνουν τα βόρεια με τα νότια παράλια της Π.Ε. Ηρακλείου και συγκεκριμένα τμήμα του οδικού άξονα «Ηράκλειο – Βιάννος» και ο οδικός άξονας «Χουδέτσι – Παρθένι – Τεφέλι – Πύργος», ενώ η κατασκευή της οδού Καταλαγάρι – Χουδέτσι έχει ολοκληρωθεί.

Το επαρχιακό οδικό δίκτυο συνδέει τους οικισμούς του Δήμου μεταξύ τους αλλά και με το εθνικό οδικό δίκτυο. Κατάκαιρους πραγματοποιούνται εργασίες αναβάθμισης, ωστόσο σε πολλά σημεία εξακολουθεί να είναι κακή η ποιότητα του οδοστρώματος, ο δρόμος εμφανίζει στενότητα και υπάρχει ανεπαρκής σήμανση και απουσία διαγράμμισης και στηθαίων ασφαλείας.

Στο πρώτο επαρχιακό οδικό δίκτυο ανήκουν οι εξής οδικές αρτηρίες ή τμήματα αυτών:

- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 21: Πλάτανος (από Επαρχ. Οδό 18) – Απεσωκάρι – Φλαθιάκες – Βασιλικά – Ανώγεια – Βαγιωνιά – Λούκια – Χάρακας.
- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 24: Άγιοι Δέκα (από Εθν. Οδό Ηρακλείου – Φαιστού) – Στάλοι – Λαύρες – Ασήμι – Σοκάρας – Πραιτώρια
- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 27: Ηράκλειο – Μαλάδες – Κανλί Καστέλλι – Προφήτης Ηλίας – Κυπάρριος – Ρουκάνι – Μελιδοχώρι – Σοκαράς – Αποίни – Πραιτώρια
- Ο επαρχιακός δρόμος με αριθμό 30: Κνωσός (από Λιμάνι Ηρακλείου – ΒΙΠΕ – Καλλιθέα) – Σκαλάνι – Κουνάβοι – Πεζά – Καλλονή Χουδέτσι – Τεφέλι – Πραιτώρια – Χάρακας
- Ο επαρχιακός δρόμος με αριθμό 31: Κνωσός (από Επαρχ. Οδό 30) – Άνω και Κάτω Αρχάνες – Βαθίπετρο – μέχρι της Επ. Οδό 30
- Ο επαρχιακός δρόμος με αριθμό 33: Καλλονή (από Επαρχ. Οδό 30) Μελέσες – Χουμέρι – Αρκαλοχώρι – Παναγιά – Έμπαρος – Βιάννος – Αμιράς – Κεφαλοβρύσι – Πεύκος προς Γδόχια (όρια Νομού)
- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 36: Χάρακας – Πύργος – Μεσοχώρι – Καστελλιανά – Σκινιάς – Βιάννος (συν. Με Επαρχ. Οδό 33)

²⁵Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης 2022

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμό 44: Άγιες Παρασκιές (από Επαρχ. Οδό 33) – Απόστολοι – Καστέλι Πεδιάδος – Ξιδάς – Κασταμονίτσα – προς Τζερμιάδες (όρια Νομού)
- Επαρχιακός Δρόμος με αριθμ. 55: Πραιτώρια (από Επαρχ. Οδό 30) – Πύργος (συν. με Επαρχ. Οδό 36)

Το δευτερεύον δίκτυο εξυπηρετεί τις γεωργικές περιοχές και περιλαμβάνει τον άξονα Ηρακλείου – Πεζών – Τεφελίου.

Οι υπόλοιποι επαρχιακοί δρόμοι ή τμήματα αυτών που αντικαταστάθηκαν με νέες χαράξεις κατατάσσονται στο δευτερεύον επαρχιακό οδικό δίκτυο.

Σε ικανοποιητική – σε γενικές γραμμές – κατάσταση βρίσκεται το οδικό δίκτυο που αποτελεί τμήμα του δασικού και αγροτικού οδικού δικτύου και εξυπηρετεί κυρίως την πρόσβαση σε αγροτικές και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Ωστόσο, προκειμένου να εξασφαλίζεται η προσπελασιμότητά του, απαιτούνται εργασίες συντήρησης και διάνοιξης. Ως εκ τούτου, τα τελευταία έτη ο Δήμος έχει προχωρήσει σε εργασίες εκσυγχρονισμού του αγροτικού δρόμου στην περιοχή «Μπότζη» αλλά και γενικότερα σε εργασίες βελτίωσης της αγροτικής οδοποιίας του Δήμου.

Στα νότια του Δήμου, το οδικό δίκτυο είναι περιορισμένο λόγω των γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών και του αναγλύφου του εδάφους, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσκολότερη η πρόσβαση. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια δίνεται μεγαλύτερη βαρύτητα στη βελτίωση της σύνδεσης, μέσα από προσπάθειες διάνοιξης νέων δρόμων και με συντήρηση των υφιστάμενων, ώστε τα δυσπρόσιτα και επικίνδυνα σημεία να περιοριστούν.

2.2.4.1.2 Συγκοινωνίες

Σχετικά με το δίκτυο θαλάσσιων μετακινήσεων, το βασικό λιμάνι εξυπηρέτησης είναι ο Λιμένας Ηρακλείου, ενώ όσον αφορά τις εναέριες μετακινήσεις ο Δήμος εξυπηρετείται από τον Κρατικό Αερολιμένα Ηρακλείου «Ν. Καζαντζάκης», στον οποίο υπάχεται η αρχική πρόσβαση μέσω του καθετού οδικού άξονα «Ηράκλειο – Βιάννος». Επιπλέον, αναφορικά με το υπό κατασκευή νέο διεθνές αεροδρόμιο Ηρακλείου στο Καστέλι Πεδιάδας, ο Δήμος είναι σε πλεονεκτική θέση καθώς υπάρχει σχετική εγγύτητα και δυνατότητα εύκολης πρόσβασης.

Ο βασικός τρόπος εξυπηρέτησης των χερσαίων μεταφορών είναι η χρήση του ΚΤΕΛ Ηρακλείου-Λασιθίου, καθώς πραγματοποιούνται, καθημερινά και με συχνότητα, δρομολόγια προς τους οικισμούς του Δήμου που βρίσκονται επί του επαρχιακού οδικού δικτύου. Για την πρόσβαση στους υπόλοιπους οικισμούς του Δήμου χρησιμοποιούνται ταξί ή ιδιωτικά οχήματα.

2.2.4.2 Υποδομές δικτύων νέων τεχνολογιών & τηλεπικοινωνιών

Στον Δήμο, η κωμόπολη των Αρχανών έχει μετατραπεί σε «έξυπνο οικισμό» (e-Archanes), μέσω της εγκατάστασης βασικών τεχνολογικών υποδομών και εξοπλισμού, που παρέχουν ενσύρματη και ασύρματη ευρυζωνικότητα και υποστηρίζουν τη διαλειτουργικότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Παράλληλα, έχουν αναπτυχθεί ευρυζωνικά δίκτυα και παρέχεται «ανοικτό» δίκτυο wi-fi σε κοινόχρηστους χώρους του Δήμου, ωστόσο λόγω της τεχνολογικής παλαιότητάς τους, οι ταχύτητες που προσφέρουν χαρακτηρίζονται ως προβληματικές και ως εκ τούτου χρήζουν αναβάθμισης.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Επιπλέον, στον Δήμο έχει αναπτυχθεί μητροπολιτικό δίκτυο οπτικών ινών στους οικισμούς των Άνω Αρχανών και του Σκαλανίου, παρέχοντας πολύ υψηλές ταχύτητες πρόσβασης στο internet και σε δημοτικά κτίρια, ενώ είναι σε εξέλιξη η διαδικασία εγκατάστασης δικτύου οπτικών ινών και στις υπόλοιπες περιοχές του Δήμου.

2.2.4.3 Υποδομές διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων^{26,27}

2.2.4.3.1 Διαχείριση στερεών αποβλήτων

Η διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, βάσει ΠΕΣΔΑΚ (Ιούνιος 2016), βασίζεται στον Χώρο Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) Καζαντζάκη. Ο ΧΥΤΑ Ν. Καζαντζάκη βρίσκεται στη θέση Ρημάμπελα Μεταξοχωρίου και λειτουργεί από το 2001. Δέχεται μη επικίνδυνα ανάμεικτα αστικά στερεά απόβλητα υψηλού βιοαποδομήσιμου κλάσματος αστικών αποβλήτων (ΒΑΑ). Ο ΧΥΤΑ διαθέτει δίκτυο και δεξαμενή συλλογής στραγγισμάτων, ποιοτικές αναλύσεις των οποίων γίνονται μία με δύο φορές ετησίως. Ανάντη και κατάντη του ΧΥΤΑ έχουν κατασκευαστεί γεωτρήσεις – φρεάτια ελέγχου υπόγειων υδάτων (ένα και δύο στον αριθμό αντιστοίχως), ενώ ο έλεγχος των υπόγειων υδάτων γίνεται μία με δύο φορές το χρόνο.

Πρόσφατα, στη θέση Ρημάμπελλα, κατασκευάστηκε και κεντρική μονάδα κομποστοποίησης προδιαλεγμένου οργανικού κλάσματος απορριμμάτων, ώστε να δημιουργηθεί δίκτυο συλλογής βιοαποβλήτων, καθώς και δίκτυο οικιακής κομποστοποίησης. Η μονάδα, η οποία είναι πλήρως εναρμονισμένη με τον ΠΕΣΔΑΚ, έχει τη δυνατότητα να επεξεργάζεται 10.000 τόνους καθαρού οργανικού κλάσματος αποβλήτων ετησίως. Παράλληλα, ο Δήμος προχώρησε στην προμήθεια εξοπλισμού μεταφοράς για την εφαρμογή προγράμματος χωριστής μεταφοράς βιοαποβλήτων (απορριμματοφόρο και φορτηγό skiplift), στην προμήθεια κάδων οικιακής κομποστοποίησης, κάδων κουζίνας και τροχοφόρων κάδων για συλλογή οργανικού κλάσματος ΑΣΑ, καθώς και στην προμήθεια κάδων οικιακής κομποστοποίησης και μικρών κοντέινερ για την εφαρμογή προγράμματος χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων.

Σκοπός είναι το δίκτυο οικιακής κομποστοποίησης να αναπτυχθεί σε απομακρυσμένες περιοχές με χαμηλή αστική πυκνότητα όπου κρίνεται δυσχερής η συλλογή απορριμμάτων από απορριμματοφόρο του Δήμου. Τα οφέλη από την κατασκευή και λειτουργία της μονάδας εστιάζονται στην οργάνωση δικτύου χωριστής συλλογής του οργανικού κλάσματος, στην επαναχρησιμοποίηση απορριμμάτων και κατ' επέκταση στην ενίσχυση και βέλτιστη απόδοση της ανακύκλωσης και γενικά της κυκλικής οικονομίας.

Επιπλέον, το επόμενο διάστημα αναμένεται να ξεκινήσει η κατασκευή του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ) του Δήμου για την ασφαλή διάθεση των υπολειμμάτων επεξεργασίας οικιακών βιοαποβλήτων, που θα προέρχονται από τη μονάδα επεξεργασίας (κομποστοποίησης) βιοαποβλήτων. Ο ΧΥΤΥ θα κατασκευαστεί σε όμορο οικόπεδο με τον υφιστάμενο ΧΥΤΑ και τη Μονάδα Κομποστοποίησης, σε χώρο 12,5 στρεμμάτων. Η μέση ετήσια ποσότητα των υπολειμμάτων επεξεργασίας βιοαποβλήτων που θα οδηγείται ετησίως στον ΧΥΤΥ εκτιμάται σε 3.000 τόνους. Η διαγωνιστική διαδικασία σχετικά με την κατασκευή του ΧΥΤΥ βρίσκεται σε εξέλιξη.

²⁶ Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων Δήμου Αρχανών Αστερουσίων 2016

²⁷ Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) Περιφέρειας Κρήτης 2022

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Αρμόδιος Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (Φο.Δ.Σ.Α) στον Δήμο είναι ο Ενιαίος Σύνδεσμος Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης (Ε.Σ.Δ.Α.Κ.), ο οποίος, από την Άνοιξη του 2025, αποτελεί τον διάδοχο του ΦΟΔΣΑ Διαχείρισης Περιβάλλοντος Δήμων Ν.Καζαντζάκη - Αρχανών - Τεμένους. Ο ΕΣΔΑΚ, ο οποίος λειτουργεί ως Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), ιδρύθηκε το 2000 και είχε ως βασικό στόχο να καλύψει την ανάγκη για έναν ενιαίο φορέα διαχείρισης των απορριμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) σε επίπεδο Κρήτης. Σκοπός ήταν η αποτελεσματική διαχείριση των στερεών αποβλήτων και στόχος η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στην Περιφέρεια Κρήτης. Ο ΕΣΔΑΚ ανέλαβε να υλοποιήσει τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Απορριμμάτων (Π.Ε.Σ.Δ.Α), επιτυγχάνοντας την μετάβαση από την εποχή των ΧΑΔΑ στην εποχή των σύγχρονων υποδομών διαχείρισης απορριμμάτων.

2.2.4.3.2 Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων

Στην Κρήτη δεν έχουν θεσμοθετηθεί ευαίσθητοι αποδέκτες. Οι περισσότερες Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) διαθέτουν τα επεξεργασμένα λύματα σε επιφανειακούς αποδέκτες, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις, τα επεξεργασμένα λύματα χρησιμοποιούνται για την άρδευση. Η επεξεργασία των λυμάτων διαφέρει ανάλογα με την πηγή παραγωγής τους, η οποία μπορεί να είναι βιομηχανική δραστηριότητα ή αστικής φύσης.

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων λειτουργούν οκτώ (8) Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων, οι οποίες αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 19: ΕΕΛ Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων

Α/Α	ΕΕΛ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ (Ι.Κ.)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΙΧΜΗΣ	ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
1	Αρχανών	8.400	8.400	Άνω Αρχάνες, Κάτω Αρχάνες, Πατσιδες	Σε λειτουργία
2	Αστρακών	300	300	Αστρακοί	Υπό κατασκευή
3	Αστριτσίου	450	450	Αστρίτσι	Υπό κατασκευή
4	Μεσοχωριού	850	850	Μεσοχωριό	Σε λειτουργία
5	Πεζών	8.700	8.700	Αγ. Βασίλειος, Αγ. Παρασκιές, Μυρτιά, Καλλονή, Καταλαγάρι, Κουνάβοι, Πεζά, Χουδέτσι, Αλάγνι, Μελέσσεσ.	Σε λειτουργία
6	Πύργου	1.600	1.600	Πύργος	Σε λειτουργία
7	Τεφελίου	850	850	Τεφέλι	Σε αναμονή έναρξης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΕΕΛ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ (Ι.Κ.)	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΙΧΜΗΣ	ΔΙΑΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
					Λειτουργίας
8	Χάρακα	1.050	1.050	Χάρακας	Σε λειτουργία

Οι περισσότεροι οικισμοί των Δημοτικών Ενοτήτων Αρχανών και Ν. Καζαντζάκη διαθέτουν δίκτυα αποχέτευσης, τα οποία συνδέονται με τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων που λειτουργούν στις Επάνω Αρχάνες και στα Πεζά. Όσοι από τους οικισμούς των τριών δημοτικών ενοτήτων, δεν έχουν συνδεθεί με δίκτυα αποχέτευσης που οδηγούν τα λύματα στις παραπάνω μονάδες, διαθέτουν βόθρους.

Παράλληλα, υλοποιείται από τον Δήμο η κατασκευή εσωτερικών δικτύων αποχέτευσης στις τοπικές κοινότητες Χάρακα και Μεσοχωριού, καθώς και η κατασκευή ΕΕΛ και εξωτερικών δικτύων αποχέτευσης στις τοπικές κοινότητες Τεφελίου, Αστριτσίου και Ασπρακών.

Επίσης υπό αξιολόγηση είναι η κατασκευή νέων, μικρών μονάδων στους οικισμούς Λιγορτύνου στη Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων καθώς και στους οικισμούς Μεταξοχώρι, Αρμανώγεια, Δαμάνια, στη Δημοτική Ενότητα Ν. Καζαντζάκης. Οι τελευταίοι οικισμοί διαθέτουν δίκτυα αποχέτευσης, ωστόσο δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από την υφιστάμενη μονάδα βιολογικού καθαρισμού που λειτουργεί στα Πεζά λόγω τεχνικών εμποδίων και υψηλού κόστους σύνδεσης.

Για τους οικισμούς του ορεινού όγκου των Αστερουσίων οι οποίοι είναι αφενός διάσπαρτοι και αφετέρου χαμηλής περιβαλλοντικής όχλησης λόγω μικρού ισοδύναμου πληθυσμού, αναζητείται η συμφερότερη και προσφορότερη τεχνολογία επεξεργασίας λυμάτων.

Τέλος, δίκτυο ομβρίων διαθέτουν μερικοί μονάχα οικισμοί των Δημοτικών Ενοτήτων Αρχανών και Ν. Καζαντζάκη, ωστόσο απαιτείται ένας γενικότερος σχεδιασμός για τη διαχείριση των ομβρίων υδάτων στη βάση του οποίου θα καταγραφούν, οι μέχρι σήμερα παρεμβάσεις, οι ελλείψεις-ανάγκες που εντοπίζονται και οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

2.2.4.4 Προγράμματα/δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας

Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) που έχουν αναπτυχθεί μέχρι στιγμής στον Δήμο αφορούν κυρίως στην τοποθέτηση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε αγροτικές εκτάσεις, επαγγελματικές στέγες και κατοικίες. Επιπλέον, στη θέση Επανωσήφη της Δ.Ε. Καζαντζάκη υπάρχουν εγκαταστάσεις αιολικής ενέργειας μέγιστης ισχύος 5,95 MW.

Το επόμενο διάστημα αναμένεται η δημοσίευση του αναθεωρημένου Ειδικού Χωροταξικού των ΑΠΕ, το οποίο θα θέσει κανόνες για την ένταξη αιολικών και φωτοβολταϊκών πάρκων στο τοπίο, ενώ θα περιλαμβάνει ρυθμίσεις και για τις υπόλοιπες μορφές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας από βιομάζα, βιοαέριο ή βιορευστά, γεωθερμία, καθώς και τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης ενέργειας.

Η κατάλληλη χωροθέτηση των ΑΠΕ, αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για τον Δήμο, έτσι ώστε η ανάπτυξή τους να γίνεται μελετημένα και με σεβασμό προς το φυσικό περιβάλλον.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Επιπλέον, ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων είναι μέλος της Μινώα Ενεργειακή, της πρώτης ενεργειακής κοινότητας στην Κρήτη αλλά και σε όλη την νησιωτική έκταση της χώρας. Η Μινώα Ενεργειακή, ως αστικός συνεταιρισμός της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, ξεκίνησε την λειτουργία του στο τέλος του 2019, με αποκλειστικό σκοπό την παραγωγή, την αποθήκευση, την διανομή, και την πώληση πράσινης ενέργειας στα μέλη της.

Στόχος της Μινώα Ενεργειακή είναι να μπορεί την ενέργεια που περισσεύει να την διαθέτει στο δίκτυο έναντι ανάλογης αμοιβής, για λογαριασμό των μελών της. Ήδη έχουν κατασκευαστεί τα δύο πρώτα φωτοβολταϊκά πάρκα τα οποία μπορούν να υποστηρίξουν πάνω από 350 νοικοκυριά, ενώ γίνονται μελέτες για τα επόμενα.

Το γεγονός αυτό επιτρέπει στα μέλη, να χρησιμοποιούν οικολογικό και πολύ φτηνό ηλεκτρισμό στα σπίτια τους, ενώ συγχρόνως συμβάλουν στη μετατροπή της Κρήτης σε ένα βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον μέρος.

Επιπλέον, σύμφωνα με το Σχέδιο Φόρτισης Ηλεκτρικών Οχημάτων (Σ.Φ.Η.Ο.), χωροθετήθηκαν τα σημεία φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων με σκοπό να καλύπτουν τις ανάγκες φόρτισης των ηλεκτρικών οχημάτων που προβλέπεται να κυκλοφορούν και να σταθμεύουν εντός του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων σε ορίζοντα 5-ετίας. Η προτεινόμενη τοποθεσία των σταθμών φόρτισης και ο τύπος αυτών παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 20: Χαρακτηριστικά Σημείων Επαναφόρτισης Η/Ο

A/A	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΣΤΑΘΜΟΥ ΦΟΡΤΙΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΕΠΑΦΩΝ	ΧΡΟΝΟΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΦΟΡΤΙΣΗΣ / ΙΣΧΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥ
1	Αρχανών	Στο χώρο στάθμευσης στο Γήπεδο στις Κάτω Αρχάνες	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
2		Θέση επί της οδού στις Επάνω Αρχάνες (1)	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
3		Θέση επί της οδού στις Επάνω Αρχάνες (2)	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
4		Θέση επί της οδού Πλ. Ελ. Βενιζέλου έξω από το Κλειστό Γυμναστήριο Αρχανών	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
5		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στις Επάνω Αρχάνες	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
6		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στις Επάνω Αρχάνες- ειδικά διαμορφωμένη θέση για χρήση από Α.με.Α.	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
7		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης-θέση για χρήση από Ταξί	1	30 λεπτά / (1x 50kW)
8		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στις Επάνω Αρχάνες – χρήση από οχήματα τροφοδοσίας	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
9	Νίκου	Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στους	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Α/Α	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΣΤΑΘΜΟΥ ΦΟΡΤΙΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΕΠΑΦΩΝ	ΧΡΟΝΟΣ ΠΛΗΡΟΥΣ ΦΟΡΤΙΣΗΣ / ΙΣΧΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥ
	Καζαντζάκη	Κουνάβους		
10		Εντός του Δημοτικού χώρου στάθμευσης στη Μυρτιά	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
11		Σε θέση στάθμευσης στην Πλατεία στα Πεζά	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
12		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στις Άγιες Παρασκιές	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
13		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στο Χουδέτσι	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
14	Αστερουσίων	Επί της Επαρ. Οδού Αρμανώγειων- Πάρτιρων στο Τεφέλι	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
15		Σε θέση επί της Επαρχιακής Οδού Χάρακα-Μάρθας στον Πύργο	1	3-5 ώρες / (1x 22kW)
16		Στο χώρο στάθμευσης στο Κέντρο Υγείας στο Χάρακα	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)
17		Εντός Δημοσίου χώρου στάθμευσης στις Τρεις Εκκλησίες	2	3-5 ώρες / (2x 22kW)

Πηγή: Σ.Φ.Η.Ο. Δήμου Αρχανών Αστερουσίων

2.2.4.5 Υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων

Αρμόδιος φορέας για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων είναι ο ίδιος ο Δήμος. Για την ύδρευση, ο Δήμος αξιοποιεί μεγάλο αριθμό πηγών και γεωτρήσεων, συγκεντρώνοντας το νερό σε δεξαμενές και διανέμοντάς το στους οικισμούς. Ωστόσο, η παλαιότητα του υφιστάμενου δικτύου μπορεί να αποτελέσει απειλή για τη δημόσια υγεία και δημιουργούσε συχνά διαρροές, γεγονός που κατέστησε επιτακτική την ανάγκη εκσυγχρονισμού του. Ως εκ τούτου, ο Δήμος προέβη σε μια σειρά έργων και δράσεων, ανάμεσα στις οποίες ήταν η προμήθεια και εγκατάσταση τηλεελέγχου – τηλεχειρισμού και ανίχνευσης διαρροών νερού, ενώ αντικατέστησε τα υφιστάμενα δίκτυα ύδρευσης στους οικισμούς Τεφελίου, Λιγορτύνου, Κουνάβων και Άνω Αρχανών, τα οποία ήταν κατασκευασμένα από επικίνδυνα και ακατάλληλα υλικά.

Επιπλέον, ο Δήμος προγραμματίζει δράσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης ενέργειας και την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις υποδομές διαχείρισης υδάτων και λυμάτων, όπως την εγκατάσταση νέου εξοπλισμού υψηλής ενεργειακής απόδοσης στις ενεργοβόρες εγκαταστάσεις ύδρευσης (γεωτρήσεις και αντλητικά ύδρευσης) και την εγκατάσταση και παραμετροποίηση ευφυούς συστήματος παρακολούθησης και διαχείρισης ενέργειας των εγκαταστάσεων ύδρευσης.

Παράλληλα, με την κατασκευή της λιμνοδεξαμενής Μονής Επανωσήφη και διυλιστηρίου, ο Δήμος στοχεύει στην ικανοποίηση των υδρευτικών αναγκών των κατοίκων του Μεταξοχωρίου αλλά και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Όσον αφορά την άρδευση, ο Δήμος χρησιμοποιεί ένα εκτεταμένο δίκτυο, το οποίο τροφοδοτείται από γεωτρήσεις, πηγές και πηγάδια, ενώ παράλληλα αξιοποιεί τα επεξεργασμένα λύματα των βιολογικών καθαρισμών, δίνοντας νερό στις καλλιέργειες των αγροτών. Μεγάλη ωφέλεια για την άρδευση των καλλιεργειών έχει προσδώσει η λειτουργία των φραγμάτων Αρμανωγείων, Πλακιώτισσας, Χαλαυριανού χειμάρρου και Δαμανίων τα οποία διαθέτουν και τα απαραίτητα δίκτυα σύνδεσης για την άρδευση των καλλιεργειών. Παράλληλα, το αρδευτικό δίκτυο της Δ.Ε. Αρχανών βρίσκεται σε διαδικασία εκσυγχρονισμού, ενώ εκπονούνται μελέτες για την κατασκευή Λιμνοδεξαμενής στο Τεφέλι και φράγματος στα Καλύβια.

Πίνακας 21: Ταμιευτήρες Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΕΚΤΑΣΗ (m ²)	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ(I.K.)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Δαμάνια	116.946	447.385	Άρδευση	Καλή
Αρμανώγεια	95.708	491.939	Άρδευση	Καλή

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 22: Γεωτρήσεις Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΒΑΘΟΣ(μ)	ΑΝΤΛΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΑΝΤΛΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Λιμοχώρι (Πλύστρα)	465	480	390	Υδρευση	Καλή
Ρίζα	498,5	240	195	Υδρευση	Καλή
Καρνάρι	441,65	280	5,7	Υδρευση	Καλή
Γήπεδο	153	300	248,6	Άρδευση	Καλή
Νερατζούλη	200	660	547,0	Άρδευση	Καλή
Καταλαγάρι (Φουρνί)	130	810	671,3	Άρδευση	Καλή
Καραμανλή (Κάμπος)	168	360	298,4	Άρδευση	Καλή
Ανεμόσπηλια (Αρχάνες)	508	1000	1000	Υδρευση	Καλή
Κάμπου - Συνεταιρισμού- Πηγάδας	140	720	497,3	Άρδευση	Καλή
Κλειδού	150	204	169,1	Άρδευση	Καλή
Κανακαρά (Χαλκιάς, Κάμπος, Κ.Αρχανών)	156	600	497,3	Άρδευση	Καλή
Πατσιδών	150	120	99,5	Άρδευση	Καλή
Τρυπητής (Ζωοδόχου Πηγής)	220	84	69,6	Άρδευση	Καλή
Αγ. Βασιλείου	418	150	93,7	Υδρευση	Καλή
Αγ. Νικολάου	334,5	600	535,6	Υδρευση	Καλή
Καταλαγαρίου	72	36	29,8	Υδρευση	Καλή
Κουνάβων	100	180	188,5	Υδρευση	Καλή
Μελεσών	150	240	180,4	Υδρευση	Καλή
Φιλίσια 1 (Κολομόδι)	268	480	568,9	Υδρευση	Καλή
Μελιδοχώρι Παλιά (Καστεριώτη)	482	180	124,8	Υδρευση	Καλή
Μελιδοχώρι (Νέα Καστεριώτη)	522	198	158,8	Υδρευση	Καλή
Κάμπος-Αλάγνι 1	100	576	444,2	Άρδευση	Καλή
Αλάγνι Νέα 2	70	288	221,8	Άρδευση	Καλή
Αστράκων 1	70	96	79,6	Άρδευση	Καλή
Κάτω Αστράκων 2 (Νεκροταφείου)	202	780	646,4	Άρδευση	Καλή
Αστρίτσι Παλιά	175	300	149,2	Άρδευση	Καλή
Αστρίτσι Νέα	253	240	198,9	Άρδευση	Καλή
Λαχταρίδα	329	216	179,0	Άρδευση	Καλή
Φιλίσια 2	179	180	149,2	Άρδευση	Καλή
Φιλίσια 3	160	96	79,6	Άρδευση	Καλή
Μονόλιθος	380	360	298,4	Άρδευση	Καλή
Αγ. Νικόλαος	-	100	66,9	Υδρευση	Καλή
Κοριάκες (Εθιάς)	-	36	7,0	Υδρευση	Καλή
Φλέγα (Ροτάσι)	-	100	73,3	Υδρευση	Καλή

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΒΑΘΟΣ(m)	ΑΝΤΛΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΑΝΤΛΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Λεμονάδες-Καλυβίων (Κεφάλι, Ροτάσι)	-	100	95,7	Ύδρευση	Καλή
Λαγκούφα 2 (Πραιτόρια)	-	74,4	523,5	Ύδρευση	Καλή
Μεσοχωρίου	250	420	348,1	Ύδρευση	Καλή
Αγ. Δημήτριος (Κουτσούρα)	-	96	88,0	Ύδρευση	Καλή
Γεροσπήλιος	227	100	82,7	Ύδρευση	Καλή
Φαράγγι-Χαυγάς	160	54,6	41,5	Ύδρευση	Καλή
Τρεις Εκκλησιές (Χαλεπούλα)	-	46	32,5	Ύδρευση	Καλή
Καράβι (Αγ. Ραφαήλ)	-	101,52	101,4	Ύδρευση	Καλή
Γέννας	-	140,4	140,3	Ύδρευση	Καλή
Τεφελίου (Μαραδιανά)	215	210	199,1	Ύδρευση	Καλή
Γαλανή Πέτρα 1 (Βάγκα)	-	120	85,5	Ύδρευση	Καλή
Γαλανή Πέτρα 2	198	150	108,8	Ύδρευση	Καλή
Νεκροταφείου (Κουδουμαλιά)	105	120	99,5	Άρδευση	Καλή
Φαράγγι-Χαυγάς (Ροτάσι)	-	360	298,4	Άρδευση	Καλή
Παναγιάς-Χαυγάς (Ροτάσι)	-	300	248,6	Άρδευση	Καλή
Χαυγάς (Ροτάσι)	-	960	795,6	Άρδευση	Καλή
Αυγερινού (Ροτάσι)	-	360	298,4	Άρδευση	Καλή
Μαγγούφη-Λεμονάδες (Ροτάσι)	-	360	298,4	Άρδευση	Καλή
Λειβαδίτη	-	1200	994,5	Άρδευση	Καλή
Λιγορτύνου (Δαμάντρι)	-	279,6	290,3	Άρδευση	Καλή
Λαγκούφα 1 (Τροχαλιά)	-	168	174,0	Άρδευση	Καλή
Καμίνι (Πάτος)	230	673,2	638,1	Άρδευση	Καλή
Ξερόκαμπός-Χαυγάς	105	360	298,4	Άρδευση	Καλή
Παρανύμφες (Καλύβες)	-	231	305,0	Άρδευση	Καλή
Παναγιάς 1	-	350,28	306,5	Άρδευση	Καλή
Παναγιάς 2 (Μαραδιανά)	-	233,52	204,3	Άρδευση	Καλή
Στρατουλάκη	-	233,52	204,3	Άρδευση	Καλή
Πραιτωρίων Μεγάλη (Πετούση)	-	1050,84	919,4	Άρδευση	Καλή
Ανδρεαδάκη (Ντριγιαδίκια)	-	192	159,1	Άρδευση	Καλή
Ποταμάκια	-	300	248,6	Άρδευση	Καλή
Χαλέπα (Λατομείο)	-	300	248,6	Άρδευση	Καλή
Γεροκόλυμπος	-	960	795,6	Άρδευση	Καλή
Μουρνιά	-	227,52	189,5	Άρδευση	Καλή
Γαλανή Πέτρα 3 (Ζαχαριουδάκης)	-	240	198,9	Άρδευση	Καλή

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΒΑΘΟΣ(μ)	ΑΝΤΛΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΑΝΤΛΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Μπαφάκη (Τσιγκούνια)	-	300	248,6	Άρδευση	Καλή
Ανεποδάρη (Κάτω Αφραθιά)	-	67,2	89,4	Άρδευση	Καλή
Καζερού (Πλακιώτισσα)	-	187,2	255,6	Άρδευση	Καλή

Πίνακας 23: Πηγές Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΑΡΟΧΗ (m ³ /ώρα)	ΑΝΤΛΟΥΜΕΝΗ ΠΟΣΟΤΗΤΑ (m ³ /ημέρα)	ΧΡΗΣΗ	ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ
Ασώματος (Μιχαήλ Αρχάγγελος)	Αρχανών	84	69,6	Ύδρευση	Καλή
Μαριγώ (Ασωμ.2)	Αρχανών	84	43,4	Ύδρευση	Καλή
Κιρκική (Ασ. 3)	Αρχανών	84	43,4	Ύδρευση	Καλή
Ξερή Καρά (Ασ.4)	Αρχανών	84	43,4	Ύδρευση	Καλή
Καρνάρι	Αρχανών	60	43,4	Ύδρευση	Καλή
Βαθύπετρου	Αρχανών	60	5,3	Ύδρευση	Καλή
Πηγή Καβούσι	Αρχανών	84	69,6	Άρδευση	Καλή
Χατζινές	Ν. Καζαντζάκη	240	189,9	Ύδρευση	Καλή
Κάτω βρύση	Ν. Καζαντζάκη	120	120	Άρδευση	Καλή
Μελιδοχώρι Πηγή	Ν. Καζαντζάκη	40	49,7	Άρδευση	Καλή
Μαριδάκι	Αστερουσίων	36	25,1	Ύδρευση	Καλή
Άγιος Μάμας	Αστερουσίων	0	0	Ύδρευση	Καλή
Γέννας	Αστερουσίων	0	0	Ύδρευση	Καλή
Πηγή Δωρακίου	Αστερουσίων	10	6	Ύδρευση	Καλή
Μουρνιά	Αστερουσίων	34,128	28,4	Άρδευση	Καλή

2.3 Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός

2.3.1 Κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη²⁸

2.3.1.1 Φτώχεια

Σύμφωνα με την έρευνα του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης για τον Εντοπισμό & Ανάλυση Θυλάκων Τοπικής Αποστέρησης & Φτώχειας (2021), οι μακροχρόνια άνεργοι επί του συνόλου των εγγεγραμμένων ανέργων στον Δήμο ανήλθαν σε ποσοστά της τάξεως 32,4% - 43,5% στο κεντρικό και νότιο τμήμα του Δήμου, ενώ στο βόρειο τμήμα το ποσοστό κινήθηκε στα επίπεδα του 25,6% - 32,4%, όπως αποτυπώνεται και στον παρακάτω χάρτη.

Εικόνα 10: Ποσοστό μακροχρόνια ανέργων στην Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Το ποσοστό των δικαιούχων του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος (ΕΕΕ) στο μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου διατηρήθηκε σε χαμηλά επίπεδα (0 – 5,1%), ενώ κατά τόπους ανήλθε σε επίπεδα της τάξεως του 5,1% – 13,3%, καθώς και 13,3% – 25,7%. Στον χάρτη που ακολουθεί εμφανίζεται η κατανομή του ποσοστού δικαιούχων ΕΕΕ επί των φορολογικών δηλώσεων στην Περιφέρεια Κρήτης (στοιχεία ΗΔΙΚΑ 2019)

²⁸Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Εικόνα 11: Ποσοστό δικαιούχων ΕΕΕ στην Περιφέρεια Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Ο δείκτης Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης (ΣΠΑ) δηλώνει πόσο αποστερημένη είναι μια περιοχή σε σχέση με τις υπόλοιπες για το σύνολο των μεταβλητών, με την πιο αποστερημένη περιοχή να παίρνει την τιμή 100 και τη λιγότερο αποστερημένη την τιμή 0. Στον παρακάτω χάρτη αποτυπώνεται η κατανομή των περιοχών της Κρήτης σε 5 κλιμάκια του Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης.

Εικόνα 12: Ιεράρχηση περιοχών της Περιφέρειας Κρήτης με βάση τον Δείκτη Συνολικής Πολλαπλής Αποστέρησης

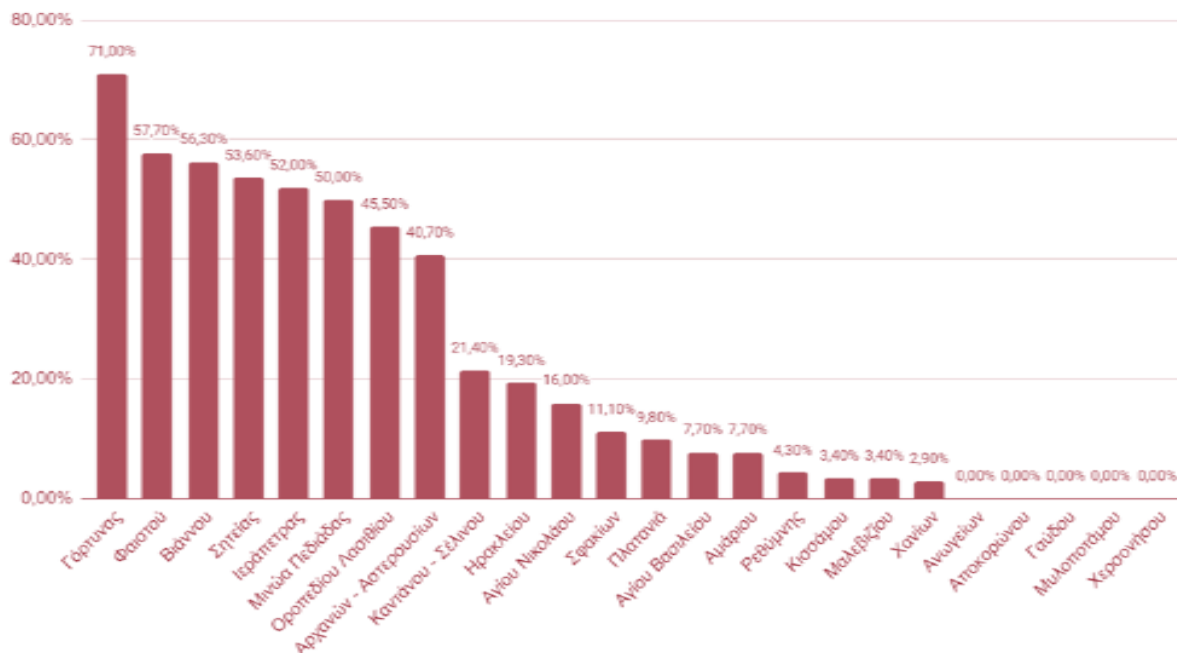
Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Από τον χάρτη είναι εμφανές ότι τα βόρεια τμήματα του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων βρίσκονται σε χαμηλότερα κλιμάκια, ενώ υψηλότερος Συνολικός Δείκτης Αποστέρησης εμφανίζεται κυρίως σε νότιες και κεντρικές περιοχές του Δήμου.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

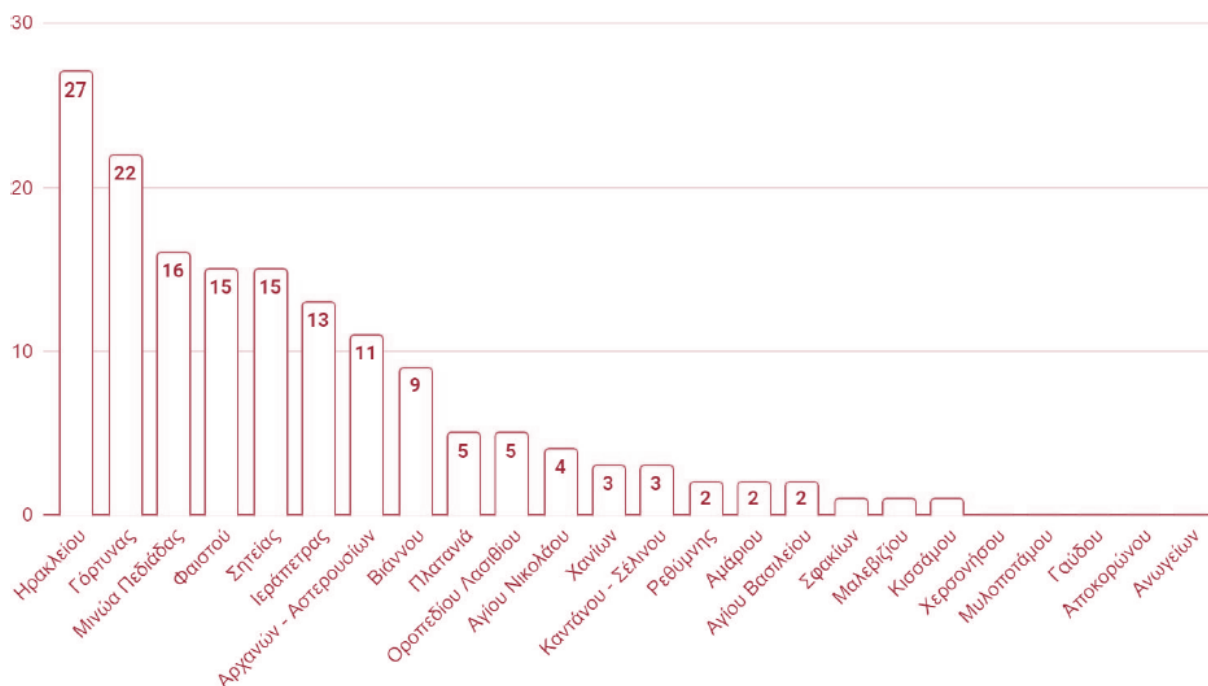
Το ποσοστό των περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων στον Δήμο ανέρχεται σε 40,70%, με το πλήθος των περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων να είναι 11, όπως απεικονίζεται στα παρακάτω γραφήματα.

Γράφημα 2: Ποσοστό περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων ανά Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Γράφημα 3: Πλήθος περισσότερο αποστερημένων κλιμακίων ανά Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Όσον αφορά τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, οι κοινότητες Πραιτωρίων και Εθιάς ανήκουν στις πλέον αποστερημένες αγροτικές κοινότητες του Δήμου, καθώς πρόκειται για κοινότητες ως επί το πλείστον ορεινές και ευκρινώς διαφοροποιημένες από το ευρύτερο και αναπτυσσόμενο περιβάλλον τους.

Καταλήγοντας, ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων ανήκει στους δήμους στους οποίους οι αποστερημένες κοινότητες αποτελούν τη μειονότητα των κοινοτήτων που τους συγκροτούν (<50%). Ωστόσο, με τις συνεχώς αυξανόμενες πληθωριστικές τάσεις, η φτώχεια πλέον δεν αποτελεί χαρακτηριστικό μόνο των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αλλά έχει διευρυνθεί και στον υπόλοιπο πληθυσμό.

2.3.1.2 Κοινωνική μέριμνα

2.3.1.2.1 Κέντρα Κοινότητας

Τα Κέντρα Κοινότητας αποτελούν υπηρεσίες μίας στάσης ή ενιαίας υποδοχής & εξυπηρέτησης πολιτών. Μέσω των κέντρων κοινότητας γίνεται διασύνδεση των πολιτών με όλα τα κοινωνικά προγράμματα και τις υπηρεσίες κοινωνικής αλληλεγγύης που υλοποιούνται στην περιοχή λειτουργίας τους. Οι δραστηριότητές τους αποσκοπούν στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της κοινωνικής ένταξης των ωφελούμενων και περιλαμβάνουν ένα πλέγμα υπηρεσιών με στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού αλλά και την προώθηση της απασχόλησης. Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων λειτουργεί Κέντρο Κοινότητας στα Πεζά.

2.3.1.2.2 Κοινωνικό Παντοπωλείο.

Ως κοινωνικό παντοπωλείο ορίζεται το κατάστημα το οποίο διανέμει, σε τακτική βάση, σε ωφελούμενα άτομα που το έχουν ανάγκη, τρόφιμα, είδη παντοπωλείου, είδη ατομικής υγιεινής, κατεψυγμένα προϊόντα, είδη ένδυσης και υπόδησης, βιβλία, παιχνίδια, cd κλπ. Το παντοπωλείο λειτουργεί με σταθερό ωράριο και συνδέεται με τοπικές επιχειρήσεις, σχολεία και την τοπική κοινωνία για την συλλογή των παραπάνω προϊόντων. Η δομή αναμένεται να λειτουργήσει με έδρα τα Πεζά προς όφελος των ευάλωτων και ευπαθών ομάδων πληθυσμού του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων και κυρίως αυτών που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας.

2.3.1.2.3 Δομές υποστήριξης ηλικιωμένων

Τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.) παρέχουν συμβουλευτική, ψυχοσυναισθηματική στήριξη και κοινωνική φροντίδα σε ηλικιωμένους και στις οικογένειές τους, όπως επίσης νοσηλευτική φροντίδα, φυσιοθεραπευτική αποκατάσταση, οργανωμένη ψυχαγωγία, κατ' οίκον εξυπηρέτηση.

Τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.) παρέχουν ημερήσια φροντίδα/φιλοξενία σε ηλικιωμένα άτομα που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα (κινητικές δυσκολίες, άνοια κλπ.) καθώς το οικογενειακό περιβάλλον που τα φροντίζει αδυνατεί να ανταποκριθεί στη φροντίδα που έχει αναλάβει. Σκοπός είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων και η παραμονή τους στο οικογενειακό τους περιβάλλον, καθώς επίσης και η διατήρηση μιας φυσιολογικής κοινωνικής και εργασιακής ζωής των μελών του οικογενειακού περιβάλλοντος που ασχολείται με την φροντίδα των ηλικιωμένων. Τα Κ.Η.Φ.Η παρέχουν νοσηλευτική φροντίδα, ικανοποίηση των βασικών αναγκών των ηλικιωμένων, ατομική υγιεινή, συντροφιά, δυνατότητα ανάπαυσης σε κλίνες κατά την παραμονή των ηλικιωμένων στο χώρο, προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Βάσει των δημογραφικών δεδομένων θεωρείται κρίσιμης σημασίας η επεξεργασία πρότασης για υλοποίηση δημιουργίας ΜΦΗ (Μονάδας Φροντίδας Ηλικιωμένων) σε συνεργασία με άλλους φορείς, ειδικά στην περιοχή των Αστερουσίων.

Το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» απευθύνεται σε άτομα τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως, με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα με προτεραιότητα σε άτομα που ζουν μόνα τους ή δεν έχουν την πλήρη φροντίδα της οικογένειάς τους ή που το εισόδημά τους δεν τους επιτρέπει να εξασφαλίσουν τις απαιτούμενες υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Παρέχει συμβουλευτική και ψυχολογική στήριξη, νοσηλευτική φροντίδα κατ' οίκον, οικογενειακή βοήθεια και συντροφιά. Επίσης, παρέχει εξωτερικές εργασίες (π.χ. πληρωμή λογαριασμών), προμήθεια στην κατοικία των ωφελουμένων με είδη άμεσης ανάγκης, καθώς και καθαρισμό του σπιτιού κλπ.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας προς τους ηλικιωμένους στον Δήμο.

Πίνακας 24: Δομές υποστήριξης ηλικιωμένων στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
Κ.Α.Π.Η.		
Κέντρο Ανοικτής Προστασίας (Κ.Α.Π.Η) Αρχανών	Αρχάνες	Αρχανών
Κέντρο Ανοικτής Προστασίας (Κ.Α.Π.Η) Χάρακα	Χάρακας	Αστερουσίων
Κέντρο Ανοικτής Προστασίας (Κ.Α.Π.Η) Πύργου	Πύργος	Αστερουσίων
Κ.Η.Φ.Η.		
Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η) Αρχανών - Αστερουσίων	Κουνάβοι	Νίκου Καζαντζάκη
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»		
Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι Δ.Ε. Αρχανών	Αρχάνες	Αρχανών
Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι Δ.Ε. Αστερουσίων	Πύργος	Αστερουσίων
Πρόγραμμα Βοήθεια Στο Σπίτι Δ.Ε. Ν.Καζαντζάκη	Πεζά	Νίκου Καζαντζάκη

Πηγή: Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Κρήτης (2025), ανακτήθηκε 23/07/2025 από <https://socialobservatory.crete.gov.gr/>

2.3.1.2.4 Προσχολική αγωγή

Όσον αφορά την προσχολική αγωγή, στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων καταγράφονται συνολικά επτά (7) βρεφικοί – βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί.

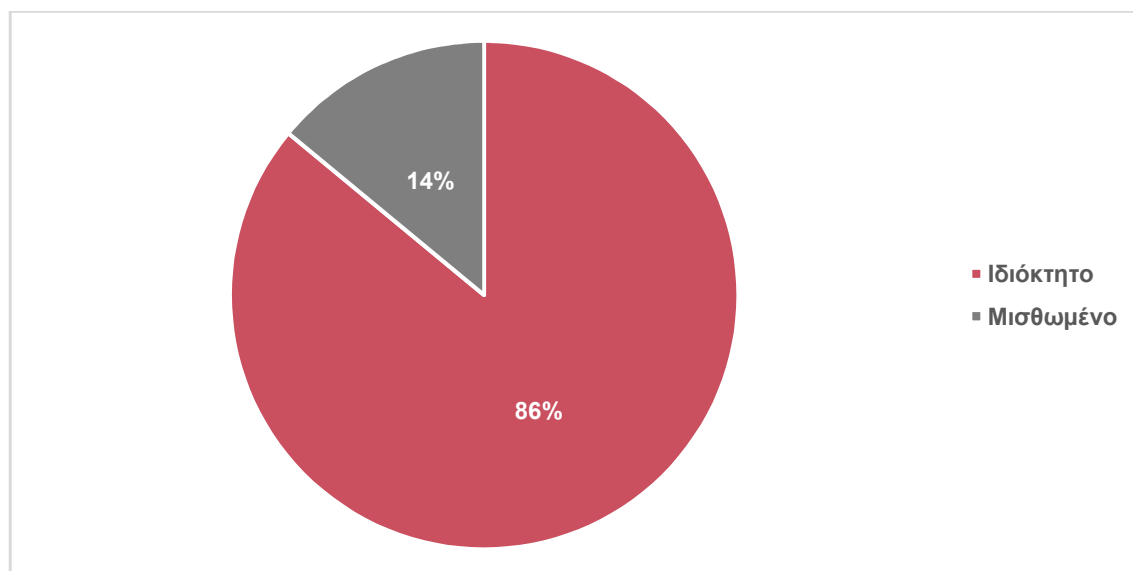
Στη Δημοτική Ενότητα Αρχανών υπάρχουν ένας (1) βρεφικός και ένας (1) παιδικός σταθμός, στη Δημοτική Ενότητα Ν.Καζαντζάκη υπάρχουν δύο (2) βρεφονηπιακοί, ένας στο Μεταξοχώρι και ένας στα Πεζά, ενώ στη

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων υπάρχει ένας (1) βρεφικός σταθμός στον Πύργο και δύο (2) παιδικοί σταθμοί σε Πύργο και Χάρακα.

Αναφορικά με το Ιδιοκτησιακό καθεστώς που διέπει τους Δημόσιους Βρεφικούς και Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου, η πλειοψηφία των χώρων αποτελεί ιδιοκτησία του Δήμου, ενώ μικρό ποσοστό αυτών είναι μισθωμένο, όπως αποτυπώνεται και στο παρακάτω γράφημα.

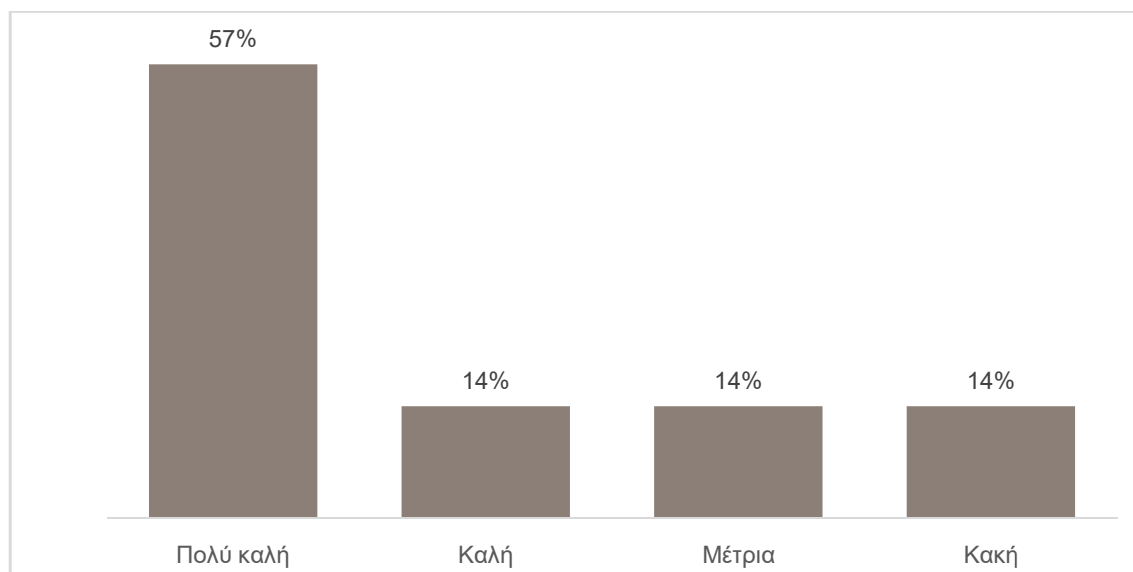
Γράφημα 4: Ιδιοκτησιακό καθεστώς Δημόσιων Βρεφικών και Παιδικών Σταθμών

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο κοινωνικής ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Από τις παραπάνω δομές, περισσότερα από τα μισά κτίρια (57%) είναι σε πολύ καλή κατάσταση, ενώ τα υπόλοιπα βρίσκονται σε καλή (14%), μέτρια (14%) και κακή κατάσταση (14%).

Γράφημα 5: Κατάσταση κτιρίων στα οποία στεγάζονται οι δομές προσχολικής αγωγής

Πηγή: Περιφερειακό Παρατηρητήριο κοινωνικής ένταξης Περιφέρειας Κρήτης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία έτη παρατηρείται μια αύξηση της ζήτησης για εγγραφή στις δημόσιες δομές βρεφικής και νηπιακής φροντίδας, γεγονός που υποδεικνύει την αύξηση της ανάγκης από πλευράς πολιτών για μια τέτοιου είδους δωρεάν παροχή.

2.3.1.2.5 Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών

Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) είναι παιδαγωγικοί χώροι δημιουργικής απασχόλησης για παιδιά 5-12 ετών. Σκοπός τους είναι να παρέχουν παιδαγωγικές δραστηριότητες, ατομικές ή ομαδικές, να γεμίσουν τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών, αλλά και να βοηθήσουν συγχρόνως και τους γονείς που εργάζονται. Μέσα από τις δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν, τα παιδιά κοινωνικοποιούνται και εξελίσσουν τα ταλέντα και τις δεξιότητες τους.

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων λειτουργεί το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) Πεζών και το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π.) Αρχανών.

2.3.1.2.6 Εθελοντικές ομάδες

Εθελοντική Ομάδα ΠΡΟ.Τ.Ε.Κ.Τ.Α. Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων "Φίλιος Ζευς"

Η εθελοντική ομάδα «ΠΡΟΤΕΚΤΑ» Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων ΦΙΛΙΟΣ ΖΕΥΣ είναι ένα σωματείο εθελοντών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δραστηριοποιείται σε θέματα πολιτικής προστασίας τόσο στην περιοχή του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων όσο και στην ευρύτερη περιοχή παρέμβασης. Ανάμεσα στις δράσεις της ομάδας είναι η παροχή πρώτων βοηθειών και η προστασία και διάσωση από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές. Βασικός στόχος είναι η ενημέρωση των πολιτών σχετικά με τον εθελοντισμό, την πολιτική προστασία και την κοινωνική προσφορά και αλληλεγγύη, καθώς και η ευαισθητοποίηση σχετικά με την παροχή πρώτων βοηθειών στον συνάνθρωπο, την οικολογία και το περιβάλλον. Η ομάδα συμμετέχει σε κοινωνικές δράσεις μαζί με άλλες εθελοντικές οργανώσεις και παρέχει βοήθεια σε αναξιοπαθούντες και σε ΑμεΑ.

2.3.2 Υγεία

Στο Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων λειτουργούν: ένα (1) Κέντρο Υγείας και τρία (3) Περιφερειακά Ιατρεία στη Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων, ένα (1) Περιφερειακό Ιατρείο στη Δημοτική Ενότητα Αρχανών και τέσσερα (4) Περιφερειακά Ιατρεία στη Δημοτική Ενότητα Ν.Καζαντζάκη. Ωστόσο, λόγω της απουσίας νοσοκομείου, σε περιπτώσεις σοβαρών περιστατικών υγείας ή εξειδικευμένων αναγκών, οι κάτοικοι εξυπηρετούνται από το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου (ΠΑΓΝΗ) και από το Βενιζέλειο Νοσοκομείο Ηρακλείου.

Πίνακας 25: Δομές υγείας στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΕΝΤΡΑ ΥΓΕΙΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ
Αρχανών	Αρχάνες		✓
Νίκου Καζαντζάκη	Αγίες Παρασκιές		✓

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

	Αλάνι		✓
	Μεταξοχώρι		✓
	Πεζά		✓
Αστερουσίων	Μεσοχωριό		✓
	Πύργος		✓
	Τεφέλι		✓
	Χάρακας	✓	

Πηγή: 7^η ΥΠΕ (2025), ανάκτηση 23/07/2025 από <https://www.hc-crete.gr/>

Όσον αφορά τον τομέα της ψυχικής υγείας στον Δήμο, η κινητή μονάδα Ψυχικής Υγείας του ΠΑΓΝΗ σε συνεργασία με το «Βοήθεια στο Σπίτι» και την Κοινωνική Υπηρεσία μεριμνούν για τη θεραπεία και την πρόληψη των προβλημάτων ψυχικής υγείας.

2.3.3 Παιδεία

2.3.3.1 Πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων υπάρχουν συνολικά εικοσιπέντε (25) δομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίες αποτελούνται από δεκατρία (13) νηπιαγωγεία και δώδεκα (12) δημοτικά σχολεία. Στη Δ.Ε. Αρχανών λειτουργούν πέντε (5) δομές (1^ο, 2^ο, 3^ο Νηπιαγωγείο Αρχανών και 1^ο, 2^ο Δημοτικό Αρχανών), στη Δ.Ε. Νίκου Καζαντζάκη λειτουργούν πέντε (5) νηπιαγωγεία και πέντε (5) δημοτικά, ενώ στη Δ.Ε. Αστερουσίων λειτουργούν πέντε (5) νηπιαγωγεία και πέντε (5) δημοτικά σχολεία. Σημειώνεται ότι στον Δήμο δεν υπάρχουν νηπιαγωγεία και δημοτικά ειδικής αγωγής.

Στον ακόλουθο πίνακα αποτυπώνονται αναλυτικά οι περιοχές του Δήμου στις οποίες εντοπίζονται οι δομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 26: Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ
Αρχανών	Αρχάνες (3)	Αρχάνες (2)
Νίκου Καζαντζάκη	Αγίες Παρασκιές	Αγίες Παρασκιές
	Κουνάβοι	Κουνάβοι
	Μεταξοχώρι	Μεταξοχώρι

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ
	Μυρτιά	Μυρτιά
	Χουδέτσι	Χουδέτσι
Αστερουσίων	-	Αχεντριά
	Μεσοχωριό	Μεσοχωριό
	Πύργος	Πύργος
	Τεφέλι	Τεφέλι
	Χάρακας	Χάρακας
	Χαράκι	-
ΣΥΝΟΛΟ	13	12

Πίνακας 27: Υποδομές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ		
1 ^ο Ανω Αρχανών	Άριστη	42
2 ^ο Ανω Αρχανών	Πολύ κακή	31
3 ^ο Αρχανών	Μέτρια	17
Αγίων Παρασκιών	Μέτρια	24
Κουνάβων	Άριστη	25
Μεταξοχωρίου	Κακή	10
Μυρτιάς	Μέτρια	18
Χουδετσίου	Καλή	17
Μεσοχωριού	Καλή	7
Πύργου	Άριστη	37
Τεφελίου	Πολύ κακή	12
Χάρακα	Μέτρια	17
Χαρακίου	Μέτρια	9
ΔΗΜΟΤΙΚΑ		
1 ^ο Αρχανών	Καλή	205
2 ^ο Αρχανών	Άριστη	115
Αγίων Παρασκιών	Κακή	63
Κουνάβων	Καλή	121
Μεταξοχωρίου	Καλή	56

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
Μυρτιάς	Καλή	45
Χουδετσίου	Άριστη	29
Αχεντριά	Κακή	6
Μεσοχωριού	Καλή	16
Πύργου	Καλή	117
Τεφελίου	Κακή	26
Χάρακα	Καλή	47

2.3.3.2 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Αναφορικά με τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στον Δήμο καταγράφονται συνολικά 8 δομές, πέντε (5) Γυμνάσια και τρία (3) Γενικά Λύκεια. Απουσιάζουν τα σχολεία ειδικής αγωγής και τα ΕΠΑΛ.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή των σχολείων στις περιοχές του Δήμου.

Πίνακας 28: Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΓΥΜΝΑΣΙΑ	ΛΥΚΕΙΑ
Αρχανών	Αρχάνες	Αρχάνες
Νίκου Καζαντζάκη	Μελέσες	Μελέσες
Αστερουσίων	Πύργος	–
	Τεφέλι	–
	Χάρακας	Χάρακας
ΣΥΝΟΛΟ	5	3

Πηγή: Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου (2025), ανακτήθηκε 24/07/2025 από <https://dide.ira.sch.gr/>

Πίνακας 29: Υποδομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΓΥΜΝΑΣΙΑ		
Αρχανών	Άριστη	240
Μελεσών	Άριστη	178
Πύργου	Μέτρια	48
Τεφελίου	Άριστη	42
Χάρακα	Καλή	42
ΛΥΚΕΙΑ		

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
Αρχανών	Άριστη	157
Μελεσών	Άριστη	149
Χάρακα	Καλή	103

2.3.3.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση, επιμόρφωση & Δια Βίου Μάθηση

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων και συγκεκριμένα στις Αρχάνες λειτουργεί το Περιφερειακό Εκπαιδευτικό Κέντρο του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), το οποίο παρέχει εξ' αποστάσεως προπτυχιακή και μεταπτυχιακή εκπαίδευση και επιμόρφωση. Καθότι έδρα του ΕΑΠ είναι η Πάτρα, το Παράρτημα στις Αρχάνες δημιουργήθηκε προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες των φοιτητών από την Κρήτη.

Παράλληλα, στο παλαιό Δημοτικό Σχολείο Αρχανών είναι εγκατεστημένο το Παράρτημα της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ), η οποία προσφέρει προγράμματα παιδαγωγικής κατάρτισης και επιμόρφωσης ή εξειδίκευσης.

Επίσης, στον Δήμο λειτουργεί το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης στο οποίο υλοποιούνται προγράμματα Γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων με εκπαιδευτικές δράσεις εθνικής και τοπικής εμβέλειας, καθώς και το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που στοχεύει στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και ενημέρωση μαθητών, εκπαιδευτικών και λοιπών κοινωνικών ομάδων.

2.3.4 Πολιτισμός^{29,30,31}

Η περιοχή διαθέτει πλούσιο πολιτισμικό περιβάλλον, με αρχαιολογικούς θησαυρούς, μνημεία και κτίσματα, εκκλησίες και μοναστήρια, καθώς και ήθη και έθιμα που διατηρούνται σε πολλούς οικισμούς.

2.3.4.1 Παραδοσιακοί οικισμοί³²

Στην έννοια της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς περιλαμβάνονται παραδοσιακά κτίρια, οικιστικά σύνολα, παραδοσιακοί οικισμοί και γενικότερα τα στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος με ιδιαίτερη ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική φυσιογνωμία και αξία.

Η αρχιτεκτονική κληρονομιά αποτελεί μια αναντικατάστατη έκφραση πλούτου της πολιτιστικής κληρονομιάς και ανεκτίμητη μαρτυρία του παρελθόντος.

Οι παραδοσιακοί οικισμοί³³, είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα.

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων κηρυγμένος παραδοσιακός οικισμός είναι η Εθιά (ΦΕΚ ΑΑΠ-103α/03.04.2012), η οποία αποτελεί τυπικό δείγμα κρητικού ορεινού χωριού πάνω στην οροσειρά των

²⁹ Υπουργείο Πολιτισμού (2025), ανακτήθηκε 24/07/2025 από <http://odysseus.culture.gr/>, <https://ayla.culture.gr/>

³⁰ Οδηγός τουριστικής προβολής Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

³¹ Υπουργείο Πολιτισμού (2025), ανακτήθηκε 24/07/2025 από <https://ayla.culture.gr/>

³² ΥΠΕΝ (2025), ανακτήθηκε <http://estia.minenv.gr/>

³³ ΙΝΣΕΤΕ: Περιφέρεια Κρήτης – «Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2022»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Αστερουσίων. Είναι ένας τόπος πολύ καλά διατηρημένος, χάρη και στις προσπάθειες των κατοίκων του για αναστήλωση κτιρίων, πλακόστρωση καλντεριμιών και κυρίως για να διατηρηθεί το χωριό τους, παρά τις δυσκολίες λόγω της απομακρυσμένης θέσης του.

Παράλληλα, βάσει του από 24/08/1999 Προεδρικού Διατάγματος (ΦΕΚ724/Δ/05-10-1999), τμήμα του οικισμού Αρχανών χαρακτηρίστηκε ως παραδοσιακό και καθορίστηκαν ειδικοί όροι και περιορισμοί δόμησης αυτού. Στις Αρχάνες διασώζονται κτίρια τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα, καθώς αποτελούν χαρακτηριστικά δείγματα της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που εφαρμόστηκε στην ελληνική επαρχία.

2.3.4.2 Αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία

Στην περιοχή έχουν ανακαλυφθεί αρχαιολογικοί χώροι και ευρήματα που μαρτυρούν την άνθιση και ανάπτυξη του Μινωικού πολιτισμού.

Ο Γιούχτας και οι Αρχάνες αποτελούν αρχαιολογικό θησαυρό, με πολλά σημεία ενδιαφέροντος, ωστόσο δεν είναι τα μόνα που έχουν τόσο μεγάλο ιστορικό ενδιαφέρον. Ολόκληρος ο Δήμος είναι σπαρμένος με αρχαιολογικές θέσεις των προϊστορικών και ιστορικών χρόνων.

Στους πίνακες που ακολουθούν αποτυπώνονται οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων που είναι χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού:

Πίνακας 30: Αρχαιολογικοί χώροι χαρακτηρισμένοι από το ΥΠΠΟ στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΗΡΥΞΗ
Λόφος Φουρνί	ΦΕΚ: 15/Β/1975-01-15
Τρούλλος, Αρχάνες	ΦΕΚ: 248/Β/1956-11-24
Όρος Γιούχτα	ΦΕΚ: 666/Β/1970-09-23 , ΦΕΚ: 400/Β/1980-04-22
Βαθύπετρο	ΦΕΚ: 400/Β/1980-04-22
Κεφάλια Αστριτσίου	ΦΕΚ: 591/Β/1981-09-26, ΦΕΚ: 666/Β/1970-09-23
Ροτάσιο Μονοφατσίου	ΦΕΚ: 1563/Β/2001-11-23, ΦΕΚ: 265/Β/1999-03-29 ΦΕΚ: 1205/Β/2000-10-02, ΦΕΚ: 576/Β/2000-04-24

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού – Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων (2025), ανακτήθηκε 24/07/2025 από <https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/>

Πίνακας 31: Μνημεία χαρακτηρισμένα από το ΥΠΠΟ στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΗΡΥΞΗ
Υδραγωγείο, Καρυδάκη	ΦΕΚ: 605/Β/1965-09-16

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΗΡΥΞΗ
Κτίριο Νέου Δημαρχείου, Επάνω Αρχάνες	ΦΕΚ: 555/Β/1994-07-18
Κτίριο Διδακτηρίου, Επάνω Αρχάνες	ΦΕΚ: 50/Β/1988-02-02
Κτίριο, Άνω Αρχανές, Ηράκλειο, φερομένης ιδιοκτησίας Μ. Ψαλτάκη	ΦΕΚ: 679/Β/1996-08-19
Ι. Ναός Αγίου Γεωργίου, Επάνω Αρχάνες	ΦΕΚ: 18/Β/1999-01-21
Συγκρότημα Οινοποιείου Μπαμεδάκη, Κάτω Αρχάνες	ΦΕΚ: 602/Β/1993-08-12
Ληνός, Κορακιά	ΦΕΚ: 676/Β/1995-07-31
Ληνοί, Συμιανός Λάκκος	ΦΕΚ: 676/Β/1995-07-31
Ληνός, Άι Νικόλας	ΦΕΚ: 676/Β/1995-07-31
Ληνός, «Σκεπαστά Πατητήρια»	ΦΕΚ: 676/Β/1995-07-31
Ληνοί, Παλαιοχώρα Καταλαγαρίου	ΦΕΚ: 433/Β/1996-06-06
Φρούριο, Παλαιοχώρα Καταλαγαρίου	ΦΕΚ: 433/Β/1996-06-06
Ι. Ναός Ζωοδόχου Πηγής, Παλαιοχώρα Καταλαγαρίου	ΦΕΚ: 433/Β/1996-06-06
Χάνι Αντωνάκη, Πεζά, φερομένης ιδιοκτησίας Μηλιαράκη	ΦΕΚ: 2129/Β/1999-12-08
Κρήνη - Δεξαμενή, Παλαιά Βρύση	ΦΕΚ: 443/Β/1997-05-30
Κρήνη - Δεξαμενή Φουντάνα, Άγιος Βασίλειος	ΦΕΚ: 461/Β/1997-06-06
Ι. Ναός Αγίου Ιωάννη Προδρόμου, Άγιος Βασίλειος	ΦΕΚ: 127/Β/1946-08-08
Νερόμυλος, Μονή Σπηλιώτισσας, Άγιος Βασίλειος	ΦΕΚ: 520/Β/1998-05-28
Κρήνη, Μονή Σπηλιώτισσας, Άγιος Βασίλειος	ΦΕΚ: 834/Β/1997-09-17
Ι. Ναός Αγίων Αποστόλων, Καλλονή	ΦΕΚ: 537/Β/1996-07-05
Φρούριο, Καλλονή	ΦΕΚ: 537/Β/1996-07-05
Φρούριο Κάστελλος, Μελέσες	ΦΕΚ: 224/Β/1985-04-25
Κτιριακό συγκρότημα, Χουδέτσι, ιδιοκτησίας Φ. Πεζανάκη, Ε. Μαλλιωτάκη και κληρονόμων Σηφάκη	ΦΕΚ: 239/Β/1983-05-03

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΗΡΥΞΗ
Κτίριο Δημοτικού Σχολείου, Μεσοχώρι	ΦΕΚ: 1045/Β/1999-06-04
Ι. Ναός Αγίου Ιωάννη, Χάρακας	ΦΕΚ: 77/Β/2002-01-28
Ι. Ναός Αγίας Παρασκευής, Χάρακας	ΦΕΚ: 77/Β/2002-01-28
Φρούριο, Χάρακας	ΦΕΚ: 77/Β/2002-01-28
Κοινοτική κρήνη, Χάρακας, Μονοφάτσιο	ΦΕΚ: 77/Β/2002-01-28
Ι. Ναός, Τρεις Εκκλησιές	ΦΕΚ: 632/Β/1983-11-04
Ι. Ναός Αγίου Γεωργίου, Τρεις Εκκλησιές	ΦΕΚ: 632/Β/1983-11-04
Λατρευτικό χριστιανικό κτίριο, Τρεις Εκκλησιές	ΦΕΚ: 632/Β/1983-11-04

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού – Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Αρχείου Μνημείων (2025), ανακτήθηκε 24/07/2025 από <https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/>

2.3.4.3 Μουσεία και αξιοθέατα

Πέραν των αρχαιολογικών χώρων, αρκετά μουσεία και αξιοθέατα εντοπίζονται στον Δήμο.

- **Αρχαιολογική συλλογή Αρχανών** | Τα ευρήματα της αρχαιολογικής συλλογής που φιλοξενούνται προέρχονται από ανασκαφές τόσο στον αρχαιολογικό χώρο των Αρχανών, όπου αποκαλύφθηκε ένα από τα σημαντικότερα μινωικά ανακτορικά συγκροτήματα, όσο και στην ευρύτερη περιοχή του σημερινού ομώνυμου οικισμού.
- **Μουσείο Νίκου Καζαντζάκη** | Είναι ένα σύγχρονο και καλά οργανωμένο μουσείο στη Μυρτιά που αποδίδει τιμή στο σπουδαίο άνθρωπο του πνεύματος, εκθέτοντας χειρόγραφα και σημειώσεις του, εκδόσεις των έργων του σε διάφορες γλώσσες, σπάνιο φωτογραφικό υλικό κ.ά. Είναι το μοναδικό μουσείο του Δήμου χαρακτηρισμένο από το Υπουργείο Πολιτισμού.
- **Λαογραφικό Μουσείο** | Σε ένα αναπαλαιωμένο νεοκλασικό κτίριο στις Άνω Αρχάνες στεγάζεται το λαογραφικό μουσείο στο οποίο παρουσιάζονται εκθέματα από την παράδοση, αλλά και την καθημερινή ζωή των Αρχανών.
- **Μουσείο Κρητικής Ιστορίας και Παράδοσης** | Το Μουσείο, το οποίο βρίσκεται λίγο έξω από τις Κάτω Αρχάνες, έχει σκοπό να παρουσιάσει την κρητική παράδοση από τον 9ο αιώνα μέχρι και σήμερα, μέσα από αντικείμενα που έχουν συγκεντρωθεί από διάφορα χωριά της Κρήτης. Στις αίθουσες του Μουσείου εκτίθενται πολεμικά αντικείμενα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, όπως τζιπ, τανκς, αυτοκίνητα Γερμανών κ.ά., ενώ φιλοξενούνται και παλιοί αργαλειοί, πατητήρια παραγωγής κρασιού, μηχανήματα παραγωγής λαδιού κ.ά.
- **Εκθετήριο Ένωσης Πεζών** | Ιδρύθηκε το 1933 και λειτουργεί σε ένα παλιό εμφιαλωτήριο. Η συλλογή περιλαμβάνει εξοπλισμό παλιού ελαιοτριβείου του 19^{ου} αιώνα (πιεστήριο σταφυλιών,

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

αντλία κρασιού, συσκευή απόσταξης κ.ά.). Στον ίδιο χώρο λειτουργεί αίθουσα γευσιγνωσίας και πωλητήριο κρασιών.

- **Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος** | Πρόκειται για συλλογή οργάνων από όλο τον κόσμο που φιλοξενείται στο Μουσικό Εργαστήρι Λαβύρινθος στο Χουδέτσι. Τα εκθέματα, που ανήκουν στην προσωπική συλλογή του Ross Daly, αποτελούν τεκμήρια των κοινωνικών, ιστορικών και πολιτισμικών εκφάνσεων των χωρών προέλευσης. Το μουσείο περιλαμβάνει πλούσιες συλλογές που δια φωτίζουν τις αντιπροσωπευτικότερες παραδοσιακές μουσικές, από την αρχαιότητα έως σήμερα.
- **Λαογραφικό Μουσείο Εθιάς** | Η λαογραφική συλλογή Εθιάς δημιουργήθηκε από δωρεές των κατοίκων και φιλοξενείται στο κτίριο του παλαιού Δημοτικού Σχολείου του οικισμού. Στον χώρο εκτίθεται αργαλειός και διάφορα παραδοσιακά αντικείμενα, καθώς και πλούσιο φωτογραφικό υλικό από το παραδοσιακό χωριό.

Επιπλέον, στις Αρχάνες λειτουργεί το ιδιωτικό μουσείο χαρακτηριστικής Χοταρίς και η Φάμπρικα «Ελένη», η οποία είναι μία αναπαλαιωμένη φάμπρικα στην συλλογή της οποίας αναβιώνει ο παραδοσιακός τρόπος παραγωγής ελαιολάδου.

Παράλληλα, το πέτρινο θέατρο κοντά στον αρχαιολογικό χώρο Φουρνί στις Κάτω Αρχάνες χτίστηκε το 2008 και φιλοξενεί πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Επιπλέον, η Παλιά Ηλεκτρική Αρχανών είναι ένας μοντέρνος πολυχώρος καλλιτεχνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων και αποτελεί την ανακατασκευή του κτιρίου της «Ανώνυμης Ηλεκτρικής Εταιρείας Αρχανών» που συστήθηκε το 1926 με σκοπό την ηλεκτροδότηση της κωμόπολης.

2.3.4.4 Ναοί & Μονές

Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων υπάρχει πλήθος εκκλησιών, ακόμα και στα πιο απόμακρα και δύσβατα μέρη. Οι πιο αξιοσημείωτες εκκλησίες και μοναστήρια του Δήμου είναι:

- Ο Ιερός Ναός Σωτήρα (Αφέντη) Χριστού στο Γιούχτα
- Η Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Επανωσήφη στο Μεταξοχώρι
- Η Μονή της Παναγίας της Καρδιώτισσας στις Αρχάνες
- Η Μονή Παναγίας Σπηλιώτισσας στον Άγιο Βασίλειο
- Η Μονή Αποστόλου Παύλου στους Παρανύμφους
- Η Εκκλησία Παναγίας Φανερωμένης στις Αρχάνες
- Η Μονή «Των Καλογράδων τα κελιά» στον Γιούχτα
- Ο Ναός Μεταμόρφωσης Σωτήρα, Ναός Αγίου Γεωργίου & Ναός Παναγίας στις Τρεις Εκκλησιές
- Η Μονή Αγίου Δημητρίου στο Μεσοχωριό
- Ο Ναός της Θεοτόκου στο Μαριδάκι
- Ο Ναός της Παναγίας στις Αρχάνες
- Η εκκλησία Αγίου Γεωργίου στις Αρχάνες
- Η εκκλησία της Αγίας Τριάδας στις Αρχάνες

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Ο Ναός της Αγίας Φωτεινής στις Αρχάνες
- Ο Ναός του Μιχαήλ Αρχαγγέλου στις Αρχάνες
- Ο Ιερός Ναός Αγίας Ζώνης στις Αγίες Παρασκιές
- Ο Ναός Αγίων Αποστόλων στο Αλάγνι
- Ο Ναός της Ζωοδόχου Πηγής στο Καταλαγάρι
- Ο Ναός του Χριστού και των Αγίων Δημητρίου και Νικολάου στους Κουνάβους
- Ο Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου στο Χουδέτσι
- Ο Ιερός Ναός Αγίας Φωτεινής Σαμαρείτιδας στην Αγία Φωτιά
- Το Μοναστήρι του Αγίου Νικήτα στο Μαριδάκι
- Ο Ιερός Ναός του Μιχαήλ Αρχαγγέλου στα Πραιτώρια
- Ιεροί Ναοί Αγ. Παρασκευής και Αγίου Ιωάννη στον Χάρακα
- Ιεροί Ναοί Αγίου Νικολάου (Αγίου Νικήτα) και Μεταμόρφωσης Σωτήρα στον Χάρακα

2.3.4.5 Πολιτιστικές εκδηλώσεις & χώροι

Πληθώρα εκδηλώσεων και πολιτιστικών δρώμενων λαμβάνει χώρα στον Δήμο. Πέρα από τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται κατά την καλοκαιρινή κυρίως περίοδο, υπάρχουν και ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις που σχετίζονται με τοπικά προϊόντα, όπως η γιορτή καρπουζιού στο Χάρακα και η γιορτή κακκαβιάς στις Τρεις εκκλησιές, ενώ από τα πιο γνωστά πανηγύρια είναι αυτό του Χριστού στον Γιούχτα.

Επιπλέον, αξιοσημείωτο είναι το Πολιτιστικό Κάμπινγκ Κάτω Βρύσης Αστριτσίου, το οποίο είναι ένα φεστιβάλ που λαμβάνει χώρα στα μέσα του καλοκαιριού και φιλοξενεί φοιτητικές πολιτιστικές ομάδες, με θεατρικές παραστάσεις και διάφορες άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες, από όλη την Ελλάδα.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα τελευταία χρόνια διοργανώνεται και το διήμερο γεγονός «Ανοικτές Πόρτες Οινοποιείων», με τη συμμετοχή των οινοποιείων του Δήμου, που δίνει τη δυνατότητα στους «οινοφίλους» να ξεναγηθούν στους αμπελώνες και τους χώρους παραγωγής κρασιού και να δοκιμάσουν τις τοπικές ποικιλίες οίνων.

2.3.4.6 Άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Ως άυλα πολιτιστικά αγαθά³⁴ νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.

Η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά³⁵ περιλαμβάνει ζωντανές εκφράσεις και παραδόσεις ομάδων και κοινοτήτων από όλο τον κόσμο, τις οποίες έχουν κληρονομήσει από τους προγόνους τους, μεταξύ των οποίων ήθη, έθιμα, μουσικές, χορούς τις οποίες μεταδίδουν στους απογόνους τους, στις περισσότερες περιπτώσεις από στόμα σε στόμα.

³⁴ άρθρο 2, παρ. ε', Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς» (ΦΕΚ 153 Α/ 28.6.2002)

³⁵ UNESCO Hellenic National Commission (2025), ανακτήθηκε 22/07/2025 από <https://unescogreece.gr/>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Τα παραδοσιακά επαγγέλματα και οι τέχνες που άνθισαν στην περιοχή αντιπροσωπεύουν σημαντικά κομμάτια της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς έχουν ρίζες που βυθίζονται σε παραδόσεις που μεταδίδονται από γενιά σε γενιά, ενώ, είναι συχνά συνδεδεμένα με την τοπική κοινότητα, την ιστορία, τη γλώσσα και την πολιτιστική ταυτότητα. Τα παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής περιλάμβαναν την κατασκευή χειροποίητων αντικειμένων, τη γεωργία και την κτηνοτροφία, την τεχνοτροπία στην αρχιτεκτονική και την κατασκευή και πολλά άλλα.

Η υφαντική τέχνη και η διαφύλαξή της στα Αστερούσια Κρήτης αποτελεί στοιχείο εγγεγραμμένο στον κατάλογο της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας. Η υφαντική των Αστερουσίων περιλαμβάνει τη γνώση για την υφαντική που συσσωρεύεται στο πέρασμα του χρόνου. Το στοιχείο απαντάται στη Δημοτική Ενότητα Αστερουσίων, σε Αχεντριά, Εθιά, Μουρνιά, Πρινιά, Παρανύμφους, Αμύγδαλο, Μεσοχωριό, Ροτάσι, Πύργο, Δωράκι, Χάρακα ενώ εργαστήρια υφαντικής που λειτουργούν στον Πύργο και στο Μεσοχωριό αποσκοπούν στη διαφύλαξη της τέχνης.

Παράλληλα, η καλαθοπλεκτική, μια από τις αρχαιότερες χειροτεχνικές δραστηριότητες της κρητικής λαϊκής τέχνης, συνεχίζει να ανθεί στην Εθιά και στο Ροτάσι, ενώ εργαστήρια αγγειοπλαστικής στις Αγίες Παρασκίες διατηρούν αυτή την τέχνη με τη μακραίωνη ιστορία.

Σημαντική είναι και η μουσικοχορευτική παράδοση της περιοχής, με τους χορούς, τα τραγούδια και τις μαντινάδες. Μάλιστα, σε συνδυασμό με την παραδοσιακή κρητική μουσική, αναπτύχθηκε και η παραδοσιακή οργανοποιία. Ιδιαίτερότητα παρουσιάζει η περιοχή των Αστερουσίων, όπου καταξιωμένοι οργανοπαίκτες, ποιητές αλλά και χορευτές κληροδότησαν μια αυθεντική μουσική παράδοση. Στην Εθιά δε, σώζεται μια τοπική παραλλαγή του πηδηχτού, ο «εθιανός πηδηχτός», που δε χορεύεται πουθενά αλλού στην Κρήτη.

Επιπλέον, στον Δήμο υπάρχουν κτίσματα αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, τα οποία είναι κυρίως κατάλοιπα κτηνοτροφικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων παλαιότερων εποχών και αποτελούν σημαντικό στοιχείο της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, όπως τα μιτάτα και οι φάμπρικες, οι ανεμόμυλοι, οι νερόμυλοι και οι αλευρόμυλοι. Στα Αστερούσια Όρη εντοπίζεται πληθώρα μιτάτων, που ήταν καταφύγια των βοσκών, ενώ σε πολλούς οικισμούς του Δήμου συναντάμε νερόμυλους, αλευρόμυλους και ανεμόμυλους.

Τέλος, στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιοχή αποτελούν και οι εκδηλώσεις οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τον αγροτικό και κτηνοτροφικό τρόπο ζωής όπως τα Καζανέματα, τα οποία αφορούν στη διαδικασία παραγωγής της ρακής, και οι Κουρές, που λαμβάνουν χώρα στις ορεινές περιοχές και κατά τις οποίες οι κτηνοτρόφοι προσκαλούν φίλους και συγγενείς να τον βοηθήσουν στην κουρά των προβάτων.

2.3.5 Αθλητισμός

Οι αθλητικοί χώροι που λειτουργούν στον Δήμο, καθώς και η υφιστάμενη κατάσταση αυτών, περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 32: Αθλητικές υποδομές Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων & υφιστάμενη κατάσταση αυτών

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
-----	----------	-----------	------------------------	---------------------

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΑΜΕΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1	Δημοτικό Στάδιο Αρχανών (Μαρκομιχελακειο)			Αρχανών
	Γήπεδο ποδοσφαίρου Αρχανών	Καλή	Ελλιπής	
	Γήπεδο ποδοσφαίρου (8x8)			
	Γήπεδο ποδοσφαίρου (5x5)			
2	Κλειστό Γυμναστήριο Αρχανών	Καλή	Ελλιπής	Ν. Καζαντζάκης
3	Γήπεδο ποδοσφαίρου Μεταξοχωρίου	Καλή	Ελλιπής	
4	Γήπεδο ποδοσφαίρου (5x5) και Γήπεδο μπάσκετ Κουνάβων	Καλή	Ελλιπής	
5	Γήπεδο ποδοσφαίρου (5x5) και μπάσκετ Χουδετσίου	Μέτρια	Ελλιπής	
6	Κλειστό Γυμναστήριο Μπάσκετ/Βόλεϊ Μελεσών	Μέτρια	Πλήρης	
7	Γήπεδο ποδοσφαίρου (5x5) Καλλονής	Υπό δημοπράτηση	Προβλέπεται ελλιπής	
8	Γήπεδο ποδοσφαίρου Αγίων Παρασκιών	Μέτρια	Απουσία	
9	Γήπεδο ποδοσφαίρου Μυρτιάς	Μέτρια	Ελλιπής	
10	Κλειστό Γυμναστήριο Χάρακα	Καλή	Πλήρης	Αστερουσίων
11	Γήπεδο ποδοσφαίρου Μεσοχωριού	Πολύ κακή	Απουσία	
12	Γήπεδο ποδοσφαίρου Λιγόρτυνου	Πολύ κακή	Απουσία	

Η κατάσταση των παραπάνω υποδομών κρίνεται μέτρια έως καλή στην πλειοψηφία αυτών, ενώ δύο (2) βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση. Όσον αφορά τις υποδομές προσβασιμότητας των ΑμεΑ, στους περισσότερους χώρους είτε απουσιάζουν είτε είναι ελλιπείς.

Επιπλέον των άνω αθλητικών χώρων, υφίστανται αθλητικές εγκαταστάσεις και εντός ορισμένων σχολικών μονάδων του Δήμου, όπως φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 33: Αθλητικές εγκαταστάσεις εντός σχολικών μονάδων Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

A/A	ΕΙΔΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1	Γήπεδο Μπάσκετ - Γήπεδο Βόλεϊ- Κλειστή αίθουσα πολλαπλών χρήσεων	Γυμνάσιο – Λύκειο Αρχανών	Αρχανών
2	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ - Υπαίθριο Γήπεδο Βόλεϊ	Γυμνάσιο – Λύκειο Μελεσών	Ν. Καζαντζάκης
3	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ - Υπαίθριο Γήπεδο Βόλεϊ	Δημοτικό Αγίων Παρασκιών	
4	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ - Υπαίθριο Γήπεδο Βόλεϊ	Δημοτικό Κουνάβων	

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
5	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ	Δημοτικό Μεταξοχωρίου	
6	Κλειστό γυμναστήριο - Γήπεδο βόλεϊ	Γυμνάσιο – Λύκειο Χάρακα	Αστερουσίων
7	Γήπεδο Μπάσκετ - Γήπεδο Βόλεϊ	Γυμνάσιο Τεφελίου	
8	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ	Δημοτικό Τεφελίου	
9	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ	Δημοτικό Μεσοχωριού	
10	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ	Δημοτικό Χάρακα	
11	Υπαίθριο Γήπεδο Μπάσκετ-Υπαίθριο Γήπεδο Βόλεϊ-Υπαίθριο Γήπεδο Τένις-Υπαίθριο Γήπεδο ποδοσφαίρου 5x5- υπαίθριο σκάμα μήκους	Δημοτικό Πύργου	

Τα αθλητικά σωματεία που δραστηριοποιούνται στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων και είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο αθλητικών σωματείων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, εμφανίζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 34: Αθλητικά σωματεία στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων

ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ
Σωματεία ποδοσφαίρου	5
Σωματεία πετοσφαίρισης	2
Σωματείο καλαθοσφαίρισης	1
Σωματείο ποδηλασίας	1
Σωματείο πάλης	1

Πηγή: Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (2025), ανακτήθηκε 24/07/2025 από <https://gga.gov.gr>

Αναφορικά με τις αθλητικές εκδηλώσεις, στον Δήμο διοργανώνονται αγώνες ορεινής ποδηλασίας (Archanes - AsterousiaCrossCountrycup) και ο ημιμαραθώνιος KnossosRun(ημιορεινός αγώνας δρόμου, πεζοπορίας και ορεινός αγώνας) που αναδεικνύει τα μοναδικά μονοπάτια της Κνωσού και του Γιούχτα.

2.4 Τοπική οικονομία και απασχόληση

2.4.1 Διάρθρωση οικονομίας

Στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων ο αριθμός των απασχολούμενων ανέρχεται σε 5.976 άτομα. Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την κατανομή των απασχολούμενων ανά τομέα οικονομίας (Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τριτογενής) όπως αυτή διαμορφώνεται από την επεξεργασία των στοιχείων της απογραφής του 2021.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 35: Κατανομή απασχολούμενων ανά τομέα απασχόλησης

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧ/ΝΩΝ	1-ΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	2-ΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	3-ΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	% 1-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	% 2-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ	% 3-ΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	5.976	1.770	838	3.362	29,62%	14,02%	56,26%
Π.Ε. Ηρακλείου	124.040	16.025	16.470	91.541	12,92%	13,28%	73,80%
Περιφέρεια Κρήτης	256.982	37.446	32.115	187.420	14,57%	12,50%	72,93%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

2.4.1.1 Ο πρωτογενής τομέας

Η διάρθρωση της οικονομίας του Δήμου ως προς την κύρια απασχόληση, στηρίζεται κυρίως στον τριτογενή τομέα. Όμως θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι ο πρωτογενής τομέας αποτελεί συμπληρωματική δραστηριότητα σε πολύ υψηλό ποσοστό, δεδομένου ότι σχεδόν το σύνολο των ντόπιων κατοίκων, διαθέτουν αγροτική εκμετάλλευση από τις οποίες παράγονται προϊόντα και εισόδημα. Πιο συγκεκριμένα, ο πρωτογενής τομέας έχει περισσότερους από 1.700 απασχολούμενους, συγκεντρώνοντας σχεδόν το 30% του συνόλου των απασχολούμενων του Δήμου. Το ποσοστό αυτό είναι σημαντικά αυξημένο σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου (12,92%) και της Περιφέρειας Κρήτης (14,57%).

Ανησυχητική είναι η εξέλιξη της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα κατά τα έτη 2001-2021. Στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων το ποσοστό της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα κατά την περίοδο 2001-2011 μειώθηκε κατά 52,62%, ενώ κατά την περίοδο 2011-2021 η μείωση ήταν περίπου της τάξης του 6%.

Η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα συνδέεται και με την διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης των αγροτικών περιοχών, ένα φαινόμενο που αφορά όχι μόνο τον Δήμο αλλά και όλες τις αγροτικές περιοχές της Ελλάδας. Επιπλέον, η μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα συνδέεται και με τη μείωση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές και τη μετακίνησή του σε αστικά κέντρα όπου υπάρχουν περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης και καλύτερη ποιότητα ζωής. Ένα μεγάλο ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού έχει στραφεί στην πολυαπασχόληση. Η στροφή, όμως, αυτή στην πολυαπασχόληση πρέπει να συνδεθεί με τη διατήρηση του πληθυσμού στην αγροτική ύπαιθρο. Η απόκτηση ενός συγκρίσιμου οικογενειακού εισοδήματος με εκείνο των αστικών εισοδημάτων παίζει καθοριστικό ρόλο στη διατήρηση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών.

Βασικά χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα του Δήμου αποτελούν τα ποιοτικά αγροτικά προϊόντα, πολλές φορές άμεσα συνδεδεμένα με την ιστορική πορεία και την πολιτισμική ταυτότητα της περιοχής. Η εξάρτηση από παραδοσιακά πρότυπα και καλλιέργειες, το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, η ελλιπής ενημέρωση και στήριξη του αγροτικού πληθυσμού, η έλλειψη ικανού δικτύου προβολής και διανομής των αγροτικών προϊόντων, τα υψηλά κόστη παραγωγής και η διαρθρωτική υστέρηση με ατελείς υποδομές και σε μεγάλο βαθμό παρωχημένα παραγωγικά συστήματα συχνά οδηγούν σε χαμηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα. Επιπλέον, η μονομερής εξάρτηση από τον τουρισμό, σε συνδυασμό με την ηλικιακή γήρανση του αγροτικού πληθυσμού συμβάλει σταδιακά στη φθίνουσα γεωργική δραστηριότητα και τη μείωση των

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, ενώ ταυτόχρονα παρατηρείται και η απουσία μηχανισμών σύνδεσης των τοπικών προϊόντων με την τοπική τουριστική αγορά.³⁶

Ο μέσος αριθμός απασχολούμενων ανά εκμετάλλευση για την ΠΕ Ηρακλείου ανέρχεται σε 4,13 (170.141 απασχολούμενοι σε 41.162 εκμεταλλεύσεις), αριθμός που είναι μεγαλύτερος από τον μέσο της Περιφέρειας Κρήτης (3,89 απασχολούμενοι ανά εκμετάλλευση), αλλά σχετικά χαμηλότερος από αυτόν της χώρας (4,21 απασχολούμενοι ανά εκμετάλλευση). Από τους απασχολούμενους αυτούς το 47,13% αφορά σε κατόχους της εκμετάλλευσης ή μέλη του νοικοκυριού τους, γεγονός που επιβεβαιώνει τον οικογενειακό χαρακτήρα των εκμεταλλεύσεων.

Έτσι, συμπεραίνεται ότι οι περισσότερες εκμεταλλεύσεις είναι οικογενειακής μορφής, ενώ παρουσιάζουν σχετικά χαμηλή τεχνολογική υποδομή και παραδοσιακές μορφές οργάνωσης³⁷. Ο μεγάλος αριθμός οικογενειακών εκμεταλλεύσεων μικρής κλίμακας αποτελεί, ένα από τα κυριότερα προβλήματα αφού συνεπάγεται υψηλό κόστος παραγωγής και περιορισμένες δυνατότητες χρήσης νέων τεχνολογιών για βελτιωμένη παραγωγή και απόδοση.

Ο κύριος τύπος καλλιεργειών στην Π.Ε. Ηρακλείου είναι οι δενδρώδεις καλλιέργειες, οι οποίες καταλαμβάνουν το 84% της συνολικής καλλιεργούμενης γης. Οι αμπελώνες συγκεντρώνουν το 7,5% της καλλιεργούμενης γης της Π.Ε. Ηρακλείου για το 2021. Στους αμπελώνες εμπεριέχονται αμπέλια για παραγωγή οίνου, σταφίδας και επιτραπέζιων σταφυλιών.

Πίνακας 36: Γεωργικές εκτάσεις Π.Ε. Ηρακλείου

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ	ΕΚΤΑΣΗ (km ²)
Αροτραίες	89,43
Κηπευτική γη	16,52
Δενδρώδεις	1.060,65
Αμπέλια και σταφιδάμπελα	94,02
Αγρανάπαυση (1 - 5) ετών	46,98
Σύνολο καλλιεργούμενης γεωργικής γης και αγρανάπαυσης	1.307,61

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εκτάσεις και παραγωγή 2021

Οι ελαιώνες είναι η κυρίαρχη δενδρώδεις καλλιέργεια της Π.Ε. Ηρακλείου καταλαμβάνοντας το 39% της συνολικής της έκτασης και το 79,5% της καλλιεργούμενης γης της Περιφερειακής Ενότητας. Σημειώνεται ότι το 57% των αμπελώνων είναι ποτιστικοί, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τις δενδρώδεις καλλιέργειες της Π.Ε. Ηρακλείου ανέρχεται σε 59%. Πέραν των ελαιώνων, οι δενδρώδεις καλλιέργειες που συγκεντρώνουν έκταση άνω του ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου περιορίζονται στις μηλιές, πορτοκαλιές και λεμονιές.

³⁶ Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, Περιφέρεια Κρήτης, Αύγουστος 2022

³⁷ PLANET, Μελέτη κατά την κατάρτιση ενιαίου κειμένου Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Έρευνας και Καινοτομίας της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021 – 2027 - Συνεισφορά στη διαμόρφωση του κειμένου βάσης του τομέα της αγροδιατροφής, Ιούνιος 2020

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 37: Δενδρώδεις καλλιέργειες της Π.Ε. Ηρακλείου

ΔΕΝΔΡΩΔΕΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		ΕΚΤΑΣΗ (km ²)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΕΝΤΡΩΝ
Εσπεριδοειδή	Λεμονιές	1,01	51.258
	Πορτοκαλιές	1,44	70.231
	Μανταρινιές	0,30	28.762
	Λοιπά εσπεριδοειδή	0,03	-
	Σύνολο εσπεριδοειδών	2,76	-
Οπωροφόρα δένδρα	Αχλαδιές	0,79	47.864
	Μηλιές	3,87	97.380
	Ακτινίδια	0,00	390
	Λοιπά οπωροφόρα	0,78	-
	Σύνολο οπωροφόρων	5,45	-
Πυρηνόκαρπα	Ροδακινιές - Νεκταρινιές	0,13	11.952
	Κερασιές	0,03	2.882
	Βερικοκιές	0,19	13.611
	Λοιπά πυρηνόκαρπα	0,06	-
	Σύνολο Πυρηνόκαρπων	0,41	-
Ακρόδρυα	Αμυγδαλιές	0,11	31.746
	Καρυδιές	0,77	32.956
	Καστανιές	0,00	176
	Λοιπά ακρόδρυα	0,09	2.956
	Σύνολο ακρόδρυων	0,97	-
Λοιπά δένδρα σύνολο		11,37	-
Ελαιώνες		1.039,70	19.611.914
Γενικό σύνολο		1.060,65	-

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Εκτάσεις και παραγωγή 2021

Η κτηνοτροφία στην περιφερειακή ενότητα έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Αφορά σε συντριπτικό ποσοστό στην αιγοπροβατοτροφία νομαδικού χαρακτήρα και στην εκτροφή πουλερικών. Οι φυλές των αιγοπροβάτων είναι κυρίως ντόπιες. Εκτεταμένη κτηνοτροφική δραστηριότητα ασκείται κυρίως στο τμήμα του ημιορεινού, ορεινού χώρου της περιοχής παρέμβασης, όπου τα καλλιεργήσιμα εδάφη είναι πολύ περιορισμένα ή είναι χαμηλής παραγωγικότητας. Η προβατοτροφία και αιγοτροφία εν γένει είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές και πρέπει να διατηρηθούν στις περιοχές αυτές επειδή αποτελούν μία από τις σημαντικότερες οικονομικές δραστηριότητες αλλά θα πρέπει να συνδυαστούν με την ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων προκειμένου να καταστούν βιώσιμες.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Το κύριο είδος κτηνοτροφικής δραστηριότητας στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων είναι η εκτροφή αιγοπροβάτων. Αναφορικά με την Π.Ε. Ηρακλείου, το 44,8% των εκτρεφόμενων ζώων είναι πρόβατα, με τις όρνιθες να ακολουθούν με ποσοστό 22,1% και τις αίγες με 12,4%. Τα κουνέλια συγκεντρώνουν ποσοστό 10,6% και οι κυψέλες μελισσών συγκεντρώνουν 9,32%, ενώ τα υπόλοιπα είδη ζώων συνολικά συγκεντρώνουν το 0,79% του συνολικού αριθμού κτηνοτροφικών ζώων.

Πίνακας 38: Στοιχεία κτηνοτροφίας της Π.Ε. Ηρακλείου

ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ
Πρόβατα	746.344
Αίγες	206.278
Όρνιθες	369.102
Χήνες	1.238
Πάπιες	2.030
Γαλοπούλες	2.093
Κουνέλια	176.532
Κυψέλες μελισσών	155.350
Χοίροι	6.466
Ίπποι	97
Όνοι, Ημίονοι	19
Μοσχάρια	62
Βοοειδή	1.144
Σύνολο	1.666.755

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα, 2021

Τα κυρίως εκτρεφόμενα ζώα είναι το **πρόβατο και η κατσίκα**, τα οποία εκμεταλλεύονται τη φτωχή βλάστηση και είναι προσαρμοσμένα στο ανάγλυφο της περιοχής. Εκτρέφονται κυρίως ως κοπαδιάρικα και λιγότερο ως νομαδικά και οικόσιτα. Οφείλουμε να αναφέρουμε όμως ότι η υπερβόσκηση, απόρροια εσφαλμένων πρακτικών των κτηνοτρόφων, έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση του περιβάλλοντος - των βοσκοτόπων μέχρι σταδίου **ερημοποίησης** σε κάποιες των περιπτώσεων. Επίσης θα πρέπει να αναφερθεί η εσφαλμένη ανταγωνιστικότητα μεταξύ των δύο παραγωγικών κλάδων της γεωργίας και της κτηνοτροφίας σε αντίθεση με την υγιή συνέργεια και συμπληρωματικότητα που θα έπρεπε να έχουν μεταξύ τους. Η εκτροφή **βοοειδών** για παραγωγή κρέατος είναι πολύ μικρή και απαντάται κυρίως στις πεδινές περιοχές του Δήμου λόγω των περισσότερων ευνοϊκών για αυτά εδαφοκλιματικών συνθηκών. Η **πτηνοτροφία** δεν είναι αρκετά αναπτυγμένη στην περιοχή. Κυρίως εκτρέφονται όρνιθες τόσο για παραγωγή κρέατος όσο και για αυγοπαραγωγή. Όσον αφορά στη **χοιροτροφία**, υπάρχει μικρός αριθμός χοιροτροφικών μονάδων υποτυπώδους υποδομής. Μεγάλος αριθμός ζώων εκτρέφεται μεμονωμένα από τα αγροτικά νοικοκυριά.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

2.4.1.2 Οδευτερογενήστομέας

Ο δευτερογενής τομέας είναι ο λιγότερο αναπτυγμένος από τους τρεις παραγωγικούς τομείς της οικονομίας του Δήμου. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας απασχολεί περίπου 838 άτομα, δηλαδή περίπου το 14% των απασχολούμενων του Δήμου. Το εν λόγω ποσοστό είναι παρόμοιο με αυτά της Π.Ε. Ηρακλείου (13,28%) και της Περιφέρειας Κρήτης (12,50%).

Οι κυριότερες δραστηριότητες του δευτερογενούς τομέα θεωρούνται οι επιχειρήσεις τυποποίησης και μεταποίησης προϊόντων που σχετίζονται με το αμπέλι (οίνος, ρακή, σταφίδα, κ.α.) και την ελιά.

Πίνακας 39: Εγκεκριμένες εγκαταστάσεις του Δήμου

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΠΛΗΘΟΣ
Τυποποίησης ελαιόλαδου ³⁸	6
Παραγωγής γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων ³⁹	3
Παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας ⁴⁰	1
Τεμαχισμού, παραγωγής κιμά & παρασκευασμάτων κρέατος ⁴¹	1
Οινοποιεία ⁴²	7
Σύνολο	11

Από το 2006 στην περιοχή δραστηριοποιείται το Δίκτυο Οινοποιών Κρήτης (Wines of Crete) και ο κρητικός οινοποιητικός κλάδος μπήκε σε νέα τροχιά ανάπτυξης, ακολουθώντας μια νοοτροπία συνεργασίας και συνεργιών, με σκοπό την τοποθέτηση του σημαντικού αυτού αγροτικού προϊόντος σε υψηλή θέση στην διεθνή αγορά. Οι βασικοί στόχοι του δικτύου είναι από τη μία η προώθηση και αναγνώριση του κρητικού κρασιού, τόσο εντός όσο κι εκτός Ελλάδος, κι από την άλλη, η ανάπτυξη του οινοτουριστικού ρεύματος στην Κρήτη, εκμεταλλευόμενοι μια σειρά «τουριστικών» πλεονεκτημάτων που διαθέτει το νησί. Στη μακρόχρονη πορεία του, το δίκτυο έχει αναπτύξει πλήθος δράσεων για την επίτευξη των παραπάνω στόχων (είτε μέσω ίδιων πόρων ή μέσω εθνικών και ευρωπαϊκών κονδυλίων), όπως παραγωγή κοινών φυλλαδίων, εντύπων και χαρτών, παραγωγή οπτικοακουστικού υλικού, ανάπτυξη διαδικτυακής πύλης και εφαρμογών για έξυπνα τηλέφωνα, χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, δράσεις κατάρτισης και ενημέρωσης καταναλωτών και επαγγελματιών, οργάνωση και συμμετοχή σε εκθέσεις τουρισμού, σήμανση και χάραξη οινικών διαδρομών, χάρτες επισκέψιμων οινοποιείων κ.α. Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων λειτουργούν 7 από τα 36 μέλη του δικτύου, δηλαδή περίπου το 20%, το οποίο αντικατοπτρίζει τη δυναμική του Δήμου στον οινοποιητικό κλάδο της Κρήτης.

Τα κυριότερα πρωτογενή προϊόντα της κτηνοτροφικής δραστηριότητας της Π.Ε. Ηρακλείου είναι η παραγωγή γάλακτος για την ανθρώπινη κατανάλωση, καθώς το 2021 παράχθηκαν 68 χιλιάδες τόνοι

³⁸Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Κατάλογος εγκεκριμένων εγκαταστάσεων τυποποίησης ελαιόλαδου 2023

³⁹ΕΦΕΤ, Κατάλογος εγκεκριμένων εγκαταστάσεων παραγωγής γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων

⁴⁰ΕΦΕΤ, Κατάλογος εγκεκριμένων εγκαταστάσεων παραγωγής προϊόντων με βάση το κρέας

⁴¹ΕΦΕΤ, Κατάλογος Εγκεκριμένων εγκαταστάσεων τεμαχισμού, παραγωγής κιμά & παρασκευασμάτων κρέατος 2018

⁴²<https://www.winesofcrete.gr>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

γάλακτος εκ των οποίων περίπου το 70% προέρχεται από πρόβατα. Αναφορικά με την παραγωγή κρέατος, στην Π.Ε. Ηρακλείου συνολικά παράχθηκαν 2.035 τόνοι, εκ των οποίων το 23,8% προερχόταν από κουνέλια, το 18,7% από αρνιά, το 17,3% από μοσχάρια και το 15,3% από πουλερικά. Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά το 2021 παράχθηκαν επίσης περίπου 30 εκατομμύρια αυγά και 1.800 τόνοι μέλι.

Πίνακας 40: Παραγωγή πρωτογενών κτηνοτροφικών προϊόντων της Π.Ε. Ηρακλείου

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	ΤΟΝΟΙ
Γάλα βοοειδών	97
Γάλα προβάτων	47.297
Γάλα αιγών	20.613
Γενικό σύνολο γάλακτος για ανθρώπινη κατανάλωση	68.006
Μοσχάρια κάτω του έτους	12
Μοσχάρια 1-2 ετών	341
Δαμάλια και βόδια	2
Αρνιά	381
Ζυγούρια και πρόβατα	166
Κατσίκια	90
Βιτούλια και αίγες	43
Χοιρίδια	17
Χοίροι	185
Πουλερικά	312
Κουνέλια	485
Σύνολο κρέατος	2.035
Δέρματα νωπά (τεμάχια)	66
Αυγά (χιλιάδες τεμάχια)	29.614
Μαλλιά προβάτων	198
Τρίχες αιγών	52
Μέλι	1.834
Κερί	183

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα, 2021

Αναφορικά με την παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων, αυτά περιορίστηκαν στα γαλακτοκομικά προϊόντα και συγκεκριμένα στην παραγωγή σκληρού ή μαλακού τυριού, βουτύρου και μυζήθρας. Το 88% της εν λόγω παραγωγής ανήκει στα τυροκομικά προϊόντα.

Προϊόντα ΠΟΠ στην περιοχή παρέμβασης είναι το ελαιόλαδο, παραγόμενο από ελαιώνες στις περιοχές Αρχανών (ΦΕΚ 575/2-08-93) και Πεζών (ΦΕΚ 574/2-8-93), η γραβιέρα (ΦΕΚ 16/14-01-94) και η ξινομυζήθρα (ΦΕΚ 18/14-01-94) Κρήτης, τα οποία παράγονται μόνο από αιγοπρόβειο γάλα. Χαρακτηρίζονται για την άριστη γεύση τους και καταναλώνονται στην ελληνική και ευρωπαϊκή αγορά. Προϊόντα ΟΠΑΠ είναι οι ποικιλίες αμπελιού κοτσιφάλι, μαντιλάρι και βιλάνα στα Πεζά.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 41: Παραγωγή δευτερογενών κτηνοτροφικών προϊόντων της Π.Ε. Ηρακλείου

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ		ΤΟΝΟΙ
Τυρί	Μαλακό	1.996
	Σκληρό	831
Βούτυρο νωπό		29
Μυζήθρα		361
Σύνολο		3.217

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Κτηνοτροφία και Κτηνοτροφικά Προϊόντα, 2021

2.4.1.3 Οτριογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας το 2021 απασχολούσε πάνω από 3,3 χιλιάδες άτομα, δηλαδή το 56,26% του πληθυσμού του Δήμου. Το ποσοστό των απασχολούμενων του τριτογενή τομέα είναι μειωμένο από τα αντίστοιχα της Π.Ε. Ηρακλείου (73,80%) και της Περιφέρειας Κρήτης (72,93%). Αυτό αποδεικνύει τον ορεινό χαρακτήρα της περιοχής και την εξάρτηση των κατοίκων του Δήμου από την αγροτική παραγωγή.

Η κυρίαρχη δραστηριότητα του τριτογενούς τομέα στον Δήμο θεωρείται το εμπόριο, καθώς εξυπηρετεί τις κύριες ανάγκες του ντόπιου πληθυσμού σε καταναλωτικά αγαθά πρώτης ανάγκης, είδη ένδυσης, οικοδομικά υλικά, ζωοτροφές κ.α.

Δεδομένου του πλούσιου πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου, ο τουρισμός συνεχώς συνεισφέρει όλο και περισσότερο στην τοπική οικονομία, ενισχύοντας έμμεσα τις τοπικές εμπορικές επιχειρήσεις και την αγροτική παραγωγή. Ο Δήμος λόγω του αγροτικού του χαρακτήρα ενδείκνυται για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός και ο ορειβατικός τουρισμός. Σημειώνεται δε, ότι μέσω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, έχουν δημιουργηθεί αρκετές επιχειρήσεις στην περιοχή που αναβαθμίζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων του Δήμου.

Πίνακας 42: Στοιχεία διανυκτερεύσεων και αφίξεων στον Δήμο Αρχανών - Αστερουσίων

ΕΤΗ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ
2023 ⁴³	4.453	26.304	52,20%
2022 ⁴⁴	4.480	28.194	48,40%
2021 ⁴⁵	1.692	8.208	33,90%
2020	334	1.088	8,70%
2019	1.575	9.538	28,60%

⁴³ Συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία των Δήμων Βιάννου και Γόρτυνας

⁴⁴ Συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία των Δήμων Βιάννου και Γόρτυνας

⁴⁵ Συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία των Δήμων Μινώα Πεδιάδας και Γόρτυνας

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Στοιχεία τουρισμού, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

2.4.2 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός

Ο όρος «οικονομικά ενεργός πληθυσμός» αναφέρεται στο άθροισμα των ατόμων μιας περιοχής που εργάζονται (απασχολούμενοι) ή αναζητούν εργασία. Στον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός, ως ποσοστό του συνολικού μόνιμου πληθυσμού ανέρχεται σε 41,98%, ποσοστό μικρότερο από το αντίστοιχο σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου (46,40%) και Περιφέρειας Κρήτης (46,36%).

Πίνακας 43: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός του Δήμου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ	% ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	16.073	6.747	9.329	41,98%
Π.Ε. Ηρακλείου	305.016	141.531	163.487	46,40%
Περιφέρεια Κρήτης	624.410	289.466	334.948	46,36%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

2.4.3 Απασχόληση

Όσον αφορά τους απασχολούμενους του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, το ποσοστό των απασχολούμενων ως ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανέρχεται σε 88,57%. Το ποσοστό αυτό είναι παραπλήσιο με τα αντίστοιχα σε επίπεδο Π.Ε. Ηρακλείου (87,64%) και Περιφέρειας Κρήτης (88,78%).

Πίνακας 44: Απασχολούμενοι του Δήμου

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΩΝ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	% ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	6.747	5.976	88,57%
Π.Ε. Ηρακλείου	141.531	124.040	87,64%
Περιφέρεια Κρήτης	289.466	256.982	88,78%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασίαστοιχείων

2.4.4 Ανεργία

Κατά την απογραφή του 2021, το ποσοστό της ανεργίας του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, ανερχόταν σε 11,49% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Το εν λόγω ποσοστόκινείται σε κοντινά επίπεδα με τα αντίστοιχα ποσοστά της Π.Ε. Ηρακλείου (12,36%) και της Περιφέρειας Κρήτης (11,22%).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 45: Άνεργοι του Δήμου

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΝΕΡΓΩΝ	ΑΝΕΡΓΟΙ	% ΑΝΕΡΓΩΝ
Δήμος Αρχανών - Αστερουσίων	6.747	775	11,49%
Π.Ε. Ηρακλείου	141.531	17.493	12,36%
Περιφέρεια Κρήτης	289.466	32.482	11,22%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Αναφορικά με το φύλο των ανέργων στον Δήμο, το 53,55% των ανέργων είναι άνδρες, ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο από το αντίστοιχο της ΠΕ Ηρακλείου (52,53%) και της περιφέρειας (52,54%).

Πίνακας 46: Άνεργοι κατά φύλο

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΝΕΡΓΟΙ	ΑΡΡΕΝΕΣ	%	ΘΗΛΕΙΣ	%
Δήμος Μαλεβιζίου	775	415	53,55%	356	45,94%
Π.Ε. Ηρακλείου	17.493	9.189	52,53%	8.307	47,49%
Περιφέρεια Κρήτης	32.482	17.067	52,54%	15.417	47,46%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2021, Ιδία επεξεργασία στοιχείων

Εξετάζοντας τα στοιχεία ανεργίας της ΔΥΠΑ προκύπτει ότι στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται σημαντικά προβλήματα στην εύρεση εργασίας, επιδεινώνοντας τη θέση διάφορων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Στην Κρήτη διαπιστώνονται έντονες διακυμάνσεις στα ποσοστά μεταξύ τις θερινής και της χειμερινής περιόδου, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ανεργία στο νησί είναι κυρίως ένα εποχικό φαινόμενο που σχετίζεται με την απασχόληση σε επαγγέλματα του τουρισμού και της εφοδιαστικής αλυσίδας εξυπηρέτησης επιχειρήσεων, οι οποίες συνδέονται με τον τουρισμό.

Οι γυναίκες πλήττονται από την ανεργία περισσότερο από τους άντρες. Το ίδιο συμβαίνει τόσο στην Ελλάδα (σε μεγαλύτερο βαθμό) όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (σε πολύ μικρότερο βαθμό). Αξίζει παρ' όλα αυτά να τονιστεί το γεγονός ότι οι κοινωνικό-οικονομικές αλλαγές φαίνεται να επηρεάζουν εντονότερα τις γυναίκες απ' ό,τι τους άντρες.

Πιο συγκεκριμένα, την τελευταία πενταετία οι άνεργοι της Περιφέρειας Κρήτης έχουν αυξηθεί κατά 4,92%. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι άνεργοι των ηλικιακών ομάδων 15-29 και 55+ ετών έχουν μειωθεί πάνω από 30% την τελευταία πενταετία, ωστόσο παρατηρείται αύξηση άνω του 10%σ τον αριθμό των ανέργων που λαμβάνουν επίδομα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 47: Στοιχεία ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΙΑΝ-2020	ΙΑΝ-2025	ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΑΝΕΡΓΟΙ	75.066	78.756	4,92%
Εκ των οποίων λαμβάνουν επίδομα	39.433	44.137	11,93%
Εκ των οποίων μακροχρόνια άνεργοι	17.705	17.644	-0,34%
Εκ των οποίων γυναίκες	48.602	26.451	-45,58%
Εκ των οποίων έως 29 ετών	15.218	9.318	-38,77%
Εκ των οποίων άνω των 55 ετών	11.391	7.960	-30,12%
Εκ των οποίων απόφοιτοι το πολύ Β/θμίας	67.558	38.615	-42,84%

Πηγή: ΔΥΠΑ, Στοιχεία ανέργων και επιδοτούμενων, Ιανουάριος 2020 & Ιανουάριος 2025

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, την τελευταία τετραετία παρατηρείται μείωση του αριθμού των ανέργων. Αξιοσημείωτο είναι όμως ότι, σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2020, ο αριθμός των ανέργων τον αντίστοιχο μήνα του 2025 καταγράφεται υψηλότερος κατά περίπου 5%. Ωστόσο, σε μακροχρόνια βάση, παρατηρείται σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τα έτη πριν το 2020. Συνολικά, τα δεδομένα δείχνουν ότι, αν και υπάρχει κάποια βελτίωση από το 2021 και έπειτα, το επίπεδο της ανεργίας παραμένει υψηλότερο από αυτό της περιόδου 2017–2020.

Πίνακας 48: Στοιχεία ανεργίας της Περιφέρειας Κρήτης για τα έτη 2017-2024

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ
Ιανουάριος 2025	78.756
Ιανουάριος 2024	81.286
Ιανουάριος 2023	82.555
Ιανουάριος 2022	82.177
Ιανουάριος 2021	82.657
Ιανουάριος 2020	75.066
Ιανουάριος 2019	51.032
Ιανουάριος 2018	36.286

Πηγή: ΔΥΠΑ, Στοιχεία ανέργων και επιδοτούμενων

2.5 Διοικητική ικανότητα του Δήμου

2.5.1 Όργανα διοίκησης

2.5.1.1 Διοικητική Δομή Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

Το σύστημα διοίκησης του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, ως οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού, διέπεται από τις διατάξεις του Νόμου 3852/2010 (ΦΕΚ 87Α΄ - Πρόγραμμα Καλλικράτης), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (σημαντικότερες τροποποιητικές διατάξεις: ν.4555/2018 «Πρόγραμμα Κλεισθένης Ι», ν.4804/2021, ν.5056/2023).

Ο Δήμος διοικείται από το Δημοτικό Συμβούλιο, την Δημοτική Επιτροπή και τον Δήμαρχο. Επίσης, τα όργανα σε επίπεδο δημοτικών κοινοτήτων είναι ο πρόεδρος της κοινότητας για κοινότητες έως 200 κατοίκους ή το συμβούλιο και ο πρόεδρος του συμβουλίου της κοινότητας για κοινότητες μεγαλύτερες των 200 κατοίκων. Ο Δήμαρχος και οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι των δημοτικών κοινοτήτων και οι πρόεδροι των δημοτικών κοινοτήτων εκλέγονται κάθε πέντε (5) έτη με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Η δημοτική αρχή του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίωνπου αναδείχτηκε στις δημοτικές εκλογές της 8^{ης} Οκτωβρίου 2023 εγκαταστάθηκε την 01/01/2024 και η θητεία της λήγει την 31/12/2028.

2.5.1.1.1 Δημοτικό Συμβούλιο

Σύμφωνα με το άρθρο 65 του ν. 3852/2010, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν το δήμο, εκτός από εκείνα που ανήκουν εκ του νόμου στην αρμοδιότητα του δημάρχου ή άλλου οργάνου του δήμου ή το ίδιο το δημοτικό συμβούλιο μεταβίβασε σε επιτροπή του.

Το δημοτικό συμβούλιο εκφράζει τις θέσεις του σε θέματα τοπικού ενδιαφέροντος και γνωμοδοτεί όποτε δημόσιες Αρχές ή αρμόδια όργανα ζητούν τη γνώμη του.

Ορίζει τους φόρους, τα τέλη, τα δικαιώματα και τις εισφορές.

Καταρτίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του τον κανονισμό λειτουργίας του, με βάση τον πρότυπο κανονισμό του άρθρου 67 του ν. 3852/2010. Αν δεν έχει θεσπισθεί κανονισμός λειτουργίας από το δημοτικό συμβούλιο, τότε ισχύει ο εν λόγω πρότυπος κανονισμός.

Ένα (1) μήνα πριν από τη διενέργεια των εκλογών και μέχρι την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, το δημοτικό συμβούλιο αποφασίζει μόνο για θέματα που αναφέρονται σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, καθώς και για θέματα που αφορούν στην υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων έργων.

Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην Δημοτική Επιτροπή αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό της.

2.5.1.1.2 Δήμαρχος

Σύμφωνα με το άρθρο 58 του ν. 3852/2010, ο Δήμαρχος υπηρετεί τα τοπικά συμφέροντα, κατευθύνει τις δράσεις του Δήμου για την υλοποίηση του σχεδίου ανάπτυξης, διασφαλίζει την ενότητα της τοπικής κοινωνίας και ασκεί τα καθήκοντά του με γνώμονα τις αρχές της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Ειδικότερα, ο Δήμαρχος:

- Εκπροσωπεί το δήμο στα δικαστήρια και σε κάθε δημόσια αρχή.
- Εκτελεί τις αποφάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, της Δημοτικής Επιτροπής. Η μη εκτέλεση των αποφάσεων αυτών συνιστά σοβαρή πειθαρχική παράβαση καθήκοντος.
- Ορίζει τους αντιδημάρχους, συγκαλεί και προεδρεύει της Δημοτικής Επιτροπής και συντονίζει την υλοποίηση των αποφάσεών της.
- Είναι προϊστάμενος των υπηρεσιών του Δήμου. Ως προϊστάμενος όλου του προσωπικού του Δήμου εκδίδει τις πράξεις που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις για τον διορισμό, τις κάθε είδους υπηρεσιακές μεταβολές και την άσκηση του πειθαρχικού ελέγχου.
- Αποφασίζει για την έγκριση των δαπανών και τη διάθεση όλων των εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό πιστώσεων, συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων που εγγράφονται σε αυτόν με αναμόρφωση, με την έκδοση της σχετικής απόφασης ανάληψης υποχρέωσης. Για την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής δεν απαιτείται προηγούμενη απόφαση συλλογικού οργάνου, εκτός αν αυτή είναι απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η απαιτούμενη εξειδίκευση της πίστωσης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, πριν από την απόφαση του Δημάρχου, προηγείται απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής για μέρος ή το σύνολο των πιστώσεων που χρήζουν εξειδίκευσης. Εξειδικευμένη θεωρείται η πίστωση, όταν κατονομάζεται ρητά η συγκεκριμένη δαπάνη για την οποία προορίζεται και προσδιορίζεται στο αναλυτικότερο δυνατό επίπεδο κωδικοποίησης του προϋπολογισμού.
- Υπογράφει τις συμβάσεις που συνάπτει ο Δήμος.
- Εκδίδει τις άδειες που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες του Δήμου.
- Εκδίδει πιστοποιητικά προσωπικής και οικογενειακής κατάστασης των δημοτών, καθώς και τις βεβαιώσεις μόνιμης κατοικίας.
- Συνιστά ομάδες εργασίας και ομάδες διοίκησης έργου από μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, υπαλλήλους του Δήμου, υπαλλήλους του δημόσιου τομέα ή ιδιώτες για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων του Δήμου, καθορίζοντας τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους.
- Μπορεί να αναθέτει, χωρίς αμοιβή, την εποπτεία και το συντονισμό συγκεκριμένων δράσεων του Δήμου σε μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου.

2.5.1.1.3 Αντιδήμαρχοι και Εντεταλμένοι Σύμβουλοι

Σύμφωνα με το άρθρο 59 του ν. 3852/2010 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 68 του ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι») και το άρθρο 3 του ν. 5056/2023, τον Δήμαρχο επικουρούν οι Αντιδήμαρχοι που ορίζει ο Δήμαρχος και στους οποίους μεταβιβάζει την άσκηση αρμοδιοτήτων καθ' ύλην. Στους αντιδημάρχους, εκτός των καθ' ύλην αρμοδιοτήτων, ο Δήμαρχος δύναται να μεταβιβάζει και κατά τόπο αρμοδιότητες που αφορούν και ασκούνται στα όρια συγκεκριμένης δημοτικής ενότητας και ιδίως:

- την ευθύνη της λειτουργίας των δημοτικών υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένες στη δημοτική ενότητα,

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- την παρακολούθηση της εξέλιξης των έργων και των εργασιών που εκτελούνται στη δημοτική ενότητα,
- τη μέριμνα για τη διατήρηση του εξοπλισμού, που βρίσκεται στη δημοτική ενότητα, σε κατάσταση καλής λειτουργίας,
- την υπογραφή, με εξουσιοδότηση του δημάρχου, βεβαιώσεων, πιστοποιητικών και λοιπών διοικητικών εγγράφων, που εκδίδονται από τις δημοτικές υπηρεσίες που λειτουργούν στα όρια της δημοτικής ενότητας και
- τη συνεργασία με τους προέδρους των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων και τους προέδρους των δημοτικών κοινοτήτων για την επίλυση των προβλημάτων τους.

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 850/9885/30.05.2025 απόφαση Δημάρχου, στον Δήμο Αρχανών- Αστερουσίων έχουν οριστεί οχτώ (8) Αντιδήμαρχοι και τρεις εντεταλμένοι Σύμβουλοι, με θητεία έως 15/07/2026. Οι αρμοδιότητές τους αναλύονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ/ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
Έμμισθος Αντιδήμαρχος Διοίκησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Πρόνοιας και Αλληλεγγύης	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών του Γραφείου Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού και του Τμήματος Διοικητικών Υπηρεσιών και των υποκείμενων Γραφείων του της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών καθώς και των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων των καταργούμενων νομικών προσώπων του Δήμου στους τομείς ευθύνης της. (Παιδικών και Βρεφονηπιακών Σταθμών, ΚΑΠΗ, ΚΗΦΗ, ΚΔΑΠ).
Έμμισθος Αντιδήμαρχος Τεχνικών Έργων, Προγραμματισμού και Πολυεποδομικού Σχεδιασμού	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος και των υποκείμενων Τμημάτων και Γραφείων αυτής εκτός του Γραφείου Έργων Πρασίνου, του Γραφείου Κίνησης Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων, του Γραφείου Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων υλικών, του Γραφείου Καθαρισμού Κοινοχρήστων Χώρων και Ειδικών Συνεργειών, του Γραφείου Συντήρησης Πρασίνου, του Γραφείου Πολιτικής Προστασίας και από το Τμήμα Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης το Γραφείο Αγροτικής Παράγωγης και Αλιείας.
Έμμισθος Αντιδήμαρχος Αθλητισμού, Νέας Γενιάς και Καθημερινότητας	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών καθώς και των μεταφερόμενων αρμοδιοτήτων των καταργούμενων νομικών προσώπων του Δήμου στους τομείς ευθύνης του εκτός του Γραφείου Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων καθώς και του Γραφείου Συντήρησης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ/ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
	Υποδομών του Τμήματος καθημερινότητας και συντήρησης υποδομών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος..
Άμισθος Αντιδήμαρχος Πολιτικής Προστασίας και Περιβάλλοντος	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Τμήματος καθημερινότητας και συντήρησης υποδομών του Γραφείου Πολιτικής Προστασίας, καθώς και της διαχείρισης των επιπτώσεων του σεισμού της 27ης Σεπτεμβρίου 2021.
Έμμισθος Αντιδήμαρχος Καθαριότητας, Ανακύκλωσης και Πρασίνου	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Τμήματος καθημερινότητας και συντήρησης υποδομών των υποκείμενων Γραφείων αυτής ήτοι του Γραφείου Κίνησης Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων, του Γραφείου Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων υλικών, του Γραφείου Καθαρισμού Κοινοχρήστων Χώρων και Ειδικών Συνεργειών, του Γραφείου Συντήρησης Πρασίνου και του Γραφείου Έργων Πρασίνου του Τμήματος Τεχνικών έργων, Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Μελετών.
Έμμισθος Αντιδήμαρχος Ύδρευσης, Άρδευσης, Αποχέτευσης και Ηλεκτροφωτισμού	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος που αφορά την ύδρευση, την άρδευση και την αποχέτευση ιδίως στον έλεγχο, την συντήρηση, την λειτουργία και την αποκατάσταση βλαβών του μηχανολογικού εξοπλισμού (γεωτρήσεις, δίκτυα άρδευσης-αποχέτευσης, λειτουργία βιολογικών) προκειμένου να υπάρχει συνεχής και αδιάλειπτη λειτουργία αυτών καθώς και των δικτύων ηλεκτροφωτισμού και οδοφωτισμού.
Έμμισθος Αντιδήμαρχος Αγροτικής Ανάπτυξης, Υπαίθρου και Αγροτικής Οδοποιίας	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος του Γραφείου Αγροτικής Παραγωγής και Αλιείας αναφορικά με τον προγραμματισμό και την εκτέλεση σε όλες τις Δημοτικές Κοινότητες του Δήμου της συντήρησης και αποκατάστασης της βατότητας του δημοτικού και αγροτικού δικτύου καθώς και την αρμοδιότητα για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος περισυλλογής, περίθαλψης και διαχείρισης αδέσποτων ζώων.
Άμισθος Αντιδήμαρχος Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών καθώς και των μεταφερόμενων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ/ ΕΝΤΕΤΑΛΜΕΝΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ
	αρμοδιοτήτων των καταργούμενων νομικών προσώπων του Δήμου στους τομείς ευθύνης της.
Άμισθος Εντεταλμένος Δημοτικός Σύμβουλος Οικονομικών	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών του Τμήματος Οικονομικών Υπηρεσιών της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών και των υποκείμενων Γραφείων αυτού.
Άμισθος Εντεταλμένος Δημοτικός Σύμβουλος για θέματα Υγείας	Οργάνωσης, παρακολούθησης, συντονισμού και ελέγχου των λειτουργιών που αφορούν την προαγωγή της Δημόσιας Υγείας και Περίθαλψης καθώς και την καθ' ύλην αρμοδιότητα σύμφωνα την κείμενη νομοθεσία, όπως αυτή κάθε φορά ισχύει, ως εξής: ▪ Την εποπτεία και τον έλεγχο της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Δήμου. ▪ Την καταγραφή αναγκών Κέντρου Υγείας Χάρακα καθώς και των αγροτικών ιατρείων όλου του Δήμου. ▪ Την εποπτεία για την ορθή λειτουργία των ιατρείων καθώς και του εξοπλισμού τους. ▪ Τον συντονισμό, εποπτεία και έλεγχο των προγραμμάτων ΚΗΦΗ και Βοήθεια στο Σπίτι καθώς και όλων των κοινωνικών δομών που λειτουργούν στον Δήμο.
Άμισθος Εντεταλμένος Δημοτικός Σύμβουλος Δημοτικής Περιουσίας	Σύνολο των δράσεων που αφορούν την διαχείριση, την οργάνωση και την αξιοποίηση του συνόλου της δημοτικής περιουσίας του Δήμου.

2.5.1.1.4 Δημοτική Επιτροπή

Σύμφωνα με τάρθρα 63, 72 και 73 του ν. 3852/2010 όπως τροποποιήθηκαν με τάρθρα 31 του ν. 5013/2023 και 9 του ν.5056/2023, καταργούνται η εκτελεστική επιτροπή, η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής και συγκροτείται η Δημοτική Επιτροπή στην οποία μετατίθενται όλες οι αρμοδιότητες των τριών αυτών επιτροπών. Η Δημοτική Επιτροπή του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων αποτελείται από τον πρόεδρο και 6 μέλη εκ των οποίων τα 2 εκλέγονται από τις δημοτικές παρατάξεις της μειοψηφίας. Ως πρόεδρος ορίζεται ο Δήμαρχος ή αντιδήμαρχος που έχει οριστεί από αυτόν. Τα μέλη της Δημοτικής Επιτροπής εκλέγονται από Δημοτικό Συμβούλιο με μυστική ψηφοφορία καθώς επίσης δεν επιτρέπεται να εκλεγεί μέλος της Δημοτικής Επιτροπής ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου.

Πιο συγκεκριμένα, η Δημοτική Επιτροπή σύμφωνα με το άρ. 9 του ν. 5056/2023 αποφασίζει για τα εξής:

- την υποβολή αιτημάτων πρόσληψης του πάσης φύσεως προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των δικηγόρων και νομικών συμβούλων με σχέση έμμισθης εντολής και των συμβασιούχων μίσθωσης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

έργου, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και για την αναγκαιότητα πρόσληψης του προσωπικού των άρθρων 206, 209, 211 του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων [ν. 3584/2007 (Α' 143)] και 36 του ν. 4765/2021 (Α' 6),

- την τροποποίηση του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου συμβάσεων, σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη σε κάθε περίπτωση νομοθεσία, και την έγκριση του πρωτοκόλλου παραλαβής με αιτιολογημένη απόφασή της,
- την έγκριση των όρων και τη σύναψη κάθε είδους προγραμματικών συμβάσεων και συμβάσεων του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Α' 147),
- τη διαγραφή χρεών και την απαλλαγή από προσαυξήσεις μέχρι του ποσού των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, κατά το άρθρο 174 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων [ν. 3463/2006 (Α' 114)],
- την επιστροφή από τον Δήμο αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,
- τη σύναψη χρηματοδοτικών μισθώσεων (leasing) μηχανολογικού εξοπλισμού και οχημάτων του Δήμου,
- τις δωρεές εξοπλισμού, ειδών και οχημάτων σε άλλους δήμους ή κοινωφελείς οργανισμούς.

Οι αρμοδιότητες της Δημοτικής Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 31 του ν. 5013/2023 ορίζονται ως ακολούθως:

- Καταρτίζει και δημοσιεύει με πράξη του Προέδρου της, τον κανονισμό λειτουργίας της.
- Συντάσσει και εισηγείται το σχέδιο του προϋπολογισμού και ελέγχει την πρόοδο υλοποίησής του. Έχει την ευθύνη για την πιστή εκτέλεση του προϋπολογισμού και υποβάλλει ανά τρίμηνο έκθεση προς το Δημοτικό Συμβούλιο, στην οποία παρουσιάζεται η κατάσταση των εσόδων και εξόδων του Δήμου. Η έκθεση αυτή, στην οποία καταχωρούνται και τυχόν παρατηρήσεις της μειοψηφίας, δημοσιεύεται υποχρεωτικά στην ιστοσελίδα του Δήμου.
- Εγκρίνει τον απολογισμό του Δήμου.
- Εισηγείται στο δημοτικό συμβούλιο το πολυετές σχέδιο αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας του Δήμου και έχει την ευθύνη και την αποφασιστική αρμοδιότητα για την υλοποίησή του. Για την ετήσια πρόοδο υλοποίησης του σχεδίου, ο Πρόεδρος της Δημοτικής Επιτροπής ενημερώνει το δημοτικό συμβούλιο, σε ειδική συνεδρίαση, κατά τον μήνα Δεκέμβριο κάθε έτους.
- Αποφασίζει για την κατάρτιση των όρων, τη σύνταξη των διακηρύξεων, τη διεξαγωγή και κατακύρωση κάθε μορφής δημοπρασιών και διαγωνισμών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν σε έργα, μελέτες, προμήθειες και υπηρεσίες, καθώς και τη συγκρότηση των ειδικών επιτροπών διεξαγωγής και αξιολόγησης από μέλη της ή ειδικούς επιστήμονες, υπαλλήλους του Δήμου ή δημόσιους υπαλλήλους.
- Ασκεί τα καθήκοντα αναθέτουσας αρχής κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης των συμβάσεων έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού, πλην των περιπτώσεων της απευθείας ανάθεσης, που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δημάρχου και αποφασίζει για την έγκριση και παραλαβή των πάσης φύσεως μελετών του Δήμου, σύμφωνα με το άρθρο 189 του ν. 4412/2016 (Α' 147). Ειδικά για τις συμβάσεις που υλοποιούνται με σύμπραξη δημοσίου και ιδιωτικού τομέα του ν. 3389/2005 (Α' 232) ασκεί τα καθήκοντα αναθέτουσας αρχής

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

και κατά το στάδιο εκτέλεσης αυτών και αποφασίζει για την τροποποίηση του φυσικού ή/και οικονομικού αντικειμένου τους, κατά τους όρους της σύμβασης σύμπραξης και της, κατά περίπτωση, εφαρμοζόμενης νομοθεσίας.

- Αποφασίζει για την υποβολή προτάσεων εκ μέρους του Δήμου για τη χρηματοδότηση ή επιχορήγηση δράσεων, προγραμμάτων και αντίστοιχων έργων από εθνικούς πόρους, πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή οποιουδήποτε άλλου φορέα και αποφασίζει, όπου απαιτείται, για την αποδοχή χρηματοδότησης ή επιδότησης ή επιχορήγησης πράξεων που εντάσσονται στα πάσης φύσεως αναπτυξιακά προγράμματα ή προγράμματα επιχορήγησης.
- Αποφασίζει για την υποβολή προσφυγών στις διοικητικές αρχές και αποφασίζει για την άσκηση ή μη όλων των ένδικων βοηθημάτων και των ένδικων μέσων, καθώς και για την παραίτηση από αυτά, πλην των περιπτώσεων δικών που αφορούν στον προσδιορισμό ή τη μετατροπή της εργασιακής σχέσης μεταξύ εργαζομένων και του Δήμου, στις οποίες η άσκηση ενδίκων μέσων είναι υποχρεωτική. Επίσης, αποφασίζει τον συμβιβασμό ή την κατάργηση δίκης που έχει αντικείμενο ποσό έως εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, πλέον ΦΠΑ. Όταν το αντικείμενο της δίκης είναι άνω του ποσού αυτού, τότε εισηγείται τη λήψη απόφασης από το Δημοτικό Συμβούλιο. Δεν επιτρέπεται συμβιβασμός ή κατάργηση δίκης για απαιτήσεις μισθών, επιδομάτων, αποζημιώσεων, εξόδων παράστασης, εξόδων κίνησης και γενικά μισθολογικών παροχών οποιασδήποτε μορφής, εξαιρουμένων εκείνων για τις οποίες το νομικό ζήτημα έχει επιλυθεί με απόφαση ανώτατου δικαστηρίου. Η απόφαση της Δημοτικής Επιτροπής για τις περιπτώσεις των προηγούμενων εδαφίων, πλην αυτών που αφορούν στον προσδιορισμό ή τη μετατροπή της εργασιακής σχέσης κατά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο, λαμβάνεται ύστερα από γνωμοδότηση δικηγόρου, η έλλειψη της οποίας συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής απόφασης. Η παρούσα ρύθμιση ισχύει και όταν η αρμοδιότητα ασκείται από το Δημοτικό Συμβούλιο.
- Αποφασίζει για:
 - Τη μετακίνηση και την έγκριση της αποζημίωσης των δαπανών μετακίνησης του Δημάρχου, των αντιδημάρχων και των δημοτικών συμβούλων, εκτός της έδρας του Δήμου για εκτέλεση υπηρεσίας. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις επιτρέπεται να μετακινηθεί εκτός έδρας ο Δήμαρχος, ο Αντιδήμαρχος ή μέλος του δημοτικού συμβουλίου χωρίς προηγούμενη απόφαση της οικονομικής επιτροπής. Στις περιπτώσεις αυτές, η επιτροπή αποφασίζει στην αμέσως επόμενη συνεδρίασή της, αν η μετακίνηση ήταν επιβεβλημένη ή όχι.
 - Την καταβολή εξόδων κίνησης και ημερήσιας αποζημίωσης σε ιδιώτες μέλη επιτροπών ή ομάδων εργασίας ή ομάδων διοίκησης έργου, που συγκροτούνται από την Δημοτική Επιτροπή ή τον Δήμαρχο, για μετακινήσεις στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, οι οποίες γίνονται για εκτέλεση υπηρεσίας, σχετικής με το έργο τους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υποπαρ. Δ.9 του ν. 4336/2015 (Α' 94).
- Αξιολογεί και μελετά την ανάγκη σύναψης δανείων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διαπραγματεύεται με αυτά τον καθορισμό των όρων δανειοδότησης και υποβάλλει σχετική εισήγηση προς το Δημοτικό Συμβούλιο.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο τα σχέδια κανονιστικών αποφάσεων του Δήμου, με την επιφύλαξη της περ. βε΄ της παρ. 1B του άρθρου 73, αξιολογεί την υλοποίησή τους και εισηγείται τροποποιήσεις, όπου απαιτούνται. Οι κανονιστικές αποφάσεις αξιολογούνται υποχρεωτικά από την Δημοτικής Επιτροπή κάθε δύο (2) χρόνια, από την έναρξη ισχύος τους.
- Αποφασίζει για την πρόσληψη πληρεξουσίου δικηγόρου και την ανάκληση της πληρεξουσιότητάς του, σε όσους δήμους είτε δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι με μηνιαία αντιμισθία είτε αυτοί που έχουν προσληφθεί δεν έχουν δικαίωμα να παρίστανται σε ανώτατα δικαστήρια. Μπορεί, επίσης, να αναθέτει την παροχή γνωμοδοτήσεων, μόνο εφόσον δεν έχουν προσληφθεί δικηγόροι, με μηνιαία αντιμισθία. Με απόφασή της, είναι δυνατή, κατ' εξαίρεση, η ανάθεση σε δικηγόρο, εξώδικου ή δικαστικού χειρισμού, ανά υπόθεση, ζητημάτων τα οποία έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα συμφέροντα του Δήμου και απαιτούν εξειδικευμένη γνώση ή εμπειρία. Στις περιπτώσεις αυτές η αμοιβή του δικηγόρου ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 281 του ν. 3463/2006 (Α' 114).
- Αποφασίζει για:
 - τη διευκόλυνση οφειλετών για ποσά άνω των εκατόν πενήντα χιλιάδων (150.000) ευρώ, κατά το άρθρο 170 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων,
 - την παραχώρηση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και μέσων προς τις κοινωφελείς επιχειρήσεις, κατά την παρ. 4 του άρθρου 259 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων.
- Αποφασίζει για την αποδοχή κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών προς τον Δήμο.
- Αποφασίζει για την αποδοχή πάσης φύσεως χρηματοδοτήσεων, επιχορηγήσεων, συμπεριλαμβανομένων κατανομών Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, επιδοτήσεων, δωρεών προς τον Δήμο και αποφάσεων ένταξης πράξεων του σε αναπτυξιακά προγράμματα, καθώς και για την παροχή δεσμευτικής εισήγησης αναμόρφωσης του προϋπολογισμού, κατά τη διαδικασία της παρ. 1 του άρθρου έκτου της από 22.8.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α' 161), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4722/2020 (Α' 177).
- Αποφασίζει για το σύνολο των αρμοδιοτήτων του Δήμου που έχουν ανατεθεί με τον ν. 4375/2016 (Α' 51) και την παρ. 10 του άρθρου 14 του ν. 4332/2015 (Α' 76).
- Αποφασίζει την αποδοχή των πάσης φύσεως μελετών που αφορούν σε έργα και παροχές τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, οι οποίες συντάσσονται από την τεχνική υπηρεσία του Δήμου.

2.5.1.1.5 Δημοτική επιτροπή ισότητας

Σύμφωνα με το άρθρο 70Α του ν. 3852/2010 όπως προστέθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4604/2019, σε κάθε δήμο συνιστάται Δημοτική Επιτροπή Ισότητας, η οποία είναι συμβουλευτικό, προς το δημοτικό συμβούλιο, όργανο με τις εξής αρμοδιότητες:

- σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία του δήμου, συμμετέχει και υποστηρίζει την ένταξη της ισότητας των φύλων στις πολιτικές του δήμου, εισηγείται και συμμετέχει στην εκπόνηση σχεδίων δράσης για την ισότητα των φύλων σε τοπικό επίπεδο,

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- διατυπώνει προτάσεις και εισηγείται προς τα αρμόδια όργανα του δήμου, τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής,
- συνεργάζεται με την Περιφερειακή Επιτροπή Ισότητας των Φύλων, τις αρμόδιες, κατά περίπτωση, υπηρεσιακές μονάδες του δήμου και με δομές και συλλογικότητες που δραστηριοποιούνται στο πεδίο της προώθησης θεμάτων ισότητας των φύλων και δικαιωμάτων των γυναικών σε τοπικό επίπεδο,
- συνεργάζεται με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΦ για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

Η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας συγκροτείται με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και αποτελείται από τα εξής μέλη:

- Έναν (1) Αντιδήμαρχο ή εντεταλμένο ή δημοτικό/ή σύμβουλο ως Πρόεδρο.
- Έναν (1) δημοτικό/ή σύμβουλο των λοιπών παρατάξεων του δημοτικού συμβουλίου.
- Έναν (1) υπάλληλο της Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Υπηρεσιακής Μονάδας Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων του δήμου.
- Έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Συλλόγων Γονέων του δήμου.
- Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού επαγγελματικού/εμπορικού συλλόγου ή συνεταιριστικής οργάνωσης.
- Έναν (1) εκπρόσωπο τοπικού γυναικείου/φεμινιστικού συλλόγου/φεμινιστικής οργάνωσης ή μη κυβερνητικής οργάνωσης με δράση στα θέματα της ισότητας των φύλων.
- Δύο (2) εμπειρογνώμονες δημότες με ισότιμη εκπροσώπηση των φύλων.

Η Δημοτική Επιτροπή Ισότητας του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων συστάθηκε με την υπ' αριθμό 202/2024 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου. Δεδομένου ότι η διάρκεια της θητείας της Δημοτικής Επιτροπής Ισότητας ακολουθεί τη θητεία της δημοτικής αρχής, η σύνθεση της Επιτροπής ισότητας τροποποιήθηκε σύμφωνα με την υπ' αριθμό 202/2024 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου. Η επεξεργασία και υλοποίηση σχεδίου δράσης αναφορικά με την προώθηση της ισότητας στην τοπική κοινωνία κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική από τη δημοτική αρχή.

2.5.1.1.6 Συμβούλιο ένταξης μεταναστών & προσφύγων

Σύμφωνα με το άρθρο 78του ν. 3852/2010 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο79 του ν. 4555/2018 (Πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»), σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, ως συμβουλευτικό όργανο του δήμου για την ενίσχυση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων αποτελείται από έντεκα (11) μέλη, τα οποία ορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο. Ως μέλη ορίζονται έξι (6) δημοτικοί σύμβουλοι και πέντε (5) εκπρόσωποι αναγνωρισμένων φορέων συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων, που ορίζονται ως ακολούθως.

Αν υπάρχουν αναγνωρισμένοι φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που, σύμφωνα με το καταστατικό τους, δραστηριοποιούνται στο επίπεδο του δήμου, το δημοτικό συμβούλιο καλεί πέντε (5) από τους φορείς αυτούς να ορίσουν από έναν (1) εκπρόσωπο. Σε περίπτωση που ελλείπουν

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

οι εν λόγω φορείς στο επίπεδο του δήμου ή αυτοί είναι λιγότεροι από πέντε, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον και έναν από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιούνται, σύμφωνα με το καταστατικό τους, στην οικεία περιφέρεια, να ορίσει έναν (1) εκπρόσωπό του. Σε περίπτωση που ελλείπουν τέτοιοι φορείς στην οικεία περιφέρεια ή αν και μετά τον ορισμό του εκπροσώπου τους, δεν συμπληρώνεται ο συνολικός αριθμός των πέντε (5) εκπροσώπων φορέων, το δημοτικό συμβούλιο καλεί επιπλέον την αντιπροσωπευτικότερη δευτεροβάθμια ή ομοσπονδιακού χαρακτήρα οργάνωση συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών ή/και προσφύγων, που δραστηριοποιείται, κατά το καταστατικό της, σε εθνικό επίπεδο, να ορίσει τους υπολειπόμενους εκπροσώπους, μέχρι τη συμπλήρωση του συνολικού αριθμού των πέντε (5) εκπροσώπων. Με την ίδια διαδικασία γίνεται η τυχόν αντικατάσταση ή η αναπλήρωση των μελών του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων, οι οποίοι προέρχονται από τους αναγνωρισμένους φορείς συλλογικής εκπροσώπησης μεταναστών και προσφύγων.

Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων είναι:

- η καταγραφή και η διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες και οι πρόσφυγες, που κατοικούν μόνιμα στην περιφέρεια του οικείου δήμου, ως προς την ένταξή τους στην τοπική κοινωνία, την επαφή τους με δημόσιες αρχές ή τη δημοτική αρχή,
- η υποβολή εισηγήσεων προς το δημοτικό συμβούλιο για την ανάπτυξη τοπικών δράσεων προώθησης της ομαλής κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων και, εν γένει, την επίλυση των προβλημάτων που αυτοί αντιμετωπίζουν, ιδίως μέσω της οργάνωσης συμβουλευτικών υπηρεσιών από τις δημοτικές υπηρεσίες και
- η διοργάνωση, σε συνεργασία με τον οικείο δήμο, εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής του τοπικού πληθυσμού.

Σημειώνεται ότι το Συμβούλιο Ένταξης Μεταναστών και Προσφύγων του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων δεν έχει ακόμη συσταθεί.

2.5.1.2 Οργάνωση Υπηρεσιών Δήμου Αρχανών–Αστερουσίων

Σύμφωνα με την υπ'αρ. 12215/17-10-2011 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης (ΦΕΚ 2551/Β'/7-11-2011), όπως τροποποιήθηκε με τις 2839/ 8-3-2013 (ΦΕΚ 759/Β'/3-4-2013), 10167/16-8-2017 (ΦΕΚ 2980/Β'/30-8-2017), 1445/6-2-2019 (ΦΕΚ 415/Β'/ 14-2-2019) και 13805/2019 (ΦΕΚ 386/Β' /10-02-2020) που αφορούν στον Οργανισμό Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων, οι υφιστάμενες υπηρεσίες του Δήμου διαρθρώνονται από τις παρακάτω οργανικές μονάδες ομαδοποιημένες σε ενότητες συναφούς σκοπού και αντικειμένου:

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Α: Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο	1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου		
	2. Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων		
	3. Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας		
	4. Νομική Υπηρεσία		
	5. Γενικός Γραμματέας		

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

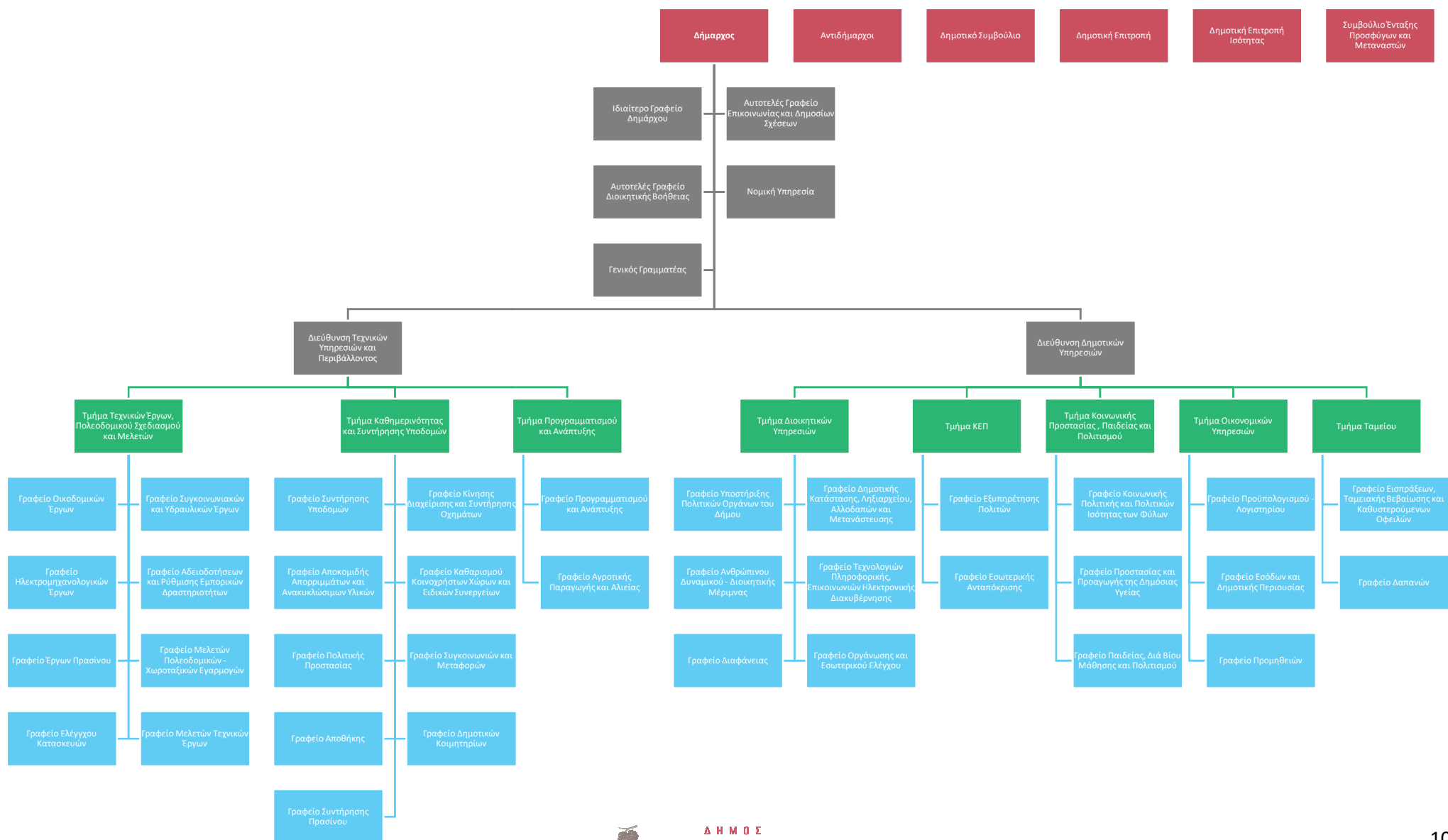
ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Β: Υπηρεσίες υποστήριξης	1. Διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών και περιβάλλοντος	1. Τμήμα Τεχνικών έργων, Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Μελετών	α) Γραφείο Οικοδομικών Έργων
			β) Γραφείο Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών έργων
			γ) Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων
			δ) Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων
			ε) Γραφείο Έργων Πρασίνου
			στ) Γραφείο Μελετών Πολεοδομικών-Χωροταξικών Εφαρμογών
			ζ) Γραφείο Ελέγχου Κατασκευών
			η) Γραφείο Μελετών τεχνικών έργων
		2. Τμήμα καθημερινότητας και συντήρησης υποδομών	α) Γραφείο Συντήρησης Υποδομών
			β) Γραφείο Κίνησης Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων
			γ) Γραφείο Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων υλικών
			δ) Γραφείο Καθαρισμού Κοινοχρήστων Χώρων και Ειδικών Συνεργείων
			ε) Γραφείο Πολιτικής Προστασίας
			στ) Γραφείο Συγκοινωνιών και Μεταφορών
			ζ) Γραφείο Αποθήκης
			η) Γραφείο Δημοτικών Κοιμητηρίων
			θ) Γραφείο Συντήρησης Πρασίνου
		3. Τμήμα, Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης	α) Γραφείο Προγραμματισμού και Ανάπτυξης
			β) Γραφείο Αγροτικής Παραγωγής και Αλιείας
	2. Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών	1. Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών	α) Γραφείο Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου
			β) Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης, Ληξιαρχείου, Αλλοδαπών και Μετανάστευσης
			γ) Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού-Διοικητικής Μέριμνας
			δ) Γραφείο Τεχνολογιών Πληροφορικής, Επικοινωνιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
			ε) Γραφείο Διαφάνειας
			στ) Γραφείο Οργάνωσης και Εσωτερικού ελέγχου
		2. Τμήμα ΚΕΠ	α) Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών
			β) Γραφείο Εσωτερικής Ανταπόκρισης
		3. Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας	α) Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ
		και Πολιτισμού	β) Γραφείο Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας
			γ) Γραφείο Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Πολιτισμού
		4. Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών	α) Γραφείο Προϋπολογισμού-Λογιστηρίου
			β) Γραφείο εσόδων και Δημοτικής περιουσίας
			γ) Γραφείο Προμηθειών
		5. Τμήμα Ταμείου	α) Γραφείο Εισπράξεων, Ταμειακής Βεβαίωσης και Καθυστερούμενων Οφειλών
			β) Γραφείο Δαπανών

Η υφιστάμενη διοικητική διάρθρωση του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων παρουσιάζεται στο παρακάτω οργανόγραμμα.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Οι προβλεπόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών του Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων συνάδουν με τις αρμοδιότητες των ΟΤΑ Α΄ βαθμού, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 75 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114^Α - Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 94 του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87^Α - Πρόγραμμα Καλλικράτης) και τονν. 4555 Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Εμβάθυνση της Δημοκρατίας - Ενίσχυση της Συμμετοχής- Βελτίωση της οικονομικής και αναπτυξιακής λειτουργίας των Ο.Τ.Α.- Πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ Ι», ΦΕΚ: 133/Α΄/19-07-2018

Ειδικότερα, η δημοτική αρχή διευθύνει και ρυθμίζει όλες τις τοπικές υποθέσεις, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αρμοδιότητες του Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων αφορούν τους τομείς:

- Ανάπτυξης
- Περιβάλλοντος
- Ποιότητας Ζωής και Εύρυθμης Λειτουργίας των Πόλεων και των Οικισμών
- Απασχόλησης
- Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης
- Παιδείας, Πολιτισμού και αθλητισμού
- Πολιτικής Προστασίας
- Αγροτικής Ανάπτυξης – Κτηνοτροφίας – Αλιείας.

Επιπλέον, ο Δήμος ασκεί, σε τοπικό επίπεδο, κρατικού χαρακτήρα αρμοδιότητες, οι οποίες του έχουν ανατεθεί για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών, σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία (δημοτολόγιο, ληξιαρχείο, χορήγηση βεβαιώσεων και αδειών κ.λπ.).Ανάλογα με το αντικείμενο και τους σκοπούς τους, οι κεντρικές υπηρεσίες του Δήμου ομαδοποιούνται ως ακολούθως:

- Επιτελικές, με αρμοδιότητα την παροχή επιτελικής υποστήριξης στα συλλογικά όργανα και στις δημοτικές υπηρεσίες, δηλαδή επεξεργασμένων στοιχείων και προτάσεων για τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων.
- Υποστηρικτικές ή οριζόντιες λειτουργίες, με αρμοδιότητες την παροχή διοικητικής, οικονομικής και τεχνικής υποστήριξης σε όλες τις δημοτικές υπηρεσίες και τα όργανα διοίκησης του Δήμου και των Νομικών Προσώπων του (όπως διοίκηση προσωπικού, οικονομική διαχείριση, προμήθειες, διοικητική υποστήριξη, νομική υποστήριξη, υποστήριξη του προγραμματισμού, σχεδιασμός, ανάπτυξη και παραγωγική λειτουργία πληροφοριακών συστημάτων κ.λπ.). Οι δημοτικές υπηρεσίες αυτής της κατηγορίας συμμετέχουν στην αποτύπωση και αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας τους, αλλά και του Δήμου ως οργανισμού συνολικά.
- Κύριες, δηλαδή λειτουργίες μέσω των οποίων ασκούνται οι αρμοδιότητες του Δήμου σε ένα θεματικό τομέα ανάπτυξης (δραστηριότητες αναπτυξιακές, πολιτιστικές, αθλητισμού, προστασίας περιβάλλοντος κ.λπ.). Οι υπηρεσίες του Δήμου που είναι αρμόδιες για κύριες λειτουργίες είναι οι υπηρεσίες που συμμετέχουν στην αποτύπωση και αξιολόγηση της περιοχής του Δήμου, αλλά και στην αποτύπωση και αξιολόγηση της οργάνωσης και λειτουργίας τους. Οι κύριες λειτουργίες ομαδοποιούνται στους ακόλουθους θεματικούς τομείς:

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
- Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
- Τοπική οικονομία και απασχόληση.

Για την άσκηση των ως άνω δραστηριοτήτων από τον Δήμο Αρχανών- Αστερουσίων, λαμβάνονται υπόψη και προωθούνται τα ακόλουθα:

- οι εθνικές, περιφερειακές και ευρωπαϊκές πολιτικές που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες
- η ανάγκη συνεργασίας και συντονισμού με άλλες τοπικές ή δημόσιες αρχές και οργανισμούς, οι οποίοι έχουν την αρμοδιότητα να δρουν και να διαθέτουν πόρους στην Περιφέρεια Κρήτης και στη συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή που ανήκει στα διοικητικά όρια του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων
- η διασφάλιση των διαθέσιμων πόρων για την κάλυψη των ως άνω αρμοδιοτήτων και της αποτελεσματικής χρήσης και ισόρροπης κατανομής τους
- η ανάγκη οργάνωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η επάρκεια, η ποιότητα και αποτελεσματικότητά τους, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των κατοίκων
- η ανάγκη υψηλής ποιότητας περιβαλλοντικής προστασίας και προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και η ανάγκη προώθησης της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής.

2.5.1.2.1 Γενικός Γραμματέας

Ο Γενικός Γραμματέας υποστηρίζει το Δήμαρχο σταδιοικητικά του καθήκοντα υλοποιώντας τις αρμοδιότητες που του εκχωρεί ο Δήμαρχος με απόφασή του. Οιαρμοδιότητες αυτές αφορούν κυρίως στο συντονισμό των δημοτικών υπηρεσιών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται με αποδοτικό τρόπο η αποτελεσματικότητα στην επίτευξη των περιοδικών στόχων και προγραμμάτων που αποφασίζονται από τα πολιτικά όργανα του Δήμου. Ειδικότερα ο Γενικός Γραμματέας:

- Παρέχει οδηγίες, δίνει κατευθύνσεις και, γενικότερα, συντονίζει τις υπηρεσίες του Δήμου κατά την άσκηση του έργου τους, σε συνεργασία με τους αντίστοιχους προϊσταμένους.
- Μεριμνά για την επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των θεμάτων που είναι προς συζήτηση ενώπιον του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημοτικής Επιτροπής σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη ή έχουν ήδη συζητηθεί σε αυτά, καθώς και να τα υποστηρίζει ενώπιον των ανωτέρω οργάνων, εφόσον κρίνεται απαραίτητο από τον Πρόεδρό τους.
- Παρακολουθεί τη διαδικασία εφαρμογής των αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου και της Δημοτικής Επιτροπής από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου, σε συνεργασία με τον Γενικό Διευθυντή.
- Συμμετέχει στις διαδικασίες κατάρτισης του Επιχειρησιακού Σχεδίου και των Ετησίων Προγραμμάτων Δράσης του Δήμου και παρακολουθεί την επίτευξη των περιοδικών στόχων και την υλοποίηση των αντίστοιχων προγραμμάτων που αποφασίζονται από τα πολιτικά όργανα του Δήμου.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Μεριμνά για την έγκαιρη ετοιμασία των περιοδικών απολογισμών δράσης του Δήμου σύμφωνα προς τα αντίστοιχα προγράμματα ή τις συγκεκριμένες αποφάσεις και ενημερώνει σχετικά τη Δημοτική Επιτροπή.
- Οργανώνει κάθε νέα υπηρεσία που δημιουργείται στο Δήμο και μεριμνά για τη συνεχή βελτίωση της αποτελεσματικής δράσης των υπηρεσιών του Δήμου, την προσαρμογή της λειτουργίας τους στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και τη βελτίωση της απόδοσης του στελεχικού δυναμικού και των τεχνικών μέσων του Δήμου.
- Δύναται να συγκαλεί περιοδικά ή κατά περίπτωση Συντονιστικά Συμβούλια στα οποία μετέχουν με εκπροσώπους τους το σύνολο ή μέρος (ανάλογα με ομοιογενή θεματικά αντικείμενα) των υπηρεσιών του Δήμου.
- Παρακολουθεί τις δραστηριότητες των νομικών προσώπων του Δήμου και συνεργάζεται με τις διοικήσεις τους, ώστε να εξασφαλίζεται η εναρμόνιση των αποτελεσμάτων από την δραστηριοποίηση τους προς τους στόχους του Δήμου.
- Υπογράφει τις αποφάσεις χορήγησης αδειών με ή χωρίς αποδοχές και μετακίνησης εκτός έδρας στο εσωτερικό και εξωτερικό των υπαλλήλων του Δήμου.
- Υπογράφει έγγραφα σύμφωνα με τις δικαιοδοσίες που του εκχωρεί ο Δήμαρχος.

2.5.1.2.2 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος

Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος είναι αρμόδια για τη μελέτη, εκτέλεση και συντήρηση των κάθε είδους τεχνικών έργων του Δήμου, με στόχο την έγκαιρη, οικονομική και άριστη από επιστημονικής απόψεως πραγματοποίησή τους. Συγχρόνως η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την εξασφάλιση βελτιωμένων συνθηκών ασφαλούς μετακίνησης και κυκλοφορίας των δημοτών και των οχημάτων τους, καθώς και για τον έλεγχο εγκαταστάσεων, την έκδοση αδειών εγκαταστάσεων και εγκαταστατών κυρίως στον τομέα των μεταφορών, την αδειοδότηση και εποπτεία των εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του Δήμου. Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης στο πλαίσιο της αποστολής της, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων, είναι αρμόδια για την προστασία και αναβάθμιση του τοπικού φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων, καθώς και για τη συντήρηση των χώρων πρασίνου, τη λειτουργία των κοιμητηρίων, των δημοτικών σφαγείων και της ενεργειακής διαχείρισης. Επίσης η Διεύθυνση έχει και την αρμοδιότητα της Πολιτικής Προστασίας στο επίπεδο του Δήμου καθώς και για την εξασφάλιση της αποκομιδής και της μεταφοράς των απορριμμάτων, της χωριστής αποκομιδής και μεταφοράς των ανακυκλώσιμων υλικών, την εξασφάλιση της καθαριότητας των κοινόχρηστων χώρων, καθώς και τη συντήρηση των οχημάτων του Δήμου. Στη Διεύθυνση υπάγονται διοικητικά και τα αποκεντρωμένα Τμήματα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης σε επιμέρους δημοτικές ενότητες, έχει επίσης τις αρμοδιότητες για την προστασία και ανάπτυξη της φυτικής παραγωγής, της ζωικής παραγωγής και της αλιείας στην περιοχή του Δήμου, την υποστήριξη του αγροτικού κόσμου για την βελτίωση των μεθόδων εργασίας και την καλύτερη οργάνωση των αγροτικών μεταλλεύσεων.

Στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος ειδικότερα υπάγονται τα τμήματα Έργων Υποδομής, Καθημερινότητας & Συντήρησης Υποδομών και Προγραμματισμού & Αγροτικής Ανάπτυξης. Κατ' επέκταση

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

τα προαναφερθείσα τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία όπως αυτά παρουσιάζονται στο οργανόγραμμα παραπάνω.

2.5.1.2.3 Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών είναι αρμόδια:

- Για την τήρηση των διαδικασιών και αρχείων που αφορούν την δημοτική κατάσταση και την καταγραφή των ληξιαρχικών γεγονότων στην περιοχή του Δήμου και για τον σχεδιασμό και τον συντονισμό εφαρμογής των πολιτικών, συστημάτων και διαδικασιών που αποσκοπούν στην ορθολογική διοίκηση/διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου.
- Για την γραμματειακή υποστήριξη των πολιτικών οργάνων του Δήμου, τη λειτουργία του κεντρικού πρωτοκόλλου και την παροχή γενικών υπηρεσιών διοικητικής υποστήριξης προς τις δημοτικές υπηρεσίες, για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των καταλλήλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων.
- Για την προώθηση και ρύθμιση ζητημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την προώθηση της Διά Βίου Μάθησης, καθώς και για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς.
- Για την αποτελεσματική τήρηση των οικονομικών προγραμμάτων λειτουργίας του Δήμου, τη σωστή απεικόνιση των οικονομικών πράξεων και τη διαχείριση των εσόδων και δαπανών του, καθώς και τη διασφάλιση και αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας.
- Για την αποτελεσματική διενέργεια όλων των νόμιμων διαδικασιών που απαιτούνται για την προμήθεια υλικών, εξοπλισμού στο πλαίσιο της αποστολής της, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων, διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων.

Στη Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών, ειδικότερα, υπάγονται το Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών, το Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών, το Τμήμα ΚΕΠ, καθώς και το Τμήμα Ταμείου. Τα εν λόγω τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία τα οποία αποτυπώνονται στο παραπάνω οργανόγραμμα.

Τη δεδομένη χρονική στιγμή ο Δήμος είναι σε διαδικασία τροποποίησης του υφιστάμενου ΟΕΥ. Το σχέδιο τροποποίησης του ΟΕΥ έχει εγκριθεί με την υπ' αριθμό 39/2025 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και έχει αποσταλεί στην Αποκεντρωμένη Διεύθυνση Κρήτης για έλεγχο. Σύμφωνα με το σχέδιο τροποποίησης του Οργανισμού Εσωτερικής Υπηρεσίας του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, οι υπηρεσίες του Δήμου θα διαρθρώνονται από τις παρακάτω οργανικές μονάδες ομαδοποιημένες σε ενότητες συναφούς σκοπού και αντικειμένου.

ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ		
	ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ
Α: Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο		1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου	
		2. Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων	
		3. Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας	
		4. Νομική Υπηρεσία	
		5. Γενικός Γραμματέας	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

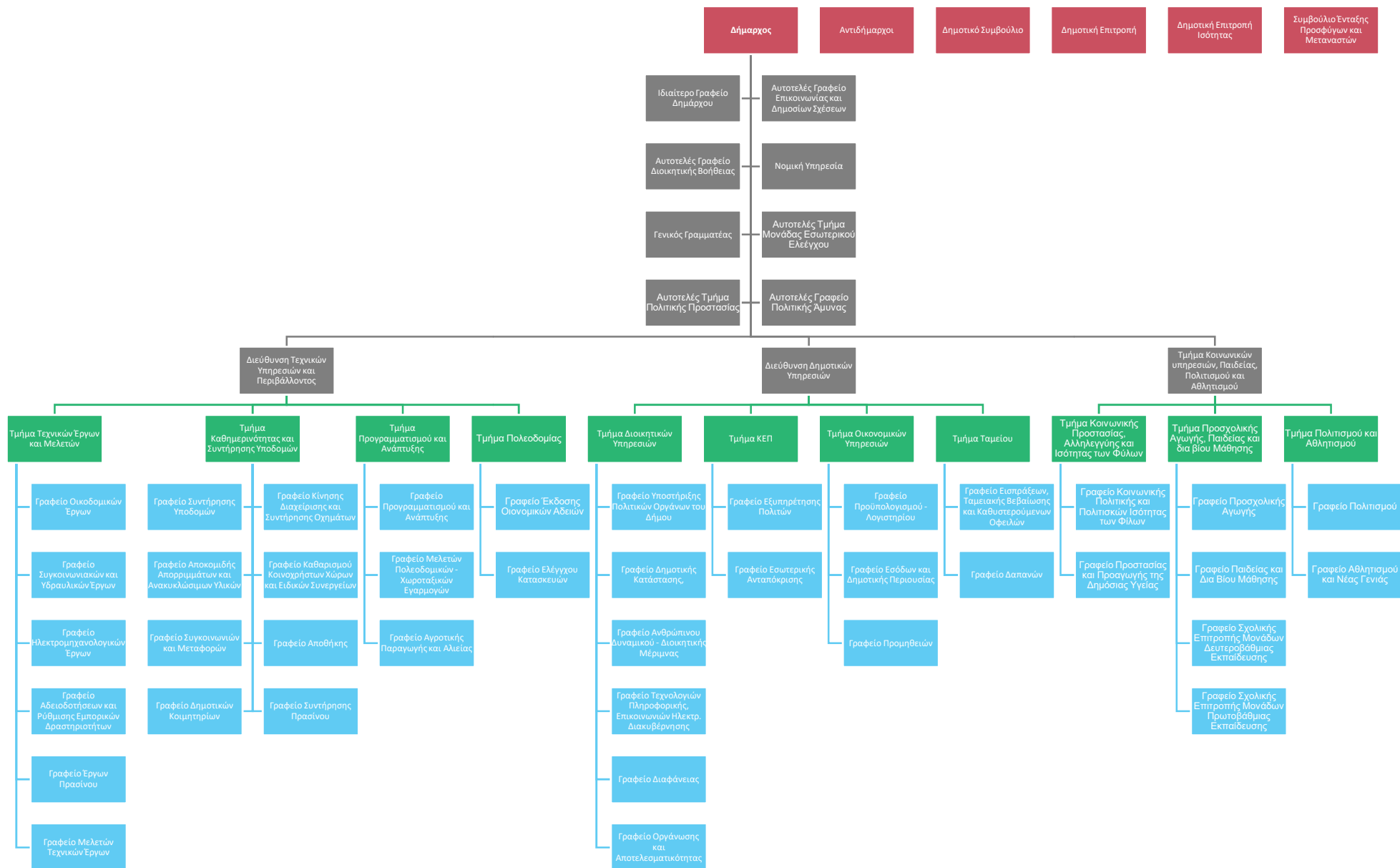
6. Αυτοτελές Τμήμα Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου			
7. Αυτοτελές Τμήμα Πολιτικής Προστασίας			
8. Αυτοτελές Γραφείο Πολιτικής Άμυνας			
B: Υπηρεσίες υποστήριξης	1. Διεύθυνση τεχνικών υπηρεσιών και περιβάλλοντος	1) Τμήμα Τεχνικών έργων και Μελετών	α) Οικοδομικών Έργων
			β) Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών έργων
			γ) Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων
			δ) Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων
			ε) Έργων Πρασίνου
			στ) Μελετών τεχνικών έργων
		2) Τμήμα καθημερινότητας και συντήρησης υποδομών	α) Συντήρησης Υποδομών
			β) Κίνησης Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων
			γ) Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων υλικών
			δ) Καθαρισμού Κοινοχρήστων Χώρων και Ειδικών Συνεργείων
			ε) Συγκοινωνιών και Μεταφορών
			στ) Αποθήκης
			ζ) Δημοτικών Κοιμητηρίων
			η) Συντήρησης Πρασίνου
		3) Τμήμα, Προγραμματισμού και Αγροτικής Ανάπτυξης	α) Μελετών Πολεοδομικών και Χωροταξικών Εφαρμογών
			β) Προγραμματισμού και Ανάπτυξης
			γ) Αγροτικής Παραγωγής και Αλιείας
		4) Τμήμα Πολεοδομίας	α) έκδοση οικονομικών αδειών
			β) ελέγχου κατασκευών
	2. Διεύθυνση δημοτικών υπηρεσιών	1) Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών	α) Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου
			β) Δημοτικής Κατάστασης και Ληξιαρχείου.
			γ) Ανθρώπινου Δυναμικού- Διοικητικής Μέριμνας
			δ) Τεχνολογιών Πληροφορικής, Επικοινωνιών Ηλεκτρονικής

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

			Διακυβέρνησης
			ε) Διαφάνειας
			στ) Οργάνωσης και αποτελεσματικότητας
		2) Τμήμα ΚΕΠ	α) Εξυπηρέτησης Πολιτών
			β) Εσωτερικής Ανταπόκρισης
		3) Τμήμα οικονομικών υπηρεσιών	α) Προϋπολογισμού-Λογιστηρίου
			β) Εσόδων και Δημοτικής περιουσίας
			γ) Προμηθειών
		4) Τμήμα Ταμείου	α) Εισπράξεις, Ταμειακής Βεβαίωσης και Καθυστερούμενων Οφειλών
			β) Δαπάνες
	3. Διεύθυνση κοινωνικών υπηρεσιών, παιδείας, πολιτισμού και αθλητισμού	1) Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης και Ισότητας των φύλων	α) Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων
			β) Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας
		2) Τμήμα Προσχολικής Αγωγής, Παιδείας και δια βίου μάθησης	α) Προσχολικής Αγωγής
			β) Παιδείας και Δια Βίου Μάθησης
			γ) Σχολικής Επιτροπής Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
			δ) Σχολικής Επιτροπής Μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
		3) Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού	α) Πολιτισμού
			β) Αθλητισμού και Νέας Γενιάς

Η νέα διοικητική διάρθρωση του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων που περιγράφεται στο σχέδιο τροποποίησης του ΟΕΥ παρουσιάζεται στο παρακάτω οργανόγραμμα.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Παρακάτω παρατίθενται οι αρμοδιότητες των νέων υπηρεσιών του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων, όπως αυτές αποτυπώνονται στο σχέδιο τροποποίησης του Οργανισμού Εσωτερικής Λειτουργίας τους.

2.5.1.2.4 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος

Η Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος είναι αρμόδια για τη μελέτη, εκτέλεση και συντήρηση των κάθε είδους τεχνικών έργων του Δήμου, με στόχο την έγκαιρη, οικονομική και άριστη από επιστημονικής απόψεως πραγματοποίησης τους. Συγχρόνως η Διεύθυνση είναι αρμόδια για την εξασφάλιση βελτιωμένων συνθηκών ασφαλούς μετακίνησης και κυκλοφορίας των οχημάτων και των οχημάτων τους, καθώς και για τον έλεγχο εγκαταστάσεων, την έκδοση αδειών εγκαταστάσεων και εγκαταστατών κυρίως στον τομέα των μεταφορών, την αδειοδότηση και εποπτεία των εμπορικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του Δήμου. Οι συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Διεύθυνσης στο πλαίσιο της αποστολής της, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων, Διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων, είναι αρμόδια για την προστασία και αναβάθμιση του τοπικού φυσικού, αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων, καθώς και για τη συντήρηση των χώρων πρασίνου, τη λειτουργία των κοιμητηρίων, των δημόσιων σφαγείων και της ενεργειακής διαχείρισης. Επίσης η Διεύθυνση έχει και την αρμοδιότητα της Πολιτικής Προστασίας στο επίπεδο του Δήμου καθώς και για την εξασφάλιση της αποκομιδής και της μεταφοράς των απορριμμάτων, της χωριστής αποκομιδής και μεταφοράς των ανακυκλώσιμων υλικών, την εξασφάλιση της καθαριότητας των κοινοχρήστων χώρων, καθώς και τη συντήρηση των οχημάτων του Δήμου. Στη Διεύθυνση υπάγονται διοικητικά και τα αποκεντρωμένα Τμήματα Καθαριότητας και Ανακύκλωσης σε επιμέρους δημοτικές ενότητες, έχει επίσης τις αρμοδιότητες για την προστασία και ανάπτυξη της φυτικής παραγωγής, της ζωικής παραγωγής και της αλιείας στην περιοχή του Δήμου, την υποστήριξη του αγροτικού κόσμου για την βελτίωση των μεθόδων εργασίας και την καλύτερη οργάνωση των αγροτικών μεταλλεύσεων.

Στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος ειδικότερα υπάγονται τα τμήματα Τεχνικών Έργων & Μελετών, Καθημερινότητας & Συντήρησης Υποδομών, Προγραμματισμού & Αγροτικής Ανάπτυξης και Πολεοδομίας. Κατ' επέκταση τα προαναφερθείσα τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία όπως αυτά παρουσιάζονται στο οργανόγραμμα παραπάνω.

2.5.1.2.5 Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών

Η Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών είναι αρμόδια:

- Για την τήρηση των διαδικασιών και αρχείων που αφορούν την δημοτική κατάσταση και την καταγραφή των ληξιαρχικών γεγονότων στην περιοχή του Δήμου και για τον σχεδιασμό και τον συντονισμό εφαρμογών πολιτικών, συστημάτων και διαδικασιών που αποσκοπούν στην ορθολογική διοίκηση/διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού του Δήμου.
- Για την γραμματειακή υποστήριξη των πολιτικών οργάνων του Δήμου, τη λειτουργία του κεντρικού πρωτοκόλλου και την παροχή γενικών υπηρεσιών διοικητικής υποστήριξης προς τις δημοτικές υπηρεσίες, για το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής, των πολιτικών ισότητας των φύλων καθώς και για την προστασία και προαγωγή της δημόσιας υγείας στην περιοχή του Δήμου, με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και τη ρύθμιση των σχετικών δραστηριοτήτων.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Για την προώθηση και ρύθμιση ζητημάτων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την προώθηση της Διά Βίου Μάθησης, καθώς και για το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νέας Γενιάς.
- Για την αποτελεσματική τήρηση των οικονομικών προγραμμάτων λειτουργίας του Δήμου, τη σωστή απεικόνιση των οικονομικών πράξεων και τη διαχείριση των εσόδων και δαπανών του, καθώς και τη διασφάλιση και αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας.
- Για την αποτελεσματική διενέργεια όλων των νόμιμων διαδικασιών που απαιτούνται για την προμήθεια υλικών, εξοπλισμού στο πλαίσιο της αποστολής της, καθορίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις νόμων, διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων.

Στη Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών, ειδικότερα, υπάγονται το Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών, το Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών, το Τμήμα ΚΕΠ, καθώς και το Τμήμα Ταμείου. Τα εν λόγω τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία τα οποία αποτυπώνονται στο παραπάνω οργανόγραμμα.

2.5.1.2.6 Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης και Ισότητας των Φύλων

Στη Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών, ειδικότερα, υπάγονται το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Αλληλεγγύης και Ισότητας των φύλων, το Τμήμα Προσχολικής Αγωγής, Παιδείας και δια βίου μάθησης, καθώς και το Τμήμα Πολιτισμού και Αθλητισμού. Τα εν λόγω τμήματα διαρθρώνονται σε επιμέρους γραφεία τα οποία αποτυπώνονται στο παραπάνω οργανόγραμμα.

2.5.2 Στελέχωση υπηρεσιών και ανθρώπινο δυναμικό

Ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων στελεχώνεται από 143 άτομα, εκ των οποίων 6 ανήκουν σε υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο, 48 στη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών & Περιβάλλοντος, 88 στη Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών, καθώς και 1 άτομο στο νεοσύστατο Αυτοτελές Τμήμα Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου. **Η κατανομή θέσεων στις οργανικές μονάδες του Δήμου έχει γίνει σύμφωνα με τον υφιστάμενο Ο.Ε.Υ. του Δήμου, όπως ισχύει (ΦΕΚ 2551 Β'/7-11-2011, 759 Β'/3-4-2013, 2980 Β'/30-8-2017, 415 Β'/14-2-2019, 386 Β'/10-2-2020, 805 Β'/12-3-2020).** Οι όποιες διαφοροποιήσεις οφείλονται στη μη επικαιροποίηση του Ο.Ε.Υ. η οποία είναι σε εξέλιξη όπως αναφέρθηκε στην παραπάνω ενότητα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
 Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 49: Καλυμμένες θέσεις σε Υπηρεσίες υπαγόμενες απευθείας στον Δήμαρχο

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΧΕΣΗ	ΕΙΔΟΣ ΘΕΣΕΙΣ / ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ Ο.Ε.Υ.	1. Ιδιαίτερο Γραφείο Δημάρχου	2. Αυτοτελές Γραφείο Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων	3. Αυτοτελές Γραφείο Διοικητικής Βοήθειας	4. Νομική Υπηρεσία	5. Γενικός Γραμματέας	ΣΥΝΟΛΟ ΘΕΣΕΩΝ
ΕΠΙ ΘΗΤΕΙΑ	Ειδικών Συμβούλων ή Ειδικών Συνεργατών ή Επιστημονικών Συνεργατών	4			4			4
ΕΠΙ ΘΗΤΕΙΑ	Δικηγόρου	1				1		1
ΕΠΙ ΘΗΤΕΙΑ	Γενικού Γραμματέα	1					1	1
	ΣΥΝΟΛΑ	6	0	0	4	1	1	6

Παρακάτω αποτυπώνονται οι υπάλληλοι του Δήμου ανά κατηγορία εκπαίδευσης και τη διεύθυνση στην οποία απασχολούνται. Σημειώνεται ότι λόγω της υποστελέχωσης του Δήμου μερικοί υπάλληλοι έχουν αναλάβει περισσότερες αρμοδιότητες από αυτές που περιγράφονται στο καθήκοντολόγιο της θέσης τους, υποστηρίζοντας, έτσι, άλλα τμήματα ή γραφεία.

Πίνακας 50: Στελέχωση της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών ανά κατηγορία εκπαίδευσης

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΣΥΝΟΛΟ
Προϊστάμενος Διεύθυνσης		1				1
Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών		2	0	4	0	6
Προϊστάμενος Τμήματος		1				1
Γραφείο Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου		1				1
Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης Ληξιαρχείου, Αλλοδαπών & Μετανάστευσης	Κεντρικές υπηρεσίες			1		1
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αρχανών Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη					0
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αστερουσίων Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη					0
Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού (1 άτομο) – Διοικητικής Μέριμνας (2 άτομα)				3		3
Γραφείο Τεχνολογιών Πληροφορικής, Επικοινωνιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης						0
Γραφείο Διαφάνειας						0
Γραφείο Οργάνωσης και Εσωτερικού Ελέγχου						0
Τμήμα ΚΕΠ		4	0	1	0	5
Προϊστάμενος Τμήματος		1				1
Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών	Κεντρικές υπηρεσίες	1				1
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αρχανών Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη	2				2
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αστερουσίων Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη			1		1
Γραφείο Εσωτερικής Ανταπόκρισης						0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας & Πολιτισμού		7	16	22	19	64
Προϊστάμενος Τμήματος		1				1
Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων			11	7	9	27
Γραφείο Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας						0
Γραφείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού		6	5	15	10	36
Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών		3	4	3	0	10
Προϊστάμενος Τμήματος				1		1
Γραφείο Προϋπολογισμού - Λογιστηρίου		2	2			4
Γραφείο Εσόδων και Δημοτικής Περιουσίας				2		2
Γραφείο Προμηθειών		1	2			3
Τμήμα Ταμείου		1	0	1	0	2
Προϊστάμενος Τμήματος		1				1
Γραφείο Εισπράξεων Ταμειακής Βεβαίωσης & Καθυστερούμενων Οφειλών	Κεντρικές υπηρεσίες			1		1
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αρχανών Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη					0
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αστερουσίων Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη					0
Γραφείο Δαπανών						0
Σύνολο θέσεων Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών		18	20	31	19	88

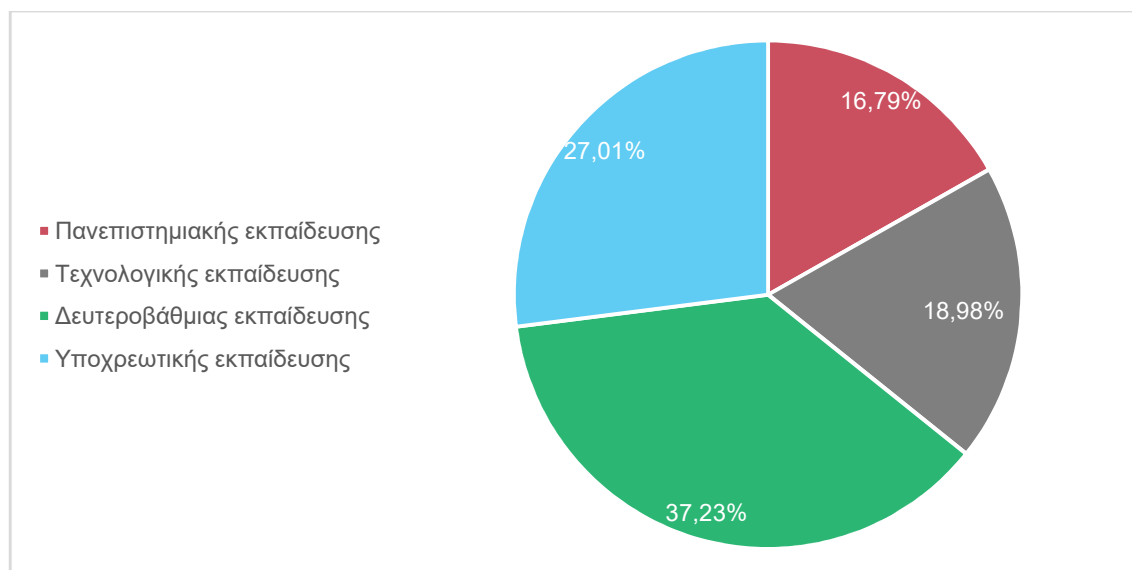
Πίνακας 51:Στελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος ανά κατηγορία εκπαίδευσης

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ		ΠΕ	ΤΕ	ΔΕ	ΥΕ	ΣΥΝΟΛΟ
Προϊστάμενος Διεύθυνσης			1			1
Τμήμα Τεχνικών Έργων, Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Μελετών		2	3	1	0	6
Προϊστάμενος Τμήματος		1				1
Γραφείο Οικοδομικών Έργων				1		1
Γραφείο Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Έργων						0
Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων			2			2
Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων			1			1
Γραφείο Έργων Πρασίνου						0
Γραφείο Μελετών Πολεοδομικών - Χωροταξικών Εφαρμογών		1				1
Γραφείο Ελέγχου Κατασκευών						0
Γραφείο Μελετών Τεχνικών Έργων						0
Τμήμα Καθημερινότητας και Συντήρησης Υποδομών		0	1	19	18	38
Προϊστάμενος Τμήματος			1			1
Γραφείο Συντήρησης Υποδομών				10	5	15
Γραφείο Κίνησης Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων						0
Γραφείο Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων Υλικών				3	7	10
Γραφείο Καθαρισμού Κοινοχρήστων Χώρων και Ειδικών Συνεργειών					3	3
Γραφείο Πολιτικής Προστασίας				1		1
Γραφείο Συγκοινωνιών και Μεταφορών				5		5
Γραφείο Αποθήκης					1	1
Γραφείο Δημοτικών Κοιμητηρίων						0
Γραφείο Συντήρησης Πρασίνου					2	2
Τμήμα Προγραμματισμού και Ανάπτυξης		2	1	0	0	3
Προϊστάμενος Τμήματος		1				1
Γραφείο Προγραμματισμού και Ανάπτυξης			1			1

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Γραφείο Αγροτικής Παραγωγής και Αλιείας	1				1
Σύνολο θέσεων Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος	4	6	20	18	48

Γράφημα 6: Κατανομή στελεχών ανά επίπεδο εκπαίδευσης

Αναφορικά με τη εργασιακή σχέση των υπαλλήλων του Δήμου διαπιστώνεται ότι στην πλειοψηφία τους ανήκουν στην κατηγορία «μόνιμοι υπάλληλοι του δημοσίου /δικαστικοί λειτουργοί /δημόσιοι λειτουργοί».

Πίνακας 52: Στελέχωση της Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών ανά εργασιακή σχέση

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		ΜΟΝ	ΙΔΑΧ
Προϊστάμενος Διεύθυνσης		1	
Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών		3	3
Προϊστάμενος Τμήματος		1	
Γραφείο Υποστήριξης Πολιτικών Οργάνων του Δήμου		1	
Γραφείο Δημοτικής Κατάστασης Ληξιαρχείου, Αλλοδαπών & Μετανάστευσης	Κεντρικές υπηρεσίες	1	
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αρχανών Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη		
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αστερουσίων Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη		
Γραφείο Ανθρώπινου Δυναμικού (1 άτομο) – Διοικητικής Μέριμνας (2 άτομα)			3
Γραφείο Τεχνολογιών Πληροφορικής, Επικοινωνιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης			
Γραφείο Διαφάνειας			
Γραφείο Οργάνωσης και Εσωτερικού Ελέγχου			
Τμήμα ΚΕΠ		4	1
Προϊστάμενος Τμήματος		1	
Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολιτών	Κεντρικές υπηρεσίες	1	
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αρχανών Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη	2	
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αστερουσίων Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη		1
Γραφείο Εσωτερικής Ανταπόκρισης			
Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας & Πολιτισμού		55	9
Προϊστάμενος Τμήματος		1	
Γραφείο Κοινωνικής Πολιτικής και Πολιτικών Ισότητας των Φύλων		23	4
Γραφείο Προστασίας και Προαγωγής της Δημόσιας Υγείας			

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Γραφείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Πολιτισμού		31	5
Τμήμα Οικονομικών Υπηρεσιών		8	2
Προϊστάμενος Τμήματος		1	
Γραφείο Προϋπολογισμού - Λογιστηρίου (εκ των οποίων 1 με απόσπαση)		4	
Γραφείο Εσόδων και Δημοτικής Περιουσίας		1	1
Γραφείο Προμηθειών		2	1
Τμήμα Ταμείου		1	1
Προϊστάμενος Τμήματος			1
Γραφείο Εισπράξεων Ταμειακής Βεβαίωσης & Καθυστερούμενων Οφειλών	Κεντρικές υπηρεσίες	1	
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αρχανών Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη		
	Αποκεντρ. υπηρεσίες Δ.Ε. Αστερουσίων Γραφ. Διοικητικ. & Εξυπηρέτ. Πολίτη		
Γραφείο Δαπανών			
Σύνολο θέσεων Διεύθυνσης Δημοτικών Υπηρεσιών		72	16

Πίνακας 53: Στελέχωση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος ανά εργασιακή σχέση

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΜΟΝ	ΙΔΑΧ
Προϊστάμενος Διεύθυνσης	1	
Τμήμα Τεχνικών Έργων, Πολεοδομικού Σχεδιασμού και Μελετών	5	1
Προϊστάμενος Τμήματος	1	
Γραφείο Οικοδομικών Έργων		1
Γραφείο Συγκοινωνιακών και Υδραυλικών Έργων		
Γραφείο Ηλεκτρομηχανολογικών Έργων	2	
Γραφείο Αδειοδοτήσεων και Ρύθμισης Εμπορικών Δραστηριοτήτων	1	
Γραφείο Έργων Πρασίνου		
Γραφείο Μελετών Πολεοδομικών - Χωροταξικών Εφαρμογών	1	
Γραφείο Ελέγχου Κατασκευών		
Γραφείο Μελετών Τεχνικών Έργων		
Τμήμα Καθημερινότητας και Συντήρησης Υποδομών	26	12
Προϊστάμενος Τμήματος	1	
Γραφείο Συντήρησης Υποδομών	8	7
Γραφείο Κίνησης Διαχείρισης και Συντήρησης Οχημάτων		
Γραφείο Αποκομιδής Απορριμμάτων και Ανακυκλώσιμων Υλικών	10	
Γραφείο Καθαρισμού Κοινοχρήστων Χώρων και Ειδικών Συνεργείων	3	
Γραφείο Πολιτικής Προστασίας		1
Γραφείο Συγκοινωνιών και Μεταφορών	3	2
Γραφείο Αποθήκης		1
Γραφείο Δημοτικών Κοιμητηρίων		
Γραφείο Συντήρησης Πρασίνου	1	1
Τμήμα Προγραμματισμού και Ανάπτυξης	3	0
Προϊστάμενος Τμήματος	1	
Γραφείο Προγραμματισμού και Ανάπτυξης	1	
Γραφείο Αγροτικής Παραγωγής και Αλιείας	1	
Σύνολο θέσεων Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος	35	13

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Τέλος, στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι απασχολούμενοι του Δήμου ανά κλάδο απασχόλησης και ειδικότητα. Επιπλέον, στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται και οι οργανικές θέσεις του Δήμου σύμφωνα με τον Ο.Ε.Υ. σε ισχύ.

Πίνακας 54: Στελέχωση του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων ανά κλάδο και ειδικότητα

ΚΑΤ. ΕΚΠ.	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	Δ/ΝΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΟΕΥ
ΠΕ	Γεωτεχνικών	Γεωπόνων		1	1	2
ΠΕ	Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολίτων	Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολίτων	4		4	5
ΠΕ	Διοικητικού-Οικονομικού	Διοικητικού-Οικονομικού	7		7	8
ΠΕ	Διοικητικού-Οικονομικού	Οικονομικού	1		1	1
ΠΕ	Κοινωνικών Επιστημών	Κοινωνιολόγων	1		1	1
ΠΕ	Μηχανικών	Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών		1	1	1
ΠΕ	Μηχανικών	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		1	1	3
ΠΕ	Μηχανικών	Μηχανολόγων Μηχανικών			0	1
ΠΕ	Μηχανικών	Πολιτικών Μηχανικών		1	1	3
ΠΕ	Μηχανικών	Χημικών Μηχανικών			0	1
ΠΕ	Περιβαλλοντολόγος	Περιβαλλοντολόγος			0	1
ΠΕ	Νηπιαγωγών	Νηπιαγωγών	3		3	*
ΠΕ	Φιλολογικών Σπουδών	Φιλολογικών Σπουδών	2		2	*
ΠΕ	Φυσικής Αγωγής	Φυσικής Αγωγής	1		1	*
ΤΕ	Διοικητικού - Λογιστικού	Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης		1	1	2
ΤΕ	Διοικητικού - Λογιστικού	Διοικητικού - Λογιστικού	3	1	4	5
ΤΕ	Διοικητικού - Λογιστικού	Λογιστικού	1		1	*
ΤΕ	Εποπτών Δημόσιας Υγείας	Εποπτών Δημόσιας Υγείας			0	1
ΤΕ	Κοινωνικής Εργασίας	Κοινωνικών Λειτουργών	7		7	2
ΤΕ	Τεχνολογικών Εφαρμογών	Ηλεκτρολόγων Μηχανικών			0	1
ΤΕ	Τεχνολογικών Εφαρμογών	Μηχανολόγων Μηχανικών		2	2	2
ΤΕ	Τεχνολογικών Εφαρμογών	Πολιτικών Μηχανικών		2	2	3
ΤΕ	Νοσηλευτικής	Νοσηλευτικής	2		2	*
ΤΕ	Παιδαγωγών Πρώτης Παιδικής Ηλικίας	Παιδαγωγών Πρώτης Παιδικής Ηλικίας	5		5	*
ΤΕ	Φυσικοθεραπείας	Φυσικοθεραπείας	1		1	*
ΤΕ	Πληροφορικής	Πληροφορικής	1		1	1
ΔΕ	Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων	Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων	10		10	*
ΔΕ	Βοηθών Νοσηλευτών	Βοηθών Νοσηλευτών	7		7	1
ΔΕ	Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολίτων	Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Πολίτων	1		1	2
ΔΕ	Διοικητικού - Λογιστικού	Διοικητικού - Λογιστικού	8	2	10	16

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΔΕ	Ναυαγοσωστών	Ναυαγοσωστών			0	0
ΔΕ	Εποπτών Καθαριότητας	Εποπτών Καθαριότητας		0	0	
ΔΕ	Καλλιτεχνικών Επαγγελματιών	Θεάτρου	1		1	*
ΔΕ	Καλλιτεχνικών Επαγγελματιών	Χοροδιδασκάλων Καλλιτεχνικών επαγγελματιών	1		1	*
ΔΕ	Οδηγών	Οδηγών		8	8	19
ΔΕ	Προσωπικού Εστίασης	Μαγείρων	3		3	*
ΔΕ	Τεχνικού	Δομικών Έργων		1	1	*
ΔΕ	Πληροφορικής	Πληροφορικής			0	1
ΔΕ	Τεχνικού	Ηλεκτρολόγων		2	2	4
ΔΕ	Τεχνικού	Υδραυλικών		2	2	4
ΔΕ	Χειριστών Μηχανημάτων Έργου	Χειριστών Μηχανημάτων Έργου		4	4	6
ΥΕ	Εργατών Γενικών Καθηκόντων	Εργατών Γενικών Καθηκόντων		4	4	14
ΥΕ	Εργατών Ειδικών Καθηκόντων	Αποθηκάρων		1	1	1
ΥΕ	Εργατών Τεχνικών Εργασιών	Εργατών Ύδρευσης- Αποχέτευσης		0	0	2
ΥΕ	Εργατών Τεχνικών Εργασιών	Εργατών Υδρονομέων		1	1	1
ΥΕ	Οικογενειακών Βοηθών	Οικογενειακών Βοηθών	9		9	1
ΥΕ	Προσωπικού Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων	Προσωπικού Καθαριότητας Εξωτερικών Χώρων		12	12	16
ΥΕ	Προσωπικού Καθαριότητας Εσωτερικών Χώρων	Προσωπικού Καθαριότητας Εσωτερικών Χώρων	5		5	6
ΥΕ	Προσωπικού Καθαριότητας Εσωτερικών Χώρων	Προσωπικού Καθαριότητας Σχολικών Μονάδων	5		5	5

*Οι εν λόγω θέσεις έχουν προέλθει από τα καταργημένα νομικά πρόσωπα του Δήμου και αναμένεται η επίσημη αποτύπωσή τους στον επικαιροποιημένο Ο.Ε.Υ.

Σημειώνεται ότι, οι πραγματική στελέχωση των υπηρεσιών του Δήμου δεν αντικατοπτρίζεται πλήρως στον Ο.Ε.Υ..

2.5.3 Υλικοτεχνική υποδομή

2.5.3.1 Ακίνητη περιουσία

Η ακίνητη περιουσία του Δήμου στο πλαίσιο και της λειτουργίας του Εθνικού Κτηματολογίου ταξινομείται στις εξής κατηγορίες:

- Κτίρια και επαγγελματικοί χώροι που χρησιμοποιούνται ως γραφεία, αποθήκες κ.λπ.
- Κτίρια και εγκαταστάσεις για την ανάπτυξη συγκεκριμένων χρήσεων π.χ. σφαγεία, βιβλιοθήκες, ιατρεία, γυμναστήριο, στάδιο, δομές κοινωνικής μέριμνας κ.λπ.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Δημοτικά ακίνητα από την αξιοποίηση των οποίων δύνανται να προκύψουν σημαντικά έσοδα.
- Αγροί και βοσκότοποι.

2.5.3.2 Οχήματα

Ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων έχει στη διάθεσή του 70 οχήματα, όπως

Πίνακας 55: Οχήματα Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων

ΑΡ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΕΙΔΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΚΗΙ 2054	Επιβατικό	Μέτρια	Διοικητικών Υπηρεσιών
ΚΗΙ 2166	Επιβατικό	Μέτρια	
ΚΗΙ 2177	Επιβατικό	Μέτρια	
ΚΗΙ 2185	Επιβατικό	Μέτρια	
ΚΗΙ 3764	Επιβατικό	Μέτρια	
ΚΗΙ 5521	Τζιπ	Ακινήσια	
ΚΗΙ 5529	Τζιπ	Μέτρια	
ΚΗΙ 9307	Επιβατικό	Μέτρια	
ΚΗΙ 9310	Απορριμματοφόρο	Ακινήσια	Ηλεκτροφωτισμού και Καθαριότητας
ΚΗΙ 9314	Απορριμματοφόρο	Μέτρια	
ΚΗΗ 3165	Απορριμματοφόρο	Καλή	
ΚΗΗ 8425	Απορριμματοφόρο	Καλή	
ΚΗΗ 9228	Απορριμματοφόρο	Καλή	
ΚΗΟ 7342	Απορριμματοφόρο	Ακινήσια	
ΚΗΟ 7350	Απορριμματοφόρο	Ακινήσια	
ΚΗΟ 7417	Απορριμματοφόρο	Ακινήσια	
ΚΗΙ 9315	Γερανοφόρο	Μέτρια	Τεχνικών Έργων
ΚΤΥ 2365	Skip Lift	Καλή	
ΚΗΗ 3178	Φορητό Κλειστό	Μέτρια	
ΚΗΗ 3180	Φορητό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΗ 4033	Φορητό Κλειστό	Μέτρια	
ΚΗΙ 3763	Φορητό Ι.Χ.	Μέτρια	
ΚΗΙ 9340	Φορητό Ι.Χ.	Ακινήσια	
ΚΗΥ 9618	Φορητό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΙ 2056	Φορητό Ι.Χ.	Ακινήσια	
ΚΗΙ 2069	Φορητό Ι.Χ.	Κακή	
ΚΗΙ 5550	Φορητό	Καλή	
ΚΗΙ 5558	Φορητό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΗ 4052	Φορητό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΗ 4054	Φορητό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΟ 7446	Φορητό	Μέτρια	
ΚΗΟ 7466	Φορητό Ι.Χ.	Ακινήσια	
ΚΗΗ 9223	Φορητό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΗ 5531	Φορητό	Καλή	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΑΡ. ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	ΕΙΔΟΣ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΚΗΗ 4076	Φορτηγό	Ακινησία	
ΚΗΗ 4077	Φορτηγό	Καλή	
ΚΗΟ 7385	Φορτηγό Ι.Χ.	Κακή	
ΚΗΟ 7416	Φορτηγό	Καλή	
ΚΗΥ 9617	Φορτηγό	Ακινησία	
ΚΗΥ 9641	Φορτηγό	Μέτρια	
ΚΗΗ 4051	Φορτηγό Κλειστό	Καλή	
ΚΗΟ 7473	Φορτηγό	Καλή	
ΜΕ 43870	Ερπισριοφόρος Εκσκαφέας	Μέτρια	
ΜΕ 117632	Ερπισριοφόρος Εκσκαφέας	Μέτρια	
ΜΕ 31437	Λαστιχοφόρος Εκσκαφέας Φορτωτής	Μέτρια	
ΜΕ 36820	Λαστιχοφόρος Εκσκαφέας Φορτωτής	Ακινησία	
ΜΕ 108092	Λαστιχοφόρος Εκσκαφέας Φορτωτής	Καλή	
ΜΕ 143153	Λαστιχοφόρος Εκσκαφέας Φορτωτής	Καλή	
ΜΕ 43977	Ισοπεδωτήρας	Μέτρια	
ΜΕ 62920	Ισοπεδωτήρας	Καλή	
ΜΕ 124939	Ισοπεδωτήρας	Ακινησία	
ΜΕ 31464	Σάρωθρο	Ακινησία	
ΜΕ 96521	Μηχανικό Σάρωθρο	Ακινησία	
ΜΕ 58667	Φορτωτής	Καλή	
ΜΕ 107174	Φορτωτής	Μέτρια	
ΜΕ 111539	Grader	Μέτρια	
ΜΕ 70934	Bobcat	Μέτρια	
ΜΕ 115251	Case	Μέτρια	
ΜΕ 143152	Καλαθοφόρο	Καλή	
ΚΗΗ 4031	Επιβατικό Ι.Χ.	Καλή	Κ.Η.Φ.Η.
ΚΗΗ 8436	Επιβατικό Ι.Χ.	Καλή	
ΚΗΙ 2066	Λεωφορείο	Ακινησία	-
ΚΗΙ 5548	Λεωφορείο	Μέτρια	
ΚΗΙ 5549	Λεωφορείο	Μέτρια	
ΚΗΙ 9316	Λεωφορείο	Μέτρια	
ΚΗΙ 9335	Λεωφορείο	Μέτρια	
ΚΗΗ 4032	Φορτηγό Κλειστό	Μέτρια	
ΚΗΙ 2114	Λεωφορείο	Μέτρια	
ΚΗΙ 2145	Λεωφορείο	Ακινησία	
ΚΗΙ 2146	Λεωφορείο	Ακινησία	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.5.3.3 Συστήματα ηλεκτρονικής διακυβέρνησης

Ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων διαθέτει ιστοσελίδα (www.archanonasterousion.gr), στην οποία οι δημότες και επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να αναζητήσουν πληροφορίες για την περιοχή του Δήμου, τη δημοτική αρχή, την οργάνωση και διοίκηση του Δήμου και όλα τα θέματα που αφορούν σε αποφάσεις της δημοτικής αρχής, προκηρύξεις/ διαγωνισμούς και στα νέα του Δήμου.

Επιπλέον, μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου παρέχονται ηλεκτρονικές υπηρεσίες προς τους δημότες και της επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Δήμου. Οι εν λόγω υπηρεσίες έχουν στόχο την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη υποβολή και διεκπεραίωση των αιτημάτων των πολιτών ή την πληροφόρησή τους.

A/A	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Δημοτολόγιο	Παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την υποβολή αιτημάτων εγγραφής, τροποποίησης και διαγραφής από το δημοτολόγιο, καθώς και για την υποβολή αιτημάτων έκδοσης πιστοποιητικών
2	Ληξιαρχείο	Παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την υποβολή αιτημάτων ληξιαρχικών πράξεων
3	Αιτήματα/ Καταγγελίες Πολιτών	Παρέχεται η δυνατότητα υποβολής αιτήματος ή προτάσεως προς το Δήμο, αλλά και καταγγελιών που αφορούν παραλήψεις και λανθασμένες ενέργειες του Δήμου.
4	Μητρώο Αρρένων	Παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την υποβολή αιτημάτων εγγραφής, τροποποίησης και διαγραφής από το μητρώο αρρένων, καθώς και για την υποβολή αιτημάτων χορήγησης πιστοποιητικών
5	Άδειες λειτουργίας καταστημάτων	Παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αδειοδότηση καταστημάτων
6	Βήμα Δημότη	Μέσα από το «Βήμα Δημότη» παρέχεται η δυνατότητα για την ηλεκτρονική υποβολή παραπόνων και καταγγελιών προς τον Δήμο, καθώς και για προτάσεις και συστάσεις. Επιπλέον, παρέχεται η δυνατότητα αποστολής μηνύματος απευθείας στον Δήμαρχο.

Επιπλέον, στην ιστοσελίδα του Δήμου βρίσκονται υπό κατασκευή υπηρεσίες που θα ενισχύσουν τη ψηφιακή διακυβέρνηση του Δήμου. Οι εν λόγω υπηρεσίες είναι οι εξής:

- Άδειες χρήσης κοινόχρηστου χώρου
- Ανανέωση άδειας χρήσης κοινόχρηστου χώρου
- Γνωστοποίηση λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού
- Τέλη και κανονισμοί

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Δικαιολογητικά Πολεοδομίας
- Άλλες Πληροφορίες - Υπηρεσίες για Επιχειρήσεις

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακός Μετασχηματισμός των ΟΤΑ» που χρηματοδοτείται από το ΕΣΠΑ, ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων έχει καταθέσει πρόταση για την υλοποίηση δράσεων που στοχεύουν στην περαιτέρω ανάπτυξη των τεχνολογικών υποδομών, των πληροφοριακών συστημάτων και των εφαρμογών του Δήμου, ώστε αφενός οι κάτοικοι, οι επισκέπτες και οι εργαζόμενοι της πόλης να βελτιώσουν ουσιαστικά την καθημερινότητα και την ποιότητα ζωής τους και αφετέρου ο Δήμος, να αναβαθμίσει τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές επιδόσεις του και να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα του. Πιο συγκεκριμένα, οι δράσεις που έχουν υποβληθεί προς χρηματοδότηση είναι:

- **Έξυπνο σύστημα προειδοποίησης και αντιμετώπισης κινδύνων (πλημμυρικών φαινομένων, πυρκαγιάς, σεισμού κλπ.) εντός των ορίων του Δήμου και σύμφωνα με τις αρμοδιότητες τους |** Αντικείμενο της Δράσης είναι η αποτελεσματική προστασία του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων από τις φυσικές καταστροφές, η ενίσχυση της αειφορικής διαχείρισης της περιοχής και η συμβολή στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα, στο σύστημα προβλέπεται να λειτουργεί σε τέσσερις (4) περιοχές του Δήμου (Δαμάνια -Μελιδochώρι, Χαράκι-Τεφέλι, Καλύβια, Πραιτώρια) και θα αποτελείται από μπάρες διακοπής κυκλοφορίας, φωτεινή δυναμική σήμανση, μονάδα μέτρησης στάθμης υδάτων, μονάδα αδιάληπτης λειτουργίας, μετεωρολογικό σταθμό.
- **Σύστημα έξυπνης άρδευσης|** Η Δράση αποσκοπεί στην ανάπτυξη και κατασκευή δικτύου τηλεμετρίας της άρδευσης γεωργικών καλλιεργειών στην περιοχή Αρμανώγεια του Δήμου Αρχανών - Αστερουσίων. Σκοπός, είναι η αποτελεσματική Διαχείριση Άρδευσης, η ενίσχυση της αειφόρου διαχείρισης της περιοχής και η συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος και στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής. Η Δράση θα συμβάλλει αποτελεσματικά στην διαχείριση και εξοικονόμηση νερού, έχοντας άμεσο αντίκτυπο στο περιβάλλον. Το σύστημα πρόκειται να δημιουργήσει τον πυρήνα για την ολοκληρωμένη Διαχείριση της Αυτόματης Άρδευσης και θα συμβάλλει καθοριστικά στη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο ενεργειών για τη διαχείριση ενέργειας και των φυσικών πόρων.
- **Ηλεκτρονική Τιμολόγηση|** Το σύστημα ηλεκτρονικής τιμολόγησης αποτελεί αναγκαιότητα στους ΟΤΑ σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία στο πλαίσιο εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων. Το εν λόγω σύστημα είναι μια ολοκληρωμένη λύση για την τήρηση ηλεκτρονικών βιβλίων(myData) και την ψηφιακή διακίνηση παραστατικών.
- **Σύστημα διαχείρισης ηλεκτρονικών πληρωμών|** Η υπηρεσία ηλεκτρονικών πληρωμών βεβαιωμένων και μη οφειλών, είναι μια σύγχρονη διαδικτυακή λύση νέας γενιάς βασισμένη σε ανοιχτά πρότυπα. Στόχος της υπηρεσίας είναι να παρέχει σε πολίτες και σε επιχειρήσεις προσωποποιημένη ενημέρωση και δυνατότητα πληρωμής οφειλών μέσω χρεωστικών, πιστωτικών καρτών και e-banking. Μέσω διασύνδεσης στο σύστημα οφειλών της οικονομικής διαχείρισης το οποίο είναι εγκαταστημένο στο Δήμο θα προσφέρεται στους πολίτες η δυνατότητα προβολής, αλλά και εξόφλησης βεβαιωμένων και μη βεβαιωμένων οφειλών για εγγεγραμμένους χρήστες. Η ταυτοποίηση θα πραγματοποιείται μέσω taxisnet στοιχείων και παρέχει με άμεση πρόσβαση στην

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

καρτέλα του οφειλέτη, σύμφωνα με το ΑΦΜ του χρήστη. Η υπηρεσία μπορεί να χρησιμοποιηθεί εξ ολοκλήρου χωρίς φυσική παρουσία στο Δήμο.

2.5.4 Οικονομικά στοιχεία

Η ανάλυση της οικονομικής κατάστασης του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων βασίστηκε στον ταμειακό απολογισμό του έτους 2024 όπως αυτός έχει εγκριθεί από τη Δημοτική Επιτροπή.

2.5.4.1 Έσοδα

Τα έσοδα διακρίνονται στις ακόλουθες ομάδες:

- Τακτικά έσοδα
- Έκτακτα έσοδα
- Έσοδα παρελθόντων οικονομικών ετών (Π.Ο.Ε.) που βεβαιώνονται για πρώτη φορά
- Εισπράξεις από δάνεια και απαιτήσεις Π.Ο.Ε.
- Εισπράξεις υπέρ του Δημοσίου και τρίτων που βεβαιώνονται για πρώτη φορά
- Χρηματικού υπόλοιπο

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα τελικά βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα έσοδα του Δήμου Αρχανών-Αστερουσίων για το έτος 2024.

Πίνακας 56: Ταμειακός απολογισμός εσόδων έτους 2024

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΣΟΔΟΥ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	6.690.327,20 €
01	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	13.843,55 €
02	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	139.016,04 €
03	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	1.462.477,19 €
04	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	272.817,30 €
05	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	133.583,93 €
06	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	4.617.084,37 €
07	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	51.504,82 €
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	7.992.246,87 €
12	ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	3.020.052,95 €
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	4.653.414,53 €
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΤΙΜΑ - ΠΑΡΑΒΟΛΑ	303.365,87 €
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	15.413,52 €
2	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΠΟΥ ΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	967.313,41 €
21	ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ ΤΑΚΤΙΚΑ	959.565,28 €

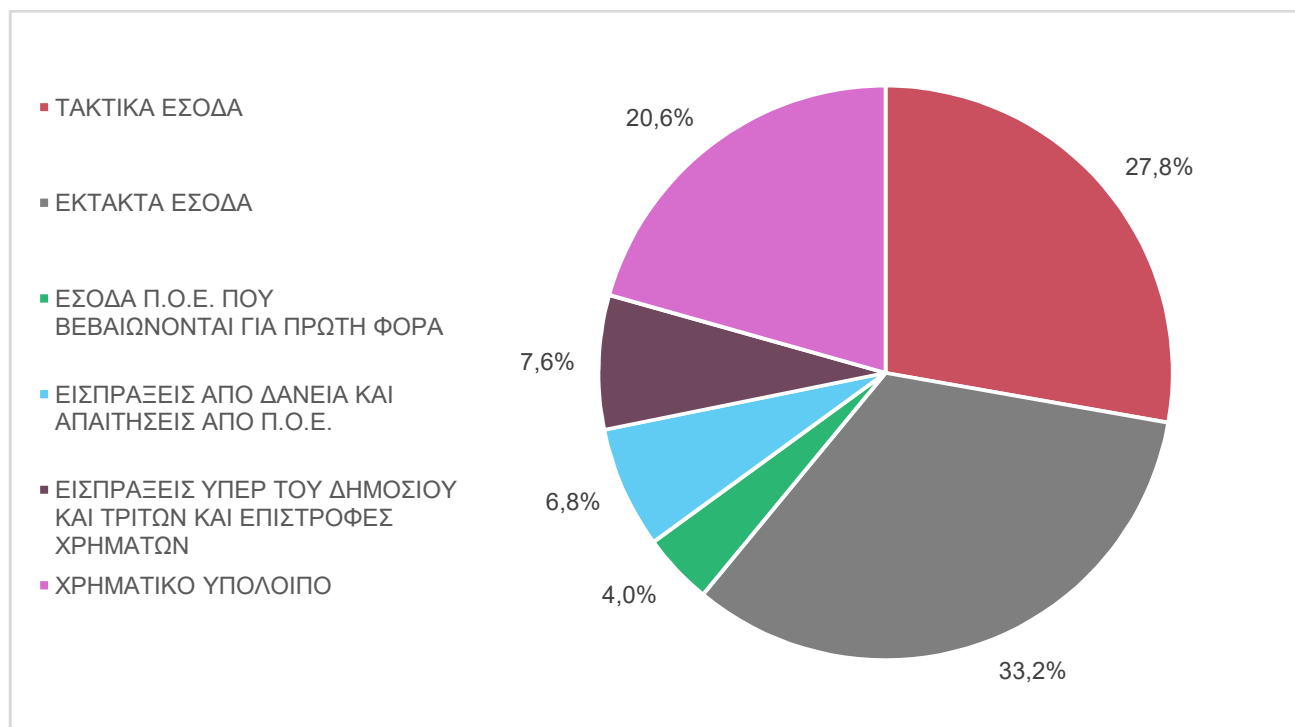
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	7.748,13 €
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ Π.Ο.Ε.	1.647.809,38 €
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ	962.984,21 €
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	684.825,17 €
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	1.818.868,50 €
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	1.674.420,07 €
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	4.896,94 €
43	ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ (ΝΟΜΙΚΑ Ή ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ)	139.551,49 €
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	4.967.629,31 €
51	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	4.967.629,31 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		24.084.194,67 €

Το σύνολο των εσόδων του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων για το έτος 2024 ξεπέρασε τα 24 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν τακτικά έσοδα (6,69 εκατ. €) και έκτακτα έσοδα (7,99 εκατ. €). Ο Δήμος εισέπραξε περίπου 1,65 εκατ. € από δάνεια και απαιτήσεις από Π.Ο.Ε. καθώς και περίπου 1,8 εκατ. € υπέρ του δημοσίου και τρίτων και επιστροφές χρημάτων. Σημειώνεται ότι από το έτος 2024 είχε χρηματικό υπόλοιπο περίπου 4,9 εκατ. €.

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των εσόδων ανά κατηγορία εσόδου προκειμένου να διευκολυνθεί η κατανόηση των οικονομικών δεδομένων του Δήμου.

Γράφημα 7: Ποσοστιαία κατανομή εσόδων έτους 2024

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των τελικά βεβαιωθέντων και εισπραχθέντων εσόδων του Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων για το έτος 2024.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 57: Ποσοστιαία κατανομή εσόδων έτους 2024

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΣΟΔΩΝ	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ
0	ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	27,78%
01	ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	0,06%
02	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ	0,58%
03	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	6,07%
04	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΑ ΤΕΛΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	1,13%
05	ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	0,55%
06	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	19,17%
07	ΛΟΙΠΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	0,21%
1	ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	33,18%
12	ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	12,54%
13	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	19,32%
15	ΠΡΟΣΑΥΞΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΣΤΙΜΑ - ΠΑΡΑΒΟΛΑ	1,26%
16	ΛΟΙΠΑ ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΣΟΔΑ	0,06%
2	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΠΟΥ ΒΕΒΑΙΩΝΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ	4,02%
21	ΕΣΟΔΑ ΠΟΕ ΤΑΚΤΙΚΑ	3,98%
22	ΕΣΟΔΑ Π.Ο.Ε. ΕΚΤΑΚΤΑ	0,03%
3	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ Π.Ο.Ε.	6,84%
31	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟ ΔΑΝΕΙΑ	4,00%
32	ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΑΠΟ ΒΕΒΑΙΩΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΑ ΕΤΗ	2,84%
4	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	7,55%
41	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΡΙΤΩΝ	6,95%
42	ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ	0,02%
43	ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΕ ΤΡΙΤΟΥΣ (ΝΟΜΙΚΑ Ή ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ)	0,58%
5	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ	20,63%
51	ΧΡΗΜΑΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΧΡΗΣΗΣ	20,63%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		100,00%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, οι τακτικές επιχορηγήσεις, οι επιχορηγήσεις για επενδύσεις και το χρηματικό υπόλοιπο του έτους 2024 αποτελούν τις κυριότερες πηγές εσόδων για τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων, και μαζί με τις αποτελούν σχεδόν το 60% των εσόδων του. Σημαντική πηγή εσόδων συνιστούν και οι έκτακτες επιχορηγήσεις για κάλυψη λειτουργικών δαπανών (12,54%), καθώς, επίσης, και τα έσοδα από τέλη και δικαιώματα (6,07%), οι εισπράξεις υπέρ του δημοσίου και τρίτων (6,95%) και οι εισπράξεις από δάνεια (4.00%).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.5.4.2 Έξοδα

Τα έξοδα επιμερίζονται στις επιμέρους υπηρεσίες ως εξής:

- Δαπάνες γενικών υπηρεσιών
- Δαπάνες οικονομικών - διοικητικών υπηρεσιών
- Δαπάνες υπηρεσιών πολιτισμού αθλητισμού κοινωνικής πολιτικής
- Δαπάνες υπηρεσιών καθαριότητας & ηλεκτροφωτισμού
- Δαπάνες υπηρεσιών ύδρευσης- άρδευσης- αποχέτευσης
- Δαπάνες υπηρεσιών τεχνικών έργων
- Δαπάνες υπηρεσιών πρασίνου
- Δαπάνες υπηρεσιών νεκροταφείων
- Δαπάνες λοιπών υπηρεσιών

Τα έξοδα της κάθε επιμέρους υπηρεσίας διακρίνονται στις ακόλουθες ομάδες:

- Λειτουργικές δαπάνες (έξοδα χρήσης)
- Επενδύσεις
- Πληρωμές Π.Ο.Ε., οι λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις
- Αποθεματικό

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η εξέλιξη των τελικά ενταλθέντων και πληρωθέντων εξόδων του Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων για το έτος 2024.

Πίνακας 58: Ταμειακός απολογισμός εξόδων έτους 2024

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	12.780.308,77 €
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	3.485.959,90 €
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	759.716,81 €
62	Παροχές τρίτων	6.491.400,65 €
63	Φόροι - τέλη	17.230,23 €
64	Λοιπά γενικά έξοδα	79.165,21 €
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	488.372,10 €
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	730.790,47 €
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους. Παραχωρήσεις - Παροχές - Επιχορηγήσεις - Επιδότησεις - Δωρεές	721.945,32 €
68	Λοιπά έξοδα	5.728,08 €
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	6.263.010,02 €
71	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειας παγίων	1.093.845,18 €

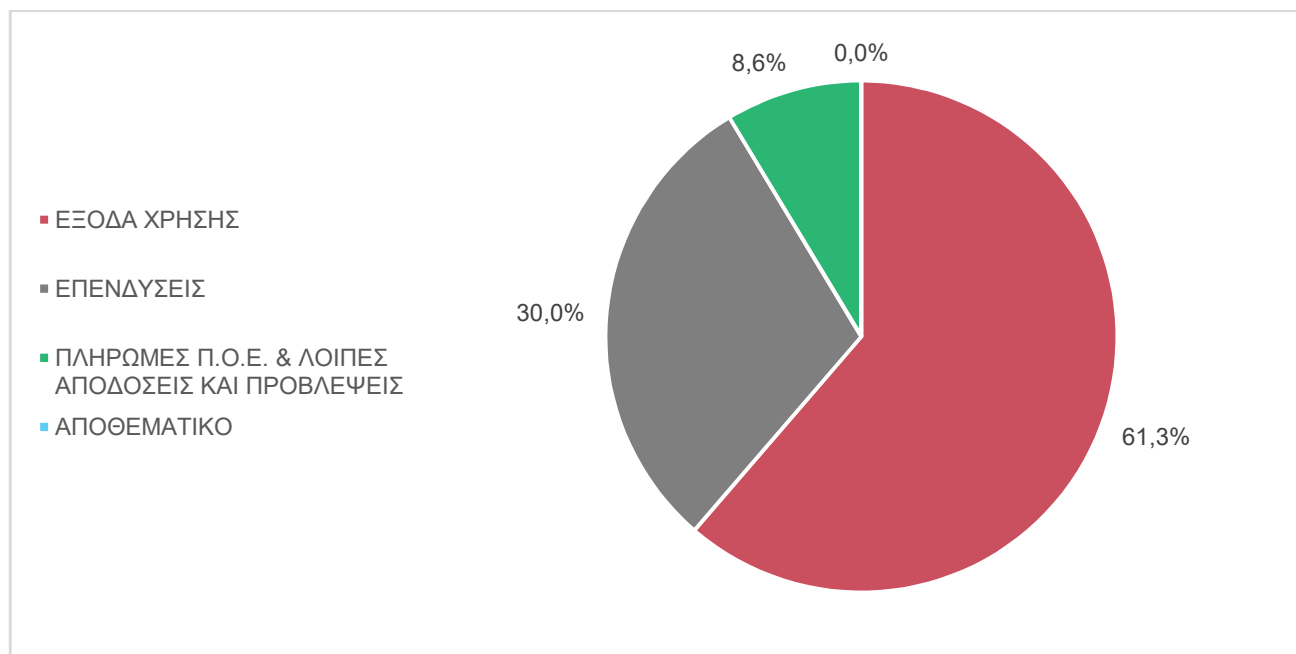
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

73	Έργα	5.104.014,29 €
74	Μελέτες , έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	65.150,55 €
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχορηγήσεις)	0,00 €
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ Π.Ο.Ε. & ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	1.798.933,76 €
81	Πληρωμές υποχρεώσεων (Π.Ο.Ε.)	26.441,92 €
82	Λοιπές αποδόσεις	1.772.491,84 €
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά τα ΠΟΕ εντός του οικονομικού έτους	0,00 €
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	0,00 €
91	Ποσό διαθέσιμο για αναπλήρωση των ανεπαρκών πιστώσεων για τη δημιουργία νέων μη προβλεπόμενων στον προϋπολογισμό	0,00 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		20.842.252,55 €

Το σύνολο των εξόδων του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων για το έτος 2024 ξεπέρασε τα 20 εκατ. €, με την πλειοψηφία αυτών να αποτελούν έξοδα χρήσης (12,8 εκατ. €) και επενδύσεις (6,3 εκατ. €). Σημειώνεται ότι ο Δήμος δαπάνησε περίπου 1,8 εκατ. € σε πληρωμές Π.Ο.Ε. και λοιπές αποδόσεις και προβλέψεις.

Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των εξόδων ανά κατηγορία εξόδου προκειμένου να διευκολυνθεί η κατανόηση των οικονομικών δεδομένων του Δήμου.

Γράφημα 8: Ποσοστιαία κατανομή εξόδων έτους 2024

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία κατανομή των τελικά ενταλθέντων και πληρωθέντων εξόδων του Δήμου Αρχανών- Αστερουσίων για το έτος 2024.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 59: Ποσοστιαία κατανομή εξόδων έτους 2024

Κ.Α. Π/Υ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΞΟΔΟΥ	ΠΛΗΡΩΘΕΝΤΑ
6	ΕΞΟΔΑ ΧΡΗΣΗΣ	61,32%
60	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	16,73%
61	Αμοιβές αιρετών και τρίτων	3,65%
62	Παροχές τρίτων	31,15%
63	Φόροι - τέλη	0,08%
64	Λοιπά γενικά έξοδα	0,38%
65	Πληρωμές για την εξυπηρέτηση δημοσίας πίστης	2,34%
66	Δαπάνες προμήθειας αναλωσίμων	3,51%
67	Πληρωμές για μεταβιβάσεις εισοδημάτων σε τρίτους. Παραχωρήσεις - Παροχές - Επιχορηγήσεις - Επιδοτήσεις - Δωρεές	3,46%
68	Λοιπά έξοδα	0,03%
7	ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	30,05%
71	Αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειας παγίων	5,25%
73	Έργα	24,49%
74	Μελέτες, έρευνες, πειραματικές εργασίες και ειδικές δαπάνες	0,31%
75	Τίτλοι πάγιας επένδυσης (συμμετοχές σε επιχορηγήσεις)	0,00%
8	ΠΛΗΡΩΜΕΣ Π.Ο.Ε. & ΛΟΙΠΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	8,63%
81	Πληρωμές υποχρεώσεων (Π.Ο.Ε.)	0,13%
82	Λοιπές αποδόσεις	8,50%
85	Προβλέψεις μη είσπραξης εισπρακτέων υπολοίπων βεβαιωμένων κατά τα ΠΟΕ εντός του οικονομικού έτους	0,00%
9	ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟ	0,00%
91	Ποσό διαθέσιμο για αναπλήρωση των ανεπαρκών πιστώσεων για τη δημιουργία νέων μη προβλεπόμενων στον προϋπολογισμό	0,00%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		100,00%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, οι παροχές προς τρίτους συνιστούν περίπου το 31,1% των εξόδων του Δήμου, ενώ οι επενδύσεις για την υλοποίηση έργων αποτελούν περίπου το 24,5% των εξόδων του. Οι αμοιβές και τα έξοδα προσωπικού (16,7%) αποτελούν, επίσης, μία από τις κυριότερες πηγές εξόδων για τον Δήμο Αρχανών – Αστερουσίων. Οι λοιπές αποδόσεις (8,5%), καθώς και οι αγορές κτιρίων τεχνικών έργων και προμήθειας παγίων (5,3%) συμπληρώνουν την ομάδα των κυριότερων εξόδων του Δήμου.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.5.4.3 Αποτέλεσμα

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται ο συνολικός ταμειακός απολογισμός του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων για το έτος 2024. Όπως προκύπτει, ο Δήμος παρουσιάζει θετικό αποτέλεσμα ύψους περίπου 3,2 εκατ. €.

Πίνακας 60: Ταμειακός απολογισμός έτους 2024

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΟ
Έσοδα	24.084.194,67 €
Έξοδα	20.842.252,55 €
Αποτέλεσμα	3.241.942,12 €

2.5.5 Πολιτική Προστασία

Στον Δήμο λειτουργεί Γραφείο Πολιτικής Προστασίας, το οποίο υπάγεται στο Τμήμα Καθημερινότητας και Συντήρησης Υποδομών της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Γραφείου Πολιτικής Προστασίας έχει εκπονηθεί Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «Ξενοκράτης» και έχουν συνταχθεί και επικαιροποιηθεί τα επιμέρους τοπικά σχέδια πολιτικής προστασίας αντιμετώπισης σεισμών, πυρκαγιών, πλημμυρικών φαινομένων και χιονοπτώσεων.

2.6 Αξιολόγηση υφιστάμενης κατάστασης

2.6.1 Κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης

Η ανάλυση των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων πραγματοποιείται ανά άξονα του επιχειρησιακού προγράμματος, ήτοι:

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
- Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
- Τοπική οικονομία και απασχόληση
- Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Περιβάλλον και ποιότητα ζωής	▪ Προστασία και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος ▪ Προστασία και αξιοποίηση του δομημένου περιβάλλοντος ▪ Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή ▪ Ολοκλήρωση χωρικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και εφαρμογή του ▪ Ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων ▪ Προώθηση της ανακύκλωσης και της κυκλικής οικονομίας ▪ Εκσυγχρονισμός και επέκταση ευρυζωνικών υποδομών ▪ Βελτίωση της πολιτικής προστασίας
Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός	▪ Άμβλυνση κοινωνικών ανισοτήτων και προστασία των ευάλωτων ομάδων ▪ Ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας και παιδείας ▪ Προστασία και αξιοποίηση των στοιχείων πολιτισμού ▪ Καταγραφή, διάσωση, ανάδειξη και αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος ▪ Αξιοποίηση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ▪ Ανάπτυξη του εθελοντισμού και της κοινωνικής αλληλεγγύης ▪ Δημιουργία υποδομών και ανάπτυξη αθλητικής κουλτούρας
Τοπική οικονομία και απασχόληση	▪ Διασύνδεση με τον αρχαιολογικό χώρο της Κνωσού και την πόλη του Ηρακλείου ▪ Αξιοποίηση και διασύνδεση με το νέο Αεροδρόμιο ▪ Προσέλκυση τουριστικών ροών από τα βόρεια παράλια μέσω της δημιουργίας εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων ▪ Ανάδειξη της περιοχής ως την μεγαλύτερη οινοπαραγωγό περιοχή της Κρήτης με οινοπαραγωγική ιστορία χιλιάδων ετών ▪ Αξιοποίηση περιουσίας αγροτικών συνεταιρισμών Αρχανών και Πεζών ▪ Υποστήριξη πρωτογενούς παραγωγής ▪ Καθετοποίηση παραγωγικής διαδικασίας στον αγροδιατροφικό τομέα ▪ Προσέλκυση και αξιοποίηση αναπτυξιακών φορέων και δικτύων (π.χ. Αναπτυξιακή Ηρακλείου, Δαίδαλος, WinesofCrete)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

**Βελτίωση διοικητικής
ικανότητας του Δήμου**

- Ψηφιακός μετασχηματισμός του Δήμου και παράλληλη μείωση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού των εργαζομένων του
- Μεγιστοποίηση πόρων από τα χρηματοδοτικά εργαλεία
- Αξιοποίηση του αναπτυξιακού οργανισμού «Δαίδαλος» για την μείωση της υποστελέχωσης του Δήμου
- Ολοκληρωμένο και στοχευμένο πρόγραμμα ανάπτυξης του εργατικού δυναμικού
- Αξιοποίηση δημοτικών κτηριακών εγκαταστάσεων
- Τυποποίηση διαδικασιών και εισαγωγή συστημάτων ποιότητας

2.6.2 SWOT Analysis

Με τον όρο «τοπική ανάπτυξη» ορίζεται τόσο η θετική μεταβολή των οικονομικοκοινωνικών παραμέτρων (αύξηση της απασχόλησης και του τοπικού εισοδήματος), όσο και η διεύρυνση της κοινωνικής συνοχής/άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων (υποστήριξη όλων των κοινωνικών ομάδων), η αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών, η προστασία και ανάδειξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και εν γένει η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων μιας περιοχής. Η τοπική ανάπτυξη, υπόκειται στη δράση ενός συνόλου εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων. Οι εν λόγω παράγοντες αφορούν εσωτερικούς ή εξωτερικούς περιορισμούς στην προοπτική της ανάπτυξης της περιοχής και συνδέονται με την αλληλεξάρτηση της περιφερειακής οικονομίας από την εθνική οικονομία.

Ένα χρήσιμο εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάλυση των προαναφερθέντων παραγόντων είναι η ανάλυση SWOT, κατά την οποία προσδιορίζονται τα δυνατά (Strengths) και αδύνατα (Weaknesses) σημεία της υπό μελέτη περιοχής παρέμβασης, καθώς και οι ευκαιρίες (Opportunities) και οι απειλές (Threats) που ενυπάρχουν στο εξωτερικό περιβάλλον και ενδέχεται να επηρεάσουν την εφαρμογή επιχειρησιακού προγράμματος καθώς, επίσης και να λειτουργήσουν ως ανασταλτικός παράγοντας.

Επομένως, ενόψει του παρόντος, η ανάλυση SWOT θα χρησιμοποιηθεί ως μεθοδολογικό εργαλείο, προκειμένου να καταγραφούν και εν συνεχεία, να αξιολογηθούν οι παραπάνω παράμετροι. Στόχος της SWOT Analysis είναι, αρχικά, ο εντοπισμός και η καταγραφή των ισχυρών σημείων ή στρατηγικών πλεονεκτημάτων πάνω στα οποία θα στηριχθεί η αναπτυξιακή πορεία του Δήμου και στη συνέχεια ο καθορισμός των στρατηγικών κατευθύνσεων μιας συνεκτικής και συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Ακόμη, ο εντοπισμός και καταγραφή των «αδύνατων σημείων» αποτελεί την αναγκαία βάση για εκείνες τις πολιτικές και δράσεις που θα συμβάλουν στην αντιμετώπισή τους. Εξάλλου, σε ένα οικονομικό περιβάλλον που συνεχώς εξελίσσεται παρουσιάζονται ευκαιρίες και κίνδυνοι, στοιχεία τα οποία θα πρέπει να αξιολογούνται και να λαμβάνονται υπόψη.

Ειδικότερα, οι δύο πρώτες παράμετροι της SWOT Analysis (δυνατά και αδύνατα σημεία) σχετίζονται με το «εσωτερικό περιβάλλον» και καθορίζονται από την ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του υπό μελέτη τομέα. Οι παράμετροι αυτές αφορούν αποκλειστικά στον προσδιορισμό των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων που πηγάζουν από τον εκάστοτε τομέα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Με ανάλογο τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα από την ανάλυση του εξωτερικού περιβάλλοντος, προσδιορίζονται τα βασικότερα από εκείνα τα σημεία που διαφαίνεται να αποτελούν ευκαιρίες για ανάπτυξη και τα οποία θα πρέπει να εκμεταλλευτεί ο στρατηγικός σχεδιασμός, καθώς και οι κίνδυνοι (απειλές) που ενδέχεται να αντιμετωπίσει στο μέλλον.

Σημειώνεται ότι η ανάλυση SWOT διαρθρώνεται στις παρακάτω επιμέρους αναλύσεις SWOT ανά άξονα του επιχειρησιακού προγράμματος, ήτοι:

- Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
- Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
- Τοπική οικονομία και απασχόληση
- Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου

2.6.2.1 Περιβάλλον και ποιότητα ζωής

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Strengths)

- Πλούσιο φυσικό περιβάλλον με ποικιλία φυσικών οικοσυστημάτων (χλωρίδα-πανίδα) και πλήθος ενδημικών ειδών.
- Φυσικοί και θαλάσσιοι πόροι με υψηλή οικολογική και αισθητική αξία.
- Ένταξη μεγάλου μέρους της έκτασης του Δήμου στο πρόγραμμα προστασίας NATURA 2000, καθώς και ένταξη των Αστερουσίων στο πρόγραμμα Άνθρωπος και Βιόσφαιρα της UNESCO.
- Πλήθος σημαντικών φαραγγίων, σπηλαίων, κ.α. που καθιστούν τον Δήμο ιδανικό για την ανάπτυξη εξειδικευμένων μορφών τουρισμού που σχετίζονται με το περιβάλλον.
- Δραστηριοποίηση περιβαλλοντικών φορέων και εθελοντικών ομάδων πολιτικής προστασίας στην περιοχή του Δήμου.
- Δραστηριοποίηση σημαντικών πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην ευρύτερη περιοχή που ασχολούνται με το περιβάλλον (Πανεπιστήμιο Κρήτης/ Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Κρήτης, ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ, ΕΛΚΕΘΕ, κλπ.).
- Ικανοποιητικές υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων στην περιοχή του Δήμου.
- Ύπαρξη εγκεκριμένης Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές NATURA 2000 της Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης.
- Σημαντικός αριθμός κοινόχρηστων χώρων (π.χ. παιδικές χαρές, πλατείες, πάρκα).
- Επαρκείς αστικές υποδομές (υποδομές ύδρευσης και διαχείρισης υγρών αποβλήτων, ευρυζωνικές υποδομές, προσβασιμότητας ΑμεΑ, κλπ.).

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Weaknesses)

- Περιορισμένη ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος του Δήμου και έλλειψη σχετικών υποδομών για την ανάπτυξη εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων.
- Μη περιβαλλοντικά υπεύθυνη ανθρώπινη δραστηριότητα στη γεωργία, τη μεταποίηση και στα

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

νοικοκυριά (π.χ. αλόγιστη κατανάλωση νερού και λοιπών φυσικών πόρων, ανεπαρκής διαχείριση απορριμμάτων και αποβλήτων).

- Έλλειψη υποδομών και καινοτόμων συστημάτων που σχετίζονται με την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές.
- Έλλειψη δράσεων ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης/ εκπαίδευσης για την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων από φυσικές καταστροφές, ειδικά στην ορεινή ζώνη και στις απομακρυσμένες περιοχές του Δήμου.
- Ανεπαρκές και μέτριας ποιότητας οδικό δίκτυο, ειδικά στην ορεινή ζώνη του Δήμου.
- Προβλήματα συντήρησης κοινόχρηστων χώρων (π.χ. παιδικές χαρές, πλατείες, πάρκα).
- Έλλειψη υποδομών πράσινης κινητικότητας (π.χ. ποδηλατόδρομοι, υποδομές ηλεκτροκίνησης, συστήματα κοινόχρηστων ποδηλάτων).
- Καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση και εφαρμογή του πολεοδομικού και χωροταξικού σχεδιασμού.
- Εκτεταμένες ζημιές στις υποδομές και στο οικιστικό δίκτυο των σεισμοπαθών περιοχών.
- Έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού εγκατάστασης ΑΠΕ.
- Προβληματική διαχείριση υδάτινων πόρων (σπατάλη, διαρροές, παράνομες συνδέσεις, κλπ.).

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)

- Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο (ΕΣΠΑ 2021 – 2027, ΕΠΑ 2021 – 2025, InvestEU, Ταμείο Ανάκαμψης, Πράσινο Ταμείο, ΣΣ-ΚΑΠ κλπ.), με έμφαση στο περιβάλλον.
- Θεσμοθέτηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (Green Deal) ως βασικής αναπτυξιακής στρατηγικής της ΕΕ για τον περιβάλλον και τον αγροδιατροφικό τομέα.
- Αυστηρότερο διεθνές θεσμικό πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.
- Θεσμικό πλαίσιο (ν. 4674/2020) που επιτρέπει τη λειτουργία Αναπτυξιακών Οργανισμών ΟΤΑ «Δαίδαλος» στον οποίο συμμετέχει ο Δήμος.

ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

- Αυξημένη γραφειοκρατία για την έκδοση των Προεδρικών Διαταγμάτων αναφορικά με την εφαρμογή της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και των Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές NATURA 2000 της Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης.
- Κλιματική αλλαγή που επηρεάζει ποικιλοτρόπως το φυσικό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής των κατοίκων του Δήμου (φυσικές καταστροφές, ερημοποίηση, ακραία καιρικά φαινόμενα, ανομβρία, καύσωνες, κλπ.).
- Χρονοβόρες και πολυδαίδαλες διαδικασίες αδειοδοτήσεων έργων.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.6.2.2 Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Strengths)

- Δραστηριοποίηση φορέων που ασχολούνται με κοινωνικά ζητήματα, διαθέτουν υποδομές και παρουσιάζουν έντονη κινητικότητα για την άμβλυνση κοινωνικών προβλημάτων.
- Ύπαρξη ικανοποιητικού επιπέδου δομών και υπηρεσιών πρόνοιας στα πληθυσμιακά κέντρα του Δήμου (υποδομές για παιδιά, υποδομές για ηλικιωμένους, κλπ.).
- Ικανοποιητικός αριθμός υποδομών υγείας (κέντρα υγείας, περιφερειακά ιατρεία) για την περίθαλψη του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών του Δήμου.
- Ικανοποιητικός αριθμός υποδομών εκπαίδευσης.
- Ιστορικό και πολιτιστικό περιβάλλον σημαντικής αξίας (αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, ιστορικά μνημεία, παραδοσιακοί οικισμοί, θρησκευτικοί χώροι και μνημεία κλπ.).
- Μεγάλος αριθμός κτισμάτων που συνδέονται με την αγροτική και κτηνοτροφική παράδοση (πατητήρια, αλώνια, μιτάτα, ελαιουργεία, κλπ.).
- Πλούσια μουσικοχορευτική παράδοση, ήθη, έθιμα και λαϊκές παραδόσεις που διατηρούνται έως σήμερα.
- Σημαντική ανάπτυξη του κλάδου της Πολιτιστικής Δημιουργικής Βιομηχανίας και της λαϊκής τέχνης (π.χ. υφαντική, μαχαιροποιία, ξυλογλυπτική, οργανοποιία, κλπ.).
- Μεγάλο εύρος δημοφιλών πολιτιστικών εκδηλώσεων (μουσικοχορευτικές γιορτές, λαϊκά πανηγύρια, κλπ.).
- Ύπαρξη σημαντικών εκδηλώσεων αγροδιατροφικού χαρακτήρα που ενισχύουν την αναγνωσιμότητα του αγροδιατροφικού πολιτισμού και των τοπικών προϊόντων του Δήμου.
- Πλήθος ενεργών πολιτιστικών φορέων/ συλλόγων με σημαντική διαχρονική δραστηριότητα και συνέργειες μεταξύ τους.
- Ικανοποιητικός αριθμός αθλητικών υποδομών (κυρίως ποδοσφαίρου) και ενεργών αθλητικών σωματείων.
- Μεγάλο εύρος δημοφιλών αθλητικών εκδηλώσεων (αγώνες δρόμου, ποδηλατικοί αγώνες, κλπ.).

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Weaknesses)

- Μείωση του μόνιμου πληθυσμού και πληθυσμιακή γήρανση.
- Μεγάλος αριθμός ψηφιακά αναλφάβητων κατοίκων, με έμφαση στον γηραιό πληθυσμό.
- Ελλείψεις σε κινητές δομές για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών υγείας στις απομακρυσμένες περιοχές του Δήμου.
- Περιορισμένες δομές για την εξυπηρέτηση των ΑμεΑ και των φροντιστών τους (ειδικά σχολεία, ΚΔΑΠ ΑμεΑ, κλπ.).
- Έλλειψη δομών και υπηρεσιών για την προστασία των ανηλίκων, των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και των εξαρτημένων ατόμων (αλκοόλ, τυχερά παιχνίδια, ναρκωτικά, διαδίκτυο, κλπ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Όξυνση κοινωνικών ανισοτήτων στις περιοχές που αντιμετώπισαν τα μεγαλύτερα προβλήματα από τον σεισμό του 2021.
- Ελλιπής διαχείριση αδέσποτων ζώων συντροφιάς, ελλιπής πρόληψη δημιουργίας νέων καθώς και ανεπαρκής ενημέρωση/ ευαισθητοποίηση των κατοίκων.
- Ελλείψεις σε ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό και στη στελέχωση των δομών υγείας και πρόνοιας.
- Υψηλό ποσοστό αναλφαβητισμού και σχολικής διαρροής, ειδικά στις απομακρυσμένες περιοχές του Δήμου.
- Σημαντικές ελλείψεις και προβλήματα σε υποδομές και σχολικό εξοπλισμό.
- Ελλιπής συντήρηση, αξιοποίηση και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων της περιοχής και ελλιπής αξιοποίηση σύγχρονων εργαλείων και τεχνολογιών στην κατεύθυνση αυτή.
- Ελλιπής σύνδεση πολιτισμού - τουρισμού και δημιουργία θεματικών πολιτιστικών προϊόντων.
- Περιορισμένη ανάδειξη του αγροδιατροφικού πολιτισμού της περιοχής.
- Περιορισμένη συνεργασία των φορέων πολιτισμού με τους επιστημονικούς φορείς της ευρύτερης περιοχής.
- Ζημιές στο πολιτιστικό και αρχιτεκτονικό απόθεμα στις περιοχές που αντιμετώπισαν τα μεγαλύτερα προβλήματα από τον σεισμό του 2021.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)

- Η αυξημένη βαρύτητα που αποδίδει η Ε.Ε. στο μέλλον των αγροτικών περιοχών και στην ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής σε αυτές.
- Η υψηλή προτεραιότητα που δίνεται για την προώθηση της ψηφιακής μετάβασης και την αντιμετώπιση του ψηφιακού αναλφαβητισμού.
- Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο (ΕΣΠΑ 2021 – 2027, ΕΠΑ 2021 – 2025, InvestEU, Ταμείο Ανάκαμψης, Πράσινο Ταμείο, ΣΣ-ΚΑΠ κλπ.).
- Ύπαρξη εγκεκριμένων σχεδίων της Περιφέρειας Κρήτης για την αντιμετώπιση της φτώχειας και της κοινωνικής ένταξης και λειτουργία του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή εστιασμένων κοινωνικών πολιτικών.
- Ύπαρξη διεθνών οργανισμών (π.χ. ΕΕ, UNESCO) που αποδίδουν έμφαση στην προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

- Κλιματική αλλαγή που ελλοχεύει κινδύνους υποβάθμισης μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, όξυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και επιβάρυνσης του συστήματος υγείας.
- Πληθωριστικές πιέσεις και ενεργειακή κρίση που επιφέρουν όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- Αυξημένη πολυπλοκότητα θεσμικού πλαισίου και ιδιαίτερα χρονοβόρες διαδικασίες για την υλοποίηση έργων σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους.
- Παγκοσμιοποίηση των πολιτιστικών προτύπων και αλλοίωση της τοπικής πολιτιστικής ταυτότητας.

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

2.6.2.3 Τοπική οικονομία και απασχόληση

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Strengths)

- Παραγωγή ποιοτικών αγροδιατροφικών προϊόντων (οίνος, ελαιόλαδο, τυροκομικά, μέλι, παξιμάδια, κλπ.)
- Σημαντικός αριθμός προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ (ελαιόλαδο, γραβιέρα, ξινομυζήθρα, οίνοι).
- Σημαντική παραγωγή οίνου που καθιστά την περιοχή ως τη σημαντικότερη οινοπαραγωγό περιοχή της Κρήτης.
- Σημαντικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη εξειδικευμένων μορφών τουρισμού (γαστρονομικός τουρισμός, οινοτουρισμός, οικοτουρισμός, περιπατητικός, πολιτιστικός και θρησκευτικός τουρισμός, κλπ.).
- Δραστηριοποίηση σημαντικών εκπαιδευτικών/ ερευνητικών ιδρυμάτων και σημαντικό περιφερειακό υπόβαθρο έρευνας και καινοτομίας για την στήριξη της αγροτικής παραγωγής και της επιχειρηματικότητας εν γένει.
- Δραστήριοι κλαδικοί φορείς που υποστηρίζουν την τοπική επιχειρηματικότητα (ενδεικτικά: Wines of Crete, Επιμελητήριο Ηρακλείου, Σύνδεσμος Εξαγωγέων Κρήτης, Ένωση Ξενοδοχείων Ηρακλείου, Σύνδεσμος Τυποποιητών Ελαιολάδου Κρήτης).
- Παρουσία αναπτυξιακών φορέων με σημαντική εμπειρία στον σχεδιασμό και την υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων για την διαφοροποίηση του εισοδήματος του τοπικού πληθυσμού, καθώς και την οικονομική ανάπτυξη εν γένει.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Weaknesses)

- Σχετικά υψηλός δείκτης ανεργίας.
- Περιορισμένη ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας.
- Μη ικανοποιητική ανάπτυξη των εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων και περιορισμένη διασύνδεση του τουριστικού κλάδου με τον αγροδιατροφικό τομέα, τον πολιτισμό και τα τοπικά παραδοσιακά/ χειροτεχνικά προϊόντα.
- Κατακερματισμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και μικρό μέγεθος των τοπικών επιχειρήσεων.
- Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης του τοπικού πληθυσμού.
- Περιορισμένη υιοθέτηση πρακτικών αειφορίας από τις τοπικές επιχειρήσεις.
- Μετακίνηση νεανικού πληθυσμού (κυρίως καταρτισμένου) προς την υπόλοιπη Κρήτη, την Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Έλλειψη χωροθετημένων Βιοτεχνικών Πάρκων για την οργανωμένη ανάπτυξη της βιοτεχνικής δραστηριότητας.
- Χαμηλή παραγωγικότητα και περιορισμένη υιοθέτηση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών στον τομέα της αγροτικής παραγωγής και της τυποποίησης/ μεταποίησης αγροδιατροφικών προϊόντων.
- Περιορισμένη ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υποπροϊόντων στον αγροδιατροφικό κλάδο.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Ελλιπής οργάνωση εμπορικών δικτύων για την προώθηση των τοπικών προϊόντων.
- Σοβαρές ελλείψεις εργατοτεχνικού προσωπικού στον τομέα της μεταποίησης, της αγροτικής παραγωγής και του τουρισμού, με παράλληλη χαμηλή αντιστοίχιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού με την αγορά εργασίας.
- Ανεπαρκής ψηφιακός μετασχηματισμός της τοπικής οικονομίας.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)

- Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο (ΕΣΠΑ 2021 – 2027, ΕΠΑ 2021 – 2025, Ταμείο Ανάκαμψης, Πράσινο Ταμείο, ΣΣ-ΚΑΠ, κλπ.) για την πραγματοποίηση επενδύσεων και την εκπαίδευση-κατάρτιση.
- Διεθνής αύξηση της ζήτησης για εξειδικευμένες μορφές τουρισμού και διεθνής μεγέθυνση του τουριστικού κλάδου εν γένει.
- Αναγνώριση, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, της μεγάλης σημασίας της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών για το μέλλον της Ευρώπης σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο.
- Στροφή των καταναλωτών στα αγνά και ποιοτικά τρόφιμα, υψηλής διατροφικής αξίας.
- Διεθνής τάση εδραίωσης του μοντέλου εξ' αποστάσεως εργασίας και δημιουργίας ψηφιακών νομάδων.
- Διεθνής αύξηση της ζήτησης για εξειδικευμένα αγροδιατροφικά προϊόντα (π.χ. vegan, βιολογικά, gluten-free, lactose-free, sugar-free, Kosher, Halal).

ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

- Κλιματική αλλαγή που ελλοχεύει κινδύνους για την αγροτική παραγωγή.
- Σύνθετο θεσμικό πλαίσιο για την πραγματοποίηση επενδύσεων.
- Σημαντικές πληθωριστικές πιέσεις και παγκόσμια ενεργειακή κρίση που επηρεάζουν αρνητικά την ευαισθησία των καταναλωτών ως προς την τιμή των αγροδιατροφικών προϊόντων και αυξάνουν το κόστος παραγωγής των τοπικών επιχειρήσεων.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.6.2.4 Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου

2.6.2.4.1 Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών και Περιβάλλοντος

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Strengths)

- Καλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, δεδομένων των προβλημάτων στελέχωσης.
- Ικανοποιητικό επίπεδο συνεργασίας με άλλους φορείς και υπηρεσίες εκτός Δήμου.
- Συμμετοχή σε πληθώρα χρηματοδοτικών προγραμμάτων με στόχο τη βελτίωση της ικανότητας του Δήμου και της εξυπηρέτησης των πολιτών.
- Μεγάλος αριθμός έργων που βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης.
- Μεγάλος αριθμός εκπονηθέντων μελετών έργων και ολοκληρωμένων αδειοδοτήσεων.

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Weaknesses)

- Ελλιπέσειπέδο παρεχόμενων υπηρεσιών από το Τμήμα Καθημερινότητας και Συντήρησης Υποδομών εξαιτίας της υποστελέχωσης και των περιορισμένων οικονομικών πόρων.
- Σημαντικά προβλήματα υποστελέχωσης που οδηγούν σε δυσμενείς συνθήκες για την ανταπόκριση στις υποχρεώσεις.
- Προβληματική συντήρηση των δημόσιων υποδομών.
- Στόλος οχημάτων και μηχανημάτων που χρήζει σταδιακής ανανέωσης.
- Συνεχείς ανάγκες επιμόρφωσης του προσωπικού κυρίως στα διάφορα πληροφοριακά συστήματα και στο σύνθετο θεσμικό πλαίσιο (π.χ. αδειοδοτήσεις).
- Σημαντική υποστελέχωση η οποία χρήζει άμεσης αντιμετώπισης. Η υποστελέχωση συχνά οφείλεται σε συνταξιοδοτήσεις και στην καθυστέρηση αναπλήρωσης των εν λόγω θέσεων λόγω του δυσμενούς θεσμικού πλαισίου.
- Έλλειψη πόρων για την κατασκευή ή συντήρηση έργων, καθώς και τη συντήρηση οχημάτων.
- Ελλιπής νομική υποστήριξη.
- Ανεπαρκές επίπεδο εκπαίδευσης σε ζητήματα υγιεινής και ασφάλειας του εργατοτεχνικού προσωπικού.
- Συγκεκριμένες αρμοδιότητες του Τμήματος Προγραμματισμού & Αγροτικής Ανάπτυξης παραμένουν ανενεργές λόγω έλλειψης κατάλληλου προσωπικού (π.χ. Φυτικής & Ζωικής Παραγωγής, Διαχείρισης Υδάτων).

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)

- Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο (ΕΣΠΑ 2021 – 2027, ΕΠΑ 2021 – 2025, Ταμείο Ανάκαμψης, Πράσινο Ταμείο, ΣΣ-ΚΑΠ, κλπ.).
- Εθνική πολιτική για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό του Δημόσιου Τομέα.
- Διεθνής τάση εδραίωσης της τηλεργασίας.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Θεσμικό πλαίσιο (ν. 4674/2020) που επιτρέπει τη λειτουργία του Αναπτυξιακού Οργανισμού ΟΤΑ «Δαίδαλος» στον οποίο συμμετέχει ο Δήμος.

ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

- Πολυπλοκότητα θεσμικού πλαισίου και χρονοβόρες διαδικασίες για την υλοποίηση έργων.
- Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ανάθεσή τους στους Δήμους, δίχως ανάλογη χρηματοδότηση και προσωπικό.

2.6.2.4.2 Διεύθυνση Δημοτικών Υπηρεσιών

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Strengths)

- Καλό επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, δεδομένων των προβλημάτων στελέχωσης.
- Άριστο επίπεδο παρεχόμενων υπηρεσιών, επαρκής προσβασιμότητα ΑμεΑ και ύπαρξη σύγχρονου μηχανογραφικού εξοπλισμού στο Τμήμα ΚΕΠ.
- Ικανοποιητικό επίπεδο συνεργασίας με άλλους φορείς και υπηρεσίες εκτός Δήμου.
- Ικανοποιητικό επίπεδο ψηφιακών υπηρεσιών προς τους Δημότες από το Τμήμα Διοικητικών Υπηρεσιών.
- Παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών (πρόσβαση σε αποφάσεις Δημοτικού Συμβουλίου και οικονομικής επιτροπής μέσω του προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ).
-

ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (Weaknesses)

- Προβλήματα πρόσβασης στις παρεχόμενες υπηρεσίες για τους κατοίκους των απομακρυσμένων περιοχών και ειδικά τους ηλικιωμένους.
- Σημαντικά προβλήματα υποστελέχωσης που οδηγούν σε καθυστερήσεις στην επίλυση εκκρεμοτήτων και στην διεκπεραίωση των εργασιών καθώς και σε αδυναμία ανταπόκρισης στο σύνολο των αρμοδιοτήτων.
- Ύπαρξη αδυναμιών άσκησης των αρμοδιοτήτων του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού που οφείλονται στην υποστελέχωση του Τμήματος η οποία επιδεινώθηκε μετά την κατάργηση των Νομικών Προσώπων του Δήμου και την αύξηση των αρμοδιοτήτων του Τμήματος.
- Ελλιπής ή ανεπαρκής πρόσβαση των δημοτών στις σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες έκδοσης δημοτικών τελών και ηλεκτρονικών πληρωμών διότι δεν υποστηρίζεται από την ιστοσελίδα του Δήμου.
- Γηρασμένο προσωπικό με σημαντικές ελλείψεις σε θέματα επιμόρφωσης.
- Αδυναμία εφαρμογής αναπτυξιακής πολιτικής λόγω των περιορισμένων οικονομικών πόρων.
- Ασταθής οικονομική ισορροπία που οφείλεται μεταξύ άλλων και στη σημαντική αύξηση του ενεργειακού κόστους.
- Αδυναμία παρακολούθησης και ελέγχου των υπηρεσιών στο σύνολό τους λόγω της λειτουργίας τους σε διαφορετικά κτίρια.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Παλαιός στόλος οχημάτων του Τμήματος Κοινωνικής Προστασίας, Παιδείας και Πολιτισμού και ειδικότερα στα οχήματα που χρησιμοποιούνται στο πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι».

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (Opportunities)

- Θεσμικό πλαίσιο (ν. 4674/2020) που επιτρέπει τη λειτουργία Αναπτυξιακών Οργανισμών ΟΤΑ «Δαίδαλος» στον οποίο συμμετέχει ο Δήμος.
- Αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι την Νέα Προγραμματική Περίοδο (ΕΣΠΑ 2021 – 2027, ΕΠΑ 2021 – 2025, Ταμείο Ανάκαμψης, Πράσινο Ταμείο, ΣΣ-ΚΑΠ, κλπ.).
- Εθνική πολιτική για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό του Δημόσιου Τομέα.
- Διεθνής τάση εδραίωσης της τηλεργασίας.

ΑΠΕΙΛΕΣ (Threats)

- Πολυπλοκότητα θεσμικού πλαισίου και χρονοβόρες διαδικασίες για την υλοποίηση έργων.
- Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και ανάθεσή τους στους Δήμους, δίχως ανάλογη χρηματοδότηση.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

3.1 Πλαίσιο διαμόρφωσης στρατηγικής

Ο Στρατηγικός Σχεδιασμός του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων διαμορφώθηκε μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο πολιτικών, στρατηγικών και χρηματοδοτικών προγραμμάτων αναπτυξιακού χαρακτήρα τα οποία έχουν διεθνή, εθνική και περιφερειακή εμβέλεια. Παρακάτω παρουσιάζεται το σύνολο των εν λόγω πολιτικών, στρατηγικών και χρηματοδοτικών εργαλείων που λήφθηκαν υπόψη για τη διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδιασμού του Δήμου.

3.1.1 Διεθνές επίπεδο

3.1.1.1 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ (Sustainable Development Goals - SDGs) αποτελούν ένα σύνολο 17 παγκόσμιων στόχων που καθορίστηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης μέχρι το 2030. Αυτοί οι στόχοι στοχεύουν στην εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη και την εξασφάλιση ευημερίας για όλους, με έμφαση στη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής ένταξης και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας.

Πίνακας 61: Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Εξάλειψη της φτώχειας	Η φτώχεια παραμένει ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα. Ο στόχος αυτός επιδιώκει να εξαλείψει την ακραία φτώχεια, δηλαδή όσους ζουν με λιγότερο από 1,90 δολάρια την ημέρα, και να μειώσει τουλάχιστον κατά το ήμισυ την αναλογία ανδρών, γυναικών και παιδιών που ζουν σε φτώχεια σε όλες τις μορφές της.
2	Εξάλειψη της πείνας	Αυτός ο στόχος εστιάζει στον τερματισμό της πείνας, στη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των ανθρώπων σε ασφαλή, θρεπτική και επαρκή τροφή και στην προώθηση της βιώσιμης γεωργίας.
3	Καλή υγεία και ευημερία	Σκοπός είναι να διασφαλιστεί η υγεία και η ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες. Αυτό περιλαμβάνει τη μείωση της παιδικής και μητρικής θνησιμότητας, την καταπολέμηση των μολυσματικών ασθενειών και την προαγωγή της ψυχικής υγείας.
4	Ποιοτική εκπαίδευση	Η εκπαίδευση είναι κλειδί για την ανάπτυξη. Ο στόχος αυτός αποσκοπεί στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης σε όλους και στην προώθηση ευκαιριών δια βίου μάθησης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
5	Ισότητα των φύλων	Η ισότητα των φύλων και η ενδυνάμωση όλων των γυναικών και κοριτσιών είναι κεντρικά για την επίτευξη των υπόλοιπων στόχων. Αυτός ο στόχος επιδιώκει να εξαλείψει όλες τις μορφές διακρίσεων και βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών.
6	Καθαρό νερό και αποχέτευση	Η πρόσβαση σε καθαρό νερό και επαρκείς υποδομές αποχέτευσης είναι απαραίτητη για την υγεία και την ευημερία. Ο στόχος αυτός επιδιώκει την επίτευξη καθολικής πρόσβασης σε ασφαλές και οικονομικά προσιτό πόσιμο νερό.
7	Φτηνή και καθαρή ενέργεια	Η ενέργεια είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη. Αυτός ο στόχος προάγει την πρόσβαση σε αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους.
8	Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη	Η διαρκής, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, καθώς και η πλήρης και παραγωγική απασχόληση και η αξιοπρεπής εργασία για όλους, είναι απαραίτητα για την ευημερία.
9	Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	Οι ανθεκτικές υποδομές, η βιώσιμη βιομηχανικοποίηση και η καινοτομία είναι κλειδιά για την ανάπτυξη. Ο στόχος αυτός προάγει τη βιώσιμη βιομηχανική ανάπτυξη και την ενίσχυση της καινοτομίας.
10	Μείωση των ανισοτήτων	Αυτός ο στόχος επιδιώκει τη μείωση των ανισοτήτων εντός και μεταξύ των χωρών, προάγοντας την κοινωνική, οικονομική και πολιτική ενσωμάτωση όλων.
11	Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	Η βιωσιμότητα των πόλεων και των κοινοτήτων είναι κρίσιμη για τη συνολική ανάπτυξη. Ο στόχος αυτός εστιάζει στη δημιουργία ασφαλών, ανθεκτικών και βιώσιμων πόλεων και οικισμών.
12	Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	Η βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή είναι απαραίτητη για τη μείωση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης και την προαγωγή της βιωσιμότητας.
13	Δράση για το κλίμα	Η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και η μείωση των επιπτώσεών της είναι κρίσιμη για το μέλλον του πλανήτη. Ο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		στόχος αυτός προάγει τη λήψη επείγουσας δράσης για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.
14	Ζωή στο νερό	Η προστασία των ωκεανών και των θαλασσών είναι ζωτικής σημασίας για την υγεία του πλανήτη. Ο στόχος αυτός εστιάζει στη διατήρηση και την αειφόρο χρήση των θαλάσσιων πόρων.
15	Ζωή στη στεριά	Η διατήρηση της βιοποικιλότητας και η προστασία των χερσαίων οικοσυστημάτων είναι κρίσιμες για την αειφορία. Ο στόχος αυτός προάγει την αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των οικοσυστημάτων.
16	Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί	Η ειρήνη, η δικαιοσύνη και οι ισχυροί θεσμοί είναι απαραίτητοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο στόχος αυτός εστιάζει στη μείωση της βίας, την προαγωγή της δικαιοσύνης και την ενίσχυση των θεσμών.
17	Συνεργασία για τους στόχους	Η διεθνής συνεργασία και η ενίσχυση των μέσων υλοποίησης είναι απαραίτητες για την επίτευξη όλων των στόχων. Ο στόχος αυτός προάγει την παγκόσμια συνεργασία για την υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης.

Πηγή: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (2025), ανακτήθηκε 25/7/2025 από www.sdgs.un.org/goals

Κάθε στόχος συνοδεύεται από συγκεκριμένους δείκτες και υποστόχους για την παρακολούθηση της προόδου και την προώθηση των απαραίτητων δράσεων σε παγκόσμιο, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Η επιτυχία των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες από κυβερνήσεις, οργανισμούς, την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα.

3.1.1.2 Πολιτική συνοχής

Η Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μια στρατηγική που αποσκοπεί στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Αυτή η πολιτική είναι ένα από τα κύρια εργαλεία της ΕΕ για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ευημερίας των πολιτών σε ολόκληρη την Ένωση.

Οι βασικοί στόχοι της Πολιτικής Συνοχής είναι:

- **Οικονομική Συνοχή** | Ενίσχυση της οικονομικής απόδοσης και ανταγωνιστικότητας των περιφερειών, προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας.
- **Κοινωνική Συνοχή** | Μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και της φτώχειας, ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και βελτίωση της ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- **Εδαφική Συνοχή** | Αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι λιγότερο αναπτυγμένες και απομακρυσμένες περιοχές, εξασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες και τους πόρους.

Η Πολιτική Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης χρηματοδοτείται κυρίως μέσω τριών βασικών ταμείων, γνωστών ως Ταμείων Συνοχής. Αυτά τα ταμεία παρέχουν οικονομική στήριξη για την υλοποίηση προγραμμάτων και έργων που συμβάλλουν στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ. Τα βασικά ταμεία που χρηματοδοτούν την Πολιτική Συνοχής αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 62: Κύρια χρηματοδοτικά εργαλεία της Πολιτικής Συνοχής

A/A	ΣΤΟΧΟΣ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)	Το ΕΤΠΑ είναι το μεγαλύτερο από τα ταμεία συνοχής και στοχεύει στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μέσω της μείωσης των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών. Το ταμείο αυτό χρηματοδοτεί έργα που ενισχύουν την καινοτομία, την ψηφιοποίηση, τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και την ανάπτυξη των υποδομών.
2	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)	Το ΕΚΤ είναι το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο της ΕΕ για την υποστήριξη της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Το ταμείο αυτό βοηθά στην καταπολέμηση της ανεργίας, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και τη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, εστιάζοντας ιδιαίτερα στις ευάλωτες ομάδες.
3	Ταμείο Συνοχής	Το Ταμείο Συνοχής στοχεύει στη στήριξη των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών-μελών της ΕΕ, των οποίων το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) ανά κάτοικο είναι κάτω από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ (συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα). Το ταμείο αυτό χρηματοδοτεί έργα στους τομείς των μεταφορών και του περιβάλλοντος, προκειμένου να βελτιώσει τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη συνδεσιμότητα.

Οι κύριες προτεραιότητες της Πολιτικής Συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την περίοδο 2021-2027 εστιάζουν σε πέντε βασικούς τομείς που έχουν ουσιαστική σημασία για την επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης, της διασφάλισης της βιώσιμης ανάπτυξης και της ευημερίας όλων των περιφερειών της ΕΕ. Αυτές οι προτεραιότητες περιλαμβάνουν:

- **Μια πιο έξυπνη Ευρώπη** | Η προώθηση της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης και της οικονομικής μεταρρύθμισης προκειμένου να δημιουργηθούν έξυπνες, ανθεκτικές και βιώσιμες οικονομίες.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- **Μια πιο πράσινη Ευρώπη** | Η προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της κλιματικής ανθεκτικότητας και της κυκλικής οικονομίας προς όφελος του περιβάλλοντος και της αειφορίας.
- **Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη** | Η βελτίωση της κινητικότητας και της συνδεσιμότητας των περιφερειών μέσω επενδύσεων στις μεταφορές, τις ψηφιακές υποδομές και τις τηλεπικοινωνίες.
- **Μια πιο κοινωνική Ευρώπη** | Η ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης, της πρόσβασης στην εκπαίδευση, της δικαιοσύνης και της υγείας, προκειμένου να διασφαλιστεί η ίση ευκαιρία για όλους τους πολίτες.
- **Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες** | Η υποστήριξη της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών μέσω της τοπικής ανάπτυξης και της προαγωγής της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Οι εν λόγω προτεραιότητες ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις και τις ευκαιρίες που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση και συμβάλλουν στην προώθηση μιας δίκαιης, βιώσιμης και ανθρώπινης ανάπτυξης σε ολόκληρη την Ένωση.

Η εκτέλεση της Πολιτικής Συνοχής πραγματοποιείται μέσω εταιρικών συμφωνιών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών, οι οποίες καθορίζουν τις προτεραιότητες και τους στόχους για τη χρήση των πόρων. Η πρόοδος παρακολουθείται μέσω δεικτών απόδοσης και αξιολογήσεων, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των χρηματοδοτικών πόρων.

Η Πολιτική Συνοχής της ΕΕ αποτελεί βασικό εργαλείο για την επίτευξη της ισόρροπης ανάπτυξης, της μείωσης των ανισοτήτων και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής για όλους τους πολίτες της Ένωσης.

3.1.1.3 Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με το COM(2019) 640 έγγραφό της, εξέδωσε την ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, βάσει της οποίας ανανεώνει τη δέσμευσή της για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των προκλήσεων που σχετίζονται με το περιβάλλον. Πρόκειται για μία νέα αναπτυξιακή στρατηγική που αποσκοπεί στον μετασχηματισμό της Ε.Ε. σε μία δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία που διαθέτει μια οικονομία σύγχρονη, ανταγωνιστική και αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων, στην οποία ως το 2050 θα πρέπει να έχουν μηδενιστεί οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου και η οικονομική ανάπτυξη θα πρέπει να έχει αποσυνδεθεί από τη χρήση των πόρων. Αποσκοπεί επίσης στην προστασία, διατήρηση και ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της ΕΕ, καθώς και στην προστασία της υγείας και της ευημερίας των πολιτών από κινδύνους και επιπτώσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.

Η εν λόγω μετάβαση πρέπει να είναι δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς, δίδοντας προτεραιότητα στον άνθρωπο και να μεριμνά για τις περιφέρειες, τους κλάδους και τους εργαζόμενους που θα έρθουν αντιμέτωποι με τις μεγαλύτερες προκλήσεις. Στην προσπάθεια αυτής της μετάβασης η συμμετοχή των πολιτών είναι υψίστης σημασίας για την αποτελεσματικότητα και την αποδοχή των πολιτικών.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία ευελπιστεί να μετασχηματίσει την οικονομία και την κοινωνία, να την θέσει σε μία νέα σταθερή και βιώσιμη πορεία, και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής της

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Επιτροπής για την υλοποίηση του Θεματολογίου των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και των βασικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και των άλλων προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί από αυτήν.

Πίνακας 63: Στόχοι Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας

A/A	ΣΤΟΧΟΣ
1	Επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας μέχρι το 2050 με ενδιάμεσο στόχο την μείωση των εκπομπών θερμοκηπίου έως το 50-55% μέχρι το 2030 σε σχέση τα επίπεδα που επικρατούσαν το 1990. Για την επίτευξη του στόχου αυτού απαιτείται η αναθεώρηση του κανονιστικού πλαισίου στο σύνολό του.
2	Η μείωση των εκπομπών άνθρακα μέσω σχετικής τιμολόγησης και φορολόγησης. Σκοπός είναι η ενθάρρυνση των καταναλωτών και των επιχειρήσεων στην αλλαγή των συνηθειών τους αλλά και στην αύξηση των αιφόρων επενδυτικών σχεδίων στον ιδιωτικό αλλά και τον δημόσιο τομέα. Παράλληλα, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και βιοτεχνίας μέσω νέων «καθαρών» τεχνολογιών καθώς και μέσω της ενσωμάτωσης καινοτόμων λύσεων.
3	Η εφαρμογή σχετικής για την κλιματική αλλαγή στρατηγικής. Στο πλαίσιο αυτό εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2020 ο «Νόμος για το Κλίμα» ο οποίος στοχεύει στην εξασφάλιση ότι το σύνολο του κανονιστικού πλαισίου που εκδίδεται από την Ε.Ε. συμβάλλει στους στόχους για το κλίμα, καθώς και ότι όλα τα αρμόδια τμήματα / φορείς θα συμβάλλουν στους στόχους αυτούς. Ταυτόχρονα, αυξάνει την φιλοδοξία αναφορικά με τους στόχους για την επίτευξη της κλιματικής ουδετερότητας.
4	Τροποποίηση των ενεργειακών συστημάτων και ενίσχυση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με στόχο την σταδιακή ανεξαρτητοποίηση από τη χρήση του άνθρακα. Παράλληλα, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η παροχή φθηνής ενέργειας για τους καταναλωτές. Στο πλαίσιο αυτό τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναθεωρήσουν τις στρατηγικές τους για την παραγωγή ενέργειας, αλλά και ειδικότερα την στρατηγική τους για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
5	Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας σε κτήρια και σπίτια. Βασικό στοιχείο για την επίτευξη των στόχων αναφορικά με την στρατηγική για την ενεργειακή πολιτική αποτελεί και η μείωση κατανάλωσης ενέργειας κυρίως στα κτίρια και τις επιχειρήσεις αλλά και τα νοικοκυριά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί κυρίως μέσω της ενεργειακής αναβάθμισης των κτηρίων και της αντικατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού των επιχειρήσεων και των βιομηχανιών.
6	Ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας κυρίως στην βιομηχανία, αύξηση του ποσοστού της ανακύκλωσης, αύξηση της χρήσης βιοδιασπώμενων υλικών και χρήση του «πράσινου πιστοποιητικού» των προϊόντων. Παράλληλα, ενίσχυση της παραγωγής προϊόντων με μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, δυνατότητα επισκευής και δυνατότητα επανάχρησης και ανακύκλωσης.
7	Μείωση των αποβλήτων με στόχο την ανάκτηση της οικονομικής αξίας αυτών και την μείωση των επιπτώσεων στο περιβάλλον.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΣΤΟΧΟΣ
8	Μείωση της χρήσης των ορυκτών καυσίμων και αντικατάσταση τους από άλλες μορφές ενέργειας που δεν είναι ρυπογόνες.
9	Χρήση νέων τεχνολογιών και ψηφιοποίησης οι οποίες συμβάλλουν στην άρση της κλιματικής αλλαγής και στη προστασία του περιβάλλοντος και δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας με παράλληλη κατάρτιση των πολιτών σε δεξιότητες απαραίτητες για τη μετάβαση.
10	Μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου από τα μέσα μεταφοράς (αεροπλάνα, τρένα, οδικές μεταφορές, πλοία) κυρίως μέσω της αντικατάστασης των καυσίμων, της χρήσης κινητήρων νέων τεχνολογιών αλλά και της χρήσης τεχνολογιών για την καλύτερη διαχείριση των μεταφορών και παράλληλα βελτίωση των υπηρεσιών δημόσιων μεταφορών.
11	Αειφόρος παραγωγή υγιεινών και θρεπτικών τροφών μέσω της στρατηγικής «Από το αγρόκτημα στο πιάτο». Η παραγωγή τροφίμων συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στη μόλυνση του νερού, του αέρα και του εδάφους, στην κατανάλωση μεγάλου μέρους των φυσικών πηγών ενώ μεγάλο μέρος των τροφίμων σπαταλιέται. Παράλληλα, η χαμηλής ποιότητας διατροφή συμβάλλει σε παχυσαρκία και ασθένειες όπως ο καρκίνος. Ως αποτέλεσμα απαιτείται ο ανασχεδιασμός της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη της παραγωγής υγιεινών τροφίμων και τη μείωση της σπατάλης τροφίμων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται και η δραστική μείωση των χημικών φυτοφαρμάκων, των χημικών λιπασμάτων και των αντιβιοτικών στην κτηνοτροφία.
12	Η ενίσχυση της βιοποικιλότητας και η αειφόρος διαχείριση των δασών με στόχο τη βελτίωση των οικοσυστημάτων και την αύξηση των δασικών εκτάσεων τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα.
13	Εφαρμογή ενός μηχανισμού για τις περιοχές που βρίσκονται σε μετάβαση με στόχο την περιβαλλοντική ανάπτυξή τους.

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Συνοπτική περιγραφή των στόχων των βασικών στρατηγικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία έχει ως στόχο να καθοδηγήσει την ΕΕ προς μια οικονομία μηδενικής καθαρής εκπομπής εντός του 2050, καθιστώντας την πιο βιώσιμη, ανθεκτική και δίκαιη. Η εφαρμογή των μέτρων που προτείνονται στο πλαίσιο αυτής της συμφωνίας θα απαιτήσει σημαντικές επενδύσεις, καινοτομία, συνεργασία και αλλαγές σε όλους τους τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας. Αναμένεται να έχει επιπτώσεις τόσο στην ευρωπαϊκή εσωτερική πολιτική όσο και στις εξωτερικές της σχέσεις και την παγκόσμια ηγεσία στον τομέα της κλιματικής δράσης.

3.1.1.4 Από το αγρόκτημα στο πιάτο

Η στρατηγική «από το αγρόκτημα στο πιάτο» είναι μία νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο οι Ευρωπαίοι εκτιμούν τη βιωσιμότητα των τροφίμων. Είναι μία ευκαιρία για τη βελτίωση του τρόπου ζωής, της υγείας και του περιβάλλοντος. Η παραγωγή τροφίμων αποτελεί έναν από τους βασικούς

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

παράγοντες που συμβάλουν στην κλιματική αλλαγή και στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Ως εκ τούτου, υπάρχει άμεση ανάγκη για την μείωση της εξάρτησης του συστήματος παραγωγής τροφίμων από τα φυτοφάρμακα στην γεωργία και της υπερβολικής χρήσης των χημικών λιπασμάτων καθώς και των αντιβιοτικών στην κτηνοτροφία. Παράλληλα, απαιτείται η ενδυνάμωση της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, η εφαρμογή μέτρων για την καλή διαβίωση των ζώων και η αντιστροφή του φαινομένου της μείωσης της βιοποικιλότητας.

Οι στόχοι της Ε.Ε. μέσω της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο» είναι οι ακόλουθοι:

- Να εξασφαλίσει ότι η αλυσίδα τροφίμων, που περιλαμβάνει την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή, την εμπορία και την κατανάλωση τροφίμων, έχει ουδέτερο ή θετικό αντίκτυπο, με διατήρηση και αποκατάσταση των χερσαίων, υδατικών και θαλάσσιων πόρων από τους οποίους εξαρτάται το επισιτιστικό σύστημα, να συμβάλει στην άμβλυνση της της κλιματικής αλλαγής και να προσαρμοστεί στις επιπτώσεις της, να προστατεύσει το έδαφος, τα ύδατα, τον αέρα και την υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων, και να αναστρέψει την απώλεια της βιοποικιλότητας.
- Να προστατεύσει την επισιτιστική ασφάλεια, τη διατροφή και τη δημόσια υγεία εξασφαλίζοντας ότι όλοι έχουν πρόσβαση σε επαρκή, θρεπτικά και βιώσιμα τρόφιμα για τα οποία τηρούνται υψηλά πρότυπα όσον αφορά την ασφάλεια και την ποιότητα, την υγεία και την καλή μεταχείριση των ζώων, και τα οποία ανταποκρίνονται στις διατροφικές ανάγκες και προτιμήσεις.
- Να διατηρήσει τα τρόφιμα σε οικονομικά προσιτά επίπεδα, δημιουργώντας παράλληλα δίκαιες οικονομικές αποδόσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού, ώστε τα πιο βιώσιμα τρόφιμα να είναι και τα πιο προσιτά από οικονομική άποψη, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα του τομέα εφοδιασμού της Ε.Ε. προωθώντας το δίκαιο εμπόριο, δημιουργώντας νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες και διασφαλίζοντας την ακεραιότητα της ενιαίας αγοράς και την υγεία και ασφάλεια στην εργασία.

Τα κράτη μέλη, μέσω των Στρατηγικών Σχεδίων της ΚΑΠ καλούνται να εξυπηρετήσουν την μετάβαση αυτή μέσω της ενίσχυσης κυρίως των γεωργών. Βασικά σημεία που θα συμβάλουν θετικά είναι η εφαρμογή εθελοντικών μέτρων, η αναδιανομή των άμεσων ενισχύσεων καθώς και η θέσπιση κανόνων για τον ανταγωνισμό και την προώθηση μιας αειφόρου τροφικής αλυσίδας.

Ειδικότερα, μέσω της στρατηγικής «από το αγρόκτημα στο πιάτο» επιδιώκεται η επίτευξη των παρακάτω στόχων:

- Η ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας βιολογικής βάσης μέσω της παραγωγής πχ βιολιπασμάτων και βιοχημικών και η ενίσχυση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από τους αγρότες καθώς και της εκμετάλλευσης, μέσω επενδύσεων, των εκπομπών αερίων από τις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις για παραγωγή ενέργειας.
- Η ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των εχθρών των καλλιεργειών, η μείωση χρήσης επικίνδυνων χημικών εντομοκτόνων κατά 50% μέχρι το 2030 και η προώθηση εναλλακτικών μεθόδων για την προστασία της παραγωγής. Τα χημικά εντομοκτόνα ευθύνονται σε σημαντικό βαθμό για την μόλυνση του νερού, του εδάφους και του αέρα, καθώς και στην μείωση της βιοποικιλότητας.
- Η μείωση της χρήσης χημικών λιπασμάτων κατά 20% μέχρι το 2030 και η αντιμετώπιση της απώλειας των θρεπτικών συστατικών. Η υπερβολική χρήση χημικών λιπασμάτων συμβάλει

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

σημαντικά στην μόλυνση του νερού, του εδάφους και του αέρα, καθώς και έχει αρνητικό αντίκτυπο στο κλίμα και στην μείωση της βιοποικιλότητας.

- Η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από την κτηνοτροφία κυρίως μέσω της βελτίωσης των σιτηρεσίων στις κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις με την αντικατάσταση συγκεκριμένων τροφών.
- Η μείωση της χρήσης των αντιβιοτικών στην κτηνοτροφία κατά 50% έως το 2030 δεδομένου ότι έχει παρατηρηθεί σε μεγάλο βαθμό η υπερβολική και πολλές φορές χωρίς λόγο χρήση αυτών. Παράλληλα, προωθείται η καλή μεταχείριση των ζώων δεδομένου ότι συμβάλει θετικά στην μείωση χρήσης φαρμάκων.
- Η εφαρμογή νέων καινοτόμων τεχνικών στην γεωργία που στοχεύουν στην υγεία των φυτών. Μέσω της χρήσης καινοτόμων τεχνικών είναι δυνατή η μείωση της χρήσης φυτοπροστατευτικών και η επίτευξη της αειφορίας.
- Η αύξηση της βιολογικής γεωργίας και επίτευξη του στόχου βάσει του οποίου έως το 2030 στο 25% της καλλιεργούμενης έκτασης θα εφαρμόζεται βιολογική γεωργία.
- Η εξασφάλιση της τήρησης των κοινωνικών δικαιωμάτων που συνδέονται με την αλυσίδα τροφίμων.
- Η εφαρμογή νέων προτύπων αναφορικά με τη συσκευασία των τροφίμων και των ελάχιστων πληροφοριών της ετικέτας αυτών.
- Η πληροφόρηση των πολιτών σχετικά με την υγιεινή διατροφή και την σπατάλη τροφίμων καθώς και η ανάλογη προσαρμογή της οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών.
- Η εφαρμογή μέτρων για την μείωση της σπατάλης τροφίμων κυρίως κατά το στάδιο παραγωγής τους.

3.1.1.5 Μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές

Οι αγροτικές περιοχές της Ε.Ε. αντιπροσωπεύουν το 30% του συνολικού πληθυσμού και το 80% της επικράτειας της. Ωστόσο, οι κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών, συμπεριλαμβανομένης της παγκοσμιοποίησης και της αστικοποίησης, μεταβάλλουν τον ρόλο και τη φύση των αγροτικών περιοχών, οι οποίες επηρεάζονται επίσης από τη μείωση του πληθυσμού και τη γήρανση αυτού. Πλέον είναι αντιληπτό ότι οι περιοχές αυτές διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση της Ε.Ε. μέσω της βιώσιμης παραγωγής τροφίμων, της διατήρησης της βιοποικιλότητας και της καταπολέμησης της κλιματικής αλλαγής, διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων της Ε.Ε. που αφορούν την Πράσινη Συμφωνία, το πρόγραμμα «Από το αγρόκτημα στο πιάτο» και τη βιοποικιλότητα. Ταυτόχρονα, η εφαρμογή νέων τεχνολογιών είναι απολύτως απαραίτητη για την υλοποίηση της ψηφιακής δεκαετίας της Ευρώπης.

Δεδομένης της μεγάλης ποικιλομορφίας των αγροτικών περιοχών, ως προς τις φυσικές και κλιματολογικές συνθήκες, τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, τις ιστορικές και πολιτιστικές εξελίξεις, τις δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές, τις εθνικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες και την οικονομική ευημερία, απαιτείται ο τοπικός σχεδιασμός αντιδράσεων και λύσεων που συνάδουν με τις ειδικές ανάγκες και τις δυνατότητες της κάθε περιοχής. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να στοχεύουν ιδιαιτέρως στις απομακρυσμένες και λιγότερο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ανεπτυγμένες αγροτικές περιφέρειες. Η ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη θα πρέπει να βασίζεται σε τοποκεντρικές προσεγγίσεις και η συμμετοχή όλων των επιπέδων διακυβέρνησης είναι απαραίτητη για τη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση του δυναμικού των αγροτικών περιοχών.

Το όραμα και το σχέδιο δράσης προσδιορίζουν τέσσερις τομείς δράσης, υποστηριζόμενες από εμβληματικές πρωτοβουλίες, ώστε οι αγροτικές περιοχές να καταστούν:

- **Ισχυρότερες** | έμφαση στην ενδυνάμωση των αγροτικών κοινοτήτων, στη βελτίωση της πρόσβασης σε υπηρεσίες και στη διευκόλυνση της κοινωνικής καινοτομίας·
- **Συνδεδεμένες** | βελτίωση της συνδεσιμότητας τόσο όσον αφορά τις μεταφορές όσο και την ψηφιακή πρόσβαση·
- **ανθεκτικές** | διατήρηση των φυσικών πόρων και οικολογικός προσανατολισμός των γεωργικών δραστηριοτήτων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, διασφαλίζοντας παράλληλα την κοινωνική ανθεκτικότητα μέσω της πρόσβασης σε μαθήματα κατάρτισης και ποικίλων ευκαιριών ποιοτικής απασχόλησης·
- **ευημερούσες** | για τη διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και τη βελτίωση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών και των αγροδιατροφικών δραστηριοτήτων, καθώς και του αγροτουρισμού.

Τα τέσσερα αυτά χαρακτηριστικά συνοψίζουν τις κοινές φιλοδοξίες των αγροτικών κοινοτήτων και των ενδιαφερόμενων μερών ώστε οι αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040:

- Να καταστούν ελκυστικοί χώροι, που αναπτύσσονται βάσει αρμονικής εδαφικής ανάπτυξης, αξιοποιώντας τις ιδιαίτερες δυνατότητές τους, οι οποίες τις καθιστούν τόπους ευκαιριών και προσφέρουν τοπικές λύσεις που συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των τοπικών επιπτώσεων των παγκόσμιων προκλήσεων.
- Να συμμετέχουν στην πολυεπίπεδη και τοποκεντρική διακυβέρνηση, εκπονώντας ολοκληρωμένες στρατηγικές με τη χρήση συνεργατικών και συμμετοχικών προσεγγίσεων και επωφελούμενες από εξατομικευμένα μείγματα πολιτικής και αλληλεξαρτήσεις μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.
- Να καταστούν πάροχοι επισιτιστικής ασφάλειας, οικονομικών ευκαιριών, αγαθών και υπηρεσιών για την ευρύτερη κοινωνία, όπως βιοπροϊόντων και ενέργειας, αλλά και τοπικών προϊόντων υψηλής ποιότητας με βάση την κοινότητα και ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, διατηρώντας δίκαιο μερίδιο από τη δημιουργούμενη αξία.
- Να καταστούν δυναμικές κοινότητες που εστιάζουν στην ευζωία, συμπεριλαμβανομένων των εισοδημάτων, της δικαιοσύνης, της ευημερίας και της ποιότητας ζωής, όπου όλοι οι άνθρωποι θα διαβιούν και θα εργάζονται μαζί με αρμονία και όπου θα υπάρχουν επαρκείς δυνατότητες αλληλοϋποστήριξης.
- Να καταστούν κοινότητες χωρίς αποκλεισμούς που χαρακτηρίζονται από αλληλεγγύη, δικαιοσύνη και ανανέωση μεταξύ των γενεών, οι οποίες είναι ανοιχτές στους νεοαφιχθέντες και προάγουν ίσες ευκαιρίες για όλους.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

- Να καταστούν ακμάζουσες πηγές φυσικών πόρων, οι οποίες ενισχύονται από τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και συμβάλλουν στην επίτευξή τους, συμπεριλαμβανομένης της κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών πόρων.
- Να επωφελούνται πλήρως από την ψηφιακή καινοτομία με ισότιμη πρόσβαση σε νεοεμφανιζόμενες τεχνολογίες, ευρέως διαδεδομένο ψηφιακό γραμματισμό και ευκαιρίες απόκτησης πιο προηγμένων δεξιοτήτων.
- Να αποτελούνται από άτομα με επιχειρηματικό και καινοτόμο πνεύμα και επαρκείς δεξιότητες, συμβάλλοντας από κοινού στην τεχνολογική, οικολογική και κοινωνική πρόοδο.
- Να καταστούν δραστήρια μέρη που διαθέτουν αποδοτικές, προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών υπηρεσιών, προσφέροντας εξατομικευμένες λύσεις (π.χ. στους τομείς των μεταφορών, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της υγειονομικής περίθαλψης και της φροντίδας, συμπεριλαμβανομένης της μακροχρόνιας φροντίδας, της κοινωνικής ζωής και των επιχειρήσεων λιανικής).
- Να καταστούν μέρη που χαρακτηρίζονται από ποικιλομορφία και αξιοποιούν στο έπακρο τα μοναδικά τους πλεονεκτήματα και ταλέντα και τις μοναδικές τους δυνατότητες.

Η Επιτροπή θα στηρίζει και θα παρακολουθεί την εφαρμογή του αγροτικού σχεδίου δράσης της ΕΕ και θα το επικαιροποιεί τακτικά ώστε να διασφαλίζει ότι παραμένει συναφές. Θα συνεργάζεται επίσης με τα κράτη μέλη και αγροτικούς φορείς για να διατηρεί διάλογο σχετικά με αγροτικά ζητήματα. Επιπλέον, θα τεθεί σε εφαρμογή ένας μηχανισμός «αγροτικής θωράκισης» σύμφωνα με τον οποίο οι πολιτικές της ΕΕ θα επανεξετάζονται υπό αγροτικό πρίσμα. Στόχος είναι να προσδιοριστεί καλύτερα και να ληφθεί υπόψη ο ενδεχόμενος αντίκτυπος και οι επιπτώσεις που θα έχει μια πρωτοβουλία πολιτικής της Επιτροπής στις θέσεις εργασίας, στην οικονομική μεγέθυνση και στη βιώσιμη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών.

Τέλος, θα συσταθεί παρατηρητήριο για τις αγροτικές περιοχές εντός της Επιτροπής για την περαιτέρω βελτίωση της συλλογής και ανάλυσης δεδομένων σχετικά με τις αγροτικές περιοχές. Αυτό θα παράσχει στοιχεία για τη χάραξη πολιτικής σε σχέση με την αγροτική ανάπτυξη και θα στηρίζει την εφαρμογή του αγροτικού σχεδίου δράσης

3.1.2 Εθνικό επίπεδο

3.1.2.1 ΕΣΠΑ 2021-2027

Το νέο «Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2021-2027» (ΕΣΠΑ 2021-2027) αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό τις νέες προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τις νέες αναπτυξιακές προτεραιότητες της Ελλάδας για τα επόμενα χρόνια. Εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021 και σύμφωνα με αυτό πρόκειται να διατεθούν για την Ελλάδα πόροι συνολικού ύψους 26,2 δισ. ευρώ για τα επόμενα 7 έτη, από τα οποία τα 20,9 δισ. ευρώ αφορούν στην Ενωσιακή Στήριξη και ποσό 5,3 δισ. ευρώ αφορά στην Εθνική Συνεισφορά.

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρώπινων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Τα έργα/ δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028**
Στρατηγικός Σχεδιασμός

υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται μεγάλα έργα που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Πίνακας 64: Προϋπολογισμός ΕΣΠΑ 2021-2027

Α/Α	ΣΤΟΧΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
1	«Μια εξυπνότερη Ευρώπη»	4,08 δισεκατομμύρια €	20%
2	Μια πιο πράσινη Ευρώπη	5,66 δισεκατομμύρια €	27%
3	Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη	1,64 δισεκατομμύρια €	8%
4	Μια πιο κοινωνική Ευρώπη	6,22 δισεκατομμύρια €	30%
5	Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της	1,19 δισεκατομμύρια €	6%
6	Δίκαιη Μετάβαση	1,38 δισεκατομμύρια €	7%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.espa.gr

Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» έχει ισχυρό αναπτυξιακό αποτύπωμα μέσα από δράσεις και έργα υψηλής προστιθέμενης αξίας και με πολλαπλασιαστικά οφέλη τόσο για την κοινωνία, όσο και για την οικονομία - μετά την πανδημική κρίση - συμβάλλοντας τα μέγιστα στην εκκίνηση ενός νέου κύκλου ευημερίας για όλους.

Το ΕΣΠΑ 2021-2027 αποτελείται από 22 Προγράμματα, από τα οποία 9 είναι Τομεακά και 13 Περιφερειακά. Τα Τομεακά Προγράμματα αφορούν έναν ή περισσότερους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα.

Πίνακας 65: Τομεακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
1	Ανταγωνιστικότητα	3,89 δισεκατομμύρια €	Το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» αποτελεί ολοκληρωμένη παρέμβαση που θα υποστηρίξει τους παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς τομείς της οικονομίας στη μετάβασή τους σε ένα αναπτυξιακό πρότυπο που καθοδηγείται από την Οικονομία της Γνώσης. Το Πρόγραμμα είναι το εργαλείο υλοποίησης της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης που συνδέει

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			την έρευνα και την καινοτομία με την επιχειρηματικότητα και την ενίσχυση των εθνικών και περιφερειακών πλεονεκτημάτων. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της Ελληνικής Οικονομίας κατά την ΠΠ 2021 - 2027, θα χρειαστούν ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες στήριξης, με στόχο να καλυφθεί όλο το εύρος των αναγκών των επιχειρήσεων σε επίπεδο πληροφόρησης, ενίσχυσης συνεργασιών, ανάπτυξης νέων επιχειρηματικών προτύπων και εύρεσης τεχνολογικών, ανθρώπινων και επενδυτικών πόρων. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα στόχος του Προγράμματος είναι η μετατροπή των ελληνικών επιχειρήσεων από εσωστρεφείς σε εξωστρεφείς. Η ανασύνταξή τους είναι σημαντική για την επαναφορά τους ως μοχλού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας.
2	Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή	4,17 δισεκατομμύρια €	Το Πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους έως 29 ετών εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΕΑΕΚ), στην προώθηση ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση, στην αντιμετώπιση της υλικής στέρησης, στην εξασφάλιση ίσης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης.
3	Ψηφιακός Μετασχηματισμός	943 εκατομμύρια €	Το Πρόγραμμα στοχεύει κυρίως στην παροχή νέων και αναβαθμισμένων δημόσιων ψηφιακών υπηρεσιών και εφαρμογών προς τις επιχειρήσεις και τους πολίτες, με ταυτόχρονη διασφάλιση της ιδιωτικότητας και της προστασίας δεδομένων, καθώς και της προσβασιμότητας, τηρώντας την αρχή του καθολικού σχεδιασμού, στη διασφάλιση

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			της διαλειτουργικότητας ψηφιακών συστημάτων και υπηρεσιών, στην ανάπτυξη ψηφιακών πλατφορμών για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας, στην εξασφάλιση συνδεσιμότητας υπερυψηλής ταχύτητας και στην κάλυψη των αναγκών σε ψηφιακές δεξιότητες στο πλαίσιο της υποστήριξης του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας, εστιάζοντας στην αξιοποίηση και ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής. Σημείο αναφοράς, για την υλοποίηση του Προγράμματος, αποτελεί η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020 -2025, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων τους στρατηγικούς άξονες του ψηφιακού μετασχηματισμού: ▪ Συνδεσιμότητα, ▪ Ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητες, ▪ Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, ▪ Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, ▪ Ψηφιακή καινοτομία, ▪ Αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογιών.
4	Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	3,61 δισεκατομμύρια €	Το Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Κλιματική Αλλαγή» έχει σχεδιαστεί και οραματίζεται να μας οδηγήσει σε: «Μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της προώθησης της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας», συμβάλλοντας στην επίτευξη του Στόχου Πολιτικής 2 του ΕΣΠΑ 2021 - 2027 και της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής. Το Πρόγραμμα στοχεύει στην υλοποίηση της αναπτυξιακής στρατηγικής της

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			χώρας στους θεματικούς τομείς: - Του Περιβάλλοντος (Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, Διαχείριση υγρών - στερεών αποβλήτων και προώθηση κυκλικής οικονομίας, Προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και της ορθολογικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων, προστασία από την αέρια ρύπανση και τις δυσμενείς επιπτώσεις της ηχορύπανσης) και - Της Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή και της Ενέργειας (Αντιπλημμυρική προστασία, πρόληψη – μετριασμός και αντιμετώπιση επιπτώσεων της Κλιματικής Αλλαγής, Εξοικονόμηση – Ενεργειακή Αποδοτικότητα, Εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, Προώθηση παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ)
5	Μεταφορές	2,22 δισεκατομμύρια €	Όραμα του Προγράμματος αποτελεί η διασφάλιση ασφαλούς, ομαλής και οικονομικά αποτελεσματικής λειτουργίας του τομέα μεταφορών και την ενίσχυση της ανάπτυξης προσβάσιμων, υψηλής ποιότητας, πολυτροπικών, ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, έξυπνων και βιώσιμων υποδομών και συστημάτων μεταφορών, με σκοπό να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της πρόσφατης κρίσης, την οικονομική ανάκαμψη, τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των Περιφερειών, και παράλληλα την επιδίωξη για μία πράσινη, χωρίς αποκλεισμούς, ψηφιακή και ανθεκτική Ευρώπη.
6	Πολιτική Προστασία	714 εκατομμύρια €	Κύρια στρατηγική του Προγράμματος είναι η δημιουργία ενός σύγχρονου και αποτελεσματικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας που εστιάζει στην πρόληψη, την ετοιμότητα ανταπόκρισης και επέμβασης με στόχο την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, του

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς, των υποδομών, των πλουτοπαραγωγικών πηγών, των υπηρεσιών ζωτικής σημασίας, των υλικών και άυλων αγαθών από φυσικές και τεχνολογικές καταστροφές και λοιπές απειλές συναφούς προέλευσης, που προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης.
7	Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση	1,63 δισεκατομμύρια €	Το πρόγραμμα δίκαιης μετάβασης σε μια οικονομία κλιματικά ουδέτερη στη Δυτική Μακεδονία και την ευρύτερη περιοχή της Μεγαλόπολης εστιάζει στην αναδιάρθρωση του παραγωγικού συστήματος, στην υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και των κοινοτήτων που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση, και στην άμβλυση των αρνητικών συνεπειών στο 8περιβάλλον από την εξόρυξη και την παραγωγή ενέργειας από τον λιγνίτη, την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και την πρόληψη της δημιουργίας νέων παραγόντων ρύπανσης. Μια διακριτή κατηγορία επιλέξιμων περιοχών είναι τα νησιά (Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης), που καλύπτουν τις ενεργειακές τους ανάγκες κυρίως από αυτόνομους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο το πετρέλαιο. Λόγω του πλήθους των νησιών και, συνεπώς, του κατακερματισμού των εν λόγω σταθμών, οι επιπτώσεις θα είναι περιορισμένες. Ωστόσο, η στοχευμένη και προγραμματισμένη μετάβαση σε κλιματική ουδετερότητα των νησιών αποτελεί ευκαιρία για την οικονομική τους διαφοροποίηση, προκειμένου να μην εξαρτώνται σχεδόν αποκλειστικά από τον μαζικό θερινό τουρισμό και την αγορά ακινήτων.
8	Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα	455 εκατομμύρια €	Το Πρόγραμμα έχει ως όραμα τη: «Μετάβαση σε μια βιώσιμη, ανταγωνιστική, γαλάζια και παράλληλα φιλική προς το περιβάλλον οικονομία, με έμφαση στη λήψη αποφάσεων που βασίζεται

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

A/A	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
			στη γνώση, την εισαγωγή καινοτομίας και την αξιοποίηση της τεχνολογικής ανάπτυξης στους τομείς της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών, και την ενδυνάμωση των τοπικών κοινωνιών ώστε να επωφελούνται από τις ευκαιρίες που προσφέρει η βιώσιμη γαλάζια οικονομία».
9	Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων	504 εκατομμύρια €	Κεντρικός στρατηγικός στόχος του Προγράμματος είναι η διαμόρφωση και συνεχής εξασφάλιση των κατάλληλων οργανωτικών και λειτουργικών συνθηκών που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής του ΕΣΠΑ 2021-2027 και των επιμέρους Προγραμμάτων. Οι ανάγκες που διαπιστώθηκαν και επιχειρείται να καλυφθούν από το Πρόγραμμα μπορεί να συνοψιστούν ως εξής: ▪ Ανάγκη υποστήριξης και εκσυγχρονισμού της υφιστάμενης οργάνωσης και των μηχανισμών για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ ▪ Ανάγκη για την στελεχιακή και τεχνική υποστήριξη όλων των φορέων των επιφορτισμένων με την διοίκηση, διαχείριση, πιστοποίηση, έλεγχο και παρακολούθηση της υλοποίησης των προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου ▪ Ανάγκη οριζόντιας και εξατομικευμένης υποστήριξης μεγάλων και μικρότερων δικαιούχων του ΕΣΠΑ για την αύξηση της Διοικητικής Ικανότητας και της Διαχειριστικής τους Επάρκειας με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση και παρακολούθηση των συγχρηματοδοτούμενων δράσεών τους.

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.espa.gr

Τα Περιφερειακά Προγράμματα, ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας και αξιοποιούν τα τοπικά πλεονεκτήματα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

Πίνακας 66: Περιφερειακά προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027

Α/Α	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
1	Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	639 εκατομμύρια €	7,9%
2	Κεντρική Μακεδονία	1,44 δισεκατομμύρια €	17,9%
3	Θεσσαλία	554 εκατομμύρια €	6,9%
4	Ήπειρος	426 εκατομμύρια €	5,3%
5	Δυτική Ελλάδα	628 εκατομμύρια €	7,8%
6	Δυτική Μακεδονία	394 εκατομμύρια €	4,9%
7	Στερεά Ελλάδα	426 εκατομμύρια €	5,3%
8	Πελοπόννησος	410 εκατομμύρια €	5,1%
9	Ιόνια Νησιά	288 εκατομμύρια €	3,6%
10	Βόρειο Αιγαίο	394 εκατομμύρια €	4,9%
11	Κρήτη	565 εκατομμύρια €	7,0%
12	Αττική	1,62 δισεκατομμύρια €	20,0%
13	Νότιο Αιγαίο	285 εκατομμύρια €	3,5%

Πηγή: Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.espa.gr

Επιπλέον, στο πλαίσιο της περιόδου 2021-2027 υλοποιούνται τα παρακάτω Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας:

- Interreg VI-A IPA Ελλάδα-Αλβανία
- Interreg VI-A Ελλάδα-Βουλγαρία
- Interreg VI-A Ελλάδα-Κύπρος
- Interreg VI-A Ελλάδα-Ιταλία
- Interreg VI-A IPA Ελλάδα-Βόρεια Μακεδονία

3.1.2.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) θεσπίστηκε με τον ν. 4635/2019 με σκοπό την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Επενδύσεων. Με το ΕΠΑ εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες. Το ΕΠΑ για την προγραμματική περίοδο 2021-2025, εγκρίθηκε το 2020 και ξεκίνησε την 1^η Ιουλίου 2021 με την σταδιακή ενεργοποίηση, έως την 31^η Δεκεμβρίου 2021, των επιμέρους Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης που το απαρτίζουν.

Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του. Στο ΕΠΑ 2021-2025 ορίζονται 5 αναπτυξιακοί στόχοι που αφορούν πέντε πυλώνες:

- Έξυπνη Ανάπτυξη
- Πράσινη Ανάπτυξη
- Κοινωνική Ανάπτυξη
- Ανάπτυξη Υποδομών
- Εξωστρέφεια

Ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες. Στο ΕΠΑ διακρίνονται συνολικά 60 προτεραιότητες. Για την Υποστήριξη των Προγραμμάτων, έχουν δημιουργηθεί επιπλέον 2 προτεραιότητες (Διοικητική Υποστήριξη, Τεχνική Βοήθεια).

Το ΕΠΑ απαρτίζεται από τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΠΠΑ), τα οποία καταρτίζονται, αντίστοιχα, από τα αρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες και περιλαμβάνουν τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του αντίστοιχου φορέα, με βάση τον προγραμματισμό του ΕΠΑ και την κατανομή των πόρων του ΕΠΑ που του αναλογούν. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ΕΠΑ υλοποιούνται 19 Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης ο προϋπολογισμός των οποίων αποτυπώνεται παρακάτω:

Πίνακας 67: Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης του ΕΠΑ 2021-2025

Α/Α	ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	ΤΠΑ Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων	28.000.000€
2	ΤΠΑ Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων	885.000.000€
3	ΤΠΑ Υπουργείου Δικαιοσύνης	18.000.000€
4	ΤΠΑ Υπουργείου Εθνικής Άμυνας	24.000.000€
5	ΤΠΑ Υπουργείου Εξωτερικών	60.000.000€
6	ΤΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων	70.000.000€
7	ΤΠΑ Υπουργείου Εσωτερικών	500.000.000€

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

A/A	ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
8	ΤΠΑ Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας	21.800.000€
9	ΤΠΑ Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου	60.000.000€
10	ΤΠΑ Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	900.000.000€
11	ΤΠΑ Υπουργείου Οικονομικών	10.000.000€
12	ΤΠΑ Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων	620.000.000€
13	ΤΠΑ Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας	260.000.000€
14	ΤΠΑ Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού	150.000.000€
15	ΤΠΑ Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη	28.200.000€
16	ΤΠΑ Υπουργείου Τουρισμού	60.000.000€
17	ΤΠΑ Υπουργείου Υγείας	150.000.000€
18	ΤΠΑ Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών	2.600.000.000€
19	ΤΠΑ Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης	20.000.000€

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.epa.gov.gr

Στο πλαίσιο του ΕΠΑ υλοποιούνται 13 Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης ο προϋπολογισμός των οποίων αποτυπώνεται παρακάτω:

Πίνακας 68: Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης ΕΠΑ 2021-2025

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
1	ΠΠΑ Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	145.000.000€	6,4%
2	ΠΠΑ Κεντρικής Μακεδονίας	190.000.000€	8,4%
3	ΠΠΑ Θεσσαλίας	185.000.000€	8,2%
4	ΠΠΑ Ηπείρου	119.000.000€	5,3%
5	ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας	271.000.000€	12,0%
6	ΠΠΑ Δυτικής Μακεδονίας	105.000.000€	4,7%

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	% ΚΑΤΑΝΟΜΗ
7	ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας	259.000.000€	11,5%
8	ΠΠΑ Πελοποννήσου	126.000.000€	5,6%
9	ΠΠΑ Ιονίων Νήσων	78.000.000€	3,5%
10	ΠΠΑ Βορείου Αιγαίου	102.000.000€	4,5%
11	ΠΠΑ Κρήτης	175.000.000€	7,8%
12	ΠΠΑ Αττικής	404.000.000€	18,0%
13	ΠΠΑ Νοτίου Αιγαίου	91.000.000€	4,0%

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.epa.gov.gr

Το ΕΠΑ μπορεί να περιλαμβάνει και Ειδικά Προγράμματα (ΕΠ) αναπτυξιακών/ επενδυτικών παρεμβάσεων ή παρεμβάσεων για την αποκατάσταση ζημιών ή την αντιμετώπιση κρίσεων, με χωρική ή τομεακή αναφορά, με σύστημα διαχείρισης και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και πόρους. Μέχρι στιγμής έχουν θεσπιστεί τα παρακάτω Ειδικά Προγράμματα:

Πίνακας 69: Ειδικά προγράμματα του ΕΠΑ 2021-2025

Α/Α	ΕΙΔΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
1	Έκτακτων αναγκών	305.800.000€
2	Φυσικών καταστροφών	1.449.000.000€
3	Προεδρίας της Κυβέρνησης	20.000.000€
4	Δήμου Αθηναίων	80.000.000€

Πηγή: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.epa.gov.gr

Σημαντικό στοιχείο των νέων διαδικασιών προγραμματισμού ΕΠΑ είναι η υιοθέτηση συστήματος δεικτών, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας παρακολούθησης, αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΕΠΑ και των επιμέρους Τομεακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης και Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης. Οι δείκτες περιλαμβάνουν επιδιωκόμενα αποτελέσματα τα οποία πρέπει να έχουν επιτευχθεί στο τέλος της προγραμματικής περιόδου του ΕΠΑ.

3.1.2.3 Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία

Η Ελληνική βιομηχανία μετά από μία περίοδο έντονης ύφεσης (2008-2015), κατέγραψε σημαντική ανάκαμψη την περίοδο 2014 – 2019 η οποία μάλιστα ήταν μεγαλύτερη από αυτή του συνόλου της

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

οικονομίας. Η βιομηχανία αύξησε τη συμμετοχή της στο ΑΕΠ από 10,68% το 2014, σε 10,72% το 2019 δημιουργώντας (σωρευτικά και για τα τέσσερα έτη) περισσότερες από 26 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, παράλληλα διατήρησε τη σημαντική συνεισφορά της στην Ελληνική οικονομία:

- παράγοντας άνω του 70% των συνολικών προϊόντων που εξήγαγε η χώρα
- επενδύοντας πέντε φορές περισσότερο ανά απασχολούμενο σε σχέση με το σύνολο της οικονομίας,
- και καταγράφοντας επενδύσεις σε Ε&Α που ισοδυναμούσαν με το 35% του συνόλου των ιδιωτικών επενδύσεων σε Ε&Α.

Η πορεία ανάκαμψης της βιομηχανίας διακόπηκε από την κρίση της πανδημίας και τις αρνητικές συνέπειες αυτής (περιορισμένη ζήτηση και προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα), με τη βιομηχανική παραγωγή να παρουσιάζει μείωση 9% κατά το β' τρίμηνο του 2020. Παρά το δυσμενές επιχειρηματικό περιβάλλον που διαμορφώθηκε λόγω της πανδημίας, η βιομηχανία κατάφερε να προσαρμοστεί άμεσα και να ανακάμψει. Πιο συγκεκριμένα, ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής επανήλθε σταδιακά και από τον Ιανουάριο του 2021, και μετά ξεπέρασε τα προ πανδημίας επίπεδα. Επιπλέον, σημαντική αύξηση κατέγραψε και ο κύκλος εργασιών της βιομηχανίας το β' τρίμηνο του 2021 (κατά 36,7% σε σχέση με το ίδιο διάστημα πέρσι), συμβάλλοντας έτσι καθοριστικά στην ταχύτερη ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, (αύξηση του ΑΕΠ κατά 16,2%), η οποία υπήρξε μεγαλύτερη από το μέσο όρο της ΕΕ7 (13,8%) κατά το ίδιο διάστημα. Στο πλαίσιο αυτό, η Εθνική Στρατηγική για τη Βιομηχανία στοχεύει στην περαιτέρω ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής που καταγράφει η βιομηχανία μέσω της πραγμάτωσης του ακόλουθου οράματος:

Η Βιομηχανία μετασχηματίζει το παραγωγικό μοντέλο της χώρας, επενδύει στην καινοτομία, τις συνεργασίες και τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, προσελκύει επενδύσεις και συμμετέχει δυναμικά σε διεθνείς αλυσίδες αξίας με ανταγωνιστικά προϊόντα, δημιουργώντας βιώσιμα και χωρίς αποκλεισμούς αποτελέσματα για την ελληνική κοινωνία.

Για την επίτευξη του οράματος, αναγνωρίστηκαν οι κάτωθι Στρατηγικές Κατευθύνσεις οι οποίες εξειδικεύτηκαν σε επιμέρους Στρατηγικούς Στόχους και παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 70: Κατευθύνσεις και στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιομηχανία

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
ΣΚ1 Αύξηση Ανταγωνιστικότητας	1. Ανάπτυξη σχημάτων συνεργασίας	Το μικρό μέγεθος των εγχώριων βιομηχανικών επιχειρήσεων οδηγεί στην έλλειψη μαζικής παραγωγής και την αδυναμία εκμετάλλευσης οικονομιών κλίμακας. Η ενίσχυση σχημάτων συνεργασίας μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ανάπτυξη κρίσιμης μάζας και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανικών επιχειρήσεων (ιδίως ΜμΕ).
	2. Αύξηση της εξωστρέφειας	Η βιομηχανία εμφανίζει περιορισμένη εξωστρέφεια εστιάζοντας κυρίως στην εξυπηρέτηση της εγχώριας ζήτησης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		Η παροχή κινήτρων και η ανάπτυξη δομών υποστήριξης μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στην επέκταση σε νέες αγορές, κάτι το οποίο δεδομένου ότι η βιομηχανία παράγει το μεγαλύτερο μέρος των εμπορεύσιμων προϊόντων, δύναται να βελτιώσει συνολικά το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας.
	3. Προσέλκυση επενδύσεων	Η οικονομική κρίση δημιούργησε σημαντικό επενδυτικό κενό στη βιομηχανία, περιορίζοντας την ανταγωνιστικότητα της. Η παροχή κινήτρων και η διαμόρφωση κατάλληλου θεσμικού πλαισίου δύνανται να αυξήσουν τις εγχώριες και άμεσες ξένες επενδύσεις. Ειδικότερα οι άμεσες ξένες επενδύσεις συμβάλλουν καθοριστικά στη μεταφορά τεχνογνωσίας και τεχνολογίας, στην αύξηση της παραγωγικότητας, και στη συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας.
	4. Ανάπτυξη εξειδικευμένων αγορών	Οι Εξειδικευμένες αγορές αποτελούν τμήματα της αγοράς με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, υψηλή προστιθέμενη αξία και τεχνολογική εξειδίκευση. Η ανάπτυξη τους μέσω ενίσχυσης της εγχώριας προσφοράς και ζήτησης για τα προϊόντα τους δύναται να συνεισφέρει σε αποτελεσματικές πολιτικές διαφοροποίησης προϊόντων και αύξηση της παραγόμενης προστιθέμενης αξίας και παραγωγικότητας.
ΣΚ2 Καινοτομία	5. Ενίσχυση νεοφυών	Οι νεοφυείς επιχειρήσεις βασίζουν τη λειτουργία τους στην ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων ενώ παράλληλα είναι πιο ευέλικτες, ώστε να μπορούν να δοκιμάζουν και να ανταποκρίνονται γρηγορότερα σε νέες ανάγκες. Το εγχώριο οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων έχει σχετικά περιορισμένο μέγεθος, καταγράφοντας ωστόσο σημαντική αναπτυξιακή δυναμική. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται η αύξηση της χρηματοδότησης των νεοφυών επιχειρήσεων, καθώς και η δημιουργία δομών για την υποστήριξη τους.
	6. Ανάπτυξη συστάδων βιομηχανικής καινοτομίας	Η προώθηση της καινοτομίας συχνά προϋποθέτει τη συνεργασία μεταξύ ανεξάρτητων μερών, ώστε να επιτευχθεί ανταλλαγή γνώσης και τεχνογνωσίας και δημιουργία δικτύων για τη διάδοση πληροφορίας. Στην κατεύθυνση αυτή υποστηρίζεται η ανάπτυξη συστάδων βιομηχανικής καινοτομίας μεταξύ επιχειρήσεων και η αλλαγή θεσμικού

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		πλαίσιου για την απρόσκοπτη και σε πραγματικούς χρόνους συνεργασία με την ερευνητική/ ακαδημαϊκή κοινότητα.
	7. Ανάπτυξη προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας	Το εθνικό σύστημα καινοτομίας καταγράφει σημαντικές ελλείψεις στην υποστήριξη ώριμων τεχνολογιών εστιάζοντας κυρίως στην ενίσχυση πρώιμων σταδίων έρευνας και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό και με στόχο την ανάπτυξη προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, προωθείται η αύξηση της χρηματοδότησης για ανερχόμενες τεχνολογίες και η αναβάθμιση του εθνικού συστήματος καινοτομίας, με τη δημιουργία κατάλληλων τεχνολογικών υποδομών και την παροχή υπηρεσιών για στάδια υψηλής τεχνολογικής ωριμότητας ενισχύοντας τις προσπάθειες (ιδίως των ΜμΕ) για την εμπορευματοποίηση νέων ιδεών και ερευνητικών αποτελεσμάτων.
ΣΚ3 Ψηφιακός Μετασχηματισμός	8. Τεχνολογική μετάβαση ΜμΕ	Μεγάλος αριθμός ΜμΕ καταγράφει χαμηλή ψηφιακή ωριμότητα, με περιορισμένες επενδύσεις σε ψηφιακές τεχνολογίες. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντική είναι η ενίσχυση του ψηφιακού μετασχηματισμού επιχειρήσεων με περιορισμένη ψηφιακή ωριμότητα σε τομείς χαμηλής τεχνολογικής έντασης, μέσω της εγκατάστασης και αναβάθμισης βασικού εξοπλισμού και ψηφιακών λειτουργιών, στο πλαίσιο υλοποίησης στοχευμένων επιχειρησιακών δράσεων
	9. Χρήση τεχνολογιών αιχμής	Αντίστοιχα για τις ψηφιακά ανεπτυγμένες επιχειρήσεις προτεραιότητα αποτελεί η ενσωμάτωση τεχνολογιών αιχμής που εμπίπτουν στο φάσμα των τεχνολογιών της Βιομηχανίας 4.0. Οι τεχνολογίες Βιομηχανίας 4.0 συμβάλλουν στην αυτοματοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας και στην αύξηση της παραγωγικότητας, καθιστώντας παράλληλα πιο οικονομικά βιώσιμη τη μετάβαση σε μια πράσινη και κυκλική οικονομία.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

	10. Ανάπτυξη ψηφιακών συστημάτων και τεχνολογιών	Πέρα από την επιτάχυνση της ενσωμάτωσης ψηφιακών τεχνολογιών από τις επιχειρήσεις, μεγάλη πρόκληση αποτελεί και η ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής ψηφιακών συστημάτων και τεχνολογιών καθώς και η εν γένει αξιοποίηση νέων επιχειρηματικών ευκαιριών για την ανάπτυξη έξυπνων προϊόντων και νέων επιχειρηματικών μοντέλων (“as-a-Service” or “pay-as-you-go”).
ΣΚ4 Πράσινος Μετασχηματισμός	11. ΑΠΕ και ενεργειακή αποδοτικότητα	Το ΕΣΕΚ αναδεικνύει ως πρωταρχικό στόχο για τη βιομηχανία τη μείωση της κατανάλωσης ορυκτών καυσίμων κάτι το οποίο προϋποθέτει την κινητοποίηση σημαντικών επενδύσεων και αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την ενεργό παραγωγή και αποθήκευση ενέργειας μέσω ΑΠΕ καθώς και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση της ενεργητικής και παθητικής ενεργειακής αποδοτικότητας της βιομηχανίας. Ο στόχος αυτός αφορά το σύνολο της βιομηχανίας, προτεραιοποιώντας ωστόσο τους ενεργοβόρους κλάδους.
	12. Εφαρμογή μοντέλων κυκλικής οικονομίας	Η κυκλική οικονομία αποτυπώνει τη μετάβαση από ένα γραμμικό μοντέλο παραγωγής το οποίο περιλαμβάνει τη λήψη, χρησιμοποίηση και εν συνεχεία απόρριψη πόρων, σε ένα πιο κυκλικό μοντέλο παραγωγής, όπου η αξία των πόρων διατηρείται στην οικονομία για όσο το δυνατόν περισσότερο και η παραγωγή αποβλήτων ελαχιστοποιείται. Στο πλαίσιο αυτό, μεγάλη βαρύτητα δίνεται στην προώθηση της βιομηχανικής συμβίωσης με στόχο την επιχειρηματική αξιοποίηση της ανάγκης μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.
	13. Ανάπτυξη περιβαλλοντικά βιώσιμων προϊόντων	Η εφαρμογή μοντέλων κυκλικής οικονομίας θα δημιουργήσει σημαντικές επιχειρηματικές ευκαιρίες και περιθώρια ανάπτυξης νέων καινοτόμων και περιβαλλοντικά βιώσιμων (πράσινων) προϊόντων. Η αξιοποίηση των ευκαιριών αυτών από τις επιχειρήσεις προϋποθέτει την ενίσχυση της βιομηχανικής καινοτομίας στον τομέα των πράσινων προϊόντων, τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου, καθώς και την ανάπτυξη αγορών για πράσινα προϊόντα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΚ5 Ανθρώπινο Δυναμικό και Δεξιότητες	14. Σύνδεση της εκπαίδευσης με τη βιομηχανία	Το εγχώριο εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζει αδυναμία σύνδεσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντική η αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος και διασύνδεση του με την αγορά για την ανάπτυξη κατάλληλων ειδικοτήτων και δεξιοτήτων (κυρίως τεχνικές δεξιότητες και τις δεξιότητες STEM) με ζήτηση στη βιομηχανία, συμβάλλοντας στη μείωση της ανεργίας των νέων και στην αποτροπή του brain drain.
	15. Upskilling & Reskilling	Ο πράσινος και ψηφιακός μετασχηματισμός δημιουργούν νέες ανάγκες σε δεξιότητες, με αποτέλεσμα την απώλεια θέσεων εργασίας σε ορισμένους τομείς και την ανάπτυξη νέων σε άλλους. Η προώθηση του Upskilling & Reskilling αναμένεται να συμβάλει, τόσο στο μετασχηματισμό των επιχειρήσεων όσο και στην ομαλή προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας, περιορίζοντας τον κίνδυνο αποκλεισμού από αυτή.
	16. Σύνδεση με ανθρώπινο δυναμικό από το εξωτερικό	Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης καταγράφηκε η τάση της μαζικής μετανάστευσης εκπαιδευμένου και καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού στο εξωτερικό (“Brain drain”). Για την αναστροφή της τάσης αυτής προωθείται η σύνδεση με ανθρώπινο δυναμικό από το εξωτερικό, μέσω της δημιουργίας ενός δικτύου επαφής με απόδημους επιστήμονες.
ΣΚ6 Επιχειρηματικό Περιβάλλον	17. Μείωση της γραφειοκρατίας και απλοποίηση διαδικασιών	Η αλληλεπίδραση των επιχειρήσεων με τη Δημόσια Διοίκηση συχνά χαρακτηρίζεται από γραφειοκρατία, η οποία προκαλεί μεγάλο διοικητικό κόστος και καθυστερήσεις για τις επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η απλοποίηση διαδικασιών προς τις επιχειρήσεις, μέσω της ψηφιοποίησης των δημόσιων υπηρεσιών και της απλοποίησης διαδικασιών με μεγάλο διοικητικό κόστος.
	18. Αναβάθμιση και επέκταση Επιχειρηματικών Πάρκων	Η πλειονότητα των βιομηχανικών επιχειρήσεων χωροθετείται σε Άτυπες Βιομηχανικές Συγκεντρώσεις (ΑΒΣ). Στη κατεύθυνση αυτή είναι σημαντική η εξυγίανση των ΑΒΣ και η δημιουργία νέων Επιχειρηματικών Πάρκων καθώς και η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία τους. Η μετεγκατάσταση επιχειρήσεων σε Επιχειρηματικά Πάρκα συμβάλει στην προώθηση της

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

		βιομηχανικής συμβίωσης και ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας.
	19. Αναβάθμιση του εθνικού συστήματος ποιότητας και βιομηχανικής ιδιοκτησίας	Η εφαρμογή προτύπων/ τυποποίησης από τις Ελληνικές επιχειρήσεις είναι περιορισμένη ενώ παράλληλα, το Εθνικό Σύστημα Ποιότητας, καταγράφει σημαντικές ελλείψεις ενόψει του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού. Επιπλέον, το Εθνικό Σύστημα Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας χαρακτηρίζεται από προβληματικό θεσμικό πλαίσιο και διαδικασίες, οι οποίες συχνά λειτουργούν περισσότερο ως αντικίνητρο για την ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας. Στο πλαίσιο αυτό είναι κρίσιμη η αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Ποιότητας και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας για την υποστήριξη της μετάβασης στο νέο παραγωγικό πρότυπο.
ΣΚ7 Ανθεκτικότητα	20. Διαχείριση ενεργειακής κρίσης	Η διαχείριση της τρέχουσας ενεργειακής κρίσης, μέσω της εξασφάλισης ενεργειακής επάρκειας και της επίτευξης ανταγωνιστικού ενεργειακού κόστους για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις, αποτελεί απαραίτητη συνθήκη για την εξασφάλιση της ανθεκτικότητας και ανταγωνιστικότητας της εγχώριας βιομηχανίας.
	21. Ανάπτυξη εναλλακτικών καναλιών τροφοδοσίας	Η κρίση της πανδημίας και ο πόλεμος στην Ουκρανία ανέδειξαν σημαντικές εξαρτήσεις της ΕΕ από τρίτες χώρες σε ιδιαίτερα κρίσιμες αλυσίδες αξίας. Το παραπάνω καταδεικνύει ως σημαντική προτεραιότητα την ανάπτυξη εναλλακτικών καναλιών τροφοδοσίας, για την ενίσχυση της στρατηγικής αυτονομίας της βιομηχανικής παραγωγής σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.
	22. Διαχείριση έκτακτων συνθηκών/ κρίσεων	Οι εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο (πανδημία, πόλεμος στην Ουκρανία) έχουν διαμορφώσει ένα ευμετάβλητο και ασταθές επιχειρηματικό περιβάλλον το οποίο δημιουργεί σημαντικά ρίσκα και εμπόδια για την επιχειρηματικότητα. Στην κατεύθυνση αυτή είναι απαραίτητη η δημιουργία κατάλληλων δομών και μηχανισμών για τη διαχείριση έκτακτων συνθηκών/ κρίσεων.
	23. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	Η κλιματική αλλαγή δημιουργεί νέες προκλήσεις οι οποίες δυνητικά μπορούν να οδηγήσουν σε διαταραχές στην αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η λήψη μέτρων για την ταχεία προσαρμογή της

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

		βιομηχανίας στην κλιματική αλλαγή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της.
--	--	---

3.1.2.4 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία

Το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την κυκλική οικονομία παρουσιάστηκε τον Νοέμβριο 2021 με στόχο την επιτάχυνση της μετάβασης της Ελλάδας προς μία κυκλική οικονομία. Το Σχέδιο εναρμονίζεται πλήρως με τους στόχους και τις δεσμεύσεις του νέου σχεδίου δράσης για την κυκλική οικονομία της ΕΕ, είναι συμβατό με τις νέες ευρωπαϊκές οδηγίες και θεσμικές πρωτοβουλίες, καθώς επίσης λαμβάνει υπόψιν όλες τις νέες νομοθετικές εξελίξεις στην Ελλάδα όπως το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τα απόβλητα, την εναλλακτική διαχείριση, τα πλαστικά μιας χρήσης και τις συναφείς αναπτυξιακές στρατηγικές και πολιτικές σε τομεακό και εθνικό επίπεδο.

Το νέο σχέδιο δράσης στοχεύει να συμβάλει σε ένα πράσινο μέλλον, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον και δίνοντας νέα δικαιώματα στους καταναλωτές. Το νέο Σχέδιο Δράσης είναι ένας οδικός χάρτης για να καταστεί η οικονομία της χώρας βιώσιμη και ανταγωνιστική.

Πίνακας 71: Οδικός χάρτης του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κυκλική Οικονομία

ΑΞΟΝΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Άξονας 1: Βιώσιμη παραγωγή και βιομηχανική πολιτική	Η δέσμη δράσεων του παρόντος άξονα προωθεί τη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης των παραγωγικών διαδικασιών και των προϊόντων και προωθεί η βιομηχανική συμβίωση με σκοπό την κλιματικά ουδέτερη, αποδοτική από πλευράς πόρων και κυκλική οικονομία.
Άξονας 2: Βιώσιμη κατανάλωση	Η δέσμη δράσεων του παρόντος άξονα προωθεί την ενίσχυση της συμμετοχής των καταναλωτών στην κυκλική οικονομία και αξιοποιεί το δυναμικό των πράσινων δημόσιων συμβάσεων προκειμένου να τονώσει σημαντικά τη ζήτηση βιώσιμων προϊόντων.
Άξονας 3: Λιγότερα απόβλητα με μεγαλύτερη αξία	Η δέσμη δράσεων του παρόντος άξονα προωθεί την πολιτική για τα απόβλητα, η οποία θα αποφέρει σημαντικά οφέλη για την ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας με σχετικά χαμηλό κόστος, συμβάλλοντας παράλληλα σε ένα καλύτερο περιβάλλον.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Άξονας 4: Οριζόντιες δράσεις	Οι παραπάνω δράσεις συμπληρώνονται από μια σειρά από οριζόντιες δράσεις που κρίνονται απαραίτητες για την επιτάχυνση της μετάβασης της χώρας μας προς μία κυκλική οικονομία αλλά και για τη συνεχή παρακολούθηση της προόδου προς την κατεύθυνση αυτή. Οι δράσεις αυτές ειδικότερα αφορούν: ▪ Δράσεις διακυβέρνησης ▪ Δράσεις νομοθετικού και κανονιστικού χαρακτήρα ▪ Δράσεις οργανωτικού χαρακτήρα ▪ Δράσεις εφαρμογής και παρακολούθησης του σχεδίου
Άξονας 5: Ειδικές δράσεις για βασικά προϊόντα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα	Ορισμένοι τομείς αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας, λόγω των ιδιοτήτων των προϊόντων ή των αλυσίδων αξίας τους και του περιβαλλοντικού τους αποτυπώματος. Στους τομείς αυτούς η χρήση των πόρων είναι μεγάλη και το δυναμικό κυκλικότητας είναι υψηλό. Ως προτεραιότητα, στο νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, έχουν τεθεί οι εξής τομείς: ▪ ηλεκτρονικά προϊόντα και ΤΠΕ ▪ ηλεκτρικές στήλες και οχήματα ▪ συσκευασίες ▪ πλαστικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα ▪ κατασκευές και κτίρια ▪ τρόφιμα, νερό και θρεπτικές ουσίες. Οι ειδικές δράσεις στοχεύουν στη βελτίωση διαχείριση των εν λόγω τομέων.

Πηγή: Νέο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία (Νοέμβριος 2021), Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

3.1.2.5 Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού αποτελεί τον οδικό χάρτη για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, καθορίζοντας τις κατευθυντήριες αρχές, τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό των συστημάτων, τους στρατηγικούς άξονες παρέμβασης, και το μοντέλο διακυβέρνησης και υλοποίησης. Μέσω μιας διαδικασίας συνδιαμόρφωσης με όλους τους εμπλεκόμενους και ενδιαφερόμενους φορείς και οργανισμούς, καθώς και την κοινωνία των πολιτών, η Βίβλος αποτυπώνει τη στρατηγική και το πλάνο υλοποίησης του ψηφιακού μετασχηματισμού, δίνοντας έμφαση όχι μόνο στο «τι» πρέπει να γίνει αλλά και στο «πώς» θα υλοποιηθεί.

Οι παρεμβάσεις που περιγράφονται στη Βίβλο καλύπτουν τις βασικές προϋποθέσεις και την υλοποίηση της εθνικής ψηφιακής στρατηγικής. Η αρχική καταγραφή των σημαντικών έργων που θα υποστηρίξουν την υλοποίηση του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι δυναμική και μη περιοριστική, επιτρέποντας την

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

προσαρμογή και επικαιροποίηση του σχεδίου δράσης ετησίως σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς της δημόσιας διοίκησης. Αυτή η διαδικασία εξασφαλίζει ότι νέες ανάγκες ή προτεραιότητες μπορούν να οδηγήσουν σε επιπλέον έργα, τα οποία θα εντάσσονται στη γενικότερη στρατηγική και θα εξυπηρετούν τους βασικούς στόχους της Βίβλου.

Η Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού, μέσα από μια συνεχή διαδικασία διαβούλευσης και αναθεώρησης, στοχεύει στην υλοποίηση ενός ολοκληρωμένου και ευέλικτου πλάνου δράσης που θα ανταποκρίνεται στις εξελισσόμενες ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας, διασφαλίζοντας την προώθηση της ψηφιακής καινοτομίας και την ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας της χώρας.

Οι κύριες παρεμβάσεις του Ψηφιακού Μετασχηματισμού περιλαμβάνουν μια σειρά δράσεων και έργων που είναι οργανωμένα σε επτά ξεχωριστούς στρατηγικούς άξονες. Αυτή η διάκριση έγινε με βάση τη φύση και το αντικείμενο των παρεμβάσεων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί ο τρόπος υλοποίησης του σχεδίου δράσης για τον Ψηφιακό Μετασχηματισμό. Επιπλέον, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην αξιοποίηση των αναδυόμενων τεχνολογιών για την ανάπτυξη προηγμένων λύσεων που θα στηρίξουν την επίτευξη των στόχων του.

Πίνακας 72: Στρατηγικοί άξονες της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Συνδεσιμότητα	Στην νέα εποχή της ψηφιακής επανάστασης, η συνδεσιμότητα αναδεικνύεται ως βασική προϋπόθεση για την επιτυχή προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού στα κράτη. Τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη που αναμένονται να προκύψουν θα επιτευχθούν μόνο εάν τα κράτη διασφαλίσουν την ευρεία και αποτελεσματική κάλυψη με δίκτυα υψηλής χωρητικότητας σε όλη την επικράτειά τους. Η ευρυζωνικότητα, ειδικότερα, θεωρείται ως ένα δημόσιο αγαθό που συμβάλλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία. Η ενίσχυση της κινητής και σταθερής ευρυζωνικότητας, καθώς και η επίτευξη υψηλών ταχυτήτων πρόσβασης στο διαδίκτυο, αναμένεται να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη της ελληνικής ψηφιακής οικονομίας. Οι τεχνολογίες οπτικών ινών και 5G αποτελούν τις κυρίαρχες προκλήσεις για την επόμενη δεκαετία. Συνεπώς, η πρωταρχική στόχευση της εθνικής ευρυζωνικής στρατηγικής είναι η προώθηση των επενδύσεων σε αυτά τα δίκτυα της επόμενης γενιάς.
Ψηφιακές Ικανότητες και Δεξιότητες	Η ανάπτυξη κατάλληλων ψηφιακών δεξιοτήτων από το ανθρώπινο δυναμικό έχει καθοριστικό ρόλο στην ευημερία της κοινωνίας, καθώς και στη συνεχή λειτουργία του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης επεξεργάζεται και υλοποιεί μια ολοκληρωμένη στρατηγική και προωθεί σημαντικές παρεμβάσεις για την απόκτηση και ενίσχυση των βασικών, ενδιάμεσων και προηγμένων ψηφιακών

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
	δεξιοτήτων από όλους τους πολίτες.
Ψηφιακές Υπηρεσίες Δημόσιες	Με τη σύσταση του νέου Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, συγκεντρώνονται για πρώτη φορά μεγάλο μέρος από τις κρίσιμες δομές πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών που σχετίζονται με την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τον ευρύτερο ψηφιακό μετασχηματισμό της χώρας.
Ψηφιακός Μετασχηματισμός Επιχειρήσεων	Οι ψηφιακές τεχνολογίες μεταμορφώνουν ριζικά όλους τους κλάδους της οικονομίας. Η εφαρμογή και υιοθέτηση αυτών των τεχνολογιών, καθώς και η αξιοποίηση των ψηφιακών δεξιοτήτων, έχουν πλέον γίνει απαραίτητες για τις επιχειρήσεις και δεν αποτελούν πλέον προαιρετική δράση, αλλά βασικό παράγοντα για την επιβίωσή τους.
Ψηφιακή Καινοτομία	Ο ψηφιακός μετασχηματισμός δεν περιορίζεται στην απλή υιοθέτηση της τεχνολογίας, αλλά απαιτεί επίσης αλλαγή της ψηφιακής κουλτούρας, των διαδικασιών και των επιχειρηματικών μοντέλων των επιχειρήσεων. Επιπλέον, προϋποθέτει την ύπαρξη ευνοϊκού ρυθμιστικού, χρηματοδοτικού και υποστηρικτικού περιβάλλοντος, το οποίο επιτυγχάνεται μέσω της συνεργασίας μεταξύ κράτους και αγοράς. Εξίσου σημαντική είναι η σύνδεση και η σύμπραξη των φορέων καινοτομίας, όπως ερευνητικά ιδρύματα, νεοφυείς επιχειρήσεις, θερμοκοιτίδες και επιταχυντές, με τις επιχειρήσεις. Ένας από τους πλέον κρίσιμους πυλώνες για την ψηφιακή οικονομία είναι η δημιουργία Κόμβων Ψηφιακής Καινοτομίας (Digital Innovation Hubs – DIHs). Αυτοί οι κόμβοι λειτουργούν ως «υπηρεσίες μιας στάσης» για την υποστήριξη των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό των παραγωγικών διαδικασιών τους και την προώθηση της καινοτομίας μέσω της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών.
Αξιοποίηση Τεχνολογιών Προηγμένων	Η Ελλάδα επιδιώκει την αναβάθμιση των υποδομών έρευνας και εκπαίδευσης μέσω της εισαγωγής προηγμένων τεχνολογιών σε διάφορους τομείς. Ένας τέτοιος τομέας είναι οι υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους και η αποθήκευση δεδομένων, οι οποίες διευκολύνουν την αποθήκευση και την επεξεργασία μεγάλου όγκου πληροφοριών. Παράλληλα, η χώρα επενδύει στον εκσυγχρονισμό των δικτυακών υποδομών για την έρευνα και την τεχνολογία, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη χρήση υπολογιστικών συστημάτων υψηλών επιδόσεων. Αυτό περιλαμβάνει την επέκταση του εθνικού υπερυπολογιστή και την παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην ερευνητική και ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς και την ενίσχυση της χρήσης υπερυπολογιστών από

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
	μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη δημόσια διοίκηση. Επιπλέον, η Ελλάδα εστιάζει στην αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης, έχοντας ως στόχο την ανάπτυξη εθνικής στρατηγικής και τη χρήση της στη δημόσια διοίκηση και στον τομέα της ασφάλειας. Τέλος, η εφαρμογή τεχνολογιών blockchain και η υιοθέτηση εφαρμογών κβαντο-ανθεκτικής κρυπτογραφίας αποτελούν μέρος της στρατηγικής της χώρας για την ενίσχυση της ψηφιακής ασφάλειας και την προώθηση της καινοτομίας.
Ενσωμάτωση της Τεχνολογίας σε κάθε τομέα της οικονομίας	Οι Τομείς Οικονομίας εξειδικεύουν τις στρατηγικές του ψηφιακού μετασχηματισμού με στόχο την ψηφιακή εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων. Σκοπός των Τομεακών Έργων είναι να υποστηρίξουν τη μετάβαση από τα υφιστάμενα συστήματα σε νέες υποδομές και σύγχρονες αρχιτεκτονικές υλοποίησης, καθώς και να ενσωματώσουν σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία στους διάφορους τομείς της οικονομίας. Η Δημόσια Διοίκηση προωθεί ψηφιακά έργα που ενισχύουν τη διαφάνεια, τη συμμετοχικότητα, την προσβασιμότητα, την ιδιωτικότητα και την ασφάλεια των πολιτών και των επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ύπαρξη μιας σύγχρονης πανελλαδικής υποδομής επικοινωνιών και συνδεσιμότητας.

Πηγή: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2025), ανακτήθηκε 25/07/2025 από <https://digitalstrategy.gov.gr/>

3.1.2.6 Εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη και μείωση της φτώχειας 2021-2027

Η νέα Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας διαμορφώνεται σε ένα πλαίσιο που επηρεάζεται σημαντικά από την πανδημία του COVID-19, με γνώμονα τις αρνητικές της επιπτώσεις στην οικονομία και την κοινωνία. Το Στρατηγικό Σχέδιο προσαρμόζεται στο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ, εξετάζοντας τις ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος.

Τρεις είναι οι άξονες που καθορίζουν το όραμα της Στρατηγικής:

- Να αμβλυνθούν κάθε μορφής ανισότητες, δίνοντας προτεραιότητα στις πιο ευάλωτες ομάδες. Η πολυμορφία/ποικιλομορφία (diversity) και η κοινωνική ένταξη αποτελούν πλεονεκτήματα για την κοινωνία στο σύνολο της.
- Το κράτος πρέπει να στηρίζει ενεργά τους πολίτες και τις πιο ευπαθείς ομάδες, όχι μόνο με παθητικές παρεμβάσεις, όπως γινόταν μέχρι πρόσφατα, αλλά και με εφόδια ώστε οι πολίτες να ωφεληθούν και να αποκτήσουν (ξανά) ενεργό ρόλο στην κοινωνία και την οικονομία.
- Να υπάρχει ανοικτός διάλογος κράτους και πολιτών, ώστε ο σχεδιασμός να αντανakλά τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας. Απαραίτητος είναι και ο διάλογος των διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης και φορέων που ασκούν κοινωνική πολιτική.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Η Στρατηγική διατυπώνεται σε τέσσερις Επιχειρησιακούς Άξονες και συνδέονται με Στόχους Κοινωνικής Ένταξης, όπως αποτυπώνονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 73: Επιχειρησιακοί άξονες και στόχοι κοινωνικής ένταξης

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ	ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά	- Καταπολέμηση του κινδύνου της φτώχειας και του προβλήματος έλλειψης στέγης ή πρόσβασης σε προσιτή στέγη. - Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. - Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας.
Πρόσβαση σε Υπηρεσίες	- Καταπολέμηση των διακρίσεων και πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού. - Ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας της οικογένειας και πρόληψη και καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας. - Βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία/ίες μέσω της προώθησης της αποϊδρυματοποίησης, αποκατάστασης και στήριξης της ανεξάρτητης διαβίωσης. - Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των ηλικιωμένων) μέσω της επέκτασης, διεύρυνσης, εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης κοινωνικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών, πολυδιάστατων παρεμβάσεων και κοινωνικής καινοτομίας. - Ανάπτυξη υπηρεσιών φροντίδας που βασίζονται στην οικογένεια και την κοινότητα.
Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση	- Προώθηση της ενεργού ένταξης με σκοπό την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής και βελτίωση της απασχολησιμότητας. - Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας / δια βίου μάθησης εργαζομένων ενηλίκων και διαχείριση αλλαγών. - Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας ως εργαλείο κοινωνικής ένταξης και πρόσβασης στην απασχόληση.
Διακυβέρνηση της Στρατηγικής	- Ενίσχυση του συστήματος διακυβέρνησης των πολιτικών ένταξης. - Διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής της Στρατηγικής. - Αναβάθμιση, βελτίωση και συμπλήρωση θεσμών και μηχανισμών που διευκολύνουν την κοινωνική ένταξη.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πηγή: Εθνική στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας (Ιούλιος 2022), Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

3.1.2.7 Εθνικό σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία λειτουργεί ως οδηγός για τη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα. Αν και αρχικά καλύπτει την περίοδο 2020-2023, διαρκεί δράσεις του θα εφαρμοστούν μέχρι το 2027, με την προοπτική επέκτασής του έως το 2029. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αποτελεί το νομικά δεσμευτικό πλαίσιο για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων, με την Ελλάδα να την κυρώνει μέσω νόμων το 2012 και το 2017.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης αναδεικνύεται ως προϊόν στενής συνεργασίας μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας και των υπηρεσιακών στελεχών όλων των υπουργείων, υποστηριζόμενο από ειδικές τεχνικές επιτροπές. Το σχέδιο επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες δράσεις με σαφή χρονοδιάγραμμα και δείκτες επίτευξης, ενώ εντάσσεται στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα για την Παρακολούθηση και Αξιολόγηση του Κυβερνητικού Έργου, εξασφαλίζοντας την εφαρμογή και επικαιροποίησή του.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία ανταποκρίνεται σε ανάγκες και προβλήματα που προκύπτουν από διάφορες εκθέσεις και πηγές, όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Το Σχέδιο βασίζεται σε συστηματική καταγραφή της κατάστασης από τη δημόσια διοίκηση και στην επαφή με τους κοινωνικούς εταίρους. Καθοδηγείται από προτάσεις του ΟΗΕ και άλλων φορέων και ενσωματώνει διαρκώς νέα δεδομένα και αναλύσεις. Το Σχέδιο επιχειρεί να εντάξει τις δράσεις του σε χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ, προκειμένου να εξασφαλιστούν οι αναγκαίοι πόροι. Εν τέλει, προσπαθεί να είναι ένα φιλόδοξο αλλά ρεαλιστικό σχέδιο που να ανταποκρίνεται στις διεθνείς συμφωνίες για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Πίνακας 74: Πυλώνες και στόχοι του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ

ΠΥΛΩΝΕΣ	ΣΤΟΧΟΙ
I: Το Κράτος στην υπηρεσία του Ατόμου με Αναπηρία	Στόχος 1: Ενεργοποιείται και τίθεται σε λειτουργία το δίκτυο του Συντονιστικού Μηχανισμού του ν. 4488/2017 για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες σε όλη την Επικράτεια Στόχος 2: Συστήνεται η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας Στόχος 3: Κωδικοποιείται και αναμορφώνεται η εθνική νομοθεσία για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία Στόχος 4: Αναβαθμίζουμε τη λειτουργία του Συστήματος Αξιολόγησης και Πιστοποίησης Αναπηρίας Στόχος 5: Εντάσσουμε την Ηλεκτρονική Κάρτα Αναπηρίας στην καθημερινότητα του πολίτη Στόχος 6: Παρέχουμε περισσότερες προσβάσιμες υπηρεσίες στα Κέντρα

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΠΥΛΩΝΕΣ	ΣΤΟΧΟΙ
	Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) Στόχος 7: Συλλέγουμε και αξιοποιούμε δεδομένα στη χάραξη δημόσιας πολιτικής για την αναπηρία.
II: Προστασία των Δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία	Στόχος 8: Ισότητα και Μη-Διάκριση Στόχος 9: Γυναίκες με Αναπηρία Στόχος 10: Παιδιά με αναπηρία και Στήριξη της Οικογένειας Στόχος 11: Ανεξάρτητη Διαβίωση Στόχος 12: Εκπαίδευση και Κατάρτιση για όλους Στόχος 13: Ποιοτική Δημόσια Υγεία για όλους Στόχος 14: Εργασία και Απασχόληση για όλους Στόχος 15: Ικανοποιητικό Επίπεδο Διαβίωσης και Κοινωνικής Προστασίας Στόχος 16: Ισότιμη Πρόσβαση στη Δικαιοσύνη Στόχος 17: Προστασία και Ασφάλεια σε καταστάσεις κινδύνου και εκτάκτου ανάγκης Στόχος 18: Ελευθερία, Ασφάλεια και Προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας Στόχος 19: Προστασία Πολιτών Τρίτων Χωρών και Ασυνόδευτων Ανηλίκων
III: Προσβασιμότητα	Στόχος 20: Προσβασιμότητα στο Φυσικό και Δομημένο Περιβάλλον Στόχος 21: Προσβασιμότητα στις Μεταφορές και Κινητικότητα του Ατόμου Στόχος 22: Προσβασιμότητα σε Αγαθά και Υπηρεσίες Στόχος 23: Ψηφιακή Προσβασιμότητα Στόχος 24: Επικοινωνία, Ενημέρωση, Πρόσβαση στην Πληροφόρηση
IV: Συμμετοχή σε κάθε έκφανση της ζωής	Στόχος 26: Συμμετοχή στον πολιτικό και δημόσιο βίο
V: Αφύπνιση της κοινωνίας και της Δημόσιας Διοίκησης	Στόχος 27: Αφύπνιση της κοινωνίας Στόχος 28: Ενημέρωση, Κατάρτιση και Επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης
VI: Συνέργειες και Ανάπτυξη	Στόχος 29: Συνέργειες: Για τα άτομα με αναπηρία με τα άτομα με

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΠΥΛΩΝΕΣ	ΣΤΟΧΟΙ
	αναπηρία Στόχος 30: Προσβάσιμος Τουρισμός

Πηγή: Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

3.1.2.8 Εθνική στρατηγική για την απασχόληση των νέων 2021-2027

Η Εθνική Στρατηγική για την Απασχόληση των Νέων, με χρονική περίοδο αναφοράς την περίοδο 2021 – 2027, δίνει έμφαση στην ολιστική προσέγγιση της ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας, στο πλαίσιο προώθησης της ενεργοποίησης, κοινωνικό-οικονομικής ένταξης και ενίσχυσης της συμμετοχής τους στην οικονομία ευρύτερα.

Το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση των Νέων αντανακλάται σε ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο πολιτικών για την προώθηση της απασχόλησης των νέων ηλικίας 15 – 29 ετών, την ενίσχυση των προσόντων, των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους, και τη βελτίωση της ένταξης και συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.

Τα χαρακτηριστικά της Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση των Νέων συνθέτουν την πολυδιάστατη, και ταυτόχρονα εστιασμένη, στρατηγική προσέγγιση που αυτή ακολουθεί, με την ενίσχυση της απασχόλησης και απασχολησιμότητας των νέων στο επίκεντρο. Η ενίσχυση της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας αποτελεί το κυριότερο εργαλείο για την εργασιακή και οικονομική ένταξη των νέων, ανάμεσα στους οποίους και αυτοί από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και όσοι βρίσκονται αντιμέτωποι με την εργασιακή επισφάλεια και τον κίνδυνο εργασιακού – και κατ’ επέκταση κοινωνικού - αποκλεισμού. Η υιοθέτηση της εξατομικευμένης προσέγγισης των νέων, ως στρατηγική «έμφασης στον αποδέκτη» (user-orientation) των υπηρεσιών και των δράσεων και παρεμβάσεων, αποτελούν με τη σειρά τους κεντρικά στοιχεία των προτεινόμενων πολιτικών και δράσεων για την προώθηση των νέων στην απασχόληση και την ενίσχυση της απασχολησιμότητάς τους.

Οι παρακάτω άξονες υποστηρίζουν την κεντρική στρατηγική στόχευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Απασχόληση των Νέων, ήτοι την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και τον περιορισμό της νεανικής ανεργίας, τη βελτίωση των προσόντων και δεξιοτήτων των νέων, και τη διαμόρφωση μιας σύγχρονης αγοράς εργασίας για όλους, χωρίς περιορισμούς και διακρίσεις.

- **Άξονας 1: Εντοπισμός, Προσέγγιση και Καθοδήγηση** | Περιλαμβάνει τον «πυρήνα» της εφαρμογής της Ενισχυμένης Εγγύησης για τη Νεολαία, και το σύνολο των διαδικασιών για τη χαρτογράφηση των νέων ανέργων (συμπεριλαμβανομένων και των νέων ΕΑΕΚ), τον εντοπισμό, την προσέγγισή τους και την προσέλκυση σε εγγραφή στο Μητρώο Ανέργων της Δ.ΥΠ.Α., τη διάγνωση και τον προσδιορισμό των αναγκών τους, και την παροχή σε αυτούς εξατομικευμένης συμβουλευτικής και καθοδήγησης με βάση το προφίλ, τα χαρακτηριστικά, τις ανάγκες και τις υφιστάμενες γνώσεις και δεξιότητες.
- **Άξονας 2: Απόκτηση και Ανάπτυξη Δεξιοτήτων** | Εστιάζει στη συνεχή βελτίωση και αναβάθμιση του επιπέδου γνώσεων, προσόντων και δεξιοτήτων των νέων της χώρας, μέσω της συμμετοχής – πέραν

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

των τριών βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος - στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη δια βίου μάθηση, ως του κύριου μηχανισμού για την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των νέων.

- **Άξονας 3: Προώθηση στην Απασχόληση** |Επικεντρώνει στην ενθάρρυνση και διευκόλυνση της πρόσβασης, πρόσληψης και παραμονής των νέων 15 – 29 ετών σε θέσεις εργασίας που χαρακτηρίζονται ως βιώσιμες και ποιοτικές με βάση το επίπεδο αμοιβής, τις εργασιακές συνθήκες, τις μακροπρόθεσμες προοπτικές και τη συμβατότητα του περιεχομένου με το επίπεδο γνώσεων, προσόντων και δεξιοτήτων των νέων. Με το νέο «μοντέλο» υλοποίησης ενεργητικών πολιτικών αγοράς εργασίας που αναλύεται στην Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόληση στο επίκεντρο, ο συγκεκριμένος Άξονας αφορά στην προώθηση την απασχόληση των νέων 15 – 29 ετών, με ειδική μέριμνα για αυτούς που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και παρουσιάζονται μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, καθώς και με μέριμνα για δημιουργία και διατήρηση επαρκών θέσεων εργασίας που θα μπορούν να απορροφήσουν το νεαρό εργατικό δυναμικό, με μεσό-μακροπρόθεσμη προοπτική.
- **Άξονας 4: Ισότιμες Ευκαιρίες Πρόσβασης στην Απασχόληση** |Επικεντρώνει στην εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην απασχόληση και την αγορά εργασίας για όλους τους νέους, ανεξαρτήτως φύλου, εθνότητας, θρησκείας, γλώσσας, δημογραφικών και κοινωνικό-οικονομικών χαρακτηριστικών, ύπαρξης αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης κ.ο.κ. Ο Άξονας των ισότιμων ευκαιριών πρόσβασης στην απασχόληση περιλαμβάνει πολιτικές, δράσεις και παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην προώθηση και εμπέδωση των ισότιμων ευκαιριών στην απασχόληση για όλους τους νέους, τόσο από πλευράς ισότητας των φύλων, όσο και από πλευράς αρχής της ισότητας και της μη διάκρισης για οποιονδήποτε λόγο.
- **Άξονας 5: Ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας** |Περιλαμβάνει προγράμματα, δράσεις και παρεμβάσεις που αποσκοπούν στο να προωθήσουν την επιχειρηματικότητα, την αυτό-απασχόληση, την άσκηση ελεύθερου επαγγέλματος, καθώς και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και επιχειρηματικότητα, ως εναλλακτικές επιλογές και «διαδρομές» απασχόλησης, και ευρύτερα συμμετοχής στην παραγωγική και οικονομική δραστηριότητα, για τους νέους, αλλά και ως εργαλεία για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενίσχυση της ανάπτυξης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- **Άξονας 6: Βελτίωση του πλαισίου Διακυβέρνησης** |Έχει οριζόντιο χαρακτήρα, και ως εκ τούτου επηρεάζει όλους τους υπόλοιπους. Εστιάζει στη βελτίωση της διακυβέρνησης, του συντονισμού και της συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων με την υλοποίηση πολιτικών για την απασχόληση των νέων και την ανάπτυξη των προσόντων και δεξιοτήτων τους, «χτίζοντας» πάνω σε θεσμικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήθηκαν το προηγούμενο διάστημα και σε μεγιστοποίηση των συνεργειών για την αποτελεσματική δρομολόγηση και υλοποίηση παρεμβάσεων που οδηγούν σε νέες ευκαιρίες και προοπτικές για βιώσιμη και ποιοτική απασχόληση, προς όφελος των νέων (ανέργων, εργαζομένων, αναζητούντων εργασία, φοιτητών/σπουδαστών).

3.1.3 Περιφερειακό επίπεδο

3.1.3.1 Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Κρήτης 2021-2027

Στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο η RIS3Crete εφαρμόστηκε συστηματικά στην Περιφέρεια Κρήτης και στηρίχθηκε σε διευρυμένη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης με τη συμμετοχή μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων και ερευνητών. Κατά τη διαβούλευση κατατέθηκαν 300 καινοτόμες ιδέες στους τέσσερις τομείς εξειδίκευσης: Αγροδιατροφή, Τουρισμός-Πολιτισμός, Περιβάλλον - Ενέργεια και Γνώση, (επιβεβαιώνοντας σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές που είχαν υιοθετηθεί ως προς τον προσανατολισμό των εξειδικεύσεων) με βάση τις οποίες καθορίστηκαν τα πεδία εφαρμογής των δράσεων του ΕΠ «Κρήτη» 2014-2020. Αναπτύχθηκε για πρώτη φορά ένας διάλογος μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητών σε μεγάλη κλίμακα ενώ δημοσιοποιήθηκε η στρατηγική σε ευρύτατη κλίμακα στην κοινωνία.

Το γενικότερο κλίμα που δημιουργήθηκε σε συνδυασμό με τις αυξημένες δυνατότητες του περιφερειακού ερευνητικού και επιχειρηματικού δυναμικού οδήγησε στη σημαντική συμμετοχή προτάσεων σε χρηματοδοτικά προγράμματα. Συνολικά, εντάχθηκαν 416 έργα συνολικού προϋπολογισμού €160 εκατ. σε δράσεις που στηρίζουν τους τομείς εξειδίκευσης της στρατηγικής (293 στο HORIZON 2020, 101 στο ΕΠΑΝΕΚ και 22 στο ΠΕΠ). Επίσης, στο πλαίσιο του Ν.3908/2011 έχουν ενταχθεί 31 επενδυτικά σχέδια με δαπάνες υψηλής τεχνολογίας καινοτομίας που ανέρχονται σε €32,7 εκατ. Παράλληλα, ενισχύθηκαν οι σχέσεις μεταξύ επιχειρηματικής και ερευνητικής κοινότητας ενώ διατηρήθηκαν οι θέσεις εργασίας στους ερευνητικούς φορείς και επιτεύχθηκε μια επιβράδυνση στο brain drain. Τέλος, οι εμπλεκόμενες διοικητικές αρχές ενίσχυσαν τις διαδικασίες διαχείρισης και παρακολούθησης ενώ αναβαθμίστηκαν οι ικανότητες διακυβέρνησης της στρατηγικής.

Η σημαντική εμπειρία που έχει αποκτηθεί στη τρέχουσα προγραμματική περίοδο αποτελεί την βάση για τη δημιουργία ενός πιο ευέλικτου μηχανισμού διαβούλευσης – ΔΕΑ που θα ανταποκρίνεται ταχύτερα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και θα αξιοποιεί καλύτερα τις δυνατότητες ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να αξιοποιηθεί η λειτουργία του Παρατηρητηρίου Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας το οποίο θα αποτελέσει διαδραστικό κόμβο δικτύωσης, ενημέρωσης και κινητοποίησης του επιχειρηματικού και ερευνητικού δυναμικού, με σκοπό την ανάπτυξη και εφαρμογή καινοτομιών καθώς και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στην Περιφέρεια Κρήτης.

Επίσης, κύρια επιδίωξη είναι η μετάβαση από την υφιστάμενη στρατηγική στη νέα για την περίοδο 2021-2027 να προκύψει από τη συνεκτίμηση αφενός της εμπειρίας της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου και αφετέρου των αλλαγών που έχουν προκύψει στο (εσωτερικό και εξωτερικό) οικονομικό περιβάλλον.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 75: Τομείς της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) της Περιφέρειας Κρήτης

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Τουρισμός- Πολιτισμός	▪ Ψηφιακή μετάβαση ▪ Πράσινη μετάβαση	Ο «ευφυής τουρισμός» είναι η εφαρμογή της τεχνολογίας και της καινοτομίας για διευκόλυνση της εμπειρίας του επισκέπτη μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας, της αξιοποίησης των τεχνολογιών τόσο στην κατεύθυνση του αυτοματισμού των λειτουργιών όσο και στην κατεύθυνση της προσωποποίησης των υπηρεσιών. Όλες οι επιχειρήσεις και οι φορείς παροχής υπηρεσιών και εμπειριών που αναπτύσσουν τις προαναφερόμενες δραστηριότητες πρέπει να συνδέονται με μια εύκολα προσβάσιμη κοινή ψηφιακή υποδομή. Επιπλέον, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα είναι το κλειδί για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της διατηρησιμότητας των επιτυχημένων τουριστικών προορισμών.
Βιώσιμη Αγροδιατροφή	▪ Κυκλική γεωργία ▪ Γεωργία ακρίβειας ▪ Κυτταρική γεωργία ▪ Αποτελεσματική επεξεργασία	Η Αγροδιατροφή αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις και ευκαιρίες προσαρμογής. Η αξιοποίηση των ευκαιριών προϋποθέτει: (α) Εισαγωγή μεταρρυθμίσεων που προωθούν τη βιώσιμη γεωργία και την αποτελεσματική χρήση των πόρων για τη ταχεία προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, (β) Επιτάχυνση στη στροφή προς την ποιοτική γεωργία στα επώνυμα προϊόντα και στην τυποποίηση με στήριξη της ψηφιακής μετάβασης και της αξιοποίησης των τεχνολογιών, (γ) Ανάδειξη της κρητικής διατροφής και γαστρονομίας ενδυνάμωση των δεσμών με το τουρισμό. Μια γεωργία φιλική προς το κλίμα για την παραγωγή βιώσιμων τροφίμων (α) αξιοποιεί τεχνολογίες που διευκολύνουν τη μετάβαση στην κλιματικά ουδέτερη και φιλική προς το περιβάλλον γεωργία, στηρίζουν τη βιολογική παραγωγή, την παραγωγή με βάση τα γηγενή φυτά και τις εναλλακτικές πηγές πρωτεΐνης, (β) υιοθετεί πρακτικές που ενισχύουν την αποτελεσματική επεξεργασία και χρήση πόρων (ειδικά νερό και έδαφος) και (γ) ενθαρρύνει την ανάκτηση και αξιοποίηση παραπροϊόντων και υλικών

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
 Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		από απόβλητα στη διαδικασία παραγωγής.
Υγεία και Ευεξία	- Τεχνητή Νοημοσύνη - Εφαρμογές τηλε-ιατρικής – αυτοφροντίδα - Προσυμπτωματικός έλεγχος - Data Analytics - Βιοπληροφορική - Ιατρική Ακριβείας - Wearables - Τηλεμετρήσεις - Βιοαισθητήρες - Τεχνολογικές λύσεις στήριξης άσκησης AMEA - Σύγχρονη Διαιτητική - Φαρμακευτική - Εφαρμογές εικονικής εκπαίδευσης	Το τοπικό ερευνητικό δυναμικό εμφανίζεται ιδιαίτερα ισχυρό στο τομέα αλλά επισημαίνεται ότι η αντιστοιχία είναι μικρή μεταξύ τεχνολογικής και ερευνητικής βάσης με χαμηλή επίδοση αμφότερες στα πεδία Βιοϊατρική Έρευνα, Κλινική Ιατρική, Δημόσια Υγεία και Υπηρεσίες Υγείας. Η συνεχής παραγωγή γνώσης στον τομέα έχει οδηγήσει στην δημιουργία μιας ομάδας τεχνοβλαστών με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης ενώ ορισμένοι έχουν προσελκύσει και ιδιωτικά κεφάλαια. Οι δραστηριότητες που έχουν αναπτυχθεί εντάσσονται σε διαφορετικούς κρίκους της αλυσίδας αξίας και ως εκ τούτου δεν δημιουργούνται προϋποθέσεις για την συσσώρευση μιας κρίσιμης μάζας. Όμως, οι αλυσίδες αξίας δεν είναι στατικές καθώς αναδιαρθρώνονται όλο και περισσότερο λόγω της διασυνοριακής και διατομεακής συνεργασίας, των τεχνολογικών εξελίξεων και της διαφορετικότητας της επιχειρηματικότητας στους επιμέρους κλάδους. Διαφαίνονται δυνατότητες ανάπτυξης ενός μικρού αρχικά αλλά δυναμικού επιχειρηματικού οικοσυστήματος στο βαθμό που υποστηριχθούν επαρκώς οι υφιστάμενες τάσεις και ενθαρρυνθεί η ανάληψη νέων πρωτοβουλιών.
Ψηφιακές Τεχνολογίες (Οριζόντιος Τομέας)	- Διαδίκτυο των πραγμάτων - Τεχνητή νοημοσύνη - Μηχανική & βαθιά μάθηση - Τεχνολογίες & εφαρμογές νέφους - Ψηφιακή απεικόνιση-εικονική πραγματικότητα - Ψηφιακή διαχείριση	Το δυναμικό καινοτομίας των ψηφιακών τεχνολογιών που εφαρμόζεται σε άλλους τομείς είναι τεράστιο και οι επενδυτικές απαιτήσεις ενδέχεται να είναι διαφορετικές. Ορισμένα πεδία θα απαιτούσαν επενδύσεις σε υποδομές σε εξοπλισμό και υπολογιστική ισχύ, ενώ άλλοι τομείς πρέπει ακόμη να ψηφιοποιηθούν πριν τα δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για έρευνα και ανάπτυξη. Οι βασικές προτεραιότητες για την κάλυψη των αναγκών στους τομείς εξειδίκευσης των ΤΠΕ γενικά (niche areas) όπως ενδεικτικά κυβερνοασφάλεια, ασφάλεια δικτύων, Big Data και Data Analytics,

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
	- υποδομών-δικτύων ▪ Κυβερνοασφάλεια	εφαρμογές σε πλατφόρμες υπολογιστικού νέφους, εφαρμογές ψηφιακής μάθησης. Οι εφαρμογές ΤΠΕ με γενικότερη ζήτηση από τους τομείς εξειδίκευσης της RIS3 όπως ενδεικτικά Big Data and Data Analytics σε τομεακό επίπεδο, Internet of Things, Artificial Intelligence, e-health, Industry digitalization, εφαρμογές γεωργίας ακριβείας, αυτοματισμοί και εφαρμογές στη διαχείριση ενέργειας, ψηφιακές αναπαραγωγές μνημείων έργων τέχνης και κειμένων, επαυξημένη πραγματικότητα.
Βιώσιμη Χρήση των Πόρων (Οριζόντιος Τομέας)	▪ Βιώσιμες πόλεις ▪ Ορθολογική διαχείριση κύκλου νερού ▪ Γαλάζια ανάπτυξη	Η Βιώσιμη Χρήση των Πόρων και η μετάβαση στην κυκλική οικονομία αποτελεί μια συνέχεια της προσπάθειας που καταβλήθηκε στο τομέα του Περιβάλλοντος. Στην προγραμματική περίοδο 2021-2027 βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η πράσινη μετάβαση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ενισχυόμενη από σημαντικές χρηματοδοτήσεις. Η ζήτηση για καινοτομίες αναμένεται να ενισχυθεί καθώς απαιτούνται εφαρμογές στο σύνολο των παραγωγικών τομέων για να επιτευχθεί η αναγκαία προσαρμογή.
Ερευνητικές υποδομές και δομές	▪ Ψηφιακές υποδομές ▪ Κλιματική αλλαγή – Γαλάζια ανάπτυξη ▪ Βιώσιμοι πόροι – Κυκλική οικονομία ▪ Προϊόντα ΠΟΠ – Νέα αγροτικά προϊόντα ▪ Τουρισμός – Πολιτισμός ▪ Βιοεπιστήμες	Για την υλοποίηση της νέας RIS3 απαιτείται η ενίσχυση των ερευνητικών υποδομών με στόχο την επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου ανταγωνιστικότητας στην έρευνα και την ενίσχυση του προσανατολισμού στη RIS3 με την παροχή στήριξης σε βιώσιμες καινοτομικές προσπάθειες (εξοπλισμός εργαστηρίων, κέντρα δεδομένων, παρατηρητήρια, πλατφόρμες παρακολούθησης). Παράλληλα, είναι σκόπιμο να ενισχυθεί η δημιουργία ευέλικτων μηχανισμών συνεργασίας για την περαιτέρω επεξεργασία των στρατηγικών επιλογών και την ανάπτυξη εστιασμένων λύσεων καθώς και η ενθάρρυνση της ανάπτυξης νέων συνεργατικών πρωτοβουλιών ανάπτυξης της καινοτομίας από τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα (clusters,

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΤΟΜΕΑΣ	ΠΕΔΙΟ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
		κέντρα ικανοτήτων, εργαστήρια καινοτομίας, αναβάθμιση υφιστάμενων δομών). Τέλος, είναι κρίσιμο να υποστηριχθούν πρωτοβουλίες καινοτομίας που έχουν ήδη αναληφθεί από τους εμπλεκόμενους στη τρέχουσα προγραμματική περίοδο και ενισχύουν την επιτυχημένη διεθνή παρουσία των ιδρυμάτων.

Πηγή: Περιφέρεια Κρήτης (Ιούλιος 2021), ανακτήθηκε 25/07/2025 από <https://ris3.crete.gov.gr/>

3.1.3.2 Ε.Π. Κρήτη 2021-2027

Το πρόγραμμα «Κρήτη» 2021-2027, υιοθετεί τους τέσσερις αναπτυξιακούς στόχους του στρατηγικού σχεδιασμού της Περιφέρειας για Ποιοτική Ανάπτυξη, Ενεργό Περιβαλλοντική Διαχείριση, Δυναμική Κοινωνική Συνοχή και Αποτελεσματική Διακυβέρνηση. Ενδεικτικές δράσεις του Προγράμματος αποτελούν οι παρακάτω:

- **Προώθηση της καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας** | Επιδιώκεται η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων, η προώθηση των δεσμών έρευνας-επιχειρηματικότητας, η ανάπτυξη περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης της καινοτόμου επιχειρηματικότητας για: ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας με αξιοποίηση της καινοτομίας, διασύνδεση των κλάδων, ενδυνάμωση του οικοσυστήματος καινοτομίας, ενίσχυση της εξωστρέφειας και ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε τομείς αιχμής και κλάδους που ενισχύουν την περιφερειακή εξειδίκευση και μεγέθυνση.
- **Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα** | Επιδιώκεται η μείωση των εκπομπών CO₂ μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης υποδομών του δημόσιου τομέα, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή μέσω της ενίσχυσης πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών που συνδέονται με το κλίμα, η βελτίωση της αποδοτικότητας και η βιώσιμη διαχείριση του νερού ύδρευσης, η ορθή διαχείριση των υγρών αποβλήτων για προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων της Κρήτης, η ενίσχυση της αστικής βιοποικιλότητας μέσω της ανάπτυξης πράσινων υποδομών στον αστικό χώρο.
- **Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας** | Επιδιώκεται η ενίσχυση της οδικής ασφάλειας του περιφερειακού και εθνικού οδικού δικτύου της Κρήτης κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή, προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις προσβασιμότητας ΑμεΑ, όπου αυτό απαιτείται και εξασφαλίζοντας τη χρήση έξυπνων συστημάτων, όπου αυτό ενδείκνυται.
- **Ενίσχυση της κοινωνικής δυναμικής και κοινωνικής συνοχής** | Επιδιώκεται α) η ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων χωρίς αποκλεισμούς, η ενίσχυση της εξ αποστάσεως κατάρτισης, της διαδραστικής μάθησης και της εξατομικευμένης εκπαίδευσης, β) η καθολική και ισότιμη πρόσβαση, κατοίκων και ευπαθών κοινωνικών ομάδων σε ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής πρόνοιας και γ) η διασύνδεση του

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

πολιτισμού με την τοπική οικονομία, η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς κατά τρόπο ανθεκτικό στην κλιματική αλλαγή και η ανάπτυξη/προβολή ανταγωνιστικών τουριστικών προϊόντων.

- **Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.** | Επιδιώκεται η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, η προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών και περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, η προαγωγή της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, η καταπολέμηση της φτώχειας, η ίση πρόσβαση στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτική διαδικασία όλων των βαθμίδων, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, η προαγωγή της ενεργού ένταξης των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού και η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας.
- **Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των αστικών κέντρων και της υπαίθρου** | Επιδιώκεται α) η προσαρμογή των μεγάλων πόλεων της Κρήτης στην κλιματική αλλαγή και τον ψηφιακό μετασχηματισμό, η αντιμετώπιση των φυσικών κινδύνων και η ενίσχυση της ελκυστικότητάς τους, αξιοποιώντας τη δυναμική της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και β) ο σχεδιασμός νέων μορφών τουρισμού, βιώσιμων και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, που εδράζονται σε συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κρήτης και ενισχύουν τον τουρισμό εμπειρίας, υιοθετώντας το εργαλείο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης.

Στον παρακάτω πίνακα αναλύονται οι ειδικοί στόχοι της κάθε προτεραιότητας, καθώς και οι προτεινόμενες παρεμβάσεις τους ανά ειδικό στόχο.

Πίνακας 76: Ειδικοί στόχοι και αναπτυξιακές παρεμβάσεις Ε.Π. Κρήτη 2021-2027

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
Προτεραιότητα 1: Προώθηση της Καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας	
RSO1.1. Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών	▪ Συμπράξεις επιχειρήσεων με ερευνητικούς οργανισμούς ▪ Υποστήριξη καινοτόμων νεοφυών επιχειρήσεων Περιφερειακός Μηχανισμός Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας ▪ Ενίσχυση ερευνητικών υποδομών τοπικού χαρακτήρα
RSO1.3. Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων	▪ Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων ▪ Ενίσχυση επιχειρήσεων για εφαρμογή διεργασιών φιλικών προς το περιβάλλον
Προτεραιότητα 2: Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
άνθρακα.	
RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα
RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	- Αντιπλημμυρική Προστασία - Ετοιμότητα φορέων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών - Ενημέρωση/ευαισθητοποίηση του πληθυσμού για αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών
RSO2.5. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	- Συμπλήρωση/Αναβάθμιση των δικτύων ύδρευσης - Διαχείριση Υγρών αποβλήτων
RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης	Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων αστικών κέντρων/οικισμών
Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας	
RSO3.2. Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα	- Συμπλήρωση/αναβάθμιση του εθνικού και περιφερειακού οδικού δικτύου - Συμπλήρωση/αναβάθμιση της οδικής ασφάλειας του εθνικού και περιφερειακού δικτύου
Προτεραιότητα 4: Ενίσχυση της Κοινωνικής Δυναμικής και της Κοινωνικής Συνοχής	
RSO4.2. Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης	- Αναβάθμιση/συμπλήρωση του εργαστηριακού εξοπλισμού α'/βάθμιας και β'/βάθμιας εκπαίδευσης - Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων α'/βάθμιας και β'/βάθμιας εκπαίδευσης - Αναβάθμιση/συμπλήρωση του εργαστηριακού εξοπλισμού γ'/βάθμιας εκπαίδευσης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
	■ Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών εγκαταστάσεων γ'/βάθμιας εκπαίδευσης ■ Αναβάθμιση/συμπλήρωση υποδομών παιδικής φροντίδας
RSO4.5. Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας	■ Αναβάθμιση/συμπλήρωση βιοϊατρικού εξοπλισμού ■ Αναβάθμιση/συμπλήρωση των κτιριακών υποδομών υγειονομικών μονάδων ■ Κινητές μονάδες υγείας (ΚΟΜΥ)/Ασθενοφόρα ■ Αναβάθμιση/ συμπλήρωση των υποδομών κοινωνικής πρόνοιας
RSO4.6. Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία	■ Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος ■ Τουριστική Προβολή
Προτεραιότητα 5: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	
ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας	■ Δράσεις συμβουλευτικής – κατάρτισης – πιστοποίησης - πρακτικής άσκησης - mentoring ανέργων ■ Ενίσχυση κοινωνικών επιχειρήσεων ■ Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
ESO4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και	■ Ανάπτυξη και ενδυνάμωση διεπιστημονικών συμβουλευτικών και υποστηρικτικών δομών και μαθησιακής υποστήριξης/ συνεκπαιδευσης μαθητών/ μαθητριών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες για την ισότιμη πρόσβαση και συμπερίληψη στην εκπαίδευση.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες	ΚΔΑΠ/STEM
ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων	- Παρεμβάσεις ισότιμης πρόσβασης ΑμεΑ και άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην Ανώτατη Εκπαίδευση - Δράσεις συμμετοχής των μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. παιδιά, ΑμεΑ) στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την ενεργό κοινωνική ζωή, χωρίς αποκλεισμούς - Δράσεις εξοικείωσης ηλικιωμένων με τις ΤΠΕ για χρήση στην καθημερινή ζωή και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού - Capacity building φορέων σχετικών με την κοινωνική ένταξη
ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών	- Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών στην αγορά εργασίας - Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης σε υπηρεσίες υγείας, για υπηκόους τρίτων χωρών
ESO4.10. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά	- Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας - Στήριξη της Αυτοαπασχόλησης σε ΡΟΜΑ (ΝΘΕ) - Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης των ΡΟΜΑ
ESO4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας,	Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για την πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης.	
ESO4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών	- Υποστήριξη εφήβων: ανάπτυξη δράσεων σε υποβαθμισμένες περιοχές (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί») - Τοπικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την προστασία των παιδιών και την καταπολέμηση της φτώχειας (δράση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Εγγύηση για το Παιδί»)
Προτεραιότητα 6: Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη των Αστικών Κέντρων και της Υπαίθρου	
RSO5.1. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές	- Εφαρμογές ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα - Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων δημόσιου τομέα - Αντιμετώπιση της διάβρωσης ακτών - Αντιμετώπιση πλημμυρικών φαινομένων στο αστικό περιβάλλον - Συμπλήρωση / Αναβάθμιση δικτύων ύδρευσης - Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας - Αναβάθμιση / συμπλήρωση υποδομών παιδικής φροντίδας - Αναβάθμιση / συμπλήρωση υποδομών κοινωνικής μέριμνας - Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος - Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων περιοχών ΣΒΑΑ - Ηλεκτροκίνηση των αστικών συγκοινωνιών - Διεύρυνση του δικτύου ποδηλατοδρόμων και

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ
	προμήθεια ποδηλάτων - Ενίσχυση επιχειρήσεων περιοχών ΣΒΑΑ για την βελτίωση της ενεργειακής τους απόδοσης - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΣΒΑΑ
RSO5.2. Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών	- Εφαρμογές ΤΠΕ στο δημόσιο τομέα - Υποδομές Διαχείρισης Απορριμμάτων μικρής κλίμακας - Συμπλήρωση/αναβάθμιση του τοπικού οδικού δικτύου - Προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος - Ανάπτυξη ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή κοινοχρήστων χώρων των αστικών/ημιαστικών κέντρων - Τουριστική Προβολή - Ενίσχυση της βιοποικιλότητας και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος - Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων περιοχών ΟΧΕ
Προτεραιότητα 7 & Προτεραιότητα 8: Τεχνική Βοήθεια	
-	- Τεχνικοί Σύμβουλοι, Συμπληρωματικά συστήματα και Εργαλεία Οργάνωσης της Διαχείρισης - Πληροφόρηση και Δημοσιότητα - Αξιολόγηση, Μελέτες, Εμπειρογνωμοσύνες - Ενδυνάμωση διαχειριστικής ικανότητας της Αρχής Διαχείρισης, Υποστήριξη Δικαιούχων

Πηγή: Ε.Υ.Δ. Ε.Π. Κρήτη 2021-2027, ανακτήθηκε 25/07/2025 από www.pepkritis.gr

3.1.3.3 Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτη 2021 – 2025

Με τον ν. 4635/2019 (Α'167), θεσμοθετήθηκε ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) καθορίζονται οι προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, οι ειδικοί στόχοι και δράσεις, ο συνολικός προϋπολογισμός, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

με την εφαρμογή του. Το Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΠΠΑ) Κρήτης 2021 -2025 είναι 1 από τα 13 Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΠΑ και ο προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 175.000.000€. Η στρατηγική του ΠΠΑ 2021 – 2025 της Περιφέρειας Κρήτης υποστηρίζει και βασίζεται στο εγκεκριμένο σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού του 4ετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος 2020 - 2023. Το ΠΠΑ της Περιφέρειας Κρήτης διαρθρώνεται σε 6 αναπτυξιακούς στόχους και σε 35 άξονες προτεραιότητας ως ακολούθως.

Πίνακας 77: Διάρθρωση ΠΠΑ Κρήτης 2021-2025

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
Έξυπνη ανάπτυξη	1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
	1.2 Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
	1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
	1.4 Συστάδες ανάπτυξης
	1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ.)
	1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης
	1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη
Πράσινη ανάπτυξη	2.1 Ενεργειακή απόδοση
	2.2 Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή
	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
	2.4 Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
	2.6 Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων
	2.9 Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση – αποχέτευση, αντληθιμμορικά, κλπ.)
	2.10 Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura, κλπ.)
	2.11 Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κλπ.)
Κοινωνική ανάπτυξη	3.1 Υγεία – υποδομές, εξοπλισμός
	3.7 Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
	3.8 Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, κλπ.)
	3.13 Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
	3.14 Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών – στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών
Ανάπτυξη υποδομών	4.2 Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
	4.3 Λιμενικές υποδομές
	4.5 Οδικές υποδομές
	4.8 Οδική ασφάλεια
Ενίσχυση εξωστρέφειας	5.1 Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
	5.2 Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός, κλπ.)
	5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
	5.4 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
	5.5 Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα
	5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
	5.9 Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
	5.11 Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές, κλπ.)
Υποστήριξη προγραμμάτων	6.1 Διοικητική υποστήριξη
	6.2 Τεχνική βοήθεια

Πηγή: Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης 2021-2025 (Φεβρουάριος 2021)

3.1.3.4 Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα της εποχής μας, επηρεάζοντας τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και τις ανθρώπινες κοινωνίες. Σύμφωνα με τη Διακυβερνητική Επιτροπή για την

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Κλιματική Αλλαγή (IPCC), η κλιματική αλλαγή αναφέρεται σε μεταβολές του κλίματος που μπορούν να προσδιοριστούν μέσω στατιστικών μεθόδων και διαρκούν για εκτεταμένες περιόδους, συνήθως δεκαετίες ή περισσότερο. Οι μεταβολές αυτές μπορούν να προκληθούν από φυσικές εσωτερικές διεργασίες ή εξωτερικές δυνάμεις, όπως οι ηφαιστειακές εκρήξεις, αλλά και από ανθρωπογενείς δραστηριότητες που αλλάζουν τη σύνθεση της ατμόσφαιρας ή τις χρήσεις της γης.

Η Σύμβαση-Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) ορίζει την κλιματική αλλαγή ως την αλλαγή του κλίματος που προκαλείται άμεσα ή έμμεσα από ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες μεταβάλλουν τη σύσταση της παγκόσμιας ατμόσφαιρας, υπερβαίνοντας τη φυσική κλιματική μεταβλητότητα. Η UNFCCC διακρίνει μεταξύ της κλιματικής αλλαγής που οφείλεται σε ανθρώπινες παρεμβάσεις και της φυσικής κλιματικής μεταβλητότητας.

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με την UNFCCC, είναι η διαδικασία μέσω της οποίας τα φυσικά ή ανθρώπινα συστήματα ανταποκρίνονται στα πραγματικά ή αναμενόμενα κλιματικά ερεθίσματα και επιπτώσεις, με στόχο τη μείωση των αρνητικών συνεπειών και την εκμετάλλευση των θετικών ευκαιριών. Ως εκ τούτου, η κατανόηση και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής απαιτεί συνδυασμένες προσπάθειες και παρεμβάσεις σε παγκόσμιο, εθνικό και τοπικό επίπεδο, με στόχο τη διασφάλιση ενός βιώσιμου μέλλοντος για όλους.

Το Περιφερειακό Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠεΣΠΚΑ) της Περιφέρειας Κρήτης αποτελεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην περιοχή. Το σχέδιο αυτό δίνει έμφαση στην ενδυνάμωση των δομών της Περιφέρειας που θα κληθούν να διαχειριστούν το πρόβλημα, καθώς και στην ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος παρακολούθησης τόσο των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής όσο και της προόδου της υλοποίησης του προγράμματος προσαρμογής.

Ένας από τους βασικούς στόχους του ΠεΣΠΚΑ είναι η ενεργή εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας και των κοινωνικών και παραγωγικών εταίρων σε έναν ανοικτό διάλογο. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, επιδιώκεται η δημοσιοποίηση του προβλήματος και η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, ώστε οι πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση και εφαρμογή της στρατηγικής για την προσαρμογή. Η συμμετοχική αυτή προσέγγιση αποσκοπεί στη δημιουργία μιας κοινωνίας καλύτερα ενημερωμένης και προετοιμασμένης να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, συμβάλλοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα της Περιφέρειας Κρήτης.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 78: Διάρθρωση του Περιφερειακού σχεδίου για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

ΤΟΜΕΙΣ/ ΔΡΑΣΕΙΣ	
Τομέας 1: Οριζόντια μέτρα	
▪ Δράση 1.1. Προώθηση ενός βιώσιμου αναπτυξιακού προτύπου μέσα από περιφερειακά / τοπικά σχέδια δράσης ▪ Δράση 1.2. Διαχείριση κινδύνων λόγω κλιματικής αλλαγής και ακραίων φαινομένων ▪ Δράση 1.3. Παρακολούθηση της υλοποίησης του ΠεΣΠΚΑ Περιφέρειας Κρήτης	
Τομέας 2: Αγροκτηνοτροφική παραγωγή	
▪ Δράση 2.1. Προώθηση στους επαγγελματίες του αγροτικού χώρου και στους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες της Περιφέρειας Κρήτης της γνώσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη γεωργία και των καινοτόμων δράσεων για την αντιμετώπισή τους. ▪ Δράση 2.2. Προώθηση του σχεδιασμού της γεωργικής πολιτικής της Περιφέρειας Κρήτης, με βάση τα επίπεδα τρωτότητας που προέκυψαν από το ΠεΣΠΚΑ. ▪ Δράση 2.3. Παρακολούθηση κρίσιμων παραμέτρων για την εκτίμηση των εν δυνάμει απειλών για τον γεωργικό τομέα. ▪ Δράση 2.4. Αειφορική διαχείριση των υδατικών πόρων της Περιφέρειας σε σχέση με τον τομέα της γεωργίας. ▪ Δράση 2.5. Αλλαγές στο βιολογικό υλικό και στις καλλιεργητικές τεχνικές. ▪ Δράση 2.6. Διαχείριση κινδύνων από καταστροφές λόγω κλιματικής αλλαγής. ▪ Δράση 2.7. Προώθηση στους επαγγελματίες κτηνοτρόφους και στους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες της Περιφέρειας Κρήτης της γνώσης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη κτηνοτροφία. ▪ Δράση 2.8. Θεσμοθέτηση ή βελτίωση υφιστάμενων συστημάτων καταγραφής κρίσιμων παραμέτρων με βάση τη νέα γνώση σχετικά με τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής στις συνιστώσες του παραγωγικού συστήματος για την κτηνοτροφία. ▪ Δράση 2.9. Διαχείριση κινδύνων από καταστροφές λόγω κλιματικής αλλαγής (ακραία καιρικά φαινόμενα).	
Τομέας 3: Δάση – αναδασωτέες εκτάσεις	
▪ Δράση 3.1. Επικαιροποίηση του σχεδιασμού διαχείρισης των δασών της Περιφέρειας Κρήτης με βάση τα επίπεδα τρωτότητας που προέκυψαν από το ΠεΣΠΚΑ. ▪ Δράση 3.2. Πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών. ▪ Δράση 3.3. Δράσεις αποκατάστασης των πυρόπληκτων δασικών περιοχών της Περιφέρειας Κρήτης.	
Τομέας 4: Βιοποικιλότητα - οικοσυστήματα	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΤΟΜΕΙΣ/ ΔΡΑΣΕΙΣ
▪ Δράση 4.1. Βελτίωση της γνώσης για την βιοποικιλότητα της Περιφέρειας Κρήτης και της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής σε αυτή και στις οικοσυστημικές υπηρεσίες. ▪ Δράση 4.2. Προστασία και ενίσχυση της βιοποικιλότητας ώστε να προσαρμοστεί στην κλιματική αλλαγή αλλά και για να συνδράμει στον περιορισμό των επιπτώσεων αυτής. ▪ Δράση 4.3. Παρακολούθηση της κινητικότητας εισβολικών ξενικών ειδών στο σύνολο των οικοσυστημάτων της Περιφέρειας Κρήτης. ▪ Δράση 4.4. Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.
Τομέας 5: Αλιεία - υδατοκαλλιέργειες
▪ Δράση 5.1. Απόκτηση και διάχυση της γνώσης σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της αλιείας. ▪ Δράση 5.2. Δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων από ακραία καιρικά φαινόμενα. ▪ Δράση 5.3. Απόκτηση και διάχυση της γνώσης σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τομέα των υδατοκαλλιεργειών. ▪ Δράση 5.4. Βελτιστοποίηση χωροθέτησης και σχεδιασμού των θέσεων ανάπτυξης υδατοκαλλιεργειών για την ελαχιστοποίηση των καταστροφών, απωλειών και διαφυγών. ▪ Δράση 5.5. Δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων από ακραία καιρικά φαινόμενα.
Τομέας 6: Υδατικοί πόροι (αποθέματα)
▪ Δράση 6.1. Δράσεις εκτίμησης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στους υδατικούς πόρους της Περιφέρειας Κρήτης. ▪ Δράση 6.2. Δράσεις εξοικονόμησης και αποτελεσματικής χρήσης νερού. ▪ Δράση 6.3. Προώθηση της επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων αστικών λυμάτων. ▪ Δράση 6.4. Ανάπτυξη δραστηριοτήτων και χρήσεων γης που είναι συμβατές με τους τοπικούς διαθέσιμους υδατικούς πόρους. ▪ Δράση 6.5. Ενσωμάτωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον σχεδιασμό διαχείρισης των υδατικών πόρων της Περιφέρειας Κρήτης. ▪ Δράση 6.6. Δράσεις ενημέρωσης κοινού, δημοσίων φορέων και επιχειρήσεων για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους υδατικούς πόρους και τους τρόπους αντιμετώπισης τους.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Τομέας 7: Ποτάμια (πλημμύρες)
▪ Δράση 7.1. Δράσεις αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην εκδήλωση ποτάμιων πλημμυρών. ▪ Δράση 7.2. Ενσωμάτωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον σχεδιασμό διαχείρισης κινδύνων πλημμύρας στην Περιφέρεια Κρήτης. ▪ Δράση 7.3. Προστασία των εδαφών από διάβρωση.
Τομέας 8: Παράκτιες χρήσεις
▪ Δράση 8.1. Γνώση και καταγραφή των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή στην παράκτια ζώνη της Περιφέρειας Κρήτης. ▪ Δράση 8.2. Κατάρτιση και εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης της παράκτιας ζώνης της Περιφέρειας Κρήτης με ενσωμάτωση της παραμέτρου της κλιματικής αλλαγής. ▪ Δράση 8.3. Δράσεις πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων.
Τομέας 9: Τουρισμός
▪ Δράση 9.1. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή των τουριστικών εγκαταστάσεων. ▪ Δράση 9.2. Δράσεις υποστήριξης του τουρισμού για την προσαρμογή του τομέα στην κλιματική αλλαγή και την αντιμετώπιση ακραίων φαινομένων.
Τομέας 10: Ενέργεια
▪ Δράση 10.1. Οριζόντιες και συντονιστικές δράσεις ως προς την ζήτηση ενέργειας (για ψύξη). ▪ Δράση 10.2. Έρευνα και ανάπτυξη στη διαχείριση ενέργειας. ▪ Δράση 10.3. Προσαρμογή των υποδομών ενέργειας της Περιφέρειας Κρήτης στην κλιματική αλλαγή. ▪ Δράση 10.4. Έργα προστασίας παράκτιων εγκαταστάσεων παραγωγής ενέργειας. ▪ Δράση 10.5. Έρευνα και ανάπτυξη στις υποδομές ενέργειας.
Τομέας 11: Υποδομές μεταφορών
▪ Δράση 11.1. Βελτίωση του σχεδιασμού των υποδομών μεταφοράς. ▪ Δράση 11.2. Πληροφόρηση χρηστών για την ύπαρξη προβλημάτων στο δίκτυο μεταφορικών υποδομών της Περιφέρειας Κρήτης, λόγω ακραίων φαινομένων. ▪ Δράση 11.3. Λιμένες – ναυσιπλοΐα. ▪ Δράση 11.4. Αεροπορικές μεταφορές. ▪ Δράση 11.5. Οδικές μεταφορές.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Τομέας 12: Υγεία
▪ Δράση 12.1. Οριζόντιες και συντονιστικές δράσεις για τη διαχείριση επειγουσών καταστάσεων στην ανθρώπινη υγεία οι οποίες οφείλονται στην κλιματική αλλαγή. Διασύνδεση και υποστήριξη των υπηρεσιών υγείας από άλλους φορείς (π.χ. μετεωρολογικούς). ▪ Δράση 12.2. Ενδυνάμωση του τομέα της υγείας. ▪ Δράση 12.3. Ενημέρωση των πολιτών. ▪ Δράση 12.4. Δράσεις για την μελέτη, την μοντελοποίηση και την διερεύνηση των επιπτώσεων στην υγεία από την αέρια ρύπανση.
Τομέας 13: Δομημένο περιβάλλον
▪ Δράση 13.1. Προσαρμογή του αστικού σχεδιασμού στην κλιματική αλλαγή και βελτίωση του θερμικού περιβάλλοντος στις μεγάλες πόλεις της Περιφέρειας. ▪ Δράση 13.2. Ενίσχυση προστασίας οικισμών από πλημμυρικά φαινόμενα και κατολισθήσεις. ▪ Δράση 13.3. Ενσωμάτωση της παραμέτρου της κλιματικής αλλαγής κατά την αναθεώρηση του χωρικού σχεδιασμού. ▪ Δράση 13.4. Διαχείριση κινδύνων ακραίων φαινομένων.
Τομέας 14: Πολιτιστική κληρονομιά
▪ Δράση 14.1. Γνώση και καταγραφή των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή στην πολιτιστική κληρονομιά της Περιφέρειας. ▪ Δράση 14.2. Διαχείριση των κινδύνων από την κλιματική αλλαγή στην πολιτιστική κληρονομιά.

Πηγή: Περιφέρεια Κρήτης (Αύγουστος 2024), ανακτήθηκε 25/07/2025 από <https://www.crete.gov.gr/>

3.2 Αναπτυξιακό όραμα και κεντρικές κατευθύνσεις

Ο Δήμος Αρχανών – Αστερουσίων, μέσω του καθορισμού του αναπτυξιακού οράματός του, οφείλει να οριοθετήσει το πού θα ήθελε να βρίσκεται ως Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε μερικά χρόνια από σήμερα, γεγονός που θα υποστηριχθεί και από την υλοποίηση του επιχειρησιακού σχεδιασμού του για την περίοδο 2024-2028. Το όραμα του Δήμου καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την αποστολή του η οποία συντελεί σε πολύ μεγάλο βαθμό στην επιλογή και διαμόρφωση της στρατηγικής που θα ακολουθηθεί.

Το όραμα και η αποστολή είναι δύο έννοιες που συχνά συγχέονται δεδομένου ότι αλληλοϋποστηρίζονται προκειμένου να επιτευχθεί ο επιχειρησιακός σχεδιασμός. Όμως, η δήλωση οράματος περιγράφει πού θέλει να είναι ένας οργανισμός στο μέλλον, ενώ, η δήλωση αποστολής περιγράφει τι πρέπει να κάνει ένας οργανισμός άμεσα για να επιτύχει το όραμα.

Η αποστολή του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων καθορίζεται από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων και ορίζεται ως εξής:

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός**

«Αποστολή του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων είναι η διακυβέρνηση των τοπικών υποθέσεων και η παροχή δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών για την ικανοποίηση αναγκών των κατοίκων και των τοπικών φορέων συμπεριλαμβανομένης και της επιχειρηματικής κοινότητας, με σκοπό την ολοκληρωμένη και βιώσιμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής του Δήμου σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας».

Ο ενστερνισμός της δήλωσης αποστολής από το σύνολο του Δήμου ως οργανισμού είναι πολύ σημαντικός, κυρίως για τους παρακάτω λόγους:

- Εξασφαλίζει ομοφωνία σχετικά με τον επιχειρησιακό σκοπό
- Δίνει την κατευθυντήρια γραμμή στη λήψη στρατηγικών αποφάσεων
- Αποτυπώνει το γενικό επιχειρησιακό κλίμα και στίγμα
- Οδηγεί σε μετάφραση των επιχειρησιακών στόχων σε καθημερινές λειτουργίες και αρμοδιότητες του Δήμου
- Αποτελεί την έκφραση ενός κοινού σκοπού για όλα τα στελέχη του Δήμου και τους αιρετούς
- Μπορεί να αποτελέσει μέσω υποκίνησης για τα στελέχη του Δήμου και τους αιρετούς

Το όραμα του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων για την περίοδο 2024-2028 στοχεύει στη μέγιστη κοινωνική αποδοχή και συντίθεται λαμβάνοντας υπόψη διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές με γνώμονα την πλήρη εναρμόνιση του Δήμου με αυτές, πάντα σε συνάρτηση με τις τοπικές ανάγκες. Επομένως, το όραμα του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων αποτυπώνεται ως εξής:

Δημιουργία ενός ανθεκτικού και εξωστρεφούς Δήμου που θα αξιοποιεί τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά του, καθώς και σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία και εφαρμογές προκειμένου να επιτύχει, παράλληλα, οικονομική βιωσιμότητα, κοινωνική ευημερία και περιβαλλοντική αειφορία όντας κατάλληλα προετοιμασμένος και έχοντας αναπτύξει τον κατάλληλο μηχανισμό ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις αλλά και σε πιθανές κρίσεις.

3.3 Διαμόρφωση στρατηγικής

Η στρατηγική του Δήμου στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος αφορά στον καθορισμό των βασικών μεσοπρόθεσμων στόχων και σκοπών, στην υιοθέτηση συγκεκριμένων δράσεων και στον προσδιορισμό των απαραίτητων μέσων και πόρων για την επίτευξη αυτών των σκοπών από τη Δημοτική Αρχή κατά τη διάρκεια της δημοτικής περιόδου.

Στο πλαίσιο εκπόνησης της στρατηγικής, κρίνεται σκόπιμο να τεθούν και να απαντηθούν ορισμένα κρίσιμα ερωτήματα πάνω στα οποία θα δομηθεί ο στρατηγικός σχεδιασμός προκειμένου να ανταποκριθεί σε

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ικανοποιητικό βαθμό στις ανάγκες των κατοίκων, των επιχειρήσεων και των επισκεπτών της περιοχής παρέμβασης. Πρόκειται για ερωτήματα τα οποία απαντώνται μέσα από τις επιμέρους ενότητες του Ειδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος και αναλύονται όπως παρακάτω.

- Πώς είναι η περιοχή; | Το συγκεκριμένο ερώτημα απαντάται μέσω της αναλυτικής παρουσίασης και αξιολόγησης της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής παρέμβασης.
- Πώς θέλουμε να γίνει η περιοχή; | Το συγκεκριμένο ερώτημα απαντάται μέσω της διατύπωσης του αναπτυξιακού οράματος, των αξόνων ανάπτυξης καθώς και των στρατηγικών στόχων
- Με ποιον τρόπο θα μετεξελιχθεί η περιοχή; | Το συγκεκριμένο ερώτημα απαντάται μέσω της διατύπωσης ειδικών στόχων και παρεμβάσεων/ δράσεων.
- Τι αποτελέσματα πετύχαμε; | Το συγκεκριμένο ερώτημα απαντάται μέσω της θέσπισης δεικτών αξιολόγησης

Επομένως, η αναπτυξιακή στρατηγική συνιστά ένα ολοκληρωμένο σύνολο στόχων και παρεμβάσεων, που προσδιορίζει με όρους τοπικής ανάπτυξης την τρέχουσα κατάσταση, την επιθυμητή κατάσταση και τον τρόπο επίτευξης του επιθυμητού μετασχηματισμού της περιοχής παρέμβασης. Ο σχεδιασμός της αναπτυξιακής στρατηγικής συνιστά αποτέλεσμα του προσδιορισμού των τρεχουσών ιδιαιτεροτήτων, των χαρακτηριστικών και του αναπτυξιακού επιπέδου της περιοχής παρέμβασης, του καθορισμού του επιθυμητού αναπτυξιακού επιπέδου και του προσδιορισμού των απαιτούμενων μέσων και εργαλείων για την επίτευξη του επιθυμητού αναπτυξιακού επιπέδου.

Ο σχεδιασμός της αναπτυξιακής στρατηγικής βασίζεται στη διατύπωση ενός αναπτυξιακού οράματος το οποίο χαίρει κοινής αποδοχής και αποτυπώνει τον επιθυμητό μετασχηματισμό της περιοχής παρέμβασης. Η διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος ακολουθείται από την εξειδίκευσή του μέσω του προσδιορισμού συγκεκριμένων στρατηγικών στόχων οι οποίοι είναι επιτεύξιμοι, συγκεκριμένοι, φιλόδοξοι, μετρήσιμοι και υποστηρίζονται από τους πολίτες. Σημειώνεται ότι, για τη διατύπωση του βέλτιστου αναπτυξιακού οράματος και κατ' επέκταση των βέλτιστων στρατηγικών και ειδικών στόχων, καθώς και για τη διαμόρφωση της αναπτυξιακής στρατηγικής, κρίσιμο παράγοντα συνιστά η ακριβής και ενδελεχής αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης της περιοχής παρέμβασης, η αναγνώριση των προβληματικών σημείων, των κυριότερων προκλήσεων και αναπτυξιακών αναγκών, καθώς και η αναγνώριση των σημαντικότερων συγκριτικών πλεονεκτημάτων και αναπτυξιακών προοπτικών της περιοχής παρέμβασης.

Στη βάση των περιφερειακών, εθνικών και ευρωπαϊκών αναπτυξιακών στρατηγικών, πολιτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων και με απώτερο σκοπό την πραγματοποίηση του αναπτυξιακού οράματος του Δήμου, διαμορφώνεται ο Στρατηγικός Σχεδιασμός της περιόδου 2024-2028, ο οποίος διαρθρώνεται σε τέσσερις άξονες προτεραιότητας, ο καθένας από τους οποίους εξειδικεύεται σε μια σειρά από μέτρα και ειδικούς στόχους.

Για την υλοποίηση των ειδικών στόχων θα καταρτιστούν, στην επόμενη φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ξεχωριστά σχέδια δράσης σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία η οποία θα είναι υπεύθυνη για την υλοποίησή τους. Ζητούμενο της στρατηγικής του Δήμου είναι η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής, η ικανοποίηση των αναγκών των

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

αποδεκτών των υπηρεσιών του, η αναβάθμιση της διοικητικής του ικανότητας, καθώς και η βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης.

Οι άξονες προτεραιότητας του Στρατηγικού Σχεδιασμού του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων είναι οι ακόλουθοι:

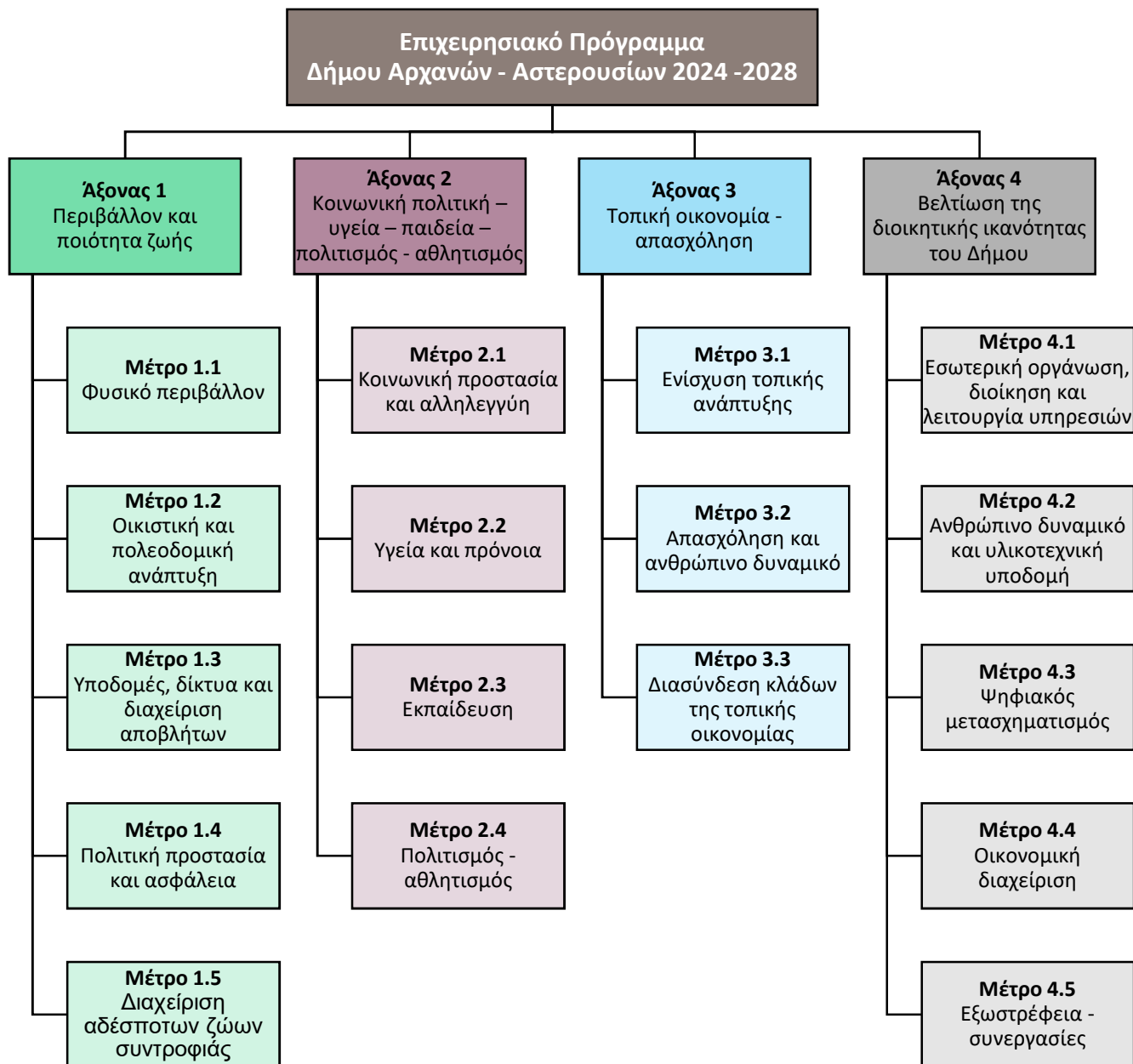
1. **Περιβάλλον και ποιότητα ζωής** | Ο στρατηγικός σχεδιασμός του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων εστιάζει στην ενίσχυση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των δημοτών μέσω μιας σειράς στοχευμένων παρεμβάσεων. Στόχος είναι η προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα προωθείται η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημοτών σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ολοκλήρωση του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού και στην ανάπτυξη και διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων και οικισμών με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά. Στις υποδομές, δίνεται προτεραιότητα στην αναβάθμιση του αγροτικού, δημοτικού και επαρχιακού οδικού δικτύου, καθώς και στην προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, βελτιώνοντας τις συνθήκες κυκλοφορίας και στάθμευσης. Επιπλέον, σημαντικές επενδύσεις θα γίνουν στην αναβάθμιση των υποδομών ύδρευσης, άρδευσης και τηλεπικοινωνιών, καθώς και στη βελτίωση της διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των δημοτών για τη μείωση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση απορριμμάτων και την ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων. Η πολιτική προστασία και ασφάλεια αποτελεί επίσης κεντρικό σημείο του σχεδιασμού, με στόχο την αναβάθμιση των υποδομών, εξοπλισμού και υπηρεσιών για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και έκτακτων καταστάσεων. Οι δημότες θα ενημερώνονται και θα ευαισθητοποιούνται συνεχώς για την πρόληψη και αντιμετώπιση αυτών των καταστάσεων, καθώς και για θέματα οδικής ασφάλειας. Με αυτή τη στρατηγική προσέγγιση, ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα βιώσιμο και ασφαλές περιβάλλον, αναβαθμίζοντας την ποιότητα ζωής και ενισχύοντας τη συμμετοχή των δημοτών σε κρίσιμα ζητήματα.
2. **Κοινωνική πολιτική – υγεία – παιδεία – πολιτισμός - αθλητισμός** | Ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων αποδίδει μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης κοινωνικής πολιτικής που εστιάζει στην προστασία και την αλληλεγγύη, την υγεία, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό. Στον τομέα της κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, ο Δήμος δίνει έμφαση στη δημιουργία νέων υποδομών και την αναβάθμιση των υπαρχουσών για την παροχή υπηρεσιών που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή. Παράλληλα, προωθείται η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών για θέματα κοινωνικής αλληλεγγύης και ισότητας. Στον τομέα της υγείας και πρόνοιας, επικεντρώνεται στη δημιουργία και αναβάθμιση των δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και πρόνοιας, ενώ ενισχύεται η προληπτική προσέγγιση μέσω της ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού. Στον τομέα της εκπαίδευσης, προωθείται η δημιουργία και η αναβάθμιση των εκπαιδευτικών δομών, με έμφαση στη μείωση της σχολικής διαρροής και την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τέλος, ως προς τον πολιτισμό και τον αθλητισμό, ο Δήμος δραστηριοποιείται στην προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων και των αρχαιολογικών χώρων, ενώ ενισχύει τις δράσεις που αφορούν στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά και τον σύγχρονο πολιτισμό. Επιπλέον, προωθείται η δημιουργία και αναβάθμιση των υποδομών άθλησης, ενώ ενισχύονται οι δράσεις αθλητικού περιεχομένου για την προώθηση της υγιεινής ζωής και της

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

κοινωνικής συνοχής. Με αυτές τις πρωτοβουλίες, ο Δήμος δημιουργεί ένα περιβάλλον που προωθεί την ευημερία και την ποιότητα ζωής των κατοίκων του.

3. **Τοπική οικονομία – απασχόληση** | Ο Δήμος Αρχανών Αστερουσίων αναπτύσσει μια σφαιρική προσέγγιση στην τοπική οικονομία και την απασχόληση, με στόχο την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η ενίσχυση του πρωτογενούς τομέα συμβάλλει στη διατήρηση και την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, ενώ η ενίσχυση της μεταποίησης αγροδιατροφικών προϊόντων δημιουργεί νέες ευκαιρίες απασχόλησης και ανάπτυξης τοπικών επιχειρήσεων. Παράλληλα, η δημιουργία και αναβάθμιση εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων ενισχύει τον τομέα του τουρισμού, προσελκύνοντας επισκέπτες και δημιουργώντας επιπλέον ευκαιρίες εργασίας σε αυτόν. Η ενίσχυση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας συμβάλλει στη δημιουργία ενός δίκαιου και αειφόρου οικονομικού περιβάλλοντος, προωθώντας πρωτοβουλίες και επιχειρηματικά μοντέλα που ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Όσον αφορά την απασχόληση και το ανθρώπινο δυναμικό, ο Δήμος επενδύει στην ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε τομείς κλειδιά όπως η αγροτική ανάπτυξη, ο τουρισμός και οι ψηφιακές δεξιότητες, δημιουργώντας έτσι πιο ανταγωνιστικούς και προσαρμοσμένους στις ανάγκες της αγοράς εργαζόμενους. Μέσω της διασύνδεσης των κλάδων της τοπικής οικονομίας, ο Δήμος δημιουργεί ένα ολοκληρωμένο οικονομικό περιβάλλον, όπου οι διαφορετικοί τομείς συνεργάζονται για την αμοιβαία ενίσχυσή τους, προσφέροντας παράλληλα νέες ευκαιρίες ανάπτυξης και απασχόλησης.
4. **Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου** | Η βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου Αρχανών Αστερουσίων αποτελεί προτεραιότητα για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών προς τους δημότες και την αειφόρο ανάπτυξη της περιοχής. Η εσωτερική οργάνωση και διοίκηση των υπηρεσιών επιδιώκει την απλοποίηση και βελτιστοποίηση των εσωτερικών διαδικασιών και λειτουργιών, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και η διαφάνεια. Επίσης, η αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας και η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών συμβάλλουν στη βελτίωση της παροχής υπηρεσιών προς τους πολίτες. Οι δράσεις αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού και της υλικοτεχνικής υποδομής συμβάλλουν στην αύξηση της αποδοτικότητας και της επαγγελματικής ικανότητας του προσωπικού του Δήμου. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τους δημότες, μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης ψηφιακών υπηρεσιών και εργαλείων. Η οικονομική διαχείριση επιδιώκει τη βελτίωση της οικονομικής θέσης του Δήμου και την αξιοποίηση της δημοτικής περιουσίας προς όφελος της κοινότητας. Τέλος, η εξωστρέφεια και οι συνεργασίες ανάμεσα σε τοπικούς, υπερτοπικούς, περιφερειακούς, εθνικούς και διεθνείς εταίρους συμβάλλουν στην ανάπτυξη και τη βιωσιμότητα του Δήμου, ενώ προωθούν την ανταλλαγή γνώσεων και πρακτικών και ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και την αειφορία.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 79: Συγκεντρωτικός πίνακας αξόνων προτεραιότητας, μέτρων και ειδικών στόχων.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
1. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής	1.1 Φυσικό περιβάλλον	1.1.1 Προστασία, αναβάθμιση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος
		1.1.2 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα περιβάλλοντος
	1.2 Οικιστική και πολεοδομική ανάπτυξη	1.2.1 Ολοκλήρωση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού
		1.2.2 Ανάπλαση, αναβάθμιση και διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων και οικισμών με βιοκλιματικά χαρακτηριστικά
	1.3 Υποδομές, δίκτυα και διαχείριση αποβλήτων	1.3.1 Αναβάθμιση αγροτικού, δημοτικού και επαρχιακού οδικού δικτύου
		1.3.2 Προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας και αναβάθμιση των συνθηκών κυκλοφορίας (πεζών και οχημάτων) και στάθμευσης
		1.3.3 Αναβάθμιση υποδομών ύδρευσης και άρδευσης
		1.3.4 Αναβάθμιση υποδομών δικτύων και υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών
		1.3.5 Αναβάθμιση της διαχείρισης στερεών αποβλήτων (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		1.3.6 Αναβάθμιση της διαχείρισης υγρών αποβλήτων (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		1.3.7 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα μείωσης, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης απορριμμάτων καθώς και ορθολογικής χρήσης φυσικών πόρων.
	1.4 Πολιτική προστασία και ασφάλεια	1.4.1 Αναβάθμιση πολιτικής προστασίας για την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και έκτακτων καταστάσεων (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		1.4.2 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών και έκτακτων καταστάσεων
		1.4.3 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα οδικής ασφάλειας
	1.5 Διαχείριση αδέσποτων ζώων συντροφιάς	1.5.1 Βελτίωση της διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς
		1.5.2 Πρόληψη δημιουργίας νέων αδέσποτων ζώων συντροφιάς
2. Κοινωνική πολιτική – υγεία –	2.1 Κοινωνική προστασία και	2.1.1 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης (υποδομές,

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΑΞΙΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
παιδεία – πολιτισμός - αθλητισμός	αλληλεγγύη	εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		2.1.2 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα κοινωνικής αλληλεγγύης, κοινωνικών ανισοτήτων, ανθρώπινων δικαιωμάτων και ισότητας
	2.2 Υγεία και πρόνοια	2.2.1 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		2.2.2 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών πρόνοιας (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		2.2.3 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών σε θέματα πρόληψης και προαγωγής της υγείας
	2.3 Εκπαίδευση	2.3.1 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών εκπαίδευσης (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		2.3.2 Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των δημοτών για τη μείωση της σχολικής διαρροής
	2.4 Πολιτισμός - αθλητισμός	2.4.1 Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων
		2.4.2 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών πολιτισμού (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		2.4.3 Ενίσχυση δράσεων ανάδειξης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και σύγχρονου πολιτισμού
		2.4.4 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων δομών άθλησης (υποδομές, εξοπλισμός, υπηρεσίες)
		2.4.5 Ενίσχυση δράσεων αθλητικού περιεχομένου
3. Τοπική οικονομία - απασχόληση	3.1 Ενίσχυση τοπικής ανάπτυξης	3.1.1 Ενίσχυση του πρωτογενή τομέα
		3.1.2 Ενίσχυση της μεταποίησης αγροδιατροφικών προϊόντων
		3.1.3 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων
		3.1.4 Ενίσχυση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
	3.2 Απασχόληση και ανθρώπινο δυναμικό	3.2.1 Δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα αγροτικής ανάπτυξης
		3.2.2 Δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης
		3.2.3 Δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα ψηφιακών δεξιοτήτων
	3.3 Διασύνδεση κλάδων της τοπικής	3.3.1 Ενίσχυση της διασύνδεσης του αγροδιατροφικού τομέα με τον τουρισμό

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΑΞΙΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	ΜΕΤΡΑ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
	οικονομίας	3.3.2 Ενίσχυση της διασύνδεσης του πολιτιστικού τομέα με τον τουρισμό
4. Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου	4.1 Εσωτερική οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία υπηρεσιών	4.1.1 Απλοποίηση και βελτιστοποίηση εσωτερικών διαδικασιών και λειτουργιών
		4.1.2 Αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας και της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών του Δήμου
		4.1.3 Αναβάθμιση του προγραμματισμού και της παρακολούθησης έργων
	4.2 Ανθρώπινοδυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή	4.2.1 Δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού του Δήμου σε θέματα της αρμοδιότητάς του
		4.2.2 Δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού του Δήμου σε θέματα οριζόντιων δεξιοτήτων
		4.2.3 Αναβάθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων, της υλικοτεχνικής υποδομής και των δικτύων του Δήμου
	4.3 Ψηφιακός μετασχηματισμός	4.3.1 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων ψηφιακών υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση των δημοτών
		4.3.2 Δημιουργία νέων και αναβάθμιση υφιστάμενων ψηφιακών εργαλείων για τη λειτουργία των υπηρεσιών του Δήμου
		4.3.3 Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός υποδομών και εξοπλισμού αξιοποιώντας έξυπνες και καινοτόμες τεχνολογίες
	4.4 Οικονομική διαχείριση	4.4.1 Βελτίωση της οικονομικής θέσης του Δήμου
		4.4.2 Αξιοποίηση δημοτικής περιουσίας
	4.5 Εξωστρέφεια - συνεργασίες	4.5.1 Ενίσχυση συμμετοχικών διαδικασιών
		4.5.2 Προβολή και δημοσιότητα δημοτικού έργου
		4.5.3 Συμμετοχή σε δίκτυα και ανάπτυξη συνεργασιών σε τοπικό, υπερτοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο

3.4 Συσχέτιση/Συμπληρωματικότητα με άλλες στρατηγικές

Την διαμόρφωση της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων ακολουθεί η συσχέτιση/ συμπληρωματικότητά τους με υφιστάμενες κοινοτικές, εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές. Πιο αναλυτικά, ακολουθεί πίνακας συνάφειας της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τους ειδικούς στόχους των ακόλουθων στρατηγικών:

- Κοινοτικές στρατηγικές
 - Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
 - Πολιτική συνοχής
 - Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία
 - Από το αγρόκτημα στο πιάτο
 - Μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές
- Εθνικές στρατηγικές
 - ΕΣΠΑ 2021-2027
 - Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025
 - Εθνική στρατηγική για τη βιομηχανία
 - Εθνικό σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (νέο)
 - Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025
 - Εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη και μείωση της φτώχειας 2021-2027
 - Εθνικό σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ
 - Εθνική στρατηγική για την απασχόληση των νέων 2021-2027
- Περιφερειακές στρατηγικές
 - Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Κρήτης 2021-2027
 - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτη 2021-2027
 - Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Κρήτης 2021-2025
 - Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 80: Συσχέτιση/ συμπληρωματικότητα με τις κοινοτικές στρατηγικές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης				
Εξάλειψη της φτώχειας		X		
Εξάλειψη της πείνας		X		
Καλή υγεία και ευημερία	X	X		
Ποιοτική εκπαίδευση		X		
Ισότητα των φύλων		X		
Καθαρό νερό και αποχέτευση	X			
Φτηνή και καθαρή ενέργεια	X			
Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη			X	
Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	X		X	
Μείωση των ανισοτήτων		X		
Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	X			
Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	X		X	
Δράση για το κλίμα	X			
Ζωή στο νερό	X			
Ζωή στη στεριά	X			
Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί		X		
Συνεργασία για τους στόχους				
Πολιτική συνοχής				
Μια πιο έξυπνη Ευρώπη			X	
Μια πιο πράσινη Ευρώπη	X			
Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη	X			
Μια πιο κοινωνική Ευρώπη		X		
Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες		X	X	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Ευρωπαϊκή πράσινη συμφωνία				
Αύξηση του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ για το κλίμα για το 2030 και το 2050	X			
Εφοδιασμός με καθαρή, προσιτή και ασφαλή ενέργεια	X		X	X
Κινητοποίηση της βιομηχανίας για μια καθαρή και κυκλική οικονομία	X		X	
Οικοδόμηση και ανακαίνιση κτιρίων με αποδοτικό τρόπο ως προς την κατανάλωση ενέργειας και πόρων	X			X
Επιτάχυνση της μετάβασης στη βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα	X			
Από «το αγρόκτημα στο πιάτο»: σχεδιασμός ενός δίκαιου, υγιεινού και φιλικού προς το περιβάλλον συστήματος τροφίμων	X		X	
Διατήρηση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας	X			
Φιλοδοξία μηδενικής ρύπανσης για ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες	X			
Από το αγρόκτημα στο πιάτο				
Διασφάλιση της βιώσιμης παραγωγής τροφίμων	X		X	
Διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας	X		X	
Παροχή κινήτρων για βιώσιμες πρακτικές στον τομέα της μεταποίησης τροφίμων, του χονδρικού εμπορίου, του λιανικού εμπορίου, της φιλοξενίας και των υπηρεσιών εστίασης	X		X	
Προώθηση της βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων και διευκόλυνση της μετάβασης σε μια υγιεινή και βιώσιμη διατροφή	X		X	
Μείωση της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων	X		X	
Καταπολέμηση της απάτης στον τομέα των τροφίμων σε όλη την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων	X		X	
Μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές				
Ισχυρότερες αγροτικές περιοχές	X	X		
Συνδεδεμένες αγροτικές περιοχές	X			
Ανθεκτικότερες αγροτικές περιοχές που προάγουν την ευημερία	X	X		
Ευημερούσες αγροτικές περιοχές			X	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 81: Συσχέτιση/ συμπληρωματικότητα με τις λοιπές εθνικές στρατηγικές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
ΕΣΠΑ 2021-2027				
Στόχος Πολιτικής 1: Μια εξυπνότερη Ευρώπη			X	X
Στόχος Πολιτικής 2: Μια πιο πράσινη Ευρώπη	X			X
Στόχος Πολιτικής 3: Μια πιο διασυνδεμένη Ευρώπη	X			
Στόχος Πολιτικής 4: Μια πιο κοινωνική Ευρώπη		X		
Στόχος Πολιτικής 5: Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της		X	X	X
Ειδικός Στόχος: Δίκαιη μετάβαση	X		X	
Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης 2021-2025				
Άξονας Ανάπτυξης 1: Έξυπνη ανάπτυξη	X	X	X	X
Άξονας Ανάπτυξης 2: Πράσινη ανάπτυξη	X			X
Άξονας Ανάπτυξης 3: Κοινωνική ανάπτυξη		X		
Άξονας Ανάπτυξης 4: Ανάπτυξη υποδομών	X			X
Άξονας Ανάπτυξης 5: Εξωστρέφεια			X	
Εθνική στρατηγική για τη βιομηχανία				
Στρατηγική Κατεύθυνση 1: Αύξηση ανταγωνιστικότητας			X	
Στρατηγική Κατεύθυνση 2: Καινοτομία			X	
Στρατηγική Κατεύθυνση 3: Ψηφιακός μετασχηματισμός			X	
Στρατηγική Κατεύθυνση 4: Πράσινος μετασχηματισμός	X		X	
Στρατηγική Κατεύθυνση 5: Ανθρώπινο δυναμικό και δεξιότητες		X	X	
Στρατηγική Κατεύθυνση 6: Επιχειρηματικό περιβάλλον			X	
Στρατηγική Κατεύθυνση 7: Ανθεκτικότητα	X	X	X	
Εθνικό σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (νέο)				
Άξονας 1: Βιώσιμη παραγωγή και βιομηχανική πολιτική	X		X	
Άξονας 2: Βιώσιμη κατανάλωση	X		X	
Άξονας 3: Λιγότερα απόβλητα με μεγαλύτερη αξία	X		X	
Άξονας 4: Οριζόντιες δράσεις				X

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Άξονας 5: Ειδικές δράσεις για βασικά προϊόντα που πρέπει να αντιμετωπιστούν κατά προτεραιότητα	X		X	
Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025				
Στρατηγικός Άξονας 1: Συνδεσιμότητα	X			X
Στρατηγικός Άξονας 2: Ψηφιακές ικανότητες και δεξιότητες		X	X	X
Στρατηγικός Άξονας 3: Ψηφιακός μετασχηματισμός επιχειρήσεων			X	
Στρατηγικός Άξονας 4: Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες				X
Στρατηγικός Άξονας 5: Ψηφιακή καινοτομία			X	X
Στρατηγικός Άξονας 6: Αξιοποίηση προηγμένων τεχνολογιών	X		X	X
Εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη και μείωση της φτώχειας 2021-2027				
Επιχειρησιακός Άξονας 1: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά		X		
Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες		X		
Επιχειρησιακός Άξονας 3: Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση		X	X	
Επιχειρησιακός Άξονας 4: Διακυβέρνηση της Στρατηγικής				
Εθνικό σχέδιο δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ				
Πυλώνας 1: Το κράτος στην υπηρεσία του ΑμεΑ		X		X
Πυλώνας 2: Προστασία των δικαιωμάτων των ΑμεΑ	X	X	X	
Πυλώνας 3: Προσβασιμότητα	X	X	X	
Πυλώνας 4: Συμμετοχή σε κάθε έκφανση της ζωής		X		
Πυλώνας 5: Αφύπνιση της κοινωνίας και της δημόσιας διοίκησης		X		X
Πυλώνας 6: Συνέργειες και ανάπτυξη				
Εθνική στρατηγική για την απασχόληση των νέων 2021-2027				
Άξονας 1: Εντοπισμός, προσέγγιση και καθοδήγηση				
Άξονας 2: Απόκτηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων		X	X	X
Άξονας 3: Προώθηση στην απασχόληση		X		
Άξονας 4: Ισότιμες ευκαιρίες πρόσβασης στην απασχόληση		X	X	
Άξονας 5: Ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας		X	X	
Άξονας 6: Βελτίωση του πλαισίου διακυβέρνησης				

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Πίνακας 82: Συσχέτιση/ συμπληρωματικότητα με τις λοιπές περιφερειακές στρατηγικές

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) Περιφέρειας Κρήτης 2021-2027				
Τομέας Προτεραιότητας 1: Ευφυής τουρισμός – πολιτισμός				
Πεδίο Εξειδίκευσης 1.1: Ψηφιακή μετάβαση	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 1.2: Πράσινη μετάβαση	X		X	X
Τομέας Προτεραιότητας 2: Βιώσιμη αγροδιατροφή				
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.1: Κυκλική γεωργία			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.2: Γεωργία ακριβείας			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.3: Κυτταρική γεωργία			X	
Πεδίο Εξειδίκευσης 2.4: Αποτελεσματική επεξεργασία			X	
Τομέας Προτεραιότητας 3: Αποτελεσματική υγεία και ευεξία				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.1: Τεχνητή νοημοσύνη				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.2: Εφαρμογές τηλεϊατρικής – αυτοφροντίδα		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.3: Προσυμπτωματικός έλεγχος		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.4: Data analytics				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.5: Βιοπληροφορική		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.6: Ιατρική ακριβείας		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.7: Wearables τηλεμετρήσεις				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.8: Βιοαισθητήρες		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.9: Τεχνολογικές λύσεις στήριξης άσκησης ΑμεΑ		X		
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.10: Σύγχρονη διαιτητική				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.11: Φαρμακευτική				
Πεδίο Εξειδίκευσης 3.12: Εφαρμογές εικονικής εκπαίδευσης				
Τομέας Προτεραιότητας 4: Ψηφιακές τεχνολογίες (οριζόντιος τομέας)				
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.1: Διαδίκτυο των πραγμάτων	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.2: Τεχνητή νοημοσύνη			X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.3: Μηχανική και βαθιά μάθηση			X	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΑΠ1	ΑΠ2	ΑΠ3	ΑΠ4
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.4: Τεχνολογίες και εφαρμογές νέφους			X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.5: Ψηφιακή απεικόνιση – εικονική πραγματικότητα			X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.6: Ψηφιακή διαχείριση υποδομών - δικτύων	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 4.7: Κυβερνοασφάλεια			X	X
Τομέας Προτεραιότητας 5: Βιώσιμη χρήση των πόρων (οριζόντιος τομέας)				
Πεδίο Εξειδίκευσης 5.1: Βιώσιμες πόλεις	X			
Πεδίο Εξειδίκευσης 5.2: Ορθολογική διαχείριση κύκλου νερού	X		X	X
Πεδίο Εξειδίκευσης 5.3: Γαλάζια ανάπτυξη	X		X	
Ε.Π. Κρήτη 2021-2027				
Προτεραιότητα 1: Προώθηση της καινοτομίας και στήριξη της επιχειρηματικότητας			X	
Προτεραιότητα 2: Στήριξη της πράσινης ανάπτυξης και μείωση των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα.	X		X	X
Προτεραιότητα 3: Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής προσβασιμότητας	X			
Προτεραιότητα 4: Ενίσχυση της κοινωνικής δυναμικής και της κοινωνικής συνοχής		X		
Προτεραιότητα 5: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των ατόρων και των παιδιών		X		
Προτεραιότητα 6: Ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη των αστικών κέντρων και της υπαίθρου				
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Κρήτη 2021-2025				
Αναπτυξιακός στόχος 1: Έξυπνη ανάπτυξη				
Άξονας προτεραιότητας 1.1: Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής				
Άξονας προτεραιότητας 1.2: Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα				X
Άξονας προτεραιότητας 1.3: Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις			X	
Άξονας προτεραιότητας 1.4: Συστάδες ανάπτυξης			X	X
Άξονας προτεραιότητας 1.6: Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ.)				X
Άξονας προτεραιότητας 1.8: Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης				X
Άξονας προτεραιότητας 1.11: Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη				X

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Αναπτυξιακός στόχος 2: Πράσινη ανάπτυξη				
Άξονας προτεραιότητας 2.1: Ενεργειακή απόδοση	X			X
Άξονας προτεραιότητας 2.2: Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.3: Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.4: Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων	X			X
Άξονας προτεραιότητας 2.6: Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.9: Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση – αποχέτευση, αντιπλημμυρικά, κλπ.)	X			
Άξονας προτεραιότητας 2.10: Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura, κλπ.)	X		X	
Άξονας προτεραιότητας 2.11: Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών, κλπ.)	X			
Αναπτυξιακός στόχος 3: Κοινωνική ανάπτυξη				
Άξονας προτεραιότητας 3.1: Υγεία – υποδομές, εξοπλισμός		X		
Άξονας προτεραιότητας 3.7: Δράσεις εκπαίδευσης – κατάρτισης εργαζομένων		X	X	X
Άξονας προτεραιότητας 3.8: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, κλπ.)		X		
Άξονας προτεραιότητας 3.13: Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού		X		
Άξονας προτεραιότητας 3.14: Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών – στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών				
Αναπτυξιακός στόχος 4: Ανάπτυξη υποδομών				
Άξονας προτεραιότητας 4.2: Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές	X			
Άξονας προτεραιότητας 4.3: Λιμενικές υποδομές	X			
Άξονας προτεραιότητας 4.5: Οδικές υποδομές	X			
Άξονας προτεραιότητας 4.8: Οδική ασφάλεια	X			
Αναπτυξιακός στόχος 5: Ενίσχυση εξωστρέφειας				
Άξονας προτεραιότητας 5.1: Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.2: Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health & wellness, city break, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός, κλπ.)	X	X	X	

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Δήμου Αρχανών – Αστερουσίων 2024 – 2028
Στρατηγικός Σχεδιασμός

Άξονας προτεραιότητας 5.3: Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.4: Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.5: Μουσεία και πολιτιστικά κέντρα		X	X	
Άξονας προτεραιότητας 5.6: Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού		X		
Άξονας προτεραιότητας 5.8: Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές			X	
Άξονας προτεραιότητας 5.9: Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)			X	
Άξονας προτεραιότητας 5.11: Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές, κλπ.)			X	
Περιφερειακό σχέδιο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή				
Τομέας 1: Οριζόντια μέτρα				
Τομέας 2: Αγροκτηνοτροφική παραγωγή	X		X	
Τομέας 3: Δάση – αναδασωτέες εκτάσεις	X			
Τομέας 4: Βιοποικιλότητα - οικοσυστήματα	X			
Τομέας 5: Αλιεία - υδατοκαλλιέργειες	X		X	
Τομέας 6: Υδατικοί πόροι (αποθέματα)	X			
Τομέας 7: Ποτάμια (πλημμύρες)	X			
Τομέας 8: Παράκτιες χρήσεις	X		X	
Τομέας 9: Τουρισμός			X	
Τομέας 10: Ενέργεια	X		X	X
Τομέας 11: Υποδομές μεταφορών	X		X	
Τομέας 12: Υγεία		X		
Τομέας 13: Δομημένο περιβάλλον	X			
Τομέας 14: Πολιτιστική κληρονομιά		X		
Τομέας 15: Μέτρα εφαρμογής στα συγχρηματοδοτούμενα έργα	X	X	X	X